

עדות על מלחמת חרבות ברזל

לי מרדכי, היסטוריון ואזרח ישראלי
(גרסה 6.4.0) 1.12.2024

תוכן עניינים

4	תקציר
6	הצהרה מקצועית ואתית (כולל אזהרת טריגר)
8	מבוא
9	הקשר
11	הטבח בפלסטינים
11	מספרים
12	תגובות בינלאומיות
13	התקפות חסרות אבחנה ופרופורציה
15	תמותה והשפעות על קבוצות בחברה הפלסטינית
16	מקרי טבח, נהלי פתיחה באש ודוגמאות
20	גרימת מוות לאוכלוסיה אזרחית
21	רעב והרעבה
21	דצמבר עד אפריל
24	מאי ויוני
25	ממצאים נוספים
26	מחסור שאינו מזון (חשמל, תרופות, מים)
27	מערכת הבריאות בעזה
29	השיח הישראלי ודה-הומניזציה של פלסטינים
29	דה-הומניזציה במוסדות המדינה וצה"ל
30	דה-הומניזציה בצה"ל
34	דה-הומניזציה בחברה הישראלית
36	השפעות דה-הומניזציה על פלסטינים מעוכבים ועצורים
40	טיהור אתני
46	חטופים
48	הגדה המערבית
49	עדויות להרג פלסטינים
49	התעללות, השפלה ומעצר של פלסטינים
51	מדיה, תעמולה והמלחמה (הערה)
52	הדגשת זוועות התקפות ה-7.10
54	ביטול קולות ביקורתיים מחוץ לישראל
55	הגבלת זרימת המידע מעזה
55	ליכוד הציבור הישראלי סביב המלחמה
56	המדיה והשיח בישראל
58	עמדת התקשורת הישראלית בעד המלחמה וללא ביקורת
59	מדיה בארה"ב
60	היחס לאונר"א כמקרה של הטיה בייצוג תקשורת

62	דוגמא נוספת של תעמולה מוצלחת: הטלת ספק בהערכת התמותה הפלסטינית
66	מעורבותה של ארה"ב במלחמה
66	סיוע צבאי לישראל
67	שימוש פעיל בצבא האמריקאי
68	סיוע דיפלומטי
69	פיקוח אמריקאי ודין וחשבון ישראלי
72	יחסי ארה"ב-ישראל
76	התנגדות בממשל האמריקאי ובחברה האמריקאית
78	זום-אין 1 – הפשיטה השניה של ישראל על בית החולים אל-שיפא (18.3-1.4)
80	זום-אין 2 – המחאות בקמפוסים בארה"ב (17.4 – מאי)
81	סיקור ותגובות
84	זום אין 3: טיהור אתני בצפון עזה, אוקטובר-נובמבר 2024
84	תוכניות, קולות וסיקור תקשורת
86	המצור וטיהור אתני
86	המצור
87	המבצע הצבאי
92	מערכת הבריאות
97	נספח 1 – הסיבות שבגללן בחרתי להגדיר את פעולות ישראל במלחמה כג'נוסייד
99	נספח 2 – מתודולוגיה

אני, לי מרדכי, היסטוריון במקצועי ואזרחי ישראלי, מעיד במסמך זה, במהלך האירועים המתפתחים, על המצב ברצועת עזה. הכמות העצומה של העדויות שראיתי, שהרבה מהן מקושרות בהמשך מסמך זה, מספיקות עבורי כדי להאמין שישאל מבצעת ג'נוסייד (רצח עם) באוכלוסיה האזרחית בעזה. אסביר את בחירתי להשתמש במונח בהמשך המסמך. המלחמה הנוכחית היא כביכול התגובה הישראלית לטבח שביצע חמאס ב-7.10.23, אשר בו בוצעו פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות בהקשר של העימות המתמשך בין ישראל והפלסטינים – עימות שחוזר ל-1917 או 1948 (או תאריכים אחרים). בכל המקרים, אינני מאמין שעוולות היסטוריות ומעשי זוועה בעבר מצדיקים מעשי זוועה נוספים בהווה. לכן, אני מאמין שהתגובה הישראלית למעשי חמאס ב-7.10 היא חסרת פרופורציה ונפשעת.

הפסקאות בתקציר המנהלים הזה כוללות את תמצית החלקים הארוכים בהרבה בהמשך מסמך זה, פסקה לכל חלק. כל אחד מהחלקים כולל עשרות עד מאות הפניות לעדויות שעליהן ביססתי את הערכתי. גרסה זו של המסמך מרחיבה מאוד את הגרסה הקודמת מה-18.6.2024 באמצעות תוספת של מידע ועדויות רבות, תוספת של שני חלקים (נספח על מתודולוגיה וחלק שבוחן לעומק את המבצע בצפון רצועת עזה באוקטובר-נובמבר 2024) ותגובות לדין שפוררה הגרסה הקודמת. בשל הכמות הרבה של החומר והתרחבות המלחמה, אני עובר בגרסה זו מעדכון של כל המסמך בבת אחת למודל שמעדכן חלקים בנפרד, החל מתחילת המסמך.

בשנה האחרונה, ישראל ביצעה טבח בפלסטינים בעזה, ועד לזמן הכתיבה גרמה למותם של למעלה מ-44,000 פלסטינים – לפחות 60% מהם נשים וילדים. לפחות מאה אלף אחרים נפצעו ולפחות עשרת אלפים עדיין נעדרים. יש עדויות רבות לכך שהתקפותיה של ישראל נעשות ללא אבחנה ואינן פרופורציונליות, ויש דוגמאות רבות למעשי טבח והרג נוספים. רשימה ארוכה של מוסדות בינלאומיים ביקרו בחריפות את התנהלות ישראל במלחמה.

ישראל ניסתה באופן אקטיבי לגרום למוות בקרב האוכלוסיה האזרחית בעזה. ישראל הרעיבה את עזה כמדיניות שבה השתמשה ככלי נשק במלחמה, וכך גרמה למותם של עשרות אזרחים (בעיקר ילדים) מרעב. ישראל יצרה מחסור במים, תרופות וחשמל. ישראל גם פירקה את מערכת הבריאות ואת התשתית האזרחית בעזה. כתוצאה מכך, אנשים רבים מתים ממצבים ברי טיפול, וטיפולים מורכבים כמו קטיעות איברים וניתוחים קיסריים נעשים ללא הרדמה. סך כל התמותה בעזה אינו ידוע, אבל כמעט בוודאות גדול בהרבה מהערכת התמותה הרשמית.

דה-הומוניזציה שעברו הפלסטינים בשיח הישראלי חזקה כל כך עד שרוב גדול של יהודים ישראליים תומך בפעולותיה של ישראל במלחמה. דה-הומוניזציה הובלה על ידי בכירים במדינת ישראל, וממשיכה לקבל תמיכה דרך מוסדות המדינה והצבא. דה-הומוניזציה נוכחת מאוד גם בחברה האזרחית הרחבה יותר. דיבור על פלסטינים תוך שימוש בשפה שכוללת התייחסות לרצח עם היא לגיטימית בשיח הישראלי. דה-הומוניזציה מובילה להתעללות רחבה והפעלת אלימות כלפי פלסטינים מעוכבים ואוכלוסיה אזרחית בעזה ורכושה, כמעט ללא השלכות. הרוב הגדול של התוכן שמעיד על דה-הומוניזציה משותף ברשת על ידי ישראלים. עדויות מהצד הפלסטיני על חוויות המלחמה מאששות ממצאים אלו.

מכלול העדויות שראיתי ושבנו אני דן מצביע על כך שסביר מאוד שאחת ממטרותיה של ישראל היא לטהר אתנית את רצועת עזה, באופן חלקי או מלא, באמצעות סילוק מספר רב ככל האפשר של פלסטינים. דמויות מפתח בממשלת ישראל העידו על מטרה זו וכמה ממשרדי הממשלה בישראל תכננו טיהור כזה או פעלו להוציאו לפועל, לפעמים על ידי ניסיונות שכנוע או לחץ על מדינות אחרות. ישראל כבר טיהרה אזורים נרחבים משטח הרצועה באמצעות הרס ובולדוזרים, וניסתה גם להרוס את התשתית החברתית של החברה הפלסטינית באמצעות נזק ממוקד למוסדות אזרחיים כמו אוניברסיטאות, ספריות, ארכיונים, מבני דת, אתרים היסטוריים, מבנים חקלאיים, בתי ספר, בתי קברות, מוזיאונים ושווקים. עד כה נהרסו או נפגעו יותר מ-60% מהמבנים ברצועה.

¹ ברצוני להודות לחנוך שיינמן על הערותיו לגרסה של חלק זה מנובמבר 2024.

אחת ממטרות המלחמה, על פי ממשלת ישראל, היא לשחרר את החטופים אשר 101 מהם נותרו בשבי חמאס נכון לזמן כתיבת מסמך זה. הראיות מצביעות על כך שביחס לטיהור האתני של הרצועה, שחרור החטופים נמצא בעדיפות נמוכה מצד הממשלה. עד כה ישראל שחררה שבעה חטופים בפעילות צבאית, ובמקביל הרגה חטופים רבים אחרים באופן ישיר או עקיף בשל פעולותיה ברצועה. קיימות עדויות רבות לפיהן במקרים רבים ישראל עיכבה את המשא ומתן לשחרור החטופים או ניסתה להכשילו. חברי ממשלת ישראל תקפו מילולית את משפחות החטופים, ומקורבים להם ניסו להפעיל לחץ על משפחות החטופים כדי למנוע מהם לדבר באופן פוליטי.

תשומת הלב העולמית לעזה, ולעיתים ללבנון, איראן וסוריה, הסבה את תשומת הלב מהגדה המערבית. שם, פעולותיה של ישראל באמצעות הצבא ומתנחלים מאז תחילת המלחמה הרגו למעלה מ-700 פלסטינים, טיהרו אתנית לפחות 20 קהילות מקומיות, והובילו לעליה חדה ברמות האלימות, ההתעללות וההשפלה של פלסטינים מצד מדינת ישראל והמתנחלים.

כל האמור לעיל התאפשר בשל תמיכה חזקה של רוב התקשורת הממוסדת בישראל ובמערב – במיוחד בארה"ב, בריטניה, וגרמניה. מתחילת המלחמה, ישראל ניהלה מלחמת מידע שהדגישה את זוועות ה-7.10 באמצעות מידע מהימן ולא מהימן, הגבילה את זרימת המידע הנגיש מעזה, ביטלה קולות ביקורתיים מחוץ לישראל, והגבילה את השיח בישראל כדי ללכד את הציבור הישראלי סביב המלחמה. כתוצאה מכך, התקשורת והשיח בישראל נותרו כמעט לחלוטין בעד המלחמה באופן לא ביקורתי, ורבים ממוסדות ואנשי התקשורת מצנזרים את עצמם. תקשורת המיינסטרים בארה"ב חולקת רבים ממאפיינים אלו. בחינה מעמיקה יותר של התקפות ישראל נגד ארגון אונר"א והספקות החוזרים שמוטלים בהערכות התמותה הפלסטיניות מצאה ששני המקרים מבוססים על תעמולה חסרת יסוד. כל האמור לעיל מנרמל את האלימות הישראלית ואת פעולותיה של ישראל באמצעות הצגתן כלגיטימיות, מסב את תשומת לב הציבור מהתרחשויות רבות בעזה, ומסייע לדה-ההומניזציה של הפלסטינים.

התמיכה האמריקאית הכמעט מוחלטת הייתה נחוצה לאופן שבו ניהלה את המלחמה. תמיכה זו התבטאה בסיוע צבאי, שימוש פעיל בצבא ובמשאבים אמריקאים אחרים, סיוע דיפלומטי, ושחרור ישראל מפיקוח אמריקאי ומדרישה לדין וחשבון על פעולותיה של ישראל. למרות שהרטוריקה האמריקאית הייתה לפעמים ביקורתית, דה פקטו ארה"ב סיפקה לישראל תמיכה חסרת תקדים. למתנגדים למדיניות האמריקאית – בין אם עובדי מדינה ובין אם קבוצות משמעותיות בציבור האמריקאי – לא הייתה השפעה על המדיניות האמריקאית בנושא.

אני בוחן אירועים ספציפיים בשלושה חלקים ממוקדים כמקרי בוחן למרבית המגמות המתוארות למעלה:

1. הפשיטה השנייה של ישראל על בית החולים אל-שיפא בסוף מרץ
2. גל המחאה בקמפוסים בארה"ב באפריל ובמאי
3. המבצע הצבאי בצפון רצועת עזה באוקטובר ונובמבר 2024 (מתמשך)

העדויות שראיתי ושאותן אני מתאר בהמשך הספיקו עבורי להאמין שמה שישראל עושה לאוכלוסיה האזרחית בעזה עונה להגדרה של ג'נוסייד למיטב הבנתי. בשני הנספחים למסמך, אני מסביר מדוע בחרתי להשתמש במונח זה ודן במתודולוגיה שלי.

מסמך זה כולל את ההבנה שלי את המלחמה בעזה. המסמך נכתב על ידי בלבד, מלבד תת-פרק על מערכת הבריאות (מסומן בהמשך) שנכתב ביחד עם עמיתה, ליאת קוזמא. לא קיבלתי על מסמך זה כל תשלום, וכתבתי אותו מתוך מחויבות לזכויות אדם, למקצועי ולמדינה שלי. רובו המוחלט של המסמך נכתב בשפה יבשה ולא רגשית כדי להימנע מלנסות להשפיע על הקורא. באמצעות רגש, הטיה נפוצה בשיח. ניסיתי להיצמד לעובדות כפי שאני מבין אותן. אני מפרט את המתודולוגיה שבה השתמשתי בנספח למסמך זה. המסמך כולל תוכן קשה רב, במיוחד בכל הקשור לאלימות, אכזריות, דה-הומניזציה והרעבה. אין במסמך תמונות. מעט התיאורים הגרפיים שהמסמך כולל הם קצרים. התוכן שאליו אני מפנה בהערות השוליים הוא קשה בהרבה, והפניות רבות כוללות תכנים גרפיים קשים לצפייה.

לאורך המסמך נמנעתי משימוש במושגים טעונים שקשה להגדירם כמו ציונות, אנטישמיות, טרור/טרוריסם, ברוטליות³ וכן הלאה. כל אלו הם boundary objects (מושג טכני שמשמש לתיאור מושגים שאנשים שונים מבינים בדרכים שונות. בתקשורת אנחנו משתמשים במושגים אלו מבלי להגדירם),⁴ שבדרך כלל משמשים ככלי נשק בשיח על ידי דוברים שונים כאמצעי לגיטימציה או דה-לגיטימציה ביחס לאנשים, מוסדות או פעולות. אינני מאמין ששימוש במושגים אלו יהפוך את המסמך הזה לקריא יותר או את הניתוח שבו לטוב יותר. יוצא הדופן החלקי הוא אנטישמיות, שמופיע בעיקר דרך האופנים שאחרים השתמשו בו.

אני מעדכן מסמך זה לאורך זמן. למרות שאין ספק שפרטים ועובדות חדשים ימשיכו להתגלות בעתיד, מאז שהתחלתי לאסוף מידע דרך מסמך זה (לפני כשנה, נכון לזמן הכתיבה), מידע רב נוסף הצטבר בעוד שהתיקונים שאותם הייתי צריך לבצע היו מינוריים. קוראים המעוניינים בכך יוכלו לגשת לכל הגרסאות הקודמות של המסמך באתר האינטרנט של המסמך.

מסמך זה שינה את מטרתו לאורך הזמן. מטרתו המרכזית המקורית של המסמך הייתה להצהיר על עמדותי באופן ציבורי כדרך להעיד על האירועים להם נחשפתי. הסיבה שכתבתי הייתה תחושת המחויבות שלי לערכי זכויות אדם. לאחר שהגרסה הרביעית של המסמך באמצע מרץ שותפה באופן נרחב בטוויטר, התמיכה הציבורית שקיבלתי מקוראים עודדה אותי לחשוב מחדש על מטרת המסמך. אני כותב עכשיו עבור רבים אחרים ברחבי העולם ובישראל שרוצים להבין את הנסיבות בימים מורכבים אלו בהווה ובעתיד. מטרה משנית היא לרכז ולשמר לפחות חלק מהעדויות אליהן נחשפתי במהלך הקריאה שלי על המלחמה, ולהנגיש אותם לקוראים המעוניינים בכך. עם התקדמות גרסאותיו, המסמך הפך למסודר יותר, ואני מספק הפניות רבות בהערות השוליים שעשויות להעשיר ולהועיל לקוראים. אני מקווה שאתה, הקורא, תמצא את המסמך שימושי – בין אם בשביל להבין את מאורעות הימים האלו דרך המסמך או כדרך להשיג מידע נוסף דרך הערות השוליים שלו.

עמדותי מבוססת על מידע רב שאספתי בעיקר החל מסוף דצמבר 2023. אופן הניתוח שלי, שאותו אני מסביר באופן מפורט בנספח המתודולוגיה של מסמך זה, נתתי העדפה למידע שמגיע מגורמים מבוססים כמו האו"ם ומשרדיו השונים, כמו גם דו"חות של מספר ארגונים העוסקים בסיוע הומניטרי וזכויות אדם. ארגונים אלו ניטראלים (לפחות כביכול) ולכן פחות נוטים להטיות. בנוסף, יש להם את המשאבים למחקר מבוסס ראיות, אשר בהם השתמשו במספר רב של מקרים שאינם קשורים לישראל/פלסטין. השתמשתי גם באמצעי התקשורת המסורתיים, הן במקרים עובדתיים (למשל: מישהו שאמר משהו) והן בתחקירים שביצעו. כדי לתמוך בסיפורים הרחבים השתמשתי גם במידע משני הצדדים שמגיע מהמדיה החברתית. ככל שהמלחמה התמשכה, המדיניות כלפי עזה והתנאים ברצועה השתנו לאורך זמן. כדי להכיר במציאות זו ולהקל על הבנת המצב, לעיתים תכופות אני כולל את החודש ביחס לטענות ופרטי מידע ספציפיים בחלקים הרלוונטיים, למשל זה על הרעב בעזה או על מעורבות ארה"ב במלחמה.

² ברצוני להודות לחנוך שיימן על הערות לגרסת נובמבר 2024 של חלק זה.

³ <https://fair.org/home/brutal-is-a-word-mostly-reserved-for-palestinian-violence/>

⁴ Baggio, Jacopo A., Katrina Brown, and Denis Hellebrandt. "Boundary Object or Bridging Concept? A Citation Network Analysis of Resilience." *Ecology and Society* 20, no. 2 (2015). <http://www.jstor.org/stable/26270178>.

להערכת, מאז תחילת המלחמה, קראתי אלפי מאמרים – אקדמיים, כאלו שנכתבו על ידי אקדמאים או עיתונאים, ואחרים. בנוסף, צפיתי באלפי סרטונים ותמונות מהרצועה, בעיקר מהצד הישראלי. רבים מהסרטונים האלו כוללים תכנים הקשים לצפייה – אלימות, אכזריות, דה-הומניזציה ותוצאותיהן, וכללתי אותם בהערות השוליים של המסמך כדי להעביר ולהבהיר את גודל האירוע ושכיחות הזוועות שאותן אני מתאר. להערכת, הרוב הגדול של המידע שאספתי מהמקורות השונים וכללתי במסמך זה הוא מהימן. במקרים בהם נתקלתי במידע אשר הייתה לי סיבה לפקפק באמינותו בחרתי שלא להשתמש בו. אני כולל במסמך זה הערות שוליים רבות אשר מפנות למקורות בהם השתמשתי, כדי לאפשר לקוראים המעוניינים בכך לחזור למקורות כדי לבדוק את דבריי. אשמח לקבל ביקורת ותיקונים בנוגע לכתוב, ואני מודה לכל אלו שקראו את המסמך הזה והעירו עליו באופן פרטי או ציבורי.⁵

כמה מילים ביחס לעצמי ולתחום המומחיות שלי. גדלתי בישראל ואני חלק מהחברה האזרחית בישראל. הוכשרתי כהיסטוריון מקצועי עם תארים מהאוניברסיטה העברית (ב"א) ופרינסטון (דוקטורט), ואני עובד בהווה כהיסטוריון באוניברסיטה ישראלית מובילה. הכישורים המקצועיים הרלוונטיים שלי כוללים ביצוע מחקר מקיף, הערכת מקורות כתובים ומהימנותם, חשיבה ביקורתית, וסינתזה של חומר רב לנרטיב קוהרנטי. העבודה שלי על מסמך זה דומה מאוד מטבעה לעבודה המקצועית שלי שאותה אני מבצע מדי יום. למרות שהמלחמה הנוכחית החלה בנושא חדש עבורי, השקעתי בה הרבה יותר משאני משקיע במאמר אקדמי ממוצע.. המחקרים שלי מפורסמים בעמודי ה-[academia.edu](https://www.academia.edu/) וה-[Google Scholar](https://scholar.google.com/) שלי. הגרסה המעודכנת של מסמך זה, ביחד עם לינקים לפרסומים אחרים שלי בנושא עזה, נמצאים באתר ייעודי שפתחתי בנובמבר <https://witnessing-the-gaza-war.com/>, 2024.

⁵ מסמך זה מעדכן ומרחיב גרסאות מוקדמות יותר של הבנתי את המתרחש בעזה שאותן פרסמתי בתחילת ינואר, בסוף ינואר, באמצע פברואר, באמצע מרץ, באמצע אפריל, ובאמצע יוני 2024, בהמשך לרעיונות והצעות שקיבלתי מאז, כמו גם תוכן נוסף שהתפרסם מאז. אני מודה כאן לקורא אנונימי אחד שחיווה דעה על כל טיוטות המסמך, ל-Merle Eisenberg שהעיר על הטיטה של הגרסה הראשונה ול-Joshua Meyrowitz (פרופ' אמריטוס לתקשורת מאוניברסיטת ניו המפשייר) שבדק לעומק ובאופן מקיף את כל הגרסה הרביעית לאחר שפורסמה כהכנה לכתיבת הגרסה החמישית של המסמך ואף סיפק מספר מקורות חשובים. אני מודה לקוראים שסייעו אחרי יוני 2024 בחלקים הרלוונטיים של המסמך. כל אלו סיפקו פידבק והצעות מועילות, שכללתי בגרסה זו. הכתוב כאן הוא על דעתי ולא בהכרח על דעתם. באופן דומה, כל הטעויות הן שלי בלבד. אני גם מודה לקוראים שלא הסכימו עימי מכיוון שהביקורת שלהם סייעה לי לשפר את המסמך.

אני, לי מרדכי, היסטוריון ואזרחי ישראלי, מעיד במסמך זה, במהלך האירועים המתפתחים, על המצב הנורא ברצועת עזה. אני כותב את דעתי האישית מתוך אחריות כפולה: כאזרח שמדינתו מבצעת מה שאני רואה כפשעים חמורים, וכאקדמאי, שמאמין שמאחר והקדשתי את הקריירה שלי עד כה למחקר והוראה עלי להצביע על אי-צדק, במיוחד כשהוא מתרחש כל כך קרוב. אני כותב גם בשל השתיקה המאכזבת בנושא בקרב מוסדות אקדמיים רבים בישראל ובעולם, במיוחד כאלו שהיה מצופה מהם להשמיע את קולם בבירור. קומץ העמיתות והעמיתים שלי שבחרו לדבר באופן אמיץ היוו עבורי השראה.⁶ אינני מאמין שמסמך זה ישכנע רבים, אבל כתבתי אותו כדי להעיד שבזמן המלחמה היו וישנם גם קולות ישראליים שדיברו אחרת.

ניתן למצוא את הגרסה המעודכנת ביותר של מסמך זה בעמודי ה-[academia.edu](https://www.academia.edu) וה-[Twitter](https://twitter.com) שלי, בהם קיימות גרסאות זהות בעברית ובאנגלית. גרסאות ישנות ניתן למצוא בעמוד הטוויטר שלי. אני מתכנן להמשיך לעדכן את המסמך מדי כמה שבועות.

ב-7.10.23, חמאס וחמושים אחרים תקפו את ישראל. במתקפה נהרגו כ-1,150 בני אדם, רובם אזרחי ישראל. חמאס והחמושים האחרים הרגו את הרוב הגדול של האנשים האלו, והמעטים האחרים נהרגו מאש ידידותית בכאוס שהתרחש. כ-250 בני אדם, ברובם אזרחי ישראל, נחטפו לרצועת עזה. אירועי זוועה אלו מהווים פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות. רבים אחרים כתבו על הנושא בתקשורת הישראלית והבינלאומית, ואין לי מה לחדש בעניין בשלב זה. פעולות נוראות אלו – שבצעמן נעשו בהקשר היסטורי שחוזר לסכסוך המתמשך בין ישראל והפלסטינים – הובילו למלחמה שמהווה את ההקשר לכתיבת מסמך זה.

למרות מעשי הזוועה האמורים של חמאס, אני מאמין שתגובתה של ישראל לאירועי ה-7.10 במהלך חצי השנה האחרונה היא נפשעת, לא מוסרית וממשיכה להיות חסרת פרופורציה. ברור לי שעמדתי בנושא משקפות דעת מיעוט קטנה בחברה הישראלית. בסקרים בנושא רק 1.8% (אוקטובר), 7% (דצמבר), 3.2% (ינואר), ו-4% (מרץ-אפריל) מהנשאלים היהודים בישראל האמינו שצה"ל משתמש ביותר מדי כוח בעזה או שהתגובה הצבאית מוגזמת.⁷ במרץ, 81% מהישראלים חשבו שישראל עושה את כל שביכולתה כדי לא לפגוע באזרחים (כולל 19% שחשבו שישראל עושה יותר מדי),⁸ בעוד ש-80% מהציבור היהודי סבור שישראל לא צריכה להביא בחשבון את סבל האזרחים הפלסטינים בזמן תכנון המערכה בעזה.⁹ סקר באפריל מצא שרק שליש מהישראלים היהודים חשבו שישראל צריכה לקבל את דרישת מועצת הביטחון של האו"ם להפסקת אש זמנית בחדש הרמדאן.¹⁰ נכון לזמן הכתיבה, המלחמה ממשיכה למרות שקולות בכירים בישראל¹¹ ובארה"ב¹² מאמינים שראש ממשלת ישראל רוצה להמשיך את המלחמה כדי להמשיך לשרוד בשלטון, בעודו מטעה את הציבור הישראלי להאמין שניצחון מוחלט אפשרי.¹³

העדויות שראיתי ושאותן אני מתאר בהמשך הספיקו עבורי להאמין שמה שישראל עושה לאוכלוסיה האזרחית בעזה הוא פשע נגד האנושות¹⁴ שעונה להגדרה של ג'נוסייד למיטב הבנתי.¹⁵ החלטה זמנית של בית הדין

⁶ בחרתי לכתוב את ההצהרה הנוכחית בנוגע לנעשה בעזה לאחר שקיבלתי השראה לעניין מפרופ' ג'ון מירשהיימר, שכתב מסמך דומה לפני מספר חודשים (<https://mearsheimer.substack.com/p/death-and-destruction-in-gaza>). בנוסף, המסמך שחיברה צפון אפריקה לבית הדין הבינלאומי סיפק חלק ממקורות המידע לגרסה הראשונה של מסמך זה, שאת כולם בדקתי באופן עצמאי (<https://www.ici-> <https://www.cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20231228-app-01-00-en.pdf>); ⁷ https://social-sciences.tau.ac.il/sites/socsci.tau.ac.il/files/media_server/social/2023/Findings-November-2023-EN.pdf; ⁸ <https://www.reuters.com/world/middle-east/israelis-say-hamas-must-be-crushed-despite-gaza-casualties-un-rebuke-2023-12-13/>; <https://www.idi.org.il/articles/51742>; https://en-social-sciences.tau.ac.il/sites/socsci-english.tau.ac.il/files/media_server/social/peaceindex/2024-01-findings.pdf; ⁹ <https://www.pewresearch.org/global/2024/05/30/views-of-the-israel-hamas-war-may-2024/>; ¹⁰ <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-06-13/ty-article-magazine/.highlight/00000190-0677-d667-abf0-66ffad40000>; ¹¹ <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001473815>; ¹² <https://www.idi.org.il/articles/53443>; ¹³ <https://www.nytimes.com/2024/04/13/world/europe/israel-weapons-sales-genocide.html>; ¹⁴ https://www.mako.co.il/news-politics/2024_q1/Article-7c6a192b2cbfd81026.htm; ¹⁵ <https://www.nytimes.com/2024/02/27/us/politics/biden-netanyahu-israel-gaza.html>; <https://foreignpolicy.com/2024/04/02/netanyahu-gaza-palestinians-war-israeli-society/>; <https://time.com/6984968/joe-biden-transcript-2024-interview/>; <https://www.maariv.co.il/news/military/Article-1085677>; ¹⁴ <https://www.un.org/en/genocideprevention/crimes-against-humanity.shtml>; ¹⁵ <https://www.un.org/en/genocideprevention/genocide.shtml>

הבינלאומי לצדק (International Court of Justice) ב-26.1.24 קבעה¹⁶ שפעולותיה של ישראל עשויות להיחשב לג'נוסייד, בהמשך לדבריהם של מומחים לפני¹⁷ ואחרי ההחלטה¹⁸ – וכולל פעולה וכוונה.¹⁹ ניתוחים מאוחרים יותר של שליחה מיוחד של האו"ם ומרכזים אקדמיים של זכויות אדם הגיעו למסקנה זה.²⁰ שופט פדרלי בקליפורניה קבע גם כן שפעולותיה של ישראל בעזה עשויות להיחשב לג'נוסייד.²¹ דו"ח של מועצת זכויות האדם באו"ם הגיע למסקנה שפעולותיה של ישראל מהוות פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות, שכוללים השמדה וטיהור אתני, ושהדברים נעשו בכוונה.²² אני דן בסיבות שהובילו אותי להשתמש במושג ג'נוסייד כדי לתאר את פעולותיה של ישראל בנספח למסמך זה.

מכיוון שהמצב ההומניטרי ברצועת עזה המשיך להתדרדר בפברואר ומרץ,²³ מועצת הביטחון של האו"ם העבירה החלטה הדורשת "הפסקת אש מיידית" בעזה בסוף מרץ.²⁴ שלושה ימים לאחר ההחלטה בית הדין הבינלאומי לצדק העביר החלטות נוספות וקרא לישראל להבטיח את משלוחי הסיוע, שירותים בסיסיים וסיוע הומניטרי לאוכלוסיה הפלסטינית האזרחית בעזה.²⁵ נכון לזמן הכתיבה, ישראל לא שינתה את המדיניות שלה באופן משמעותי מאז החלטות אלו אפילו אם קצב ההרג קטן בשל ההאטה הכללית בלחימה הפעילה במלחמה.

בנוסף לכך, התנהלותה של ישראל במהלך המלחמה ערערה באופן שיטתי פעם אחר פעם על חוקים ונורמות שהיו אמורים לקבוע כיצד מלחמות "מתורבתות" אמורות להתנהל בעשורים האחרונים.²⁶ כפי שמסמך זה מציג, מועצת הביטחון של האו"ם דרשה הפסקת אש מיידית: ישראל סירבה. בית הדין הבינלאומי לצדק הכריח את ישראל להעביר סיוע הומניטרי: ישראל סירבה. המשפט ההומניטרי הבינלאומי קובע שבלתי חוקי להשתמש בהרעבה של אוכלוסיה אזרחית כנשק במלחמה: ישראל עשתה זאת במשך חודשים. הפצצות חסרות אבחנה אינן חוקיות, אבל ישראל עשתה זאת מתחילת המלחמה. הפצצת בתי חולים היא בלתי חוקית, אבל ישראל הפציצה את כל בתי החולים בעזה (ואף התנקשה במטופלים בבית חולים בגדה המערבית). שגרירויות אמורות להיות מחוץ לתחום הלחימה, אבל ישראל הפציצה שגרירות של מדינה אחת (איראן) בשטחה של מדינה אחרת (סוריה).²⁷ ההרס הנרחב של תשתיות אזרחיות הוא לא חוקי: ישראל ממשיכה לעשות זאת. שימוש בבינה מלאכותית באופן נרחב הוא שנוי מאוד במחלוקת (עדיין ללא רגולציה)²⁸: ישראל עשתה זאת כבדרך אגב, תוך הבעת ביטחון כמעט מוחלט במערכת אוטומטית לאיתור מטרות.

הקשר

<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240126-ord-01-00-en.pdf>¹⁶
<https://time.com/6334409/is-whats-happening-gaza-genocide-experts/>; Segal, Raz, and Luigi Daniele. 2024. "Gaza as Twilight of Israel Exceptionalism: Holocaust and Genocide Studies from Unprecedented Crisis to Unprecedented Change." *Journal of Genocide Research*, 1–10. <https://doi.org/10.1080/14623528.2024.2325804>;
https://www.democracynow.org/2023/10/16/raz_segal_textbook_case_of_genocide; <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/11/gaza-un-experts-call-international-community-prevent-genocide-against>
<https://www.justsecurity.org/91457/top-experts-views-of-intl-court-of-justice-ruling-on-israel-gaza-operations-south-africa-18>
גם; <https://www.mekomit.co.il/ps/134005/>; [israel-genocide-convention-case/](https://www.unhcr.org/refugees/1784503409665577016-israel-genocide-convention-case/)
<https://www.nybooks.com/articles/2024/06/06/is-israel-committing-genocide-aryeh-neier/>
<https://www.un.org/en/genocideprevention/genocide.shtml>¹⁹
<https://www.humanrightsnetwork.org/genocide-in-gaza>; <https://unipd-centrodirittumani.it/en/news/United-Nations-Anatomy-of-a-genocide-Report-of-the-Special-Rapporteur-on-the-situation-of-human-rights-in-the-Palestinian-territories-occupied-since-1967-Francesca-Albanese-2024/6900>²⁰
<https://www.theguardian.com/world/2024/feb/01/genocide-gaza-israel-california-court>²¹
השופט סגר את התיק מכיוון שלא הייתה לו סמכות שיפוט ביחס למדינות החוץ של ארה"ב.
<https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/a-hrc-56-crp-4.pdf>; ²²
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-06-12/ty-article.premium/00000190-0a69-d0f9-a1d5-da691e1f0000>;
<https://www.reuters.com/world/middle-east/immense-scale-gaza-killings-amount-crime-against-humanity-un-inquiry-says-2024-06-12/>; <https://www.bbc.com/news/articles/cl55gzp7vn9o>
<https://www.middleeasteye.net/news/how-israel-defied-icj-provisional-measures>²³
<https://www.theguardian.com/world/2024/mar/11/israeli-human-rights-groups-icj-gaza-aid-ruling>
<https://news.un.org/en/story/2024/03/1147931>²⁴
<https://news.un.org/en/story/2024/03/1148096>²⁵
<https://twitter.com/tparsi/status/1774872023098888465> במקור מבוסס על ²⁶
<https://www.nytimes.com/2024/04/02/world/middleeast/iran-israel-damascus-strike.html>²⁷
<https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2024/04/11/israels-use-of-ai-in-gaza-is-coming-under-closer-scrutiny>²⁸

רצועת עזה היא אזור זעיר בגודל של כ-365 קמ"ר, הקטן מחצי שטחה של ניו יורק ומרבע שטחה של לונדון. אוכלוסיית הרצועה כוללת כ-2.3 מיליון בני אדם, והיא אחד האזורים הצפופים ביותר בעולם.²⁹ כ-70% מהתושבים הם צאצאי פליטים שנמלטו או גורשו לרצועה מפלסטין המנדטורית במהלך הנכבה ב-1948.³⁰ ב-2022, שיעור העוני בעזה הגיע ל-65% בעוד ששיעור הבלתי-מועסקים היה 45%.³¹ ישראל שולטת בגבולותיה של עזה, בתקשורת שלה, בחשמל ובמים שלה, ואף במרשם האוכלוסין שלה.³² ישראל אוספת מידע על עזתים, התנועות שלהם והתקשורת שלהם, כולל כל שיחות הטלפון וכל שימוש באינטרנט.³³ ארגון האו"ם, ארגונים לזכויות אדם, משרדי ממשלה (כולל בארה"ב ובבריטניה) ומשפטים ראו ברצועת עזה שטח כבוש שבו שולטת ישראל עוד מלפני המלחמה.³⁴ מאפיינים אלו, כמו גם הגיאוגרפיה והדמוגרפיה של עזה מחריפות את המשבר שלגביו אפרט בהמשך.

ישראל, אפילו לפני המלחמה הנוכחית, הוגדרה כמדינת אפרטהייד על ידי ארגוני זכויות אדם מובילים, שהוציאו בנושא דו"חות רציניים ומבוססים על עובדות (Human Rights Watch,³⁵ אמנסטי,³⁶ בצלם³⁷). אפרטהייד ודה-הומניזציה החלו הרבה לפני תחילת המלחמה. סקר מ-2012 מצא שכבר אז 58% מהישראלים האמינו שיש אפרטהייד בישראל, 69% אמרו שאם ישראל תספח את הגדה המערבית צריך למנוע מהפלסטינים שם את הזכות להצביע, 49% אמרו שאזרחים יהודים צריכים לקבל יחס טוב יותר מאשר אזרחים ערבים (פלסטינים), ו-47% רצו להעביר חלק מהאוכלוסיה הערבית לרשות הפלסטינית.³⁸ מציאות זו הקלה על הרבה מהמדיניות והפעולות שבהן אני דן בהמשך.

מערכת המשפט הישראלית הייתה חד-צדדית ומוטה נגד פלסטינים עוד לפני תחילת המלחמה. בין 2017-2021 למשל, כוחות הביטחון של ישראל הרגו 614 אזרחים ופצעו 76,340 (לפי האו"ם). מערכת המשפט הצבאית קיבלה 1,260 תלונות על עבירות שביצעו חיילים נגד פלסטינים, ביניהם 409 מקרי מוות של פלסטינים. מתוך כלל התלונות, נפתחו רק 248 חקירות, ורק ב-11 מהן הוגשו כתבי אישום. רק שלושה מכתבי האישום כללו מקרים של הרג פלסטינים (מתוך 409 או 614 מקרי מוות), והחיילים המעטים שהורשעו קיבלו עונשים קלים מאוד.³⁹

<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-87>²⁹
https://www.ochaopt.org/sites/default/files/gaza_thematic_6_0.pdf³⁰
<https://unctad.org/news/gaza-unprecedented-destruction-will-take-tens-billions-dollars-and-decades-reverse>³¹
<https://features.gisha.org/gaza-up-close/>³²
<https://theintercept.com/2023/10/12/israel-gaza-internet-access/>; <https://www.nytimes.com/2024/03/27/technology/israel-facial-recognition-gaza.html>; <https://www.mei.edu/publications/nowhere-hide-impact-israels-digital-surveillance-regime-palestinians>; <https://www.middleeasteye.net/news/israel-can-monitor-every-telephone-call-west-bank-and-gaza-intelligence-source>; <https://newlinesmag.com/argument/how-changes-in-the-israeli-military-led-to-the-failure-of-october-7/>; <https://www.mei.edu/publications/nowhere-hide-impact-israels-digital-surveillance-regime-palestinians>³³
³⁴ שורה ארוכה של הפניות למוסדות ספציפיים ב-
<https://static1.squarespace.com/static/5b3538249d5abb21360e858f/t/66475850eceb152a52fd55fe/1715951696844/Genocide+in+Gaza+-+Final+version+051524.pdf>
Sanger, Andrew (2011). "The Contemporary Law of Blockade and the Gaza Freedom Flotilla". In M.N. Schmit, Louise Arimatsu; Tim McCormack (eds.). *Yearbook of International Humanitarian Law* 2010. Yearbook of International Humanitarian Law. Vol. 13. Springer Science & Business Media. pp. 429-431.
<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/gaza-israel-occupied-international-law/>
<https://www.hrw.org/report/2021/04/27/threshold-crossed/israeli-authorities-and-crimes-apartheid-and-persecution>³⁵
<https://www.amnesty.org/en/documents/mde15/5141/2022/en/>³⁶
<https://www.btselem.org/topic/apartheid/>³⁷
<https://www.haaretz.com/2012-10-23/ty-article/.premium/israelis-say-no-vote-to-arabs-if-w-bank-annexed/0000017f-f55e-d460-aff-ff7e683c0000>³⁸
<https://www.mekomit.co.il/%d7%94%d7%a1%d7%99%d7%9b%d7%95%d7%99-%d7%9c%d7%9b%d7%aa%d7%91-%d7%90%d7%99%d7%a9%d7%95%d7%9d-%d7%a0%d7%92%d7%93-%d7%97%d7%99%d7%99%d7%9c-%d7%a9%d7%a4%d7%92%d7%a2-%d7%91%d7%a4%d7%9c%d7%a1%d7%98%d7%99/>³⁹

מספרים

נכון ל-12.6, ישראל הרגה יותר מ-37,266 עזתים – מעל אחוז וחצי מסך אוכלוסיית הרצועה.⁴⁰ זו הערכה שמרנית שכמעט בוודאות תגדל באופן משמעותי.⁴¹ המספר מקובל על ידי בכירים ישראלים (דיון בהמשך המסמך)⁴² והתקשורת הישראלית.⁴³ המספר אינו כולל למעלה מעשרת אלפים נעדרים, רבים מהם עדיין קבורים מתחת להריסות.⁴⁴ המספר גם אינו כולל את אלו שמותם לא דווח למשרד הבריאות בעזה.⁴⁵ על פי הנתונים הנגישים לציבור כ-60% ממקרי המוות ברצועה במלחמה הם של נשים, ילדים וזקנים.⁴⁶ באמצע מאי נהרגו כבר 7,797 ילדים שזוהו.⁴⁷ 76,465 בני אדם (כ-3 אחוזים מאוכלוסיית הרצועה) נפצעו.⁴⁸ סקרים שנעשו בקרב פלסטינים בדרום הרצועה בסוף מרץ ובסוף מאי מצאו כי כ-60% מהנשאלים איבדו בן משפחה אחד לפחות במהלך המלחמה.⁴⁹

דוברים ישראליים העריכו שכשני אזרחים נהרגו על כל איש חמאס, וטענו שמדובר ביחס מוצדק (כלומר ש-66% מההרוגים הם אזרחים לא לוחמים).⁵⁰ בפועל, סביר שהיחס הוא גרוע יותר ועשוי להגיע אף ל-75 אחוז ויותר ממקרי המוות.⁵¹ עמותה העריכה בינואר שכ-92% ממקרי המוות היו של אזרחים, בעוד שניציג חמאס בקטאר טען בפברואר שהארגון איבד כ-6,000 חמושים (כלומר ש-80% מההרוגים עד אז היו אזרחים), למרות שהארגון דחה את הטענה מאוחר יותר.⁵² על פי התחקיר המעמיק ביותר בנושא, ישראל יודעת בדיוק רב את מספר האזרחים שייפגעו בהתקפותיה וממשיכה להפציץ בניינים עם מעט פיקוח, בדרך כלל תוך כדי

<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>⁴⁰
<https://www.mekomit.co.il/%D7%9E%D7%A1%D7%A4%D7%A8%D7%99-%D7%94%D7%94%D7%A8%D7%95%D7%92%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%A2%D7%96%D7%94-%D7%9B%D7%A0%D7%A8%D7%90%D7%94-%D7%92%D7%91%D7%95%D7%94%D7%99%D7%9D-%D7%A4%D7%99-%D7%A9%D7%9C%D7%95/>⁴¹
<https://www.politico.eu/article/israels-netanyahu-says-he-will-defy-bidens-red-line-and-invade-rafah/>⁴²
בתחילת מרץ, <https://www.nytimes.com/2024/03/20/us/politics/netanyahu-schumer-israel.html> 28 אלף הרוגים בסוף מרץ; [https://www.wsj.com/world/middle-east/in-gaza-authorities-lose-count-of-the-dead-779ff694](https://www.mekomit.co.il/%D7%94%D7%A6%D7%91%D7%90-%D7%91%D7%93%D7%A7-%D7%95%D7%9E%D7%A6%D7%90-%D7%A9%D7%93%D7%99%D7%95%D7%95%D7%97%D7%99-%D7%94%D7%94%D7%A8%D7%95%D7%92%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%9E%D7%A9%D7%A8%D7%93-%D7%94%D7%91/)⁴³
<https://www.maariv.co.il/news/world/Article-1095370>⁴⁴
ראה גם: <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>; <https://www.theguardian.com/world/2024/jan/08/the-numbers-that-reveal-the-extent-of-the-destruction-in-gaza>; <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/08/relatives-anguish-tens-of-thousands-missing-in-gaza-war>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6264>⁴⁵
<https://www.wsj.com/world/middle-east/in-gaza-authorities-lose-count-of-the-dead-779ff694>⁴⁶
<https://t.me/MOHMediaGaza/5224>; משרד הבריאות טוען ש-72% מהמתים הם נשים וילדים. המשרד סופר מיתות באמצעות גופות מזוהות (17,624 בדו"ח זה) ומכיוון שהתקשורת עם צפון הרצועה שובשה, המשרד משתמש גם ב"הערכות מגורמי מדיה אמינים" (ללא פירוט) לשאר המתים (14,602 בדו"ח זה). המספר 56% נגזר מחלוקת המתים המזוהים באופן ישיר בלבד. משרד הבריאות לא מסביר את הפער הזה. עבור המספר 56% ראה כאן: <https://www.wsj.com/world/middle-east/in-gaza-authorities-lose-count-of-the-dead-779ff694> (חילקתי את 8% הזקנים לחצי). יחס הנשים והילדים שנהרגו ירד לאורך זמן, ראה כאן: <https://apnews.com/article/israel-palestinians-hamas-war-casualties-toll-65e18f3362674245356c539e4bc0b67a>⁴⁷
<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>; 14,500 ילדים לכ-7,797 מתוך כ-24,686 הרוגים מזוהים.⁴⁸
<https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-179-gaza-strip>⁴⁹
60% במרץ: <http://pcpsr.org/sites/default/files/Poll%2091%20English%20press%20release%2020%20March%202024.pdf>; 61% במאי: <https://pcpsr.org/en/node/980>⁵⁰
<https://cnn.com/2023/12/05/middleeast/israel-hamas-military-civilian-ratio-killed-intl-hnk/index.html>⁵¹
על פי כתבה זו ישראל הרבה רק בין אלף לאלפיים לוחמי חמאס עד לסוף נובמבר, בזמן שהתמותה בעזה הייתה מעל 14,500; <https://www.theguardian.com/world/2023/nov/26/idf-messaging-suggests-gaza-truce-unlikely-to-last-much-beyond-tuesday>; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-47> בנוסף, כ-60% מהמתים הם נשים, ילדים וזקנים (למעלה), וסביר לאור התמותה הגבוהה בקבוצות אלו שגם חלק מהגברים שנהרגו לא היו חמושים או מזוהים עם חמאס. הכתבה הזו מציגה את עמדת צה"ל על פיה יותר משליש מההרוגים בעזה הם אנשי חמאס, אבל גם מצביעה על כך שבעיני המודיעין האמריקני המספר האמיתי קטן באופן משמעותי: <https://www.wsj.com/politics/national-security/u-s-and-israels-unprecedented-intelligence-sharing-draws-criticism-a85979b4>. באופן אנקדוטלי, שני רופאים אמריקאים שטיפלו בפצועים בעזה סיפרו שכ-75%-70 מהפצועים היו ילדים בגיל בית הספר היסודי או צעירים יותר, אחד מהם סיפר שטיפל בכחמישה גברים בגילאי לחימה, ושניהם העריכו שאף אחד מהאנשים בהם טיפלו היו חמושים: https://www.democracynow.org/2024/4/11/surgeons_in_gaza. בהמשך המסמך מופיע דיון רחב יותר במהימנות הערכת התמותה בעזה <https://euromedmonitor.org/en/article/6093/On-100th-day-of-Gaza-genocide-100.000-Palestinians-killed-missing-or-wounded>; <https://www.reuters.com/world/middle-east/israels-six-week-drive-hit-hamas-rafah-scale-back-war-2024-02-19/>; <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68387864>

הפעלת מערכת בינה מלאכותית ("הבשורה"). מספר האזרחים בו הותר לפגוע כ"נזק אגבי" בזמן התקפת מטרת צבאית עלה מעשרות למאות אזרחים.⁵³ במקרים מסוימים ישראל חיסלה מפקד בחמאס בהפצצה של אזור מיושב בצפיפות שהרגה למעלה ממאה עזתים אזרחים ופצעה מאות אחרים.⁵⁴

לצורך השוואה, קצב הרג האזרחים וכמות האזרחים שנהרגו במלחמות מקבילות במאה ה-21 היו קטנים באופן משמעותי. בעירק, למשל, כוחות קואליציה (ארה"ב ובעלות בריתה) היו אחראים להרג של 11,516 אזרחים בחמש השנים הראשונות (2003-2008); אזרחים רבים נוספים נהרגו בלחימה בין סיעות שונות בעירק, למשל בפיגועי התאבדות).⁵⁵ בארבעת השנים הראשונות בעירק, ארה"ב הרגה 18,832 חמושים.⁵⁶ באפגניסטן, ב-20 שנות המלחמה (2001-2021) נהרגו 46,319 אזרחים ו-52,893 חמושים בלחימה.⁵⁷ גם במקרה זה רבים מהאזרחים נהרגו על ידי כוחות האופוזיציה שנאבקה בארה"ב ולא על ידי חיילים אמריקאים.⁵⁸

תגובות בינלאומיות

קצב הרג האזרחים מזעזע, במיוחד לאור העובדה שהוא ממשיך בזמן אמת והעדויות לגביו נגישות ויזואלית באינטרנט. המזכיר הכללי של האו"ם ציין ש"אנחנו חווים הרג של אזרחים ללא תקדים וללא מקבילה בכל קונפליקט [בשנים האחרונות]".⁵⁹ הנציב העליון של זכויות אדם באו"ם חזר על כך שאין מקומות בטוחים ברצועת עזה.⁶⁰ אתר המתעד מקרים של פגיעה באזרחים באמצעות מידע ממקורות גלויים אסף מידע ראשוני על 3,000 תקריות של פגיעה באזרחים (כ-650 פורסמו), מספר גדול יותר מכל המקרים שתועדו במלחמה נגד דעאש, והסיק כי "הקונפליקט הזה קטלני יותר לאזרחים מאשר כל קונפליקט אחר שראינו בהיסטוריה מודרנית".⁶¹ גם לאחר שבית הדין הבינלאומי לצדק קרא לישראל לעשות את כל שביכולתה למנוע הרג פלסטינים, ישראל הרגה במוצע מאז פרסום הקריאה (26.1.24) כ-75 פלסטינים ביום, נכון לזמן הכתיבה.⁶² פאנל של מומחים מטעם האו"ם הצהיר בפברואר שיש לעצור באופן מיידי את ייצוא הנשק לישראל,⁶³ בעוד שבית משפט הולנדי עצר ייצוא של חלקי מטוסי F-35 לישראל.⁶⁴ במרץ קנדה הכריזה שתעצור את מכירת הנשק לישראל בשל אופן ניהול הלחימה ברצועת עזה,⁶⁵ ומשרד החוץ הבריטי קיבל חוות דעת משפטית שישראל הפרה את הדין ההומניטרי הבינלאומי שאותה נמנע לפרסם כדי שלא לפעול על פיה.⁶⁶ באפריל, מועצת זכויות האדם של האו"ם קראה להטיל על ישראל אחריות לפשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות ברצועת עזה,⁶⁷ וקראה להטיל אמברגו על מכירת נשק לישראל.⁶⁸ המדינות שעדיין מוכרות נשק לישראל (בעיקר ארה"ב, אבל גם גרמניה ובריטניה) נמצאות תחת לחץ גובר לעצור את המכירה.⁶⁹ בסוף אפריל, מסמך של ממשלת ארה"ב שהודלף חשף כי מספר משרדי ממשלה אמריקאים העלו "חשש כבד ביחס לאי העמידה [של ישראל]" בכללי החוק ההומניטרי הבין לאומי וטענו שטענותיה של ישראל הן "לא אמינות או מהימנות".

⁵³ <https://www.972mag.com/mass-assassination-factory-israel-calculated-bombing-gaza/>; <https://www.theguardian.com/world/2023/dec/01/the-gospel-how-israel-uses-ai-to-select-bombing-targets>; <https://www.jurist.org/features/2024/04/12/from-zionist>; וגם <https://www.foreignaffairs.com/israel/myth-israels-moral-army-dream-to-dissent-an-interview-with-a-former-idf-captain-on-israeli-military-culture-personal-transformation-and-advocacy-for-change-part-3>; וגם <https://news.walla.co.il/item/3660634>

⁵⁴ <https://www.nytimes.com/interactive/2023/12/28/world/middleeast/jabaliya-gaza-strike-israel.html>

⁵⁵ Hicks et al. "Violent Deaths of Iraqi Civilians, 2003–2008: Analysis by Perpetrator, Weapon, Time, and Location" *PLoS* *Medicine*, 2011. <https://journals.plos.org/plosmedicine/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pmed.1000415>

⁵⁶ מצא שנהרגו 14,781 אזרחים לאורך 8 שנים. Crawford, "Civilian Death and Injury in the Iraq War, 2003-2013". *Costs of War*, 2013. <https://watson.brown.edu/costsofwar/files/cow/imce/papers/2013/Civilian%20Death%20and%20Injury%20in%20the%20Iraq%20War%2C%202003-2013.pdf>

⁵⁷ <https://web.archive.org/web/20200727084052/https://www.stripes.com/news/insurgent-body-count-records-released-1.69423>

⁵⁸ <https://watson.brown.edu/costsofwar/figures/2021/human-and-budgetary-costs-date-us-war-afghanistan-2001-2022>; <https://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>; https://watson.brown.edu/costsofwar/files/cow/imce/papers/2020/Rising%20Civilian%20Death%20Toll%20in%20Afghanistan%20Costs%20of%20War_Dec%207%202020.pdf

⁵⁹ https://twitter.com/UN_News_Centre/status/1726609880986083685

⁶⁰ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-82>

⁶¹ <https://twitter.com/ShaykhSulaiman/status/1776263272800354451>

⁶² <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-37,266>; בזמן הכתיבה, מספר המתים היה 26,083. <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-103>; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-153>

⁶³ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/arms-exports-israel-must-stop-immediately-un-experts>

⁶⁴ <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/dutch-court-orders-halt-export-f-35-jet-parts-israel-2024-02-12/>

⁶⁵ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-19/ty-article/0000018e-584f-d88e-a39e-7dff4580000>

⁶⁶ <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/30/uk-government-lawyers-say-israel-is-breaking-international-law-claims-top-tory-in-leaked-recording>

⁶⁷ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/05/un-human-rights-council-israel-gaza-biden-netanyahu>

⁶⁸ <https://news.un.org/en/story/2024/04/1148261>

⁶⁹ <https://www.nytimes.com/2024/04/13/world/europe/israel-weapons-sales-genocide.html>

בין ההפרות שצוטטו במסמך היו התקפות חוזרות ונשנות על אזורים מוגנים ותשתיות אזרחיות, ו"רמות גבוהות באופן בלתי נתפש על נזק לאזרחים ביחס ליתרון צבאי המתקבל מכך".⁷⁰ במאי, בית הדין הבינלאומי לצדק קבע שעל ישראל להפסיק את המתקפה הצבאית שלה על רפיח ולפתוח את מעבר רפיח כדי להקל על המעבר של בני אדם וסיוע הומניטרי.⁷¹ ישראל סירבה, וב-48 השעות לאחר ההחלטה הפציצה את רפיח יותר מ-60 פעמים.⁷² ביוני המזכיר הכללי של האו"ם החליט לכלול את ישראל ברשימת האו"ם של מדינות הפוגעות בילדים במלחמה.⁷³

התקפות חסרות אבחנה ופרופורציה

מיד בתחילת המלחמה, שר הביטחון אמר לחיילים שהוא שחרר את כל המעצורים בניהול המלחמה,⁷⁴ ודובר צה"ל אמר שצה"ל תיעדף התקפות ש"גורמות למקסימום נזק" (בניגוד להתקפות מדויקות).⁷⁵ כבר בסוף אוקטובר ארה"ב ידעה שישראל מפציצה באופן קבוע בניינים ללא מודיעין ברור שמאשר שהם מטרות צבאיות לגיטימיות.⁷⁶ כ-45-40 אחוזים מהפצצות בהן השתמשה ישראל עד לדצמבר אינן מונחות.⁷⁷ לפצצות אלו יש טווח טעות גדול של כ-30 מטרים מהמטרה.⁷⁸ כשצה"ל הפציץ את הדרג הזוטר בחמאס בהתבסס על מערכת ה-AI שלו, הוא העדיף להשתמש בפצצות "טיפשות" ולא מדויקות בשל המחיר הנמוך יותר שלהן, למרות הנזק האגבי הגדול יותר שלהן. מקור צה"ל אחד טען שאישר הפצצה של "מאות" בתים פרטיים באופן כזה. לפעמים האדם שזוהה כמטרה אפילו לא היה בבית כשהפצצה עצמה התרחשה, כך שמשפחות שלמות נהרגו ללא הצדקה.⁷⁹ בשבוע הראשון של המלחמה, ישראל הטילה 6,000 פצצות על עזה.⁸⁰ עד דצמבר ישראל הטילה 29,000 פצצות על עזה – לשם השוואה, ארה"ב הטילה 3,678 פצצות על עירק בין 2004-2010.⁸¹ ב-200 הימים הראשונים של הלחימה, הוערך שישראל הטילה יותר מ-70,000 טון חומרי נפץ על רצועת עזה.⁸²

בששת השבועות הראשונים של המלחמה, ישראל השתמשה בפצצות במשקל טון באזורים שעליהם הכריזה כבטוחים עבור אזרחים בלפחות 208 מקרים.⁸³ בתחילת המלחמה בעיקר, ישראל השתמשה במשלוחים לא סדירים של פגזי תותחים, כולל בתחומות משנות ה-50 של המאה הקודמת, שהגדילו מאוד את הסיכון להחטאות ולטעויות בירי.⁸⁴ בפברואר ארגון Amnesty International פרסם תחקיר מדוקדק של ארבע התקפות ישראליות במהלך המלחמה שהרגו בסך הכל לפחות 95 אזרחים. כולן התרחשו בדרום הרצועה, באזור שהיה אמור להיות אז בטוח, והארגון לא מצא שום אינדיקציה שהבניינים שהופצצו או האנשים שבתוכם היו מטרות לגיטימיות.⁸⁵ תחקיר דומה של Human Rights Watch באפריל חקר התקפה של 4 פצצות שהוטלו מהאוויר במשך 10 שניות ללא אזהרה על בניין אחד וגרמו להרג של לפחות 106 אזרחים מהם 54 ילדים ("בין ההתקפות הקטלניות ביותר ביחס לאזרחים" במלחמה). זהותם של כל האזרחים אומתו. העמותה

<https://www.reuters.com/world/middle-east/some-us-officials-say-internal-memo-israel-may-be-violating-international-law-2024-04-27/>⁷⁰
<https://www.cnn.com/2024/05/24/middleeast/israel-icj-gaza-rafah-south-africa-ruling-intl/index.html>⁷¹
<https://euromedmonitor.org/en/article/6348/Gaza:-After-ICJ-order-to-halt-attacks-on-Rafah,-Israel-launches-over-60-air-raids-on-the-city-in-48-hours>⁷²
; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-06-07/ty-article/.premium/0000018f-f35c-d1a2-a5ef-f35de63f0003>⁷³
<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/095/07/pdf/n2409507.pdf>⁷⁴
; <https://www.timesofisrael.com/gallant-israel-moving-to-full-offense-gaza-will-never-go-back-to-what-it-once-was/>⁷⁴
<https://www.foxnews.com/world/israels-defense-minister-removes-every-restriction-idf-prepares-ground-assault-gaza> ;
<https://www.ynet.co.il/news/article/ryxikl7z6>⁷⁵
<https://www.theguardian.com/world/2023/oct/10/right-now-it-is-one-day-at-a-time-life-on-israels-frontline-with-gaza>⁷⁵
<https://www.washingtonpost.com/politics/2024/03/18/biden-israel-gaza-rafah-palestinians/>⁷⁶
<https://edition.cnn.com/2023/12/13/politics/intelligence-assessment-dumb-bombs-israel-gaza/index.html>⁷⁷
<https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/a-hrc-56-crp-4.pdf>⁷⁸
⁸⁰
<https://twitter.com/WarWatches/status/1783121782557352320> גם <https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/>⁷⁹
<https://www.wsj.com/livecoverage/israel-hamas-war-gaza-strip/card/israeli-air-force-says-it-has-dropped-6-000-bombs-on-gaza-QK1aSnupiGqytMVO86PU>⁸⁰
<https://www.wsj.com/world/middle-east/gaza-destruction-bombing-israel-aa528542>⁸¹
<https://euromedmonitor.org/en/article/6282/200-days-of-military-attack-on-Gaza%3A-A-horrific-death-toll-amid-intl.-failure-to-stop-Israel's-genocide-of-Palestinians>⁸²
למשל; <https://www.nytimes.com/2023/12/21/world/middleeast/israel-gaza-bomb-investigation.html>⁸³
<https://www.cnn.com/videos/world/2024/02/23/gaza-atrocities-investigation-warehouse-attack-karadsheh-pkg-vpx.cnn>⁸⁴
<https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-20/ty-article-magazine/.premium/0000018e-5677-dc6f-adff-df77a73d0000>⁸⁴
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/02/israel-opt-new-evidence-of-unlawful-israeli-attacks-in-gaza-causing-mass-civilian-casualties-amid-real-risk-of-genocide/>⁸⁵

לא מצאה שום עדויות לנוכחות צבאית בקרבת הבניין בזמן ההתקפה, וישראל לא סיפקה שום הסבר להתקפה.⁸⁶

בנוסף, ישראל השתמשה ברחפנים בעזה – כולל רחפנים שמטילים רימונים,⁸⁷ רחפנים מתאבדים,⁸⁸ ורחפנים שתוקפים בלהקות.⁸⁹ תועד שימוש ברחפנים שעשו קולות של תינוקות, ייתכן שכדי למשוך עזתים לנקודה מסוימת.⁹⁰ אלו ורחפנים אחרים ירו על אזרחים, עם עשרות מקרים מתועדים של הרג אזרחים נכון לדצמבר, על פי ארגון זכויות אדם ועדויות של רופאים.⁹¹ רופא אחד סיפר שרחפנים פצעו 30 אנשים שניסו להגיע לבית חולים בלילה אחד.⁹² קיימות עדויות לשימוש בנשק תרמי מצד ישראל, האסור לשימוש על פי מספר אמנות והמשפט ההומניטרי הבינלאומי.⁹³

בכיר לשעבר לענייני זכויות אדם באו"ם אמר בסוף פברואר שהתקפות ישראל בעזה גרמו ככל הנראה לקצב המוות הגבוה ביותר בכל לחימה של כל צבא מאז רצח העם ברואנדה ב-1994.⁹⁴ מספר רופאים שחזרו מהתנדבות בעזה תיארו את המצב חסר התקדים ברצועה, למשל "כמנתחים [המתנדבים במקרים] הומניטריים חשבנו שראינו את כל סוגי האכזריות בעולם, אבל אף אחד מאיתנו לא חווה מעולם שום דבר כמו מה שמצאנו כשהגענו לעזה".⁹⁵ רופא אחר עם 20 שנות ניסיון סיפר ש"ראיתי לחימה באזורי קרב... זה בכלל לא דומה... כמות הילדים שראיתי היא חסרת תקדים... ביצתי יותר קטיעות איברים וראיתי יותר קטיעות איברים טראומטיות אצל ילדים בשבועיים האחרונים מאשר שראיתי בכל הקריירה שלי... זה לא כמו מלחמה, זה פשוט הרס מוחלט וגמור".⁹⁶

ישראל עשתה שימוש במערכות בינה מלאכותית (AI) כדי לייצר רשימות ענק של מטרות לחיסול. המערכת "לבנדר" נועדה לסמן את כל האנשים בעזה שחשודים כפעילי חמאס וג'יהאד איסלמי, כולל את הדרג הזוטר שלהם, כמטרות פוטנציאליות לחיסול.⁹⁷ עד כ-37,000 עזתים סומנו כמטרות חשודות על ידי המערכת האוטומטית בתחילת המלחמה, רשימה שכללה ילדים מתחת לגיל 17.⁹⁸ מקור בצה"ל טען שהקדיש רק "20 שניות" לכל מטרה לפני מתן אישור להפציץ אותה, למרות אחוז גבוה יחסית של טעויות במערכת (כ-10%). צה"ל תקף באופן מערכתי מטרות בבתייהם, בדרך כלל בנוכחות כל המשפחה שלהם, לאחר שעקב אחריהם באמצעות מערכת AI אחרת בשם "איפה אבא?". בשבועות הראשונים של המלחמה גורמים בצה"ל אישרו להרוג עד 15 או 20 אזרחים בלתי מעורבים על כל אדם החשוד כפעיל חמאס (בעבר המספר היה 0). בהפצצות של בכירים היה אישור להרוג למעלה מ-100 ועד ל-300 אזרחים.⁹⁹ מומחים למשפט בינלאומי הביעו הלם ממספרים אלו.¹⁰⁰ בשביל השוואה, מספר האזרחים שהיה ניתן להרוג כדי לחסל את סדאם חוסיין

⁸⁶ <https://www.hrw.org/news/2024/04/04/gaza-israeli-strike-killing-106-civilians-apparent-war-crime>

⁸⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=fFMz8KYS5rg>; <https://x.com/yoavziton/status/1792840386077171729>

⁸⁸ <https://www.calcalist.co.il/internet/articles/0.7340.L-3741063.00.html?AF=3741062>

⁸⁹ <https://news.walla.co.il/item/3439695>

⁹⁰ <https://twitter.com/KufiyyaPS/status/1780669019659358244>

⁹¹ <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/gaza-israel-systematically-uses-quadcopters-kill-palestinians-close-distance-enar>; <https://www.economist.com/the-economist-explains/2023/12/04/how-israel-is-using-drones-in-gaza>; <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-israeli-quadcopters-hi-tech-weapon-menacing-palestinian-civilians>

⁹² <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/02/gaza-palestinian-children-killed-idf-israel-war>; <https://www.instagram.com/p/C3mt9tEM2db/>; <https://www.instagram.com/dr.ahmed.moghribi/p/C2rPxBJqz-/>

⁹³ לסקירה רחבה יותר של שימוש ברחפנים בעזה: <https://zeteo.com/p/israel-gaza-quadcopter-drone-warfare>

⁹⁴ <https://idanlandau.com/2024/05/21/%d7%94%d7%9e%d7%99%d7%9e%d7%93-%d7%94%d7%90%d7%a0%d7%9b%d7%99-%d7%95%d7%94%d7%9e%d7%99%d7%9e%d7%93-%d7%94%d7%90%d7%a0%d7%95%d7%a9%d7%99-%d7%94%d7%a8%d7%97%d7%a0%d7%99%d7%9d-%d7%94%d7%99%d7%a9/>; <https://x.com/ytirawi/status/1802436588246286588>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6357>; <https://x.com/GhassanAbuSitt1/status/1788570484981858793>

⁹⁵ <https://euromedmonitor.org/en/article/6290>

⁹⁶ <https://foreignpolicy.com/2024/02/14/gaza-war-israel>; <https://twitter.com/OwenJones84/status/1760286175699272027>

⁹⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=oEBcDUYtMts>; <https://www.commondreams.org/opinion/surgeons-cruelty-israel-gaza>

⁹⁸ ראה אחות כאן: <https://x.com/tparsi/status/1796984162169086156>; <https://twitter.com/ryangrim/status/1790111634930737387>; <https://x.com/NourNaim88/status/1798622171125952937>

⁹⁹ <https://twitter.com/ShaykhSulaiman/status/1790403949230784974>

¹⁰⁰ כתוצאה של דה-הומניזציה של הפלסטינים (הרחבה בהמשך), ישראל התייחסה לתוצאות של מערכת ה"לבנדר" כפקודות, ללא שום דרישה לבדוק באופן עצמאי האם האדם אכן היה פעיל חמאס/ג'יהאד. כפי שמקורות בצה"ל תיארו, התוכנה מנתחת מידע ביחס לכל 2.3 מיליון תושבי עזה, ונותנת לכל אדם דירוג בין 1 ל-100 שאמור לשקף את הסבירות שמדובר בחמוש. בתחילת המלחמה צה"ל בחר לקבל החלטות על הפצצה בהתאם לניתוח הסטטיסטי של המכונה במקום להשתמש בקבלת החלטות אנושית. <https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/>; <https://www.geektime.co.il/idf-fights-hamas-with-ai-and-data-science/>; <https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/>

⁹⁸ <https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/>

⁹⁹ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/03/israel-gaza-ai-database-hamas-airstrikes>

¹⁰⁰ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/03/israel-gaza-ai-database-hamas-airstrikes>

היה 29.101 כשאררה"ב חיסלה את בן לאדן הפעולה קיבלה אישור להרג של 30 אזרחים לא מעורבים בעוד שהמספר היה 0 עבור רוב המפקדים הזוטרים במלחמות ארה"ב בעירק ואפגניסטן.¹⁰² הייצור ההמוני של מטרות לחיסול הופסק מאוחר יותר, בין השאר בשל לחץ אמריקאי,¹⁰³ אבל התקפות מאוחרות יותר יצאו לפועל בידיעה שהן יפגעו בחפים מפשע רבים.¹⁰⁴

תמותה והשפעות על קבוצות בחברה הפלסטינית

מאז תחילת המלחמה, ישראל הרגה בממוצע עשרות ילדים ביום.¹⁰⁵ מספר הילדים המתים גדול מסך כל הילדים שנהרגו בכל אזורי הקונפליקט האחרים בעולם בשלוש השנים האחרונות, והרבה יותר גדול ממספר הילדים שמתו במלחמות אחרות במאה ה-21.¹⁰⁶ כבר בחודש הראשון של המלחמה, מספר הילדים המתים בעזה היה גדול פי 10 ממספר הילדים שנהרגו בכל השנה הראשונה של מלחמת רוסיה-אוקראינה.¹⁰⁷ על פי מנהל UNICEF, עזה היא "המקום המסוכן ביותר בעולם עבור ילדים".¹⁰⁸ UNICEF העריך בתחילת פברואר שלפחות 17,000 ילדים היו ללא מבוגר מלווה או הופרדו מהוריהם.¹⁰⁹ תמותת הילדים נוכחת מאוד בסרטונים רבים מהרצועה, שרובם מצולמים על ידי בני משפחותיהם.¹¹⁰ בסוף פברואר, ראש ארגון "רופאים ללא גבולות" אמר למועצת הביטחון של האו"ם שבשל התמותה הגבוהה ילדים מגיל 5 ומעלה אמרו לאנשי הארגון שהם מעדיפים למות מלהמשיך את הסבל סביב העקירות, הפחד והצפייה בבני משפחותיהם מתים לנגד עיניהם.¹¹¹ עיתונאי עזתי סיפר במכתב פתוח ששלח לחברה הישראלית על מקרה בו ילד בן 6 שכב בליה בקור מתחת גלגלי משאית, וכשנשאל מדוע ענה שהוא רוצה שהנהג ידרוס אותו כשהוא ישן מפני שכל משפחתו נהרגה. הילד מת מעט לאחר מכן מהיפותרמיה.¹¹² רופא שחזר מהתנדבות בעזה סיפר שכ-75-70% מהחולים בהם טיפל היו ילדים בגיל בית ספר יסודי או קטנים יותר.¹¹³

150 עיתונאים ועובדי תקשורת נהרגו, יותר ממספר העיתונאים שנהרגו בכל מלחמת העולם השנייה, ובקצב גבוה יותר מאשר כל קונפליקט אחר במאה השנים האחרונות.¹¹⁴ הועדה להגנה על עיתונאים מצאה תבנית חוזרת שבה עיתונאים בעזה קיבלו איומים ולאחר מכן בני המשפחה שלהם החלו להיהרג. עיתונאי אחד, למשל, סיפר שקיבל מספר שיחות טלפון מקצינים בצה"ל שדרשו ממנו להפסיק את הסיקור שלו ולעזוב את צפון עזה, כמו גם הודעות מוקלטות עם המקום שבו הוא נמצא.¹¹⁵ בנוסף לכך, ב-22 השנים שלפני המלחמה הנוכחית, הרגה ישראל לפחות 20 עיתונאים. למרות שצה"ל חקר את המקרים האלו פעמים רבות, אף אחד מעולם לא הואשם או שהוטלה עליו האחריות להרג עיתונאים.¹¹⁶

<https://www.businessinsider.com/saddam-husseins-life-was-deemed-worth-29-civilian-lives-as-the-us-invaded-iraq-2015-3>¹⁰¹
<https://www.defensedaily.com/pentagon-removed-non-combatant-casualty-cut-off-value-doctrine-2018/pentagon/>¹⁰²
<https://www.972mag.com/lavender-ai-israeli-army-gaza/>¹⁰³
; <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-06-03/ty-article-magazine/.premium/0000018f-d796-d5f5-ad8f-f7f797740000>¹⁰⁴
<https://www.nytimes.com/2024/06/14/world/europe/carnage-and-contradiction-examining-a-deadly-strike-in-rafah.html>¹⁰⁵
<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>¹⁰⁶
<https://www.savethechildren.net/news/gaza-3195-children-killed-three-weeks-surpasses-annual-number-children-killed-conflict-zones>¹⁰⁷
<https://euromedmonitor.org/en/article/5903/Number-of-Gazan-children-killed-in-under-a-month-is-10-times-higher-than-that-of-Ukrainian-children-killed-in-entire-first-year-of-Russia%E2%80%99s-ongoing-war>¹⁰⁸
<https://www.unicef.org.uk/press-releases/statement-by-unicef-executive-director-catherine-russell-on-the-resumption-of-fighting-in-gaza/>¹⁰⁹
<https://www.unicef.org/press-releases/stories-loss-and-grief-least-17000-children-are-estimated-be-unaccompanied-or>¹¹⁰
<https://twitter.com/NourNaim88/status/1760724513581584472>¹¹⁰ ; <https://twitter.com/CensoredNws/status/1761662724331774349> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1762531665958547626> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1779765891745378434>¹¹¹
<https://www.msf.org/msf-briefing-gaza-un-security-council>¹¹¹
<https://twitter.com/AGvayahu/status/1763102777423659018/photo/1>¹¹²
https://www.democracynow.org/2024/4/11/surgeons_in_gaza¹¹³
<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024> ; <https://cpj.org/2024/01/journalist-casualties-in-the-israel-gaza-conflict/> ; <https://www.aljazeera.com/news/2023/11/9/how-deadly-is-the-israel-gaza-war-for-journalists>¹¹⁴
של שני עיתונאים שמיטל ספק בהצהרות צה"ל: . ספירה נמוכה יותר במעט, אבל עם שמות ופרטים נמצאת כאן: <https://www.washingtonpost.com/world/2024/03/19/gaza-journalists-killed-israel-al-jazeera-footage/>¹¹⁵
<https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/press-releases/article/palestine-at-least-ninety-nine-journalists-and-media-workers-killed-in-gaza>¹¹⁵
<https://www.theguardian.com/world/2023/dec/21/israel-idf-accused-targeting-journalists-gaza>¹¹⁵
<https://cpj.org/2024/03/attacks-arrests-threats-censorship-the-high-risks-of-reporting-the-israel-amas-war/>¹¹⁶
<https://cpj.org/wp-content/uploads/2023/05/CPJ-Special-Report-May-2023-Deadly-Pattern.pdf>¹¹⁶

נכון ל-15.4, 273 עובדי או"ם וסיוע נהרגו.¹¹⁷ למעלה מ-100 פרופסורים באוניברסיטאות, כולל מספר אקדמאים פלסטיניים מובילים, נהרגו.¹¹⁸ יותר מ-243 ספורטאים (מהם 161 שחקני כדורגל) בגדה ובעזה נהרגו.¹¹⁹ 498 עובדי בריאות פלסטיניים נהרגו.¹²⁰ עד יוני, 55 רופאים מומחים (4% מסך הרופאים המומחים בעזה) נהרגו.¹²¹ ההתקפות של ישראל על בתי חולים הרגו מאות פלסטינים. אחרים מתו בשל מחסור באמצעים או פינויים בכוח.¹²² ארבעה פגים שהיו בטיפול נמרץ, למשל, מתו לאחר שצה"ל כפה על האח שטיפול בהם לעזוב את בית החולים. הפגים, שלא יכלו לשרוד את המעבר, הושארו במיטותיהם ונמצאו בזמן הפסקת האש בסוף נובמבר במצב של ריקבון מתקדם מכיוון שלא קיבלו שום טיפול.¹²³ בשל המוות הרב, עזתים החלו לחפור קברים וקברי אחים במקומות רבים כולל פארקים ואזורים בנויים.¹²⁴

מקרי טבח, נהלי פתיחה באש ודוגמאות

ערך חיי פלסטינים זול מאוד. בהתבסס על מקורות בתוך צה"ל, תחקיר עיתונאי העריך שפלסטינים מתים מוגדרים לעיתים כ"מחבלים" לא על בסיס מה שעשו אלא על בסיס המקום בו נהרגו.¹²⁵ פלסטינים שנהרגו באזורים ליד כוחות צה"ל, "מרחב הלחימה", נורו לעיתים קרובות ברגע שהבחינו בהם, גם אם היו לא חמושים. רבים מאלו ככל הנראה חיפשו מזון או אספקה במרחב לאחר חודשים של לחימה.¹²⁶ סרטון אחד למשל, מראה ירי של כוחות צה"ל על אזרחים עזתיים מורעבים שהגיעו לאסוף מזון מוצנח, לפחות אחד מהם נורה מספר פעמים כשניסה לברוח עם המזון.¹²⁷ יש מספר מקרים מתועדים על פלסטינים שהלכו לאורך החוף ונורו למוות.¹²⁸ דובר UNICEF סיפר שכשניסה להעביר סיוע הומניטרי לצפון עזה, טנקים הגיעו, פתחו באש והרגו שני דייגים עזתיים. הוא הוסיף שלא מדובר במקרה חד פעמי בעזה.¹²⁹ בכיר בטחוני וקצינים בצה"ל הצביעו על כך שאין הוראות ברורות לפתיחה באש ושמפקדים שונים פיתחו הוראות משלהם בשטח.¹³⁰ קצין מילואים המשרת בעזה אמר כי "חלקים מעזה הם אקס-טריטוריה... מבחינת כמה ממפקדי היחידות הללו, ברמות הזוטרות, חוקי הצבא והדין הבינלאומי לא חלים שם... רוב הפיקוד הבכיר לא מודע לכך, או לא ממש מטריח עצמו לטפל בעניין".¹³¹

יש דוגמאות רבות מעזה לתוצאות של מדיניות זו. במקרה אחד, צה"ל התקיף רכב עם שישה אזרחים. לאחר שארבעה נהרגו, ילדה בת 15 התקשרה מתוך הרכב לסהר האדום הפלסטיני כדי לבקש סיוע וככל הנראה נהרגה במהלך השיחה. כשהסהר האדום התקשר בחזרה, בת דודתה הינד רג'אב בת ה-6, ענתה וניהלה שיחה של כ-3 שעות מהרכב כשהיא בבעתה ומוקפת בבני משפחתה המתים. שני פרמדיקים התנדבו לצאת לאזור, והסהר האדום תיאם עם צה"ל נתיב בטוח בו יוכלו להגיע לרכב. הקשר עם הינד והפרמדיקים אבד, ו-12 יום לאחר מכן נמצאו גופותיהם המתפוררות של הילדות ושאר בני המשפחה ברכב, בעוד ששני

<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>¹¹⁷
<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20231228-app-01-00-en.pdf> (#90);¹¹⁸
<https://twitter.com/Timesofgaza/status/1744041205938409756>; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1743662116614070495>
<https://twitter.com/NourNaim88/status/1745135460270096699>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6108/Israel-kills-dozens-of-academics--destroys-every-university-in-the-Gaza-Strip> ;
גם: <https://twitter.com/ytirawi/status/1760047560025317563> ; <https://twitter.com/sawporg/status/1755224105249333643> ;
<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/04/un-experts-deeply-concerned-over-scholasticide-gaza> ;
<https://www.theguardian.com/football/article/2024/may/07/sporting-tragedy-war-in-gaza-israel-palestine>¹¹⁹
<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>¹²⁰ ; רשימה עם שמות נכונה ל-11.3 כאן
<https://twitter.com/HCWWatch/status/1767666330252009517>
<https://www.reuters.com/investigates/special-report/israel-palestinians-gaza-health>¹²¹
<https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report-80-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-jerusalem>¹²²
<https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/03/gaza-premature-babies-dead-nasr/>¹²³
; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1759600702886748387>¹²⁴ ;
<https://twitter.com/omarsuleiman504/status/1769735691808743563> ;
<https://twitter.com/EuroMedHR/status/178385563906986260>
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-31/ty-article-magazine/.premium/0000018e-9035-d9a4-a7bf-dc7d839e0000>¹²⁵
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-31/ty-article-magazine/.premium/0000018e-9035-d9a4-a7bf-dc7d839e0000>¹²⁶
; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-02/ty-article/.premium/0000018e-9fa0-dbea-abde-bfe55d9e0000>
<https://twitter.com/QudsNen/status/1775960365630624249>¹²⁷
<https://x.com/SaulStaniforth/status/1800790290783248589>¹²⁸
<https://www.youtube.com/watch?v=j9nY-niPcD0>¹²⁹
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-31/ty-article-magazine/.premium/0000018e-9035-d9a4-a7bf-dc7d839e0000>¹³⁰
; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-02/ty-article/.premium/0000018e-9fa0-dbea-abde-bfe55d9e0000>
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-06-07/ty-article/.highlight/0000018f-ef13-de64-a98f-efb768400000>¹³¹

הפרמדיקים נהרגו כשטנק הפגיז את האמבולנס בו נסעו כ-50 מטרים מהרכב אליו ניסו להגיע.¹³² במקרה אחר, חיילי צה"ל נכנסו לבית משפחה והרגו את שני ההורים לעיני ילדיהם (בני 11, 9 ו-5; הצעיר, עם שיתוק מוחין, איבד את עינו מרימון שהושלך).¹³³ במקרה אחר, חיילי צה"ל אזקו עזתי ושלחו אותו לבית חולים בעזה כדי לדרוש מהפליטים שבו להתפנות. לאחר שהעזתי ניסה לצאת מבית החולים, החיילים ירו בו.¹³⁴ צה"ל הפציץ את בית החולים לאחר מכן.¹³⁵ מעוכב עזתי נאזק בידיו לפני שדרס אותו טנק של צה"ל, ייתכן שבעודו בחיים. התמונה של מה שנתר מגופתו הועלה לערוץ טלגרם ישראלי תחת הכותרת "טוב אתם הולכים לאהוב את זה!!!".¹³⁶ ארגון זכויות אדם תיעד מספר מקרים נוספים בהם חיילי צה"ל דרסו אזרחים בעודם בחיים.¹³⁷ במקרה אחר, חייל צה"ל הרג גבר בעל מוגבלויות לעיני אמו לאחר שהגבר זעק מפחד ולא שתק כפי שהחייל הורה.¹³⁸ חייל אחר הרג גבר חירש ולא חמוש בן 73 לאחר שזה סימן לו לא לירות. מפקדו של החייל אמר בתגובה "הוא עשה לך 'לא לא' והורדת אותו? מעולה".¹³⁹ במקרה אחר, סרטון מרחפן של צה"ל מראה את צה"ל הורג ארבעה פלסטינים שאינם חמושים מרחוק, בעודם הולכים בין ההריסות בחאן יונס.¹⁴⁰ חייל צה"ל שיתף סרטון אחר שמציג את הריגתם של חמישה פלסטינים אחרים בצפון עזה.¹⁴¹ סרטון אחר מראה שחיילי צה"ל הרגו שני פלסטינים לא חמושים ולאחר מכן קברו את גופותיהם באמצעות בולדוזר.¹⁴² רופאים רבים שחזרו מעזה סיפרו שצלפים מצה"ל ירו בילדים וגרמו ל"פגיעות של כדור אחד בראש או בחזה" שהרגו חלק מהילדים.¹⁴³ כשצה"ל פינה משפחה עזתית בכוח מביתם, החיילים הכריחו את התושבים להשאיר מאחור את סבתם בת ה-94, הסובלת מאלצהיימר ושיאנה יכולה ללכת או לדבר. הבית נשרף, ונטען ששרידיה המפויחים של האישה נמצאו מאוחר יותר על מיטתה בבית השרוף.¹⁴⁴ יש סיפורים רבים אחרים דומים של הרג אזרחים ללא מטרה ברורה.¹⁴⁵

כמעט ואין מקרים של הרג אזרחים שמגיעים לחדשות בישראל ובארה"ב.¹⁴⁶ מקרה חריג התרחש בתחילת אפריל, כשצה"ל הרג 7 עובדים של עמותה בינלאומית (כולם אזרחים זרים) שנסעו ברכבים שסומנו בבירור ותיאמו את תנועותיהם עם צה"ל.¹⁴⁷ מקור בצה"ל סיפר כי מזל"ט תקף את השיירה של העובדים, שכללה שלושה רכבים, לאחר שצה"ל חשב שהיא כוללת איש חמאס (תחקיר מאוחר יותר גילה שהאדם היה ככל הנראה חמוש אבל לא שייך לחמאס באופן ודאי).¹⁴⁸ לאחר שהרכב הראשון הופצץ, אחד הרכבים האחרים אסף את הניצולים ופנה לצה"ל באופן מיידי. למרות זאת, הרכב השני הופצץ גם כן, ולאחר שהניצולים פונו

<https://www.theguardian.com/world/2024/feb/10/im-so-scared-please-come-hind-rajab-six-found-dead-in-gaza-12-days-after-cry-for-help>; https://www.democracynow.org/2024/2/16/gaza_hind_rajab_palestine_red_crescent; <https://www.nytimes.com/2024/02/10/world/middleeast/hind-rajab-gaza.html>; <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/10/body-of-6-year-old-killed-in-deliberate-israeli-fire-found-after-12-days>; <https://www.washingtonpost.com/world/interactive/2024/hind-rajab-israel-gaza-killing-timeline/>; <https://www.youtube.com/watch?v=3RDXQapOtUg>¹³³; <https://theintercept.com/2024/02/14/gaza-nasser-hospital-evacuation-israel-prisoner/>¹³⁴; <https://www.nbcnews.com/news/world/israel-hamas-war-gaza-nasser-hospital-man-shot-dead-evacuation-warning-rcna139978>; https://twitter.com/Ahmad_tibi/status/1758038092353503495¹³⁵; <https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1763469843070697726>; <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza>¹³⁶; <https://twitter.com/AbujomaaGaza/status/1783450571250262494>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6202>; <https://www.middleeasteye.net/news/israel-soldier-boasted-running-over-dead-palestinian-man-tank>; <https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1771841529868358142>; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1776064706639179811>; <https://www.itv.com/news/2024-03-01/he-didnt-understand-disabled-man-shot-dead-in-gaza-hospital-by-idf>¹³⁸; <https://www.youtube.com/watch?v=3Dp95bN81Ww>; <https://twitter.com/MatanGolanPhoto/status/1766586400558739508>¹³⁹; <https://twitter.com/GozukaraFurkan/status/177091923427840269>¹⁴⁰; <https://twitter.com/ytirawi/status/1770919159800402148>¹⁴¹; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1773065074162213322>¹⁴²; <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/02/gaza-palestinian-children-killed-ids-israel-war>; <https://www.latimes.com/opinion/story/2024-02-16/rafah-gaza-hospitals-surgery-israel-bombing-ground-offensive-children>; <https://www.rsn.org/001/not-a-normal-war-doctors-say-children-have-been-targeted-by-israeli-snipers-in-gaza.html>; https://www.democracynow.org/2024/4/11/surgeons_in_gaza; <https://www.itv.com/news/2024-04-24/i-operated-without-anaesthetic-british-surgeons-harrowing-gaza-account>; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1770897340364095722>; <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-israeli-army-forces-family-leave-94-year-old-grandmother-behind>; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1777521805420269651>¹⁴⁴; <https://twitter.com/ytirawi/status/1771589516920238241>; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1761163980947558806>¹⁴⁵; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772925436231598415>; <https://www.latimes.com/opinion/story/2024-02-16/rafah-gaza-hospitals-surgery-israel-bombing-ground-offensive-children>; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1779892829231140976>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1790893499115606334>; <https://twitter.com/SaulStaniforth/status/178025222279840036>; למטל;¹⁴⁶ <https://www.aljazeera.com/news/liveblog/2024/4/16/israels-war-on-gaza-live-israel-vows-response-to-iran>; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-02/ty-article.premium/0000018e-9e1e-d764-adff-9edf9cd00000>¹⁴⁷; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-05/ty-article.premium/0000018e-aca8-d906-a5cf-aebcb1100000>¹⁴⁸

לרכב השלישי, גם הוא הופצץ, כך שהאירוע הסתיים במותם של כל שבעת העובדים.¹⁴⁹ האזורים בהם הרכבים נמצאו זהו והמרחק בין הרכב הראשון שהופצץ לאחרון הוא 2.4 קילומטרים.¹⁵⁰ אירוע חריג זה (כמו גם אחרים שכללתי כאן) רומז שבמקרים רבים אחרים זה"ל הרג אזרחים ללא פיקוח רציני או השלכות משמעותיות. בהמשך אפריל, רכב של UNICEF בדרכו לספק ציוד הומניטרי נפגע גם כן מירי של זה"ל (שכוון לאוכלוסיה אזרחית בסמוך), ומשאית לאספקת מים של עמותה קנדית הופצה מהאוויר.¹⁵¹ במאי נהרג עובד האו"ם הבינלאומי הראשון כשטנק זה"ל הפגז את המכונית בה נסע (שסומנה כמכונית של האו"ם).¹⁵² תחקיר על אירוע בינואר בחן אירוע בו חמישה טכנאי סלולר נסעו לבצע תיקון שאותו זה"ל אישר במרכזיה בחאן יונס. למרות שהנסיעה הייתה בתיאום צמוד עם זה"ל, טנק זה"ל ירה לעבר המכונית והרג שניים מחמשת הטכנאים. התחקיר קבע "בסבירות גבוהה שגרסת דובר זה"ל לאירוע אינה נכונה".¹⁵³

באירוע חריג במיוחד, "טבח הקמח", לפחות 115 אזרחים נהרגו ומעל 700 נפצעו בזמן שניסו לקחת מזון משיירת משאיות שהביאה לעזה סיוע הומניטרי.¹⁵⁴ הפלסטינים טענו שזה"ל ירה בהם,¹⁵⁵ בעוד שזה"ל טען שרוב הפגיעות היו תוצאה של צפיפות ודחיפות, ודריסה של המשאיות את האזרחים.¹⁵⁶ בשני המקרים האחריות החוקית למות האזרחים היא של זה"ל, ככוח המחזיק בטריטוריה על פי החוק הבינלאומי. צוות מומחים של האו"ם וארגוני זכויות אדם,¹⁵⁷ כמו גם התקשורת הבינלאומית,¹⁵⁸ נטו לאשש את הטענה הפלסטינית, בין השאר בשל העובדה שזה"ל לא גיבה את טענתו בהוכחות ברורות (סרטון שפרסם זה"ל עבר עריכה בבירור, וזה"ל סירב לפרסם את הסרטון המלא), ועל בסיס עדויות מהשטח. בנוסף, מנהל של בית חולים אליו הגיעו פצועים הצהיר כי רובם הגדול של הפצועים שהגיעו לקבל טיפול לאחר האירוע (142 מ-176) נפגעו מירי.¹⁵⁹ תחקיר של CNN מצא אי דיוקים והטיל ספק בגרסה שמסר דובר זה"ל ואישש את הגרסה הפלסטינית.¹⁶⁰ מדגם של כ-200 הרוגים ופצועים מצא שהם נפגעו מכדורים בקוטר בו משתמשים חיילי זה"ל.¹⁶¹ דו"ח מאוחר יותר של הועדה לזכויות אדם של האו"ם הגיע למסקנה שכל הנראה כוחות הביטחון של ישראל אחראים למותם של אזרחים באמצעות ירי.¹⁶² על פי מומחים מהאו"ם, כמו גם מקורות מקוונים וסרטונים, פלסטינים שהגיעו לקבל מזון נורו פעמים רבות בימים לפני ואחרי "טבח הקמח".¹⁶³ בכל מקרה, השר לביטחון פנים שיבח את החיילים על תפקודם במהלך האירוע.¹⁶⁴ הדין הבינלאומי קובע שישראל מחויבת לספק מזון ומים באזורים בהם היא שולטת ככוח כובש.¹⁶⁵ ראוי לציין בהקשר זה כי ישראל וארה"ב הן שתי המדינות היחידות שהצביעו באו"ם נגד ההצהרה שמזון הוא זכות אנושית ב-2021.¹⁶⁶

<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-02/ty-article/.premium/0000018e-9e1e-d764-adff-9edf9cd00000>¹⁴⁹

<https://twitter.com/marcowenjonnes/status/1775125251149500706>¹⁵⁰

<https://www.cbc.ca/news/canada/toronto/canadian-aid-truck-bomb-ed-water-gaza-1.7179849>¹⁵¹

<https://www.youtube.com/watch?v=sl3XydVerm8>¹⁵¹

<https://www.bbc.com/news/world-asia-india-69013439>; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-23/ty-article/.premium/0000018f-9c76-d6da-a1cf-ff76832b0000>¹⁵²

<https://www.mekomit.co.il/ps/134512/>¹⁵³

<https://www.cnn.com/2024/03/08/middleeast/gaza-flour-massacre-idf-report-intl/index.html>¹⁵⁴

<https://twitter.com/NaksBilal/status/1763188564823576868>; <https://twitter.com/idfonline/status/1763174751042695313>; https://twitter.com/kaneez_e_zahrah/status/1763176424012230952¹⁵⁵

<https://www.cnn.com/2024/03/08/middleeast/gaza-flour-massacre-idf-report-intl/index.html>¹⁵⁶

<https://euromedmonitor.org/en/article/6200>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6200/In-press-conference.-Euro-Med-confirms-Israeli%27s-full-involvement-in-Gaza-flour-massacre>; <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/05/un-experts-condemn-israeli-massacre-of-palestinians-collecting-flour>¹⁵⁷

<https://www.aljazeera.com/news/2024/2/29/dozens-killed-injured-by-israeli-fire-in-gaza-while-collecting-food-aid>¹⁵⁸

<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68445973>; <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/29/gaza-aid-trucks-death-toll-explainer>; https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/03/09/gaza-new-accounts-of-the-flour-massacre_6601904_4.html; <https://www.972mag.com/gaza-aid-convoy-massacre-testimonies/>¹⁵⁹

<https://twitter.com/ytirawi/status/1763221018103996559>; <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68445973>¹⁶⁰

<https://edition.cnn.com/2024/04/09/middleeast/gaza-food-aid-convoy-deaths-eyewitness-intl-investigation-cmd>¹⁶⁰

<https://euromedmonitor.org/en/article/6259/New-Report:-Killing-starving-Palestinians.-targeting-aid-trucks-is-a-deliberate-Israeli-policy-to-reinforce-famine-in-the-Gaza-Strip>¹⁶¹

<https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/a-hrc-56-crp-4.pdf>¹⁶²

פסקאות 240-249.¹⁶³

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/03/un-experts-condemn-flour-massacre-urge-israel-end-campaign-starvation-gaza>; https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/03/09/gaza-new-accounts-of-the-flour-massacre_6601904_4.html; <https://twitter.com/muhammadshahad2/status/1763651267237216587>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6259/New-Report:-Killing-starving-Palestinians.-targeting-aid-trucks-is-a-deliberate-Israeli-policy-to-reinforce-famine-in-the-Gaza-Strip>¹⁶⁴

<https://twitter.com/itamarbengvir/status/1763196768458604583>¹⁶⁴

<https://www.mekomit.co.il/ps/132587/> לביקורת עליו: <https://www.ynet.co.il/news/article/b1dmqvd6t>¹⁶⁵

<https://guide-humanitarian-law.org/content/article/3/occupied-territory/>¹⁶⁵

<https://press.un.org/en/2021/gashc4336.doc.htm>¹⁶⁶

דו"ח של עמותת Euro-Med Human Rights Monitor מצא שבין אמצע ינואר וסוף מרץ, ישראל הרגה לפחות 563 פלסטינים ופצעה 1,523 אחרים. כולם חיכו לקבל סיוע הומניטרי, נכחו בתוך או סביב למרכזי חלוקה, או היו אחראים על ארגון, הגנה על, או חלוקה של סיוע הומניטרי.¹⁶⁷

עמותה מצאה כ-130 קברי אחים ברחבי הרצועה.¹⁶⁸ גופות נוספות נקברו בקברים מאולתרים רבים באזורים בנויים,¹⁶⁹ ורבות אחרות הושארו ברחובות ונמצאות במצב של ריקבון מתקדם¹⁷⁰ או נותרו כשלדים.¹⁷¹ ישנם דיווחים על "עשרות מקרים מתועדים של הוצאות להורג על ידי צה"ל".¹⁷² במקרה אחד כזה בדצמבר נטען שחיילי צה"ל הוציאו להורג לפחות 19 גברים לעיני בני משפחותיהם.¹⁷³ במקרה אחר נמצאו יותר מ-30 גופות בשקיות פלסטיק שחורות, עם כיסויי עיניים וידיים אזוקות.¹⁷⁴ מקרים דומים התרחשו בבית החולים שיפא, על פי מספר עדי ראייה (ראה גם זום-אין 1 למטה).¹⁷⁵ מעט ממקרים אלו קיבלו איזושהי חשיפה בתקשורת הישראלית.¹⁷⁶

צה"ל נמנע מלקחת אחריות או לחקור באופן רציני אירועים דומים בעבר. לא רק שמערכת הביטחון הישראלית מערימה קשיים על יכולתם של פלסטינים להתלונן,¹⁷⁷ אלא גם שאחוז ההרשעות במקרים בהם פלסטינים מצליחים להתלונן אפסית. בשנים 2017-2021 הוגשו 1,260 תלונות על פגיעה של חיילי צה"ל בפלסטינים וברכושם, אבל כתבי אישום הוגשו רק בפחות מ-1% מהמקרים.¹⁷⁸

בסקר שנערך בינואר, שני שלישים מהנשאלים הישראלים העדיפו להמשיך את המלחמה במתכונתה הנוכחית.¹⁷⁹ בסקר מפברואר תמכו שלושה רבעים מהציבור היהודי בהרחבת הפעולה הצבאית לרפיח.¹⁸⁰ סקר ממרץ-אפריל מצא שרק 4% מהיהודים בישראל מאמינים שהמערכה הצבאית הלכה רחוק מדי.¹⁸¹

<https://euromedmonitor.org/en/article/6259/New-Report:-Killing-starving-Palestinians,-targeting-aid-trucks-is-a-deliberate-Israeli-policy-to-reinforce-famine-in-the-Gaza-Strip>¹⁶⁷

<https://www.reuters.com/pictures/all-cemeteries-are-full-palestinians-buried-> <https://euromedmonitor.org/en/article/6264>¹⁶⁸

<https://twitter.com/RamAbdu/status/1782115765790867492> ; <https://twitter.com/EuroMedHR/status/1783855639006986260>

<https://twitter.com/NourNaim88/status/1769304583325483266>¹⁶⁹

<https://www.youtube.com/watch?v=Poydd3EG-8> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1761369042596647177> ;¹⁷⁰

<https://twitter.com/OnlinePalEng/status/1773440806411546953> ; <https://x.com/RamAbdu/status/1799849647059714303>

נראה; <https://x.com/KufiyyaPS/status/1795870171237646833> (<https://twitter.com/RamAbdu/status/1772664508210655331>¹⁷¹

מהימן ; <https://x.com/HossamShabat/status/1796525578499088829>) ; <https://x.com/HossamShabat/status/1796550174111645766> ;

<https://x.com/muhammadshehad2/status/1798345071722684760>

<https://euromedmonitor.org/en/article/6058/Euro-Med-Monitor-sends-UN-rapporteurs,-ICC-Prosecutor-primary-report-documenting-dozens-of-field-execution-cases-in-Gaza> ; <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-survivors-recount-harrowing-israeli-field-executions> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1745259688801816854> ;

<https://euromedmonitor.org/en/article/5944/Israeli-army-executes-an-elderly-Palestinian-after-using-him-in-propaganda-campaign-about-its-%E2%80%98safe-corridor%E2%80%99-in-Gaza>

<https://www.un.org/unispal/document/unlawful-killings-in-gaza-city-ohchr-press-release/> ;¹⁷³

<https://www.aljazeera.com/news/2024/1/20/palestinians-accuse-israeli-forces-of-executing-19-civilians-in-gaza>

<https://www.aljazeera.com/news/2024/2/1/palestinians-demand-international-inquiry-after-mass-grave-found-in-gaza>¹⁷⁴

<https://www.youtube.com/watch?v=IlerY4M9kQc>¹⁷⁵

<https://www.ynet.co.il/yedioth/article/yokra13792905> ; <https://www.ynet.co.il/news/article/syv8bslop>¹⁷⁶

<https://www.nytimes.com/2024/05/16/magazine/israel-west-bank-settler-violence-impunity.html>¹⁷⁷

<https://www.npr.org/2024/05/15/1250417719/israel-military-idf-investigations-icc>¹⁷⁸

<https://www.idi.org.il/articles/52071>¹⁷⁹

<https://www.idi.org.il/articles/53276>¹⁸⁰

<https://www.pewresearch.org/global/2024/05/30/views-of-the-israel-hamas-war-may-2024/>¹⁸¹

ישראל חונקת את האוכלוסיה הפלסטינית בעזה מתחילת המלחמה.¹⁸² היעדר אספקה ברצועה – מצור – הייתה המדיניות המוצהרת של נציגים ישראלים מובילים מאז תחילת המלחמה.¹⁸³ הפעילות הצבאית של ישראל גרמה להרס של הרבה מהתשתית המקומית לייצור מזון (אזורים חקלאיים, חממות, סירות דיג, מתקנים לייצור מזון כמו מאפיות ומפעלים),¹⁸⁴ ופגעה, הרסה או הוציאה מכלל שימוש הרבה מתשתיות המים (בארות, מאגרי מים ומתקני התפלה).¹⁸⁵ מאז תחילת המלחמה עד כה נכנסו בדרך כלל רק כ-100-150 משאיות (טעונות באופן מלא) מדי יום,¹⁸⁶ מתוך כ-300 שנדרשות כדי לספק את הצרכים ההומניטריים ברצועה (בעיקר מזון ומים).¹⁸⁷

ישראל משתמשת בסיוע ההומניטרי שנכנס לעזה ככלי נשק במלחמה, ומגבילה את כניסתו באופן שתלוי בהגיון פוליטי שאינו ברור לציבור.¹⁸⁸ משאיות שמנסות להיכנס לרצועה נתקלות בקשיים רבים ואף לעיתים מותקפות על ידי צה"ל.¹⁸⁹ רשימת הפריטים שכניסתם לרצועה אסורה אינה ברורה גם שישה חודשים לאחר תחילת המלחמה, אבל כללה קרואסוני שוקולד, מזון לבעלי חיים, קוצצי ציפורניים, צעצועים בקופסאות עץ, וקביים.¹⁹⁰ במקרה אחד, למשל, לקח לארגון של האו"ם שלושה חודשים לקבל אישור להכניס לרצועה 500 טון של מזון לבעלי חיים.¹⁹¹ המתאם ההומניטרי של האו"ם הסביר באפריל חלק מהדרכים שבהן ישראל מנעה מסיוע להיכנס. כך למשל, ישראל דרשה שמשאיות ייכנסו לעזה רק כשהן חצי מלאות, ודרשה הפרדה מלאה בין הנהגים המצרים (שנכנסים עם המשאית לרצועה, פורקים את המטען ועוזבים) ובין הנהגים הפלסטינים (שמחכים שהמצרים יעזבו, מגיעים, מטעינים את המשאית ומעבירים את המטען למחסן). לשיירות מזון לצפון רצועת עזה – המקום בו האוכלוסיה סובלת מרעב – סיכוי גדול פי 3 לא לקבל אישור להיכנס בהשוואה לכל שיירת סיוע אחרת עם סוגים אחרים של מטען.¹⁹²

בסוף מרץ, בשל עיכובים במערכת הישראלית של בדיקת משאיות הסיוע, כ-7,000 משאיות חיכו בצד המצרי של הגבול עם רצועת עזה כדי להעביר אספקה לתוך הרצועה (זמן ההמתנה הממוצע הוא 20 יום).¹⁹³ בשבועיים הראשונים של מרץ, למשל, רק חצי ממשאיות הסיוע ההומניטרי לצפון עזה שתוכננו יצאו אל

<https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/244-stopping-famine-gaza>¹⁸²
https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/defense-minister-announces-complete-siege-of-gaza-no-power-food-or-fuel/¹⁸³
<https://twitter.com/KnessetT/status/1716502486331113922>
<https://policy-practice.oxfam.org/resources/inflicting-unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-621591/> למשל - עמוד 9;
https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf
<https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/flash-analysis-report-over-two-months-attacks-food-security-gaza-december-2023>;
<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-167>¹⁸⁵
<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrjoiZTVkYmEwNmMzWYxNy00ODhLWlZjctNjIzMzQ5OGQxNzY5IiwidCI6IjI2MmY2YTQxLTIwZTktNDE0MC04ZDNiLWZkZjVlZWNiNDE1NyIsImMiOiI9&pageName=ReportSection3306863add46319dc574>;
עם המספרים הישראליים נובעת כלל הנראה מכך שישראל סופרת את המשאיות הנכנסות אבל דורשת שהן יהיו חצי מלאות
<https://news.un.org/en/story/2024/03/1147342>;
<https://www.wfp.org/news/famine-imminent-northern-gaza-new-report-warns>¹⁸⁷
לשם השוואה, לפני המלחמה, כ-500 משאיות נכנסו לעזה מדי יום עם אספקה מסוגים שונים – בערך 200 משאיות דלק וכ-300 משאיות עם מצרכים שונים ומזון. ב-2022, בערך 73 משאיות נכנסו מדי יום עם מזון (24 משאיות הכניסו פריטים אחרים כמו בעלי חיים ומזון לבעלי חיים).
<https://www.ochaopt.org/data/crossings>
<https://www.timesofisrael.com/un-says-israel-> למשל – תחת לחץ פוליטי בינלאומי ישראל שחררה מעט את המצור על עזה בתחילת אפריל.¹⁸⁸
<https://www.ochaopt.org/content/remarks-media-secretary-general>;
<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-175>¹⁸⁹
<https://edition.cnn.com/audio/podcasts/tug-of-war/episodes/0e6112dc-ae58-11ee-8bd1-6f9c6607fa1d>;
<https://www.jewishcurrents.org/israel-policy-starvation-gaza-aid>;
<https://www.nytimes.com/interactive/2024/03/20/world/middleeast/gaza-aid-delivery.html>;
<https://www.wfp.org/news/famine-imminent-northern-gaza-new-report-warns>;
<https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/244-stopping-famine-gaza>
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/04/11/israel-aid-gaza-banned-blocked/>¹⁹⁰
<https://news.un.org/en/story/2024/04/1148296>¹⁹¹
<https://twitter.com/ChronicBabak/status/1778616402280059360>;
<https://webtv.un.org/en/asset/k1x/k1xkc2nwpn>¹⁹²
<https://policy-practice.oxfam.org/resources/inflicting-unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-621591/>;
https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/north-sinai-governor-to-un-chief-7000-gaza-aid-trucks-waiting-israel-holding-up-flow/¹⁹³

הפועל. האחרות לא קיבלו אישור מצה"ל או נדחו.¹⁹⁴ יחס דומה נמצא במאי.¹⁹⁵ חלק מהמזון על גבי המשאיות נרקב בשל הזמן הארוך בו המשאיות עומדות בשמש.¹⁹⁶

החל מפברואר, ישראל החלה להשתמש גם בחלוקת הסיוע ככלי נשק. בחודשים הראשונים של המלחמה, המשטרה האזרחית בעזה הייתה אחראית לחלוקת הסיוע ההומניטרי ברצועה, באמצעות משימות כמו שמירה על מחסנים, ליווי שיירות ופיקוח על חלוקת הסיוע. המדיניות של ישראל היא לא להבחין בין הזרוע הצבאית של החמאס וחמאס כגוף הלא מדינתי שמושל ברצועה – ישראל רואה בשניהם חלק מאותו ארגון טרור. כפי שקצין צה"ל תיאר "משטרת חמאס היא חמאס... ולא נאפשר לחמאס לשלוט בסיוע ההומניטרי".¹⁹⁷ בפברואר, ישראל תקפה מספר רכבי משטרה, ואז פיזרה פליירים שהציגו מכונית משטרה הרוסה עם כיתוב לפיו ישראל לא תאפשר למערכת הביטחון של חמאס להמשיך לפעול.¹⁹⁸ בתגובה, המשטרה ברצועה הפסיקה את תפקידה. כעשרה ימים לאחר מכן, חלוקת הסיוע של האו"ם, ה-World Food Program, הפסיקה לחלק סיוע בשל הקריסה של הסדר החברתי ברצועה. ארגון אונר"א הפסיק גם הוא את החלוקה כמה ימים לאחר מכן.¹⁹⁹ ארה"ב והאו"ם ביקשו מישראל להפסיק לתקוף את המשטרה האזרחית ברצועה כדי להימנע מ"קריסה מוחלטת של חוק וסדר" ברצועה.²⁰⁰ ישראל סירבה, וניסתה גישה אחרת – שליטה בעזה באמצעות משפחות מקומיות שיוכלו לפקח על העברת הסיוע.

"טבח הקמח" בסוף פברואר (מתואר למעלה) היה ככל הנראה תוצאה של גישתה של ישראל לנסות לתאם את חלוקת הסיוע באמצעות משפחה עזתית.²⁰¹ חמאס הגיב בניסיון להקים ועדות חירום מקומיות עבור ביטחון וחלוקת הסיוע ההומניטרי, ככל הנראה תוך שימוש בבית החולים אל-שיפא כדי לתאם ועדות אלו בצפון הרצועה.²⁰² ישראל הקטינה את מספר המשאיות שנכנסו לרצועה לפחות משליש ממה שהבטיחה בעבר,²⁰³ ותקפה שוב את השוטרים האחראים על חלוקת הסיוע.²⁰⁴ זה היה ההקשר לפשיטה השנייה של ישראל על אל-שיפא באמצע מרץ (דיון למטה ב-זום #1), במהלכה הרגה ישראל מספר בעלי תפקידים הקשורים לתיאום חלוקת הסיוע.²⁰⁵ בסוף מרץ, התקפות ישראליות על ועדות החירום הרגו יותר מ-70 אנשים שהמתינו לסיוע, והועדות הפסיקו לעבוד. ישראל המשיכה להגביל את חלוקת הסיוע והודיעה לאו"ם שלא תאפשר יותר שיירות של אונר"א לצפון עזה.²⁰⁶ קציני משטרה אחרים המעורבים בחלוקת הסיוע ההומניטרי נהרגו באפריל.²⁰⁷

ניתוח של המידע שדווח מצא לפחות 80 התקפות נפרדות של ישראל על סיוע בעזה מאז ינואר ועד אמצע מאי. מתוכן, היו לפחות 37 התקפות על אזרחים שניסו לקבל סיוע.²⁰⁸

רעב והרעבה

דצמבר עד אפריל

<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-140>¹⁹⁴
<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>¹⁹⁵
<https://www.nytimes.com/video/world/middleeast/100000009486472/gaza-food-aid-trucks-rafah-egypt.html>¹⁹⁶
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/03/21/gaza-police-aid-hamas/>¹⁹⁷
<https://www.ft.com/content/8aa813fc-a87e-4002-9aaf-890c111aec35> ;¹⁹⁸
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/02/22/gaza-aid-deliveries-looting-police-hamas/> ;¹⁹⁹
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/02/22/gaza-aid-deliveries-looting-police-hamas/> ;¹⁹⁹
<https://www.mekomit.co.il/%D7%94%D7%9E%D7%98%D7%A8%D7%94-%D7%A9%D7%9C-%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%94%D7%99%D7%90-%D7%9C%D7%94%D7%A9%D7%90%D7%99%D7%A8-%D7%90%D7%AA-%D7%94%D7%9B%D7%90%D7%95%D7%A1-%D7%A2%D7%9C-%D7%9B%D7%A0/> ; <https://twitter.com/idfonline/status/1770422130712146254> ;²⁰⁰
<https://www.axios.com/2024/02/24/gaza-humanitarian-aid-israel-hamas-police-biden> ;²⁰⁰
<https://www.nytimes.com/live/2024/02/18/world/israel-hamas-war-gaza-news>²⁰¹
<https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/244-stopping-famine-gaza>²⁰¹
<https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/244-stopping-famine-gaza>²⁰²
(הערות שוליים 105)
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/02/22/gaza-aid-deliveries-looting-police-hamas/>²⁰³
https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/idf-says-airstrike-in-rafah-killed-3-senior-officers-in-hamass-emergency-committee/ ; <https://english.palinfo.com/news/2024/03/20/316217/> ;
<https://twitter.com/RamAbdu/status/1777681986586325481> ;²⁰⁴
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/03/18/israel-hamas-gaza-shifa-issa/>²⁰⁵
<https://twitter.com/UNLazarini/status/1771917857598693549>²⁰⁶
; https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/hamass-internal-security-chief-killed-in-northern-gaza-airstrike-idf-shin-bet/²⁰⁷
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/war-2023/2024-04-16/ty-article-live/0000018e-e3b4-daaaf-afaf->
<https://www.ynet.co.il/news/article/yokra13878899?articleId=1978850928#liveBlogItemId=1978850928> ;
<https://gaza-aid-attacks.forensic-architecture.org/> ; <https://twitter.com/ForensicArchi/status/1790796901123559572>²⁰⁸

מציאות המצור הובילה למחסור קיצוני בצרכים בסיסיים (מזון, מים, אנרגיה) ומצב הומניטרי שמתדרדר במהירות.²⁰⁹ דו"ח של עמותת International Crisis Group תיאר אנשים ברפיח בדצמבר עומדים בתור כעשר שעות, ארבעה ימים ברציפות כדי לקבל קמח. רבים עזבו בידיים ריקות.²¹⁰ בינואר, סקר שנעשה בין בעלי חנויות מצא שקיים מחסור חמור במוצרי מזון בסיסיים – כ-81% מהפריטים אזלו במלאי, וב-19% האחרים נותרו מלאים מוגבלים בלבד.²¹¹ המצב קיצוני יותר בצפון רצועת עזה. בתחילת פברואר, בצפון הרצועה, מחירו של שק קמח (30 שקל לפני המלחמה) הגיע לבין 500-1000 שקל, עליה של פי 15-30.²¹² בסוף החודש, דווח ברשתות שמחירה של צלחת עם מעט בשר נא ואורז הגיע ל-95 דולר (כ-360 שקל),²¹³ בעוד שאח בבית החולים אל-שיפא אמר שלא אכל לחם במשך כחודשיים, במהלך התקיים ממזון לבעלי חיים.²¹⁴ באותו הזמן, המומחה המוביל של האו"ם לזכות האנושית למזון תיאר את המציאות כ"מצב של ג'נוסייד", וה-World Food Programme הצהיר שעזתים החלו למות מסיבות הקשורות לרעב.²¹⁵ בתחילת מרץ, ראש המועצה לביטחון תזונתי קרא להפסקת אש בשל האסון ההומניטרי בעזה.²¹⁶ באפריל, מחירו של קילוגרם סוכר הגיע ל-19-30 דולר.²¹⁷

נכון לאמצע אפריל לפחות 31 בני אדם, מהם 28 ילדים, בעזה מתו מתת-תזונה או היעדר נוזלים עד כה.²¹⁸ בהקשר זה שר החוץ של האיחוד האירופי אמר למועצת הביטחון של האו"ם כי ישראל משתמשת ברעב ככלי מלחמה.²¹⁹ עמותות מובילות של זכויות אדם כמו Human Rights Watch ו-Oxfam הגיעו למסקנה ש"ממשלת ישראל משתמשת בהרעבת אזרחים ככלי נשק בעזה".²²⁰ גורמים ישראליים מאשימים זאת דה פקטו,²²¹ ובמבט היסטורי רחב יותר ישראל השתמשה כך במזון לאורך עשרות שנים לפני המלחמה הנוכחית.²²² דו"ח של סמכות בינלאומית בנושאי תזונה וביטחון תזונתי מאמצע מרץ קבע שרעב (על פי ההגדרה כאן)²²³ עתיד להתרחש בצפון הרצועה בחודשיים הקרובים.²²⁴ מידע אנקדוטלי מצפון הרצועה מאשש הערכה זו. בסוף מרץ הדובר של UNICEF סיפר כי ראה כתריסר ילדים "שלדיים" בבית חולים אחד בבית לאהיה.²²⁵ מחירו של שק קמח בצפון הרצועה עלה ל-275 דולר (ביחס ל-8 דולר לפני המלחמה) באמצע מרץ, במקביל לעליה חדה במקרי שוד.²²⁶ בסוף מרץ, מחירם של מעט עשרות קילוגרמים של ירקות הגיע לכ-

https://www.btselem.org/sites/default/files/publications/202404_manufacturing_famine_heb.pdf²⁰⁹
<https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/244-stopping-famine-gaza>²¹⁰
(הערת שוליים 54)
²¹¹
https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf (עמ' 9)²¹²
; <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-02-07/ty-article-magazine/highlight/0000018d-8213-daa1-a9fd-e21b04660000>²¹²
<https://www.france24.com/en/live-news/20231117-give-us-our-daily-bread-gaza-faces-flour-crisis>²¹³
<https://twitter.com/HamzaAbuToha/status/1760588426103963720>²¹³
<https://twitter.com/MiddleEastEye/status/1762736475957829852>²¹⁴
; <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/27/un-israel-food-starvation-palestinians-war-crime-genocide>²¹⁵
<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68349031>²¹⁵
<https://www.haaretz.co.il/news/education/2024-03-03/ty-article/premium/0000018e-03c5-da4e-adbf-83fdc01f0000>²¹⁶
; <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-04-04/ty-article-magazine/highlight/0000018e-a379-d315-ab9f-aff98d4b0000>²¹⁷
<https://www.mekomit.co.il/ps/133730/>²¹⁸
<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-160>; ²¹⁸
לדוגמאות ראה: <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192> ;
https://twitter.com/Sarah_Hassan94/status/1761372883278807170 ;
<https://twitter.com/NourNaim88/status/1761322640935940449> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1762518985633890640> ;
<https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1762478847277084910> ;
https://twitter.com/save_children/status/1762543144061575626 ; <https://twitter.com/alijla2021/status/1762535516774302206> ;
https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/two-babies-starve-to-death-in-northern-gaza-hamas-health-ministry/ ;
<https://twitter.com/FranceskAlbs/status/1763466551968035006> ;
<https://twitter.com/FranceskAlbs/status/1764689858067358154> ; <https://twitter.com/QudsNen/status/1764728907578712177> ;
<https://twitter.com/UNICEF/status/1764296731380920490> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/6212/In-just-24-hours-two-children-and-an-elderly-man-starve-to-death-amid-rising-malnutrition-rates-in-Gaza> ;
<https://x.com/NourNaim88/status/1796267564953149612> ; <https://x.com/AlMezanCenter/status/1801178293023994240> ;
<https://x.com/RamAbdu/status/1800824868453089426>²¹⁹
<https://apnews.com/video/europe-gaza-european-union-war-and-unrest-josep-borrell-63eebfe7f71f4ed881580913c51b7036>²¹⁹
<https://www.hrw.org/news/2024/03/19/israeli-forces-conduct-gaza>²²⁰
; <https://www.reuters.com/world/middle-east/biden-warns-iran-over-gaza-israel-forms-emergency-war-cabinet-2023-10-11/>²²¹
<https://www.ynet.co.il/news/article/yokra13878899>²²¹
<https://www.nybooks.com/online/2024/03/30/the-road-to-famine-in-gaza>²²²
²²³ רעב, על פי ארגון זה, מוגדר כשילוב של שלושת התנאים הבאים: (1) 20% או יותר מבתי האב סובלים מהיעדר קיצוני של מזון. (2) 30% או יותר מהילדים סובלים מתת תזונה אקוטית. ו-(3) לפחות שני מבוגרים או ארבעה ילדים מתוך כל 10,000 בני אדם מתים מדי יום מרעב או ממחלות הקשורות לתת-תזונה.
²²⁴ <https://www.nytimes.com/2024/03/18/world/middleeast/gaza-famine-report-starvation.html>
²²⁵ <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/22/unicef-official-utter-annihilation-gaza>
²²⁶ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/02/22/gaza-aid-deliveries-looting-police-hamas/>

3,000 דולר.²²⁷ חשוב לציין כי ההכנסה היומית הממוצעת בעזה לפני המלחמה הייתה 20-13 דולר ביום.²²⁸ המצב היה פחות קיצוני בדרום הרצועה, היכן שסקר בסוף מרץ מצא כי רק ל-44% מהאוכלוסיה היה מספיק מזון ומים ליום-יומיים הקרובים, ורק 19% היו יכולים להשיג מזון ומים ללא סיכון משמעותי.²²⁹ סיפורים אישיים ממחישים את הפרטים הללו.²³⁰

כתוצאה מכך, רוב אוכלוסיית עזה נמצא בסכנת רעב.²³¹ כבר בינואר, כמעט כל משקי הבית בעזה דילגו על ארוחות, ובין 50-80% ממשקי הבית לא אכלו במשך ימים שלמים.²³² כ-90% מהאזרחים בעזה חוו "רמות גבוהות של חוסר ביטחון תזונתי".²³³ מנהל ארגון הבריאות העולמי אמר בסוף ינואר שצוותים רפואיים ומטופלים חולים ופצועים מקבלים ארוחה אחת בלבד ביום.²³⁴ כ-40% מהאוכלוסיה חווים "רמות חירום" של היעדר מזון ומעל 15% (378,000) חווים רמות קטסטרופליות של היעדר מזון שמוגדרת כ"היעדר קיצוני של מזון, רעב ושחיקה מוחלטת של אפשרויות ההתמודדות [עם המצב]".²³⁵ בינואר, הכלכלן הראשי של ה-World Food Program הדגיש כי "בחיי מעולם לא ראיתי משהו דומה מבחינת החומרה, מבחינת ההיקף ומבחינת המהירות [של היעדר המזון]".²³⁶ למרות האמור לעיל, קצינים בצה"ל דרשו להקטין עוד יותר את הסיוע ההומניטרי לרצועה.²³⁷ חוקר חשוב של רעב ומנהל ה-World Peace Foundation הצהיר שלא ראה ב-40 שנות הקריירה שלו פשע מלחמה של הרעבה בהיקף דומה לנעשה בעזה.²³⁸ הוא הצהיר עוד כי "הקפדנות, ההיקף והמהירות של הרס המערכות הנחוצות לקיום אנושי, והחלת המצור, חורגות מכל מקרה אחר של הרעבה מתוכננת ב-75 השנים האחרונות".²³⁹

בפברואר, ארגון סיוע הצהיר ב-CNN שעזה היא המקרה עם ההתדרדרות המהירה ביותר שנרשמה אי פעם במצב תזונתי.²⁴⁰ בסוף פברואר ובתחילת מרץ כמחצית מהפעולות לחלוקת סיוע ההומניטרי לצפון רצועת עזה לא קיבלו גישה לאזור על ידי ישראל.²⁴¹ יותר מפעם אחת, צה"ל תקף שיירה שנועדה לספק מזון לעזתים.²⁴² באמצע מרץ, שר החוץ של הממלכה המאוחדת תיאר שורה של מכשולים שבאמצעותם ישראל עיכבה את חלוקת הסיוע ההומניטרי, ובכך דה פקטו האשים את ישראל באסון ההומניטרי ואת הדובר של ישראל במסירת מידע לא נכון.²⁴³ בסוף מרץ, בית הדין הבינלאומי לצדק הורה לישראל לאפשר הכנסת מזון לרצועת עזה ללא מגבלה.²⁴⁴ בתחילת אפריל, קבוצה של מומחים לסיוע ההומניטרי בממשלת ארה"ב הזהירו אחרים בממשל באופן פרטי שהתפשטות הרעב בעזה היא "חסרת תקדים בהיסטוריה המודרנית".²⁴⁵ באותו הזמן, Oxfam טען שאנשים בצפון הרצועה נאלצו לשרוד על מוצע של 245 קלוריות ליום מאז ינואר, מספר שמהווה פחות מ-12% מתצרוכת המזון המומלצת ליום.²⁴⁶ למרות דיווחים ראשוניים על העלאת כמות הסיוע הנכנס לרצועה בתחילת אפריל, באמצע אפריל נציג של האו"ם אמר שבשבוע הקודם ישראל דחתה יותר מ-40% מבקשות האו"ם לתאם העברת סיוע לצפון הרצועה, וטען ש"אנחנו מתמודדים עם מין ריקוד שבו אנחנו

²²⁷ <https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1770911921870446966>

²²⁸ <https://www.state.gov/reports/2022-investment-climate-statements/west-bank-and-gaza>

²²⁹ <http://pcpsr.org/sites/default/files/Poll%2091%20English%20press%20release%2020%20March%202024.pdf>, עמוד 6

²³⁰ <https://www.thenation.com/article/world/gaza-starvation-denial-aipac/>

²³¹ לזווית עם ניואנס על משמעות הרעבה וביקורת על משמעות מדידות כמויות המזון והקלוריות הנצרכות: <https://hazmanhazeh.org.il/hunger>

²³² https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Acute_Food_Insecurity_Nov2023_Feb2024.pdf ;

²³³ <https://www.nytimes.com/2024/01/01/world/middleeast/gaza-israel-hunger.html> ; <https://www.972mag.com/rafah-children-hunger-aid/>

²³⁴ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-113> ;

²³⁵ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-12-21/ty-article/.premium/0000018c-8908-d60e-afdf-ed0e2bb70000>

²³⁶ <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-on-gaza--the-who-executive-board--trans-fats-and-leprosy>

²³⁷ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-113>

²³⁸ <https://www.newyorker.com/news/q-and-a/gaza-is-starving>

²³⁹ <https://news.walla.co.il/item/3633138>

²⁴⁰ https://youtu.be/0pGgFZovIAw?si=mone7l85_SobAivS&t=875 ;

²⁴¹ <https://www.theguardian.com/commentisfree/2024/mar/21/we-are-about-to-witness-the-most-intense-famine-since-world-war-ii-in-gaza> ; https://www.democracynow.org/2024/2/5/alex_de_waal ;

²⁴² <https://www.nytimes.com/2024/01/11/health/gaza-israel-hunger-starvation.html> ;

²⁴³ <https://www.theguardian.com/commentisfree/2024/jan/31/israel-gaza-starvation-international-law> ;

²⁴⁴ <https://jewishcurrents.org/israel-policy-starvation-gaza-aid>

²⁴⁵ <https://twitter.com/MedicalAidPal/status/1763172220900151317>

²⁴⁶ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-> <https://twitter.com/UNRWA/status/1759993361702748380> flash-update-140

²⁴⁷ למשל <https://palestine.un.org/en/259747-food-convoy-waiting-move-northern-gaza-was-hit-israeli-naval-gunfire>. ראה גם את המקרה של ה-World Central Kitchen.

²⁴⁸ <https://www.theguardian.com/politics/2024/mar/21/david-cameron-accuses-israel-of-blocking-key-aid-crossing-in-gaza> ;

²⁴⁹ <https://committees.parliament.uk/publications/44011/documents/217998/default/>

²⁵⁰ <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/28/famine-is-setting-in-icj-orders-israel-to-unblock-gaza-food-aid>

²⁵¹ https://www.huffpost.com/entry/gaza-collapse-famine_n_660c96aae4b0328a72be47f5

²⁵² <https://www.oxfam.org/en/press-releases/people-northern-gaza-forced-survive-245-calories-day-less-can-beans-oxfam>

עושים צעד קדימה ושניים אחורה או שני צעדים קדימה וצעד אחורה, מה שמשאיר אותנו תמיד באותה נקודה".²⁴⁷ בסוף אפריל, הודלף מסמך של ממשלת ארה"ב אשר נכתב על ידי מומחים אמריקאים לביטחון תזונתי במשרד החוץ וב-USAID שקבע שרעב בעזה הוא בלתי נמנע, ושקצב ההתדרדרות של הביטחון התזונתי בעזה גבוה באופן אקספוננציאלי ממקרי הרעב האחרים של המאה ה-21 בסומליה (2011) ובדרום סודן (2017).²⁴⁸ דו"ח של קבוצת ארגוני סיוע בהובלת סוכנות הילדים של האו"ם הצהיר בסוף פברואר שלמעלה מ-90% מהילדים בעזה חווים מחסור קשה במזון ובגיונו, ואחוז דומה סובל ממחלות זיהומיות. 70% מקבוצת גיל זו סבלה משלשולים בשבועיים במהלך פברואר.²⁴⁹ תמונות וסרטונים מהרצועה מהווים עדות נוספת לטענות אלו.²⁵⁰

מאי יוני

למרות שבאפריל חלה עליה בכמות הסיוע ההומניטרי שנכנסה לרצועה, לפחות באופן חלקי בשל לחץ בינלאומי לאחר שישאל הפצצה את עובדי ה-World Central Kitchen, כמות הסיוע שנכנסה לעזה קטנה משמעותית שוב במאי, הפעם בשל הלחימה בצפון ובדרום הרצועה, במהלכה ישראל השתלטה על מעבר רפיח למצרים.²⁵¹ בשאר מאי, כמות המזון שנכנסה לעזה ירדה ב-70%²⁵² (הסתירה עם מספרים ישראלים נובעת מדרכים שונות לספור את מספר המשאיות שנכנסו לעזה,²⁵³ כמו גם כניסתן של משאיות מסחריות של מזון).²⁵⁴ ה-World Food Program עצר את הסיוע ההומניטרי ברפיח בשל היעדר אספקה וחוסר ביטחון.²⁵⁵ המזח האמריקאי,²⁵⁶ שהיה אמור לספק דרך גישה נוספת לסיוע ההומניטרי (ועלה 320 מיליון דולר), נתקל בבעיות מתחילתו והיה לא אפקטיבי להעברת סיוע – כולל הפסקת פעילותו – עד לתחילת יוני, לפני שנגרר שוב לאשדוד באמצע יוני.²⁵⁷ ישראל אישרה מחדש כניסה של משאיות מסחריות עם מזון בסוף מאי, אבל מספרן של משאיות אלו היה קטן בהרבה מכמות הסיוע ההומניטרי שנכנסה (שכאמור היה מעט מדי לצרכי האוכלוסיה).²⁵⁸ בסוף מאי, סקר בקרב עזתיים בדרום הרצועה מצא של-64% היה מספיק מזון ליום או יומיים (44% במרץ) וש-26% יכלו לגשת למקום כדי לקבל סיוע במזון ובמים ללא סיכוי רציני לעצמם (ביחס ל-19% במרץ).²⁵⁹

דיווחים נוספים במאי ויוני המשיכו להצביע על משבר משמעותי. ארגון ה-Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET) אמר ש"ייתכן, אם לא סביר" שכבר החל רעב בצפון עזה מאז אפריל, ושייתכן שהרעב ימשיך באזור עד יולי. זו הייתה הפעם הראשונה שארגון קבע שייתכן וכבר מתרחש רעב.²⁶⁰ חוסר הביטחון נבע מקשיים רבים סביב המידע המוגבל, מצב דומה לנעשה במקרי רעב אחרים. בין אם מדובר ברעב על פי ההגדרה הטכנית, הארגון קבע ש"תת תזונה אקוטית בקרב ילדים היא גבוהה מאוד והדבר יגרום לנזקים פיזיולוגיים בלתי הפיכים".²⁶¹ ה-World

²⁴⁷ <https://www.yahoo.com/news/u-n-official-says-israel-175312452.html>

²⁴⁸ <https://www.devex.com/news/exclusive-usaid-officials-say-israel-breached-us-directive-on-gaza-aid-107545>

²⁴⁹ <https://www.nutritioncluster.net/sites/nutritioncluster.com/files/2024-02/GAZA-Nutrition-vulnerability-and-SitAn-v7.pdf> ; <https://www.theguardian.com/world/live/2024/feb/20/middle-east-crisis-live-israel-gaza-yemen-houthi-lebanon-hague-court-justice?page=with:block-65d4650d8f08f68df4ca9a84&filterKeyEvents=false#liveblog-navigation>

²⁵⁰ <https://twitter.com/NourNaim88/status/1750503719806923075> ; <https://twitter.com/NABEELRAJAB/status/1750017231197544706> ; <https://twitter.com/jakeshieldsaj/status/1751580352601309591>

²⁵¹ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/05/22/gaza-famine-aid-israel-hamas/>

²⁵² <https://www.washingtonpost.com/world/2024/05/30/israel-hamas-war-news-gaza-palestine-rafah/> ; <https://apnews.com/article/israel-palestinians-west-bank-jenin-raid-a3320a77a3a6ccff41db2a4bc63e4aa3>

²⁵³ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/05/30/israel-hamas-war-news-gaza-palestine-rafah/>

²⁵⁴ <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-reopens-gaza-food-sales-rafah-raid-chokes-aid-2024-05-30/>

²⁵⁵ <https://apnews.com/article/israel-palestinians-west-bank-jenin-raid-a3320a77a3a6ccff41db2a4bc63e4aa3>

²⁵⁶ <https://www.nytimes.com/interactive/2024/04/27/world/middleeast/gaza-israel-hamas-war.html>

²⁵⁷ <https://apnews.com/article/us-pier-gaza-famine-israel-1feae14dac670bb4de0467988799c5c6> ; <https://www.nytimes.com/2024/05/21/world/middleeast/gaza-aid-pier-food.html> ; <https://news.usni.org/2024/05/23/u-s-soldier-critically-injured-during-gaza-pier-operation-2-other-service-members-hurt> ; <https://www.centcom.mil/MEDIA/PRESS-RELEASES/Press-Release-View/Article/3787939/high-sea-states-impact-army-vessels/> ; <https://www.cnn.com/2024/05/28/politics/us-gaza-pier-broken-apart/index.html> ; <https://www.centcom.mil/MEDIA/PRESS-RELEASES/Press-Release-View/Article/3808303/us-central-command-moves-pier-ahead-of-high-seas/>

²⁵⁸ <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-reopens-gaza-food-sales-rafah-raid-chokes-aid-2024-05-30/> ; <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza> : להיקף היחס של כמות הסיוע בין הסקטור ההומניטרי לסקטור הפרטי ראה למשל: [strip-12-june-2024](https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza)

²⁵⁹ <https://pcpsr.org/en/node/980>

²⁶⁰ <https://apnews.com/article/israel-palestinians-gaza-hamas-famine-0056ceecdb4ae3bee5f64c54ab034c7e> ; https://fews.net/sites/default/files/2024-06/Gaza-Targeted-Analysis-Update-042024-Final_3.pdf

²⁶¹ <https://apnews.com/article/israel-palestinians-gaza-hamas-famine-0056ceecdb4ae3bee5f64c54ab034c7e> ; https://fews.net/sites/default/files/2024-06/Gaza-Targeted-Analysis-Update-042024-Final_3.pdf

Food and Agriculture Organization- וה- Food Program אמרו שהרעב מחמיר, במיוחד בצפון עזה, בשל המגבלות הקשות על הגישה לסיוע הומניטרי וקריסת מערכת המזון המקומית.²⁶² הבכיר האחראי על סיוע באו"ם אמר ש"כמעט בלתי אפשרי לבצע חלוקת סיוע" בעזה.²⁶³ דוברת של ארגון הבריאות העולמי אמרה במאי ש-85% מהילדים ברצועה "לא אכלו במשך יממה שלמה לפחות פעם אחת בשלושת הימים [האחרונים]" וש"ילדים מורעבים".²⁶⁴ בסוף מאי ראש ה-USAID אמרה שהמצב בעזה "קשה יותר... מאשר כל זמן אחר בעבר".²⁶⁵ דובר של UNICEF ניסה להעביר אספקה תזונתית ורפואית לצפון עזה באמצע יוני. למרות שקיבל את האישורים הנדרשים מראש, כשהגיע לשטח לא אישרו לו להיכנס ושלחו את המשאיות שהביא בחזרה לאחר המתנה ארוכה.²⁶⁶ מצד שני, קבוצת חוקרים ישראלית ניסתה לטעון בנייר עמדה שכמות המזון הזמינה שנכנסה לעזה גדלה בין ינואר לאפריל, אבל המחקר שביצעו כולל מספר בעיות מתודולוגיות מהותיות.²⁶⁷

ממצאים נוספים

עדויות מהרצועה מציגות את הפעולות שאותן מבצעים העזתים המיואשים מהיעדר המזון.²⁶⁸ כך למשל אזרחים נאלצים לאכול בשר סוס,²⁶⁹ דשא ולשתות מים מזוהמים או מי ים בשל הרעב.²⁷⁰ סרטון מציג עזתים השוחים באזור מוצף במי שופכין כדי לנסות ולהוציא חבילת סיוע מוצנחת שנפלה לתוכו.²⁷¹ נכון לסוף מרץ, מתו כ-18 עזתים מנסיבות הקשורות לסיוע המוצנח – חבילות שנפלו על אנשים, דוחק וטביעה בים בניסיון לחילוץ חבילות סיוע.²⁷² אחרים נפלו וכנראה נהרגו לאחר שהבניין שעליו טיפסו כדי להשיג חבילת סיוע הומניטרי קרס.²⁷³

כ-60 אחוזים מהציבור היהודי מתנגדים באופן קבוע להעברת סיוע הומניטרי לרצועת עזה.²⁷⁴ מפגינים יהודים מנעו לחלוטין מסיוע הומניטרי להיכנס לרצועה מספר פעמים בחודשים האחרונים.²⁷⁵ חיילים תיעדו עצמם הורסים מחסני מזון ושורפים מזון בעזה.²⁷⁶ במאי, מתנחלים/מפגינים ישראלים חסמו²⁷⁷ ולעיתים תקפו שיירות שהביאו סיוע לעזה מירדן.²⁷⁸ התקפות אלו גרמו לנזק משמעותי למשאיות שהובילו את הסיוע, והשליכו את

²⁶² <https://apnews.com/article/israel-hamas-war-hunger-un-07afb7fe4a1654f54b81b944a0dab535> ;

²⁶³ <https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000159235/download/> ;

²⁶⁴ <https://x.com/UNReliefChief/status/1798118788576989489> ;

²⁶⁵ <https://news.un.org/en/story/2024/05/1150486> ; <https://www.washingtonpost.com/world/2024/05/30/israel-hamas-war-news-gaza-palestine-rafah/> ;

²⁶⁶ <https://x.com/blam357857/status/1801920586677154113> ;

²⁶⁷ חוץ מהבעיה שהחוקרים לא עסקו בשלוש מתוך ארבע המרכיבים של ביטחון תזונתי (זמינות, גישה, שימוש ויציבות) והודו בכך, המחקר בעייתי מכיוון שבין השאר: (1) הוא בוחן את המגמה בין ינואר לאפריל, שהייתה חיובית בשל העליה בזמינות המזון באפריל אחרי ההתקפה על שיירת ה-World Central Kitchen, למרות שזמינות המזון מאוחר יותר ירדה (ראה בהמשך); (2) לא מבחין בין צפון הרצועה, היכן שכל העדויות מצביעות על היעדר ביטחון תזונתי חמור יותר, ושאר הרצועה; (3) מתעלם בהשוואה בין המזון הזמין לפני ואחרי המלחמה מכל הייצור המקומי של מזון בעזה לפני המלחמה, והשלכות הרס החקלאות והתעשייה על הביטחון התזונתי במלחמה; (4) לא מתייחס לפלסטינים כבני אדם, כולל היעדר התייחסות לתמותה הגבוהה ברצועה, הרס התשתיות, המוות של פלסטינים שניסו להשיג מזון, והמוות של פלסטינים מהיעדר מזון ומים. יש התייחסות לתמותה ישראלית ב-7.10; (5) מקבל ללא ביקורת את המספרים של מתאם הפעולות בשטחים, שטונון למשל ש-98.7% מכל המשאיות קיבלו אישור להיכנס לרצועה (עמ' 18) – מספרים שאינם תואמים את המציאות שעליה מדווחים רובם הגדול של הגורמים העוסקים או בוחנים את הנושא כמו האו"ם, מדינות אחרות, ותקשורת בינלאומית מחוץ לרצועה; (6) מקבל ללא ביקורת ממצאים כמו אלו לגבי המזח האמריקאי בעזה או הטענות שעלו בתחקיר הניו יורק טיימס Screams Without Words (הראשון נכשל והשני הוכר באופן נרחב כבעייתי מאוד, ראה למטה עבור שניהם). המחקר נמצא כאן:

<https://biochem-food-nutrition.agri.huji.ac.il/sites/default/files/biochem-food-nutrition/files/preprint-nutritional-assessment-of-food-aid-delivered-to-gaza-via-israel-during-the-swords-of-iron-war.pdf> ; הסיקור בתקשורת הישראלית כאן:

<https://www.ynet.co.il/news/article/bkojsnksa> ;

²⁶⁸ <https://twitter.com/amirs74/status/177119847644699861> ;

²⁶⁹ <https://www.france24.com/en/live-news/20240224-dead-horses-scraps-leaves-gaza-s-hungry-get-desperate> ;

²⁷⁰ <https://twitter.com/KhalilAsslan/status/1773732648847876569> ;

²⁷¹ <https://www.cnn.com/2024/01/30/middleeast/famine-looms-in-gaza-israel-war-intl/index.html> ;

²⁷² <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-02-07/ty-article-magazine/.highlight/0000018d-8213-daa1-a9fd-e21b04660000> ;

²⁷³ <https://www.youtube.com/watch?v=3mN1SRUx0R8> ;

²⁷⁴ <https://twitter.com/sarabahaa94/status/1771278625175654815> ; <https://www.cnn.com/2024/03/26/middleeast/palestinians-drown-gaza-aid-drop-intl/index.html> ;

²⁷⁵ <https://twitter.com/arixegal/status/1772657137136619836> ;

²⁷⁶ <https://twitter.com/stairwayto3dom/status/1787522270555996657> ;

²⁷⁷ <https://www.idi.org.il/articles/52967> ;

²⁷⁸ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-125> ;

<https://www.washingtonpost.com/world/interactive/2024/gaza-aid-truck-sea-airdrop/> ; <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-30/ty-article/.premium/a-new-low-the-israelis-advocating-to-starve-the-people-of-gaza-0000018d-5b42-d0fc-a9bd-5f5fc0740000> ;

²⁷⁹ <https://policy-practice.oxfam.org/resources/inflicting-gam> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1757406177883750809> ;

²⁸⁰ [unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-621591/](https://www.reuters.com/world/middle-east/jordan-says-israeli-settlers-attacked-jordanian-aid-convoy-gaza-2024-05-11) ; עמוד 11

²⁸¹ <https://twitter.com/JoshuaPHill/status/1789407061555445951> ;

²⁸² <https://www.reuters.com/world/middle-east/jordan-says-israeli-settlers-attacked-jordanian-aid-convoy-gaza-2024-05-11> ;

הסיוע על הכביש.²⁷⁹ חלק מההתקפות התרחשו בסמוך למחסומים של צה"ל ועדי ראייה סיפרו שחיילים ושוטרים אפשרו להרס ולביזה של הציוד ההומניטרי להתרחש.²⁸⁰ חסימות מזון אחרות התרחשו בערים מרכזיות – כולל ירושלים – עם מעט או ללא התערבות של המשטרה.²⁸¹ בשני מקרים לפחות משאיות הוצתו,²⁸² ובשני מקרים לפחות מתנחלים תקפו ופצעו את נהגי המשאיות הפלסטיניים שנזקקו לאשפוז (באחת הפעמים התברר לאחר מכן שהנהג לא הוביל סיוע לעזה).²⁸³ הפעולה נגד מעבר סיוע ההומניטרי לעזה חורגת מקבוצות שוליים. על פי תחקיר של הגרדיאן, חיילים ושוטרים ישראלים מעבירים מידע על משאיות הסיוע לקבוצות שחוסמות אותן.²⁸⁴ עדות נוספת לפופולריות של העמדה נגד הסיוע היא טענתו של סגן יושב ראש הכנסת שהוא בעצמו חסם משאיות סיוע עם רכבו הפרטי.²⁸⁵ באמצע יוני, המפכ"ל טען במכתב שהשר לביטחון לאומי – המקורב לקבוצות מתנחלים – ניסה למנוע את אבטחת שיירות הסיוע לעזה.²⁸⁶

מחסור שאינו מזון (חשמל, תרופות, מים)

נכון לזמן הכתיבה, מאז תחילת המלחמה אין אספקת חשמל ברצועת עזה (כלומר הפסקת חשמל מוחלטת. לשם השוואה, בשנים לפני המלחמה הייתה אספקת חשמל זמינה במשך כ-13-12 שעות ביום).²⁸⁷ בדצמבר מחירי הדלק עלו בלמעלה מ-500%.²⁸⁸ באפריל, מחירו של ליטר דלק היה 150 שקל.²⁸⁹ מחקר בנושא מצא שבינואר, כמות האור בלילה ברצועת עזה קטנה ב-84% (91% בעיר עזה) ביחס למצב לפני המלחמה.²⁹⁰ ממצא זה כולל אור שמגיע מכוחות צה"ל ששוהים בתוך הרצועה וככל הנראה מבתי החולים ברצועה, שמקבלים אספקת סולר לגנרטורים שלהם. על פי עדויות מהרצועה, ספרים מספריות אוניברסיטאיות נשרפו כחומר בערה בשביל לבשל מזון.²⁹¹

בנובמבר פורסם כי כמות המים המסופקת לאדם מדי יום הייתה 1.5-1.8 ליטר (הממוצע המינימלי הנדרש לשתייה וצרכי הגיינה הוא כ-15 ליטר ליום),²⁹² כמות שירדה לפחות מליטר לאדם בממוצע בפברואר.²⁹³ קיים אפילו מחסור של ציוד רפואי בסיסי. בשל היעדר פדי גזה, למשל, פדים משומשים עוברים חטוי ונעשה בהם שימוש עבור מטופל אחר.²⁹⁴ עזתים החלו למות ממחלות בהן היה ניתן לטפל – כמו דלקת הכבד.²⁹⁵

²⁷⁹ <https://twitter.com/KhaledYousry22/status/1787643854155321448> ; <https://twitter.com/adinitya/status/1787692297527693802> ; <https://politicallycorret.co.il/tlv-jerus/> ; <https://twitter.com/barakavid/status/1790014518828920977> ; ²⁸⁰ <https://twitter.com/SuppressedNws/status/1789963866404692320> ; <https://twitter.com/jose23317578/status/1790002807312957511> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-13/ty-article/0000018f-73a1-ddbe-addf-77af249a0000> ; https://twitter.com/Sapir_SLAM/status/1790049348065055039 ; <https://twitter.com/ElishaYered/status/1790815866738671858> ; <https://www.theguardian.com/world/article/2024/may/21/israeli-soldiers-and-police-tipping-off-groups-that-attack-gaza-aid-trucks> ; <https://www.washingtonpost.com/world/2024/05/26/west-bank-aid-trucks-gaza-settlers/> ; ²⁸¹ <https://x.com/nirhasson/status/1792286756395462866> ; <https://x.com/nirhasson/status/1792291838310727996> ; <https://www.ynet.co.il/news/article/siflyy00x0> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-20/ty-article/premium/0000018f-9268-d212-abcf-d66d978d0000> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-13/ty-article/0000018f-73a1-ddbe-addf-77af249a0000> ; ²⁸² <https://www.haaretz.co.il/news/politics/war-2023/2024-05-17/ty-article-live/0000018f-833f-dd4f-ab8f-97bfba030000?liveBlogItemId=738950520#738950520> ; <https://x.com/Mistaclim/status/1791402493173203356> ; ²⁸³ <https://twitter.com/adinitya/status/1790799451856015791> ; <https://twitter.com/JoshBreiner/status/1790802070817091935> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/war-2023/2024-05-17/ty-article-live/0000018f-833f-dd4f-ab8f-97bfba030000?liveBlogItemId=738950520#738950520> ; ²⁸⁴ <https://www.theguardian.com/world/article/2024/may/21/israeli-soldiers-and-police-tipping-off-groups-that-attack-gaza-aid-trucks> ; ²⁸⁵ <https://twitter.com/irishavit/status/1790723920221311015> ; ²⁸⁶ <https://www.ynet.co.il/news/article/hj6opjuba> ; ²⁸⁷ <https://www.ochaopt.org/page/gaza-strip-electricity-supply> ; ²⁸⁸ <https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000154766/download> ; ²⁸⁹ <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-04-04/ty-article-magazine/highlight/0000018e-a379-d315-ab9f-aff98d4b0000> ; ²⁹⁰ <https://www.care.org/news-and-stories/press-releases/care-warns-84-of-gazas-lights-extinguished-people-left-sick-and-starving/> ; ²⁹¹ <https://www.nbcnews.com/specials/gaza-universities-destroyed-israel-military-war/index.html> ; ²⁹² <https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000154766/download> ; ²⁹³ <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/27/un-israel-food-starvation-palestinians-war-crime-genocide> ; ²⁹⁴ <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israel-palestine/244-stopping-famine-gaza> ; ²⁹⁵ <https://twitter.com/muhammadshahad2/status/1783398458004578791>

בשל היעדר ציוד רפואי, ניתוחים רפואיים – כולל ניתוחים קיסריים וקטיעות איברים – נעשים ללא חומרי הרדמה או אספקת דם.²⁹⁶ בסרטון מהרצועה מוצג רופא עזתי שנאלץ לקטוע את רגלה של בתו על שולחן האוכל בביתו ללא חומרי הרדמה.²⁹⁷ סטודנט לרפואה בבית החולים אל-שיפא מספר על האופן שבו תפר את פניו של ילד שנפצע בהפצצה, בחושך וללא חומרי הרדמה, במשך שלוש שעות.²⁹⁸ מנתח בריטי שביקר בבית החולים אל-אקצא תיאר באו"ם סיפור של ילדה שנשרפה כל כך קשה עד שהוא ראה את עצמות הפנים שלה. לא היה לה סיכוי לשרוד והיא מתה בייסורים נוראיים מכיוון שלא היה מורפיום לתת לה, ומכיוון שלא היה מקום בו היה ניתן לשים אותה, היא פשוט הושארה למות על רצפת בית החולים. המנתח הצהיר שראה מקרים דומים רבים ותיאר חלק מהם.²⁹⁹ יש סיפורים רבים נוספים במדיה החברתית. לסיפורים אלו יש השלכות ארוכות טווח. למשל, כבר בינואר היו למעלה מ-1,000 ילדים עזתיים שעברו כריתת איברים. כל אחד מהם יזדקק בעתיד ל-8-12 התערבויות ניתוחיות באיבר הקטוע במהלך התבגרותם.³⁰⁰

בשל מציאות זו, נשים הסובלות מדימום לאחר הלידה עוברות כריתות רחם, מה שמונע מהן ללדת ילדים בעתיד.³⁰¹ מנהלת מרחב המזרח התיכון ב-Oxfam אמרה ש"בין האימה והזוועה בעזה אנחנו עכשיו בשלב המזעזע שבו תינוקות מתים בגלל שלשולים והיפותרמיה. מזעזע שתינוקות מגיעים לעולם ובשל התנאים האפוקליפטיים סיכוייהם לשרוד נמוכים". במקרים מסוימים, נשים נאלצו ללדת בכיתות מלאות בכ-70 אנשים אחרים, מצב שתיארה המנהלת כ"פשוט לא אנושי".³⁰² שיעורי ההפלה ברצועה עלו ב-300% ביחס למצב לפני המלחמה.³⁰³ רופאה מארגון רופאים ללא גבולות ששהתה מספר שבועות בעזה הצהירה על הפגיעות המיוחדת של נשים מיניקות, שלא יכולות לייצר מספיק חלב בשל תת התזונה שלהן, ושל התינוקות שלהן, שלעיתים תכופות אין להם חלב אם או פורמולה בשל היעדר המים הנקיים בעזה.³⁰⁴ נשים עזתיות מתקשות למצוא תחבושות גייניות, וחלקן משתמשות בתחליפים הכוללים בין השאר חלקים מהאוהלים בהם הן מתגוררות בזמן המחזור החודשי שלהן.³⁰⁵

מערכת הבריאות בעזה

מערכת הבריאות בעזה קרסה. 84 אחוז מכל תשתיות הבריאות ברצועה נפגעו או נהרסו.³⁰⁶ בשלב מסוים במלחמה, פחות משליש מבתי החולים ברצועה ורבע מהמרפאות שבה תפקדו באופן חלקי.³⁰⁷ נכון לזמן הכתיבה, בערך מחצית מבתי החולים ברצועה מתפקדים באופן חלקי.³⁰⁸ רופאים שהתנדבו ברצועה בזמן המלחמה מתארים סיפורי זוועה בנוגע לתנאים בתוך בתי החולים הצפופים, סוגי וכמות הפציעות, וההתקפות החוזרות על בתי חולים במלחמה.³⁰⁹ עד כה דווחו מעל מיליון מקרים של מחלות בעזה.³¹⁰ נכון לאמצע יוני, דווחו למעלה מ-865,000 מקרים של זיהומים במערכת הנשימה.³¹¹ למעלה מ-485,000 מקרי שלשולים

<https://www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-32>;²⁹⁶
<https://www.trtworld.com/middle-east/nightmarish-gazas-pregnant-women-endure-c-sections-without-anesthesia-15823792>;
<https://news.un.org/en/interview/2023/11/1143327>; <https://healthnews.com/news/c-sections-are-performed-without-anesthesia-in-gaza/>; https://www.juzoor.org/cached_uploads/download/2023/11/11/maternal-health-report-final-1699726911.pdf ;
<https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-05-09/ty-article-magazine/.highlight/0000018f-5840-d348-a7bf-fee9cea00000>
קבוצה של זרים התגייה כדי לעזור לה להגיע לארה"ב ולהתאים לה
<https://twitter.com/NourNaim88/status/1746887014337671410>;
שם פרומת: <https://x.com/SkyNews/status/1797909777286090998>;
<https://twitter.com/NourNaim88/status/1763960723695185934>²⁹⁸
; <https://www.telegraph.co.uk/global-health/science-and-disease/single-worst-top-oxford-surgeon-horrors-gaza-hospital/>²⁹⁹
; <https://www.telegraph.co.uk/global-health/terror-and-security/gaza-conflict-is-creating-a-generation-of-child-amputees/>³⁰⁰
https://www.juzoor.org/cached_uploads/download/2023/11/11/maternal-health-report-final-1699726911.pdf³⁰¹
גם <https://www.oxfam.org/en/press-releases/babies-dying-preventable-causes-besieged-gaza-oxfam>;³⁰²
<https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/gazas-silent-killings-destruction-healthcare-system-rafah>
<https://jezebel.com/miscarriages-in-gaza-have-increased-300-under-israeli-1851168680>³⁰³
<https://twitter.com/abierkhatib/status/1771451982500229193>³⁰⁴
<https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2024/01/11/1224201620/another-layer-of-misery-women-in-gaza-struggle-to-find-menstrual-pads-running-wa>³⁰⁵
<https://thedocs.worldbank.org/en/doc/14e309cd34e04e40b90eb19afa7b5d15-0280012024/original/Gaza-Interim-Damage-Assessment-032924-Final.pdf>³⁰⁶
<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>;³⁰⁷
https://www.emro.who.int/images/stories/Sitrep_-_issue_27.pdf
<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>³⁰⁸
; <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-05-09/ty-article-magazine/.highlight/0000018f-5840-d348-a7bf-fee9cea00000>³⁰⁹
<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>³¹⁰
<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>³¹¹

דווחו, כולל מעל 113,000 בקרב ילדים בני 5 ומטה.³¹² בשבוע באמצע דצמבר תועדו כ-3,200 מקרי שלשול ביום אצל ילדים מגיל 5 ומטה (ביחס לכ-500 מקרים בשבוע לפני המלחמה).³¹³ יש בממוצע מקלחת לכל 4,500 בני אדם בעזה, ושירותים לכל 220 בני אדם.³¹⁴ קולות ציבוריים חשובים בישראל, כמו ראש המל"ל לשעבר ויועץ רשמי לשר הביטחון בזמן המלחמה,³¹⁵ קראו לאפשר למחלות להדביק את האוכלוסייה האזרחית בעזה.³¹⁶ דו"ח מאמצע מרץ מצא שכ-75% מהפסולת עזה מושלכת לאזורים אקראיים ולכן מזהמת את מי התהום, כך ש-97% מהמים אינם ראויים לשתייה.³¹⁷ חשיפה לטמפרטורות גבוהות בתוך אוהלי הפליטים גרמה גם כן למוות של פלסטינים ששהו בהם.³¹⁸

ישראל הוציאה מכלל שימוש את מערכת הבריאות ברצועה.³¹⁹ בסוף פברואר, ראש "רופאים ללא גבולות" ציין כי "לא נותרה מערכת בריאות בעזה".³²⁰ ישראל הצדיקה זאת בטענות שבתיה החולים והמרפאות שימשו למטרות צבאיות אבל ראש "רופאים ללא גבולות" ציין בסוף פברואר שהארגון שלו לא ראה שום הוכחה לכך מעבר לדבריה של ישראל.³²¹ באמצע מרץ, דו"ח של Oxfam מצא כי ישראל ממשיכה לחסום את הסיוע ההומניטרי בשבע דרכים שונות והזהיר שעזה "תסבול מוות המוני ממחלות ורעב, הרבה מעבר ל-31,000 ההרוגים במלחמה עד כה".³²² סמכות בינלאומית העוסקת בביטחון תזונתי ותזונה מצאה בדו"ח שהוציאה באמצע מרץ רמות קטסטרופליות של חוסר ביטחון תזונתי בכל הרצועה (55% מהתושבים בצפון ו-25% מהתושבים בדרום).³²³ דו"ח של "רופאים ללא גבולות" באפריל בנוגע למצב ברפיח זיהה מגמת עליה במספר המקרים של תת-תזונה והסיק שכמות החשיפה של האוכלוסייה לאירועים טראומטיים "קרעה לגזרים את הבריאות הנפשית של אוכלוסיית עזה". מערכת הבריאות ברצועה "נותרה שבורה", והדרך הארוכה וחסרת הוודאות לשיקומה תיקח שנים אם לא עשורים.³²⁴

כתוצאה מהתנאים שתוארו לעיל, ראש התוכנית לבריאות הציבור באוניברסיטת אדינבורו אמרה בדצמבר ש"העולם עשוי להתמודד עם מציאות שבה כמעט רבע מ-2 מיליון התושבים ברצועה – כמעט חצי מיליון בני אדם – ימותו בשנה הקרובה. ברוב המקרים, יהיה מדובר במוות בשל קריסת מערכת הבריאות, מגורמים אותם היה ניתן למנוע".³²⁵ חוקרים אחרים הגיעו למסקנות דומות ומפורטות יותר.³²⁶

<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>³¹²
<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-86>³¹³
<https://www.who.int/news/item/21-12-2023-lethal-combination-of-hunger-and-disease-to-lead-to-more-deaths-in-gaza>³¹⁴
בראשית ינואר, במקלטי UNRWA, היחס היה אסלה לכל 486 בני אדם. <https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report> ;
[59-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-Jerusalem](https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report) ;
https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Briefing.pdf (עמ' 22-23)³¹⁵
<https://www.ynet.co.il/news/article/r1zlcnoqa>³¹⁶
<https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001462900>³¹⁷
<https://policy-practice.oxfam.org/resources/inflicting-unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-621591/>³¹⁸
<https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1783397508154052793>³¹⁹
<https://www.nytimes.com/2024/04/26/world/middleeast/gaza-israel-hospitals-medical-system.html>³²⁰
<https://www.msf.org/msf-briefing-gaza-un-security-council>³²¹
<https://www.msf.org/msf-briefing-gaza-un-security-council>³²²
<https://www.oxfam.org/en/press-releases/israel-government-continues-block-aid-response-despite-icj-genocide-court-ruling> ;
<https://policy-practice.oxfam.org/resources/inflicting-unprecedented-suffering-and-destruction-seven-ways-the-government-of-621591/>³²³
<https://www.nytimes.com/2024/03/18/world/middleeast/gaza-famine-report-starvation.html> ;
https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Briefing.pdf³²⁴
<https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/gazas-silent-killings-destruction-healthcare-system-rafah>³²⁵
<https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/dec/29/health-organisations-disease-gaza-population-outbreaks-conflict>³²⁶
https://gaza-projections.org/gaza_projections_report.pdf

דה-הומניזציה במוסדות המדינה וצה"ל

הרבה מהמציאות שתוארה למעלה מתאפשר באמצעות דה-הומניזציה המתמשכת של הפלסטינים, במיוחד אלו שחיים בעזה, שמתוארת בחלק זה, ובאמצעות השיח והפרקטיקות שמרחיקים ומעלימים פלסטינים מעיני הציבור היהודי בישראל (בעניין זה ראה את החלק במסמך זה על תקשורת ותעמולה).³²⁷ דה-הומניזציה זו מגיעה מראשי המדינה. ראש הממשלה תיאר את הקונפליקט כ"מאבק בין בני אור ובני חושך, בין האנושות וחוק הג'ונגל",³²⁸ טען ש"המלחמה היא בין התרבות ובין ברבריות",³²⁹ והגדיר את המלחמה כמלחמה נגד עמלק המקראי בנאום ובאיגרת ששלח לחיילים.³³⁰ כזכור, על פי התנ"ך צריך להשמיד את עמלק לחלוטין – גברים, נשים, ילדים ומקנה.³³¹ נשיא מדינת ישראל טען שישראל אינה מבחינה בין אנשי חמאס ואזרחים כי "האומה השלמה שם [עזה] אחראית".³³² הוא גם כתב באופן אישי מסר על פגז שנועד להפגז את הרצועה.³³³ שר הביטחון תיאר את הפלסטינים בעזה כ"חיות אדם". לפחות חמישה שרים אחרים בממשלה אמרו דברים דומים, כולל בסוף מאי.³³⁴ השר לביטחון פנים הורה ללוחמי מג"ב לירות במחבלים גם אם הם לא מהווים סכנה, בניגוד לנהלים.³³⁵ השרה לשוויון חברתי וקידום מעמד האישה אמרה שהיא אישית גאה בהריסות של עזה ושכל תינוק, גם עוד 80 שנה, יספר לנכדיו מה עשו היהודים.³³⁶ בסוף מרץ, היא טענה שישראל נלחמת בעמלקים "של ימינו" בהקשר ישיר של המצווה הדתית למחות את זכר עמלק.³³⁷ חבר כנסת מהקואליציה אמר בטלוויזיה שנאמר לו ש"ברור שאנחנו צריכים להשמיד את כל העזתים".³³⁸ פוליטיקאים אחרים אמרו דברים דומים.³³⁹ שגרירת ישראל בבריטניה הצדיקה את ההרס של עזה כי "כל בית ספר, כל מסגד, כל בית שני" כוללים כניסה למנהרה ולכן מהווים מטרה צבאית לגיטימית.³⁴⁰ במרץ גנרל לשעבר תיאר את האנשים בשלושה מקומות מהם ישראל נסוגה (עזה, הגדה המערבית ולבנון) כ"חיות אדם".³⁴¹ גם באמצע אפריל, שר האוצר הצהיר כי "יש בעזה 2 מיליון נאצים שרוצים לשחוט, לאנוס ולרצוח כל יהודי".³⁴² בתחילת מאי בעל תפקיד בליכוד טען ש"אין שם [בעזה] בלתי מעורבים, צריך להיכנס ולהרוג, ולהרוג, ולהרוג.³⁴³ באמצע יוני, משרד החוץ הפיק פרסומת בטוויטר שטענה ש"אין שם [בעזה] אזרחים חפים מפשע".³⁴⁴

מוסדות במערכת הביטחון הישראלית ביצעו דה-הומניזציה מתמשכת לפלסטינים. צה"ל הפעיל ערוץ טלגרם ("72 בתולות – ללא צנזורה") שהפעיל תעמולה על אזרחי ישראל באמצעות שיתוף של סרטונים ותמונות "בלעדיים" ולא מצונזרים שהציגו הרג וגופות של עזתים, תוך כדי שימוש בשפה בוטה שהשוותה את העזתים המתים לג'וקים ועכברושים.³⁴⁵ צה"ל פרסם סדרה של שמונה גליונות של קבצי שירה שנכתבו על ידי אזרחים, חיילים (כולל קצין חינוך ראשי) וחיילי מילואים שכללו תכני נקמה רבים כמו גם תכנים המתארים את המלחמה

<https://humanityjournal.org/blog/discourses-of-palestinian-disappearance/>³²⁷
<https://www.snopes.com/fact-check/children-post-deleted-netanyahu/>³²⁸
https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/netanyahu-to-dutch-leader-this-war-is-civilization-vs-barbarism/³²⁹
<https://www.maariv.co.il/news/politics/Article-1049593>; <https://www.npr.org/2023/11/07/1211133201/netanyahu-references-to-violent-biblical-passages-raise-alarm-among-critics>³³⁰
 שמואל א', ט"ו פסוקים ב'ג'.³³¹
https://www.huffpost.com/entry/israel-gaza-isaac-herzog_n_65295ee8e4b03ea0c004e2a8³³²
<https://www.haaretz.com/opinion/2024-01-03/ty-article/.premium/a-munition-signed-by-israeli-president-could-hit-a-child/0000018c-cbc4-d4e1-ad8f-fff5a0c70000>³³³
<https://www.ici-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20231228-app-01-00-en.pdf>³³⁴; עמודים 60-62; גם
<https://www.politico.eu/article/ron-prosor-israel-evoy-hamas-animals-must-be-destroyed>
<https://x.com/ireallyhateyou/status/1798525376462725150>
<https://www.ynet.co.il/news/article/bkxx1allf>³³⁵
<https://twitter.com/GolanMay/status/1759675501424042329>; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1760354792663142557>³³⁶
<https://twitter.com/ytirawi/status/1771246005368861009>³³⁷
<https://www.youtube.com/watch?v=WMxnNkQSfmQ>³³⁸
<https://twitter.com/AmirHetsroni/status/1743063371551822292>³³⁹; הדובר הוא משה פייגלין.
<https://www.ynet.co.il/news/article/syq0011n006>
<https://www.youtube.com/watch?v=cQtqvSYjMlc>³⁴⁰
<https://twitter.com/GLZRadio/status/1773260052683469178>³⁴¹
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1781995666593456397>; ³⁴²
<https://twitter.com/GLZRadio/status/1779764062433284213>
<https://twitter.com/MacaesBruno/status/1787573947690819907>³⁴³
<https://x.com/MaxBlumenthal/status/1801745356289622225>³⁴⁴
 צה"ל הכחיש בתחילת את הקשר שלו לערוץ. <https://www.haaretz.co.il/news/security/2023-12-12/ty-article/.premium/0000018c-3918-dc03-a9ec-3d7b95f80000>; <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-02-04/ty-article/.premium/0000018d-7042-dd6e-a98d-f462d6a00000>³⁴⁵

כמלחמת דת.³⁴⁶ חייל מילואים סיפר שצה"ל הביא רבנים במדים לדבר עם החיילים. לפחות במקרה אחד הרב אמר שצריך להשמיד ולירות בכולם.³⁴⁷ גישה דומה, הקוראת לחיסול כל העזתים, כולל ילדים, או לחלופין טיהור אתני של רצועת עזה, מופיעה בחשבונות המדיה החברתית של עשרות קצינים בדרג הביניים בצה"ל – שחלקם טוענים שמדובר בפעולה מוסרית.³⁴⁸ בינואר, מעל 130 קצינים בכירים במילואים המשרתים בעזה קראו לרמטכ"ל להטיל מצור על צפון רצועת עזה, למנוע הכנסת סיוע הומניטרי והפעלת בתי חולים באזור.³⁴⁹ באמצע מרץ מערכת הביטחון ניסתה להחזיר לעזה כ-20 ילדים ומבוגרים מעזה שמקבלים טיפולים מצילי חיים בבתי חולים במזרח ירושלים ובתל השומר.³⁵⁰ ההחלטה נדחתה בחודש לאחר בקשה של ארגון רופאים לזכויות אדם לבג"ץ.³⁵¹ באפריל, צה"ל פיזר שטרות מזויפים ברצועה ובהם מופיע דיוקן של מנהיג חמאס המקומי כעכברוש.³⁵²

במאי, צה"ל החל בקמפיין לסחוט עזתים באמצעות פליירים ואתר אינטרנט ייעודי. הקמפיין כיוון לעזתים שמסרו מידע על שכניהם – כולל זהותם המינית וקשרים מחוץ לנישואים – לשירותי הביטחון של חמאס. הפליירים כללו את תמונותיהם ומספרי תעודות הזהות של 130 משתפי פעולה לכאורה כאלו (חלקם בבירור ילדים), וקראו למשתפי פעולה אחרים לפנות לצה"ל, ובמקביל פרסמו חלק מהפרטים האישיים של משתפי הפעולה עם חמאס. האתר הייעודי נועד לאפשר לעזתים לבדוק האם היו לכאורה מטרה לריגול. נטען שהמידע בפליירים ובאתר הגיעו מהמסמכים הפנימיים של חמאס שצה"ל תפס.³⁵³

דה-הומניזציה בצה"ל

דה-הומניזציה של הפלסטינים נורמטיבית, מתמשכת וברורה במאות רבות³⁵⁴ של תמונות וסרטונים, שכמעט כולם הועלו לרשתות חברתיות על ידי חיילי צה"ל.³⁵⁵ הסרטונים והתמונות מראים ירי באזרחים המניפים

<https://www.haaretz.co.il/gallery/literature/2024-03-26/ty-article-magazine/.premium/0000018e-7ad9-d96c-af9f-7ed9e9fa0000>³⁴⁶

<https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-05-15/ty-article-magazine/.highlight/0000018f-7c03-d808-a9bf-ff1745530000>³⁴⁷

³⁴⁸ רשימה כגון (34 קצינים נכון לאמצע יוני): <https://x.com/ytirawi/status/1794826941209702699>; <https://x.com/ytirawi/status/1795152167457751511>; <https://x.com/ytirawi/status/1796122820683891010>; <https://x.com/ytirawi/status/1798073737893511506>; <https://x.com/ytirawi/status/1798998289456799978>; <https://zeteo.com/p/gaza-israel-genocide-soldier-rhetoric-instagram>; <https://x.com/ytirawi/status/1801344353375555936>; <https://x.com/ytirawi/status/1801316437794963578>; https://ynet-pic1.yit.co.il/picsserver5/wcm_upload_files/2024/01/21/S1mT5hcKp/merged.pdf; ³⁴⁹

<https://www.telegraph.co.uk/global-health/terror-and-security/israel-hamas-war-gaza-idf-aid-strike-world-central-kitchen/>; <https://www.ynet.co.il/health/article/h17117hua0>³⁵⁰

³⁵¹ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-20/ty-article/.premium/0000018e-5d54-d27e-a7af-7ffe83dc0000>; https://twitter.com/PHR_IL/status/1770877688539988234

³⁵² <https://twitter.com/N12News/status/1780977153166688378>

³⁵³ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-21/ty-article/.premium/0000018f-9b46-dce9-a1cf-ffc6dcee0000>; <https://mondoweiss.net/2024/05/israels-extortion-leaflets-and-namecheap-how-to-do-corporate-accountability-during-a-genocide/>

³⁵⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=JAT9NQ4WkE0> (מאות בלינק – רבים אחרים בהמשך ממך זה)

³⁵⁵ <https://www.pbs.org/newshour/world/videos-of-israeli-soldiers-acting-maliciously-emerge-amid-international-outcry-against-tactics-in-gaza>; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1757920440155242710>; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1761868392326148474>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1763708173905506449>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1764384165724598533>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1763563991387746557>; אוסף גדול של חומרים ב-

<https://www.wattan.net/ar/news/430229.html?fbclid=IwAR3bg9o99KfZMujG1phBISJxDhNWIMF6hAaL8nQlqaf-3b-98ljZVX2BOV4k>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1769359560131657965>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772715497890394325>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1771890196805517815>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1773452674802806910>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772964108121313599>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1773723836254450046>; <https://twitter.com/LensVeritatis/status/1774998396501373207>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1776588809011970367>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1775998584506167408>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1776384065920217472>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1778542167612592554>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772964772629111095>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1790108960927719626>; <https://x.com/ytirawi/status/1792656511510143472> (אוסף); https://www.mako.co.il/news-n12_magazine/781730bdada5e810/Article-979e397c1ea9f81027.htm; <https://x.com/ytirawi/status/1795042539084345829>; <https://x.com/ytirawi/status/1798765503940530377>; <https://zeteo.com/p/israel-soldier-gaza-genocide-instagram-facebook>

דגלים לבנים,³⁵⁶ התעלות בבני אדם,³⁵⁷ בשבויים ובגופות,³⁵⁸ הפגנות שמחה והתלהבות סביב פגיעה והרס של בתים,³⁵⁹ של מבנים ומוסדות שונים,³⁶⁰ של אתרים קדושים,³⁶¹ וכן ביזה וגניבה של רכוש פרטי,³⁶² כמו גם ירי אקראי,³⁶³ ירי בבעלי חיים מקומיים,³⁶⁴ הרס של רכוש פרטי,³⁶⁵ שריפת ספרים בספרייה,³⁶⁶ השחתה של

<https://twitter.com/middleeasteye/status/1744351540435935525>; ³⁵⁶

<https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1750601287102542296> ;

<https://twitter.com/RamAbdu/status/1749971465422745729> ;

https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/a-hrc-56-crp-4.pdf ;
208-218

<https://www.mistaclim.org/he/post/%D7%94%D7%92%D7%99%D7%91%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%9D%D7%A9%D7%9C%D7%A0%D7%95> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1786440756573680082> ;

<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1713533460290076817> ; גם:

<https://twitter.com/ytirawi/status/1745427870216851736> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1744296383174025397> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1747994879156793524> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1752258519900766489> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1755891061015064836> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1758617748383453638> ;

<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1758914324150538698> ;

<https://twitter.com/angeloinchina/status/1759769783409738006> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1764778057364042167> ;

<https://twitter.com/RamAbdu/status/1764759225241129162> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1765447101100785887> ;

<https://www.bellingcat.com/news/2024/03/05/social-media-posts-show-off-blindfolded-and-bound-palestinian-detainees/> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1767223231549718862> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1768061335030444144> ;

<https://twitter.com/Aboujahjah/status/1769867124103598146> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1774197948487725476> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1778766344256737443> ; <https://x.com/ytirawi/status/1795048143261724958> ;

<https://x.com/ytirawi/status/1801560741138350491> ;

<https://www.youtube.com/watch?v=KiC4A4pANLWg> ; <https://www.youtube.com/watch?v=YiolU7VWwUQ> ; ³⁵⁹

<https://www.middleeastmonitor.com/20240103-israeli-soldiers-invade-damaged-house-in-gaza-and-destroy-it/> ;

<https://twitter.com/RamAbdu/status/1743665392722059344> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1748137507319939548> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1746581304999542901> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1751618405453422875> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1753158451734220834> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1756458915473105113> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1757155595877032104> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1757163079207358570> ;

<https://twitter.com/NourNaim88/status/1760434485957390399> ;

<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1761849659671085212> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1761723209760608272> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1765297033093538206> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1771330290629157277> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1771541779453546829> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772404140502630573> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/178781457703375768> ; <https://x.com/ytirawi/status/1794648644920238114> ;

<https://x.com/ytirawi/status/1795114456936063484> ; <https://x.com/ytirawi/status/1796840765189988723> ;

<https://x.com/ytirawi/status/1796999248841453615> ; <https://x.com/ytirawi/status/1798325368023384423> ;

<https://x.com/ytirawi/status/1798685435356393524> ; <https://x.com/ytirawi/status/1801743066497212733> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/174234646055995063> ; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1743626241104543942> ; ³⁶⁰

<https://twitter.com/ytirawi/status/1760038133872095300> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772713480140865594> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1780594979230109978> ; <https://x.com/ytirawi/status/1793934222341611526> ;

<https://x.com/ytirawi/status/1794012735228825939> ; <https://x.com/KhaledYousry22/status/1798056593218760839> ;

<https://x.com/ytirawi/status/1800455049296191612> ;

https://www.youtube.com/watch?v=if_Z2ZeqrN8 ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1754458148276990180> ; ³⁶¹

<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1757054593656103198> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1777799671647191117> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1789978344311648368> ; <https://x.com/ytirawi/status/1798393141021553018> ;

<https://x.com/ytirawi/status/1799879016436093021> ; <https://x.com/ytirawi/status/1800841913349894346> ;

<https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/amid-ongoing-genocide-gaza-systematic-israeli-theft-occurring-palestinian-civilian-homes-enar> ; <https://www.middleeasteye.net/news/israel-palestine-war-gaza-singer-helpless-israeli-soldier-filmed-tiktok-his-guitar> ;

<https://www.middleeasteye.net/news/israel-palestine-war-gaza-singer-helpless-israeli-soldier-filmed-tiktok-his-guitar> ; <https://twitter.com/BChutzpah19416/status/1750186862579269867> ;

<https://medium.com/@dillontelem/gaza-warzone-musings-a-soldiers-reflections-on-demolition-and-mortality> ;

<https://twitter.com/adinitay/status/1756791144111816917> ; humanity-7ddeae313c00 ;

<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1757157210356936804> ; <https://twitter.com/QudsNen/status/1760426342753935765> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1761463006720926062> ; <https://twitter.com/QudsNen/status/1761815084081246331> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1762221066372485260> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772399473018192372> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1769359560131657965> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1769705371935912186> ; ³⁶³

<https://twitter.com/abierkhatib/status/1776475339595628838> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1789265125720920243> ;

<https://x.com/arixegal/status/1793722854346990066> ;

https://twitter.com/Sarah_Hassan94/status/1754620276271149451 ; ³⁶⁴

<https://twitter.com/ytirawi/status/1761472312908320798> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/174813077873729911> ; ³⁶⁵

<https://twitter.com/ytirawi/status/1764773062908547579> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1765035342032142672> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1772398568621346898> ; <https://twitter.com/adinitay/status/1772903912867016869> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1776955769553867178> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1788192609900380361> ;

<https://twitter.com/ytirawi/status/1786848576674443715> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1789325679525249441> ;

<https://x.com/NicoleNonya/status/1793681516846788943> ; <https://x.com/ytirawi/status/1796232276818424251> ;

<https://x.com/ytirawi/status/1796239229779062919> ; <https://x.com/ytirawi/status/1801555895878361567> ;

<https://x.com/ytirawi/status/1801747288328479222> ; <https://x.com/ytirawi/status/1801740747453940209> ;

<https://www.snopes.com/fact-check/israeli-soldier-burning-books/> ; <https://x.com/ytirawi/status/1793628894245118205> ; ³⁶⁶

סמלים פלסטיניים,³⁶⁷ ומוסלמיים³⁶⁸ (כולל שריפת ספרי קוראן³⁶⁹ והפיכת מסגדים למתחמי אוכל³⁷⁰) והכרזה על נכבה חדשה.³⁷¹ סרטונים רבים נוספים סוקרו בתחקירים של הניו יורק טיימס³⁷² ושל CNN.³⁷³

סרטון אחד, למשל, מציג עשרות פלסטינים שנלקחו מעזה ויושבים באוטובוס בעודם קשורים וכשעניהם מכוסות. חיילי ישראלי דורש מהם להלל במשותף את משפחתו ולומר שהם רוצים להיות עבדים שלה "לנצח נצחים".³⁷⁴ עדות של רופא עזתי מתארת את העינויים שמנהל בית החולים אל-שיפא שמוחזק על ידי ישראל חווה – הוא נאלץ לזחול על ארבע, עם שרשרת מסביב לצווארו, ולאכול מקערה כמו כלב.³⁷⁵ מעוכב אחר סיפר כי חיילי צה"ל הביאו למקום בו הוחזק נשים שנלקחו מעזה בעודן עירומות לחלוטין. השיער של חלק מהן נגזז.³⁷⁶ אישה עזתית שעוכבה לאחר שהופרדה בכוח מילדיה הקטנים סיפרה בפירוט על ההתעללות וההשפלה שספגה, כולל מקרים רבים בהם חיילי צה"ל היכו אותה ואיימו לקבור אותה בעודה בחיים.³⁷⁷ אישה פלסטינית טענה שחיילים חרטו על גב בעלה מגן דוד בזמן שהיה מעוכב.³⁷⁸ חייל צילם כלב שאוכל גופה של עזתי, ותיאר שהכלב "פירק את [הגופה של] המחבל", לפני שהסיט את המצלמה ודיבר על הנוף היפה והשקיעה היפה.³⁷⁹

ביזה הפכה לנורמטיבית³⁸⁰ עד כדי הצגת מקרה בודד שלה באופן חיובי בחדשות שישי בערב,³⁸¹ בעוד שערות הטלגרם של עיתונאי מפורסם שיתף תמונה של ערמות רבות של שטרות כסף על שולחן עם הכיתוב "הצנחנים עשו קופה בחאן יונס".³⁸² חיילים שיתפו תמונה שלהם עם עשרות אלפי שקלים במזומן שלקחו.³⁸³ רופא גדודי ששירת בעזה ציין שהביזה הפכה ל"כמעט ממוסדת".³⁸⁴ חייל אחד אף ניסה למכור באינטרנט דרכון עזתי וחפצים נוספים שבזז במהלך שירותו ברצועה.³⁸⁵ אחר צילם את עצמו מנפה מה שנראה כמו קמח שחולק במקור לעזתים באמצעות ארגוני הסיוע, והודה בציניות לארגונים וגם לאו"ם ולאונר"א.³⁸⁶

נקמה היא מוטיב חוזר בחומרים אלו.³⁸⁷ חיילים בעזה פרסמו ברשתות תכנים המשווים את העזתים לעמלק באופן ברור,³⁸⁸ ואף ציינו שזכו לקיים את המצווה למחות את זכר עמלק.³⁸⁹ חיילים אחרים פתחו "מועדון לציד חמאס" (Hamam Hunting Club) – עם פאץ' ולוגו – והצטלמו עם עזתים מעוכבים ברקע.³⁹⁰ חיילים אחרים מעלים לרשת תכנים רבים הקשורים לנקמה תוך כדי תמונות של הרס ברצועה, כולל כזה שביצעו בעצמם.³⁹¹ אסופת ראינות קצרים שחייל צה"ל ערך עם חיילים אחרים מראה שרבים מהם מדברים על הרס ברצועה ועל

<https://twitter.com/NourNaim88/status/1742273606699106542>; <https://twitter.com/QudsNen/status/1743712184725594564>; ³⁶⁷
<https://twitter.com/AlonLeeGreen/status/1787892635186712737>
<https://twitter.com/QudsNen/status/1769378368431047090>³⁶⁸
<https://x.com/ytirawi/status/1793756431881294035> גם; <https://x.com/ytirawi/status/1793032057649512671>³⁶⁹
<https://x.com/SuppressedNws/status/1801193479470534674>³⁷⁰
<https://x.com/YousefMunayyer/status/1791807669797347571>³⁷¹
<https://www.nytimes.com/2024/02/06/world/middleeast/israel-idf-soldiers-war-social-media-video.html>³⁷²
<https://twitter.com/amanpour/status/1758204651927744784>³⁷³
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1752433175320478060>³⁷⁴
<https://twitter.com/adham922/status/1756068057779245412>³⁷⁵
<https://twitter.com/NourNaim88/status/1756605167946899965>³⁷⁶
<https://snd.ps/post/117484/%D9%87%D8%AF%D9%8A%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%AF%D8%AD%D8%AF%D9%88%D8%AD-%D8%AD%D8%A7%D9%88%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%AD%D8%AA%D9%84%D8%A7%D9%84-%D8%AF%D9%81%D9%86%D9%87%D8%A7-%D9%88%D8%A3%D8%AE%D8%B6%D8%B9%D9%87%D8%A7-%D9%88%D8%A3%D8%B7%D9%81%D8%A7%D9%84%D9%87%D8%A7-%D9%84%D8%AA%D8%AD%D9%84%D9%8A%D9%84-%D8%AC%D9%8A%D9%86%D9%8A>³⁷⁷
<https://twitter.com/MiddleEastEye/status/1773318803075531136>³⁷⁸
https://www.instagram.com/landpalestine/p/C4qQ6pltu5N/?img_index=1³⁷⁸
<https://x.com/RamAbdu/status/1766132416899420637>³⁷⁹
<https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-05-15/ty-article-> <https://www.mekomit.co.il/ps/132092>³⁸⁰
[magazine/.highlight/0000018f-7c03-d808-a9bf-ff1745530000](https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-05-15/ty-article-)³⁸¹
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1756438313899024862>³⁸¹
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1760599708857237839>³⁸²
<https://x.com/ytirawi/status/1796637726835446048> גם; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772972625532207265>³⁸³
<https://x.com/ytirawi/status/1802082633679090163>³⁸⁴
<https://www.ynet.co.il/yedioth/article/yokra13792905>³⁸⁴
https://www.calcalist.co.il/local_news/article/rjytktkra³⁸⁵
<https://x.com/ytirawi/status/1796133135400210700>³⁸⁶
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1750219568428036237>³⁸⁷
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1756652152607457781>³⁸⁷
<https://twitter.com/ytirawi/status/1772965195683336261>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1762185882994425961>³⁸⁸
<https://x.com/ytirawi/status/1792891418370781395>³⁸⁷
<https://twitter.com/ytirawi/status/1779808804751757387>³⁸⁹
<https://twitter.com/RamAbdu/status/1765386577855791185>³⁹⁰
<https://twitter.com/ytirawi/status/1767900767313182897>³⁹¹

נקמה. היוצר הצהיר ש"זה או אנחנו, או הם. אין מידתיות, אין סימטריה".³⁹² קצינים בכירים אמרו דברים דומים.³⁹³ בינאר בלבד, צה"ל הצית מאות בתים בהם ישבו חיילים במשך שהותם בעזה ללא אישור משפטי בהליך שהפך לנורמטיבי.³⁹⁴ במהלך חג פורים, חיילים צילמו עצמם בזמן קריאת מגילת אסתר בעודם יורים פצצת מרגמה למקום שירותי בכל פעם שהשם "המן" הוזכר במגילה.³⁹⁵ בתחילת מאי, חיילים שהתכוננו להיכנס לרפיח קראו "יאללה לפרק את רפיח" כקריאת קרב.³⁹⁶

חיילים רבים נוספים מצלמים סרטונים הומוריסטיים על חוויותיהם וההרס בעזה,³⁹⁷ מציגים את חוויותיהם כמשחק מחשב,³⁹⁸ או תכנים שמתעלמים מהמלחמה, כמו העברת שיעור יוגה בבית נטוש בעזה³⁹⁹ או חייל המחזיק שלט פרסומת למספרה ביהוד כשמסביבו מוטלות גופות.⁴⁰⁰ קבוצה של חיילים חמושים במדים החזיקו שלטים עם האמירה "אנחנו חיילי צבא העם היהודי מימין ומשמאל לא נפשוט את המדים עד שנמחק ונשמיד את עזה".⁴⁰¹ חייל אחד הביע רצון להרעיל את הקמח על המשאיות המביאות סיוע הומניטרי לעזתים.⁴⁰² תמונות אחרות כוללות שלטי בחירות של פוליטיקאים מקומיים (יהודים) ושלטים של רשת מסעדות עם הכיתוב "Coming soon".⁴⁰³ חלק מהמוטיבים החוזרים כוללים תכנים הקשורים להלבשה תחתונה של

<https://twitter.com/ytirawi/status/1772304727457317039>³⁹²
<https://www.youtube.com/watch?v=fqEj3DzadiM>³⁹³
; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-01-31/ty-article/.premium/0000018d-5fea-d9df-a9cd-7ffe4e820000>³⁹⁴
; <https://twitter.com/OmerArvili/status/1753754952155934999>
; <https://twitter.com/ytirawi/status/1769761897358750158>
<https://twitter.com/KhaledYousry22/status/1771197890829898017>³⁹⁵
<https://twitter.com/ofercass/status/1787791098095534223>³⁹⁶
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1745063720080793681>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1745491460525375587>; ³⁹⁷
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1748075046294163757>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1746696846817325288>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1746685595366125951>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1745973511301026092>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1749272544975229438>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1749593678861984045>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1750782757326795020>; <https://twitter.com/NABEELRAJAB/status/1750228266193969448>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1750627849948532763>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1750540763413287350>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1749795644532035602>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1750197302579343870>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1753422534555427299>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1753536164085010674>;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1754091912040968444>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1754553057696784519>;
; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1755973157515669708> רשימה ארוכה של סרטונים נוספים כאן
<https://twitter.com/ytirawi/status/1757094979460067773>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1760040514915553463>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1759307381169701366>; <https://twitter.com/NaksBilal/status/1761825956950421858>;
; <https://twitter.com/ytirawi/status/1761363322182516924>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1761360983174316281>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1762212629576069120>; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1762543392997703956>;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1766193632661447085>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1766178422361821416>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1766491956090155333>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1767526884449853807>;
של סרטונים ותמונות כאן; <https://twitter.com/ytirawi/status/1766912143444656544>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1767985211747270834>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1769374467732767049>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1769865723843588124>;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1773452109532323868>;
<https://twitter.com/LensVeritatis/status/1774471148430111088>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1776049466656579639>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1764936131718635713>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1779619958126784854>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1782212698953990238>; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1785074198844453223>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1789942261209325757>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1789587485955072233>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1791167455731048886>; <https://x.com/ytirawi/status/1792923935824048336>;
<https://x.com/ShaykhSulaiman/status/1792940664193470525>; <https://x.com/Partisangirl/status/1793446435935211536>;
<https://x.com/NicoleNonya/status/1793684246512746500>; <https://x.com/ytirawi/status/1794346305571184910>;
<https://x.com/ireallyhateyou/status/1794102771026723277>; <https://x.com/KhaledYousry22/status/1795879315155910854>;
<https://x.com/ytirawi/status/1796228939251343652>; <https://x.com/ytirawi/status/1798801765845897336>;
<https://x.com/KhaledYousry22/status/1800979476961984982>; <https://x.com/ytirawi/status/1801359465419055210>;
<https://x.com/ytirawi/status/1801379681423245664>; <https://x.com/ytirawi/status/1801700803251695684>;
<https://x.com/ytirawi/status/1801966059886399640>; <https://x.com/ytirawi/status/1801973888529678428>;
<https://x.com/QudsNen/status/1802266606564675886>
; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1802060863731319253> <https://x.com/ytirawi/status/1800822593777545634>³⁹⁸
; <https://twitter.com/ytirawi/status/1753536576791970148>; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1749956154975744455>³⁹⁹
<https://twitter.com/EmilioMorenatti/status/1759669676810904020>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1766582097404137482>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1779481518580125800>
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1755129771825000637>⁴⁰⁰
<https://twitter.com/ozleisraelaza/status/1780525230064058757>⁴⁰¹
<https://twitter.com/ytirawi/status/1780159773981220987>⁴⁰²
; <https://twitter.com/ytirawi/status/1761039679212671105> <https://twitter.com/ytirawi/status/1760407071747719357>⁴⁰³

נשים עזתיות,⁴⁰⁴ או הצגת פריטים (כמו צעצועים) שנמצאו בבתיים נטושים בעזה באופן הומוריסטי.⁴⁰⁵ עיתון "הארץ", המזוהה עם צד שמאל של המפה הפוליטית, פרסם ללא אירוניה כתבה שסוקרת את המזון המשובח של חיילי צה"ל המוצבים בבתיים עזתיים נטושים בתוך הרצועה בזמן שבעליהם חווים רעב ופליטות.⁴⁰⁶ N12 סיקר בכתבה את הגרפיטי שחיילי צה"ל השאירו בבתיים עזתיים באופן חיובי, ואפילו השווה את אחד החיילים לאמן בנקסי.⁴⁰⁷ צה"ל אפילו אפשר למשפיעני רשת להיכנס לרצועה ולצלם שם סרטונים, כמו למשל "ביקורת" על "מלון" (הרוס) בעזה.⁴⁰⁸ חייל צה"ל שסיפר על חוויותיו במלחמה אמר שהיו חיילים שנכנסו לרצועה כדי לראות את ההרס בסוג של תירות.⁴⁰⁹

בסוף פברואר, הפרקליטות הצבאית הראשית הכירה בכך שמעשיהם של חיילי צה"ל מסוימים חצו את רף החוק הפלילי וציינה שיש לפעול לגביהם.⁴¹⁰ מאז תחילת המלחמה לא ראיתי כמעט שום עדות לתהליכים פנימיים בצה"ל שאמורים לבלום מעשים כאלו, ובמקרים המעטים בהם היו תהליכים כאלו ההשפעה על חיילי צה"ל שביצעו את הפעולות הייתה זניחה.⁴¹¹ לדוגמה, באמצע מאי בזמן אחדהסבבים של שימועים בבית הדין הבינלאומי לצדק, צה"ל הוציא מעזה חייל שסרטוני ההשחתה שלו הפכו ליוראליים ברשת.⁴¹² בסוף מאי הפרקליטה הצבאית הראשית אמרה כי מאז תחילת המלחמה הפרקליטות הצבאית פתחה ב-70 חקירות שכוללות מקרים של מות עצורים עזתיים (על זה ראה למטה) וביזה.⁴¹³ כפי שהעדויות במסמך זה מעידות, מדובר במספר זניח של חקירות ביחס לכמות העדויות ביחס לפשעים שנעשו.

דה-הומניזציה בחברה הישראלית

בחודש הראשון של המלחמה, כ-18 אלף קריאות לשטח, למחוק או להרוס את עזה הופיעו בטוויטר בעברית (לעומת 16 פעמים בחודש לפני המלחמה).⁴¹⁴ קריאות דומות נמצאות במרחב הציבורי, למשל בגרפיטי במקומות ציבוריים.⁴¹⁵ באוקטובר, היועצת של אשתו של ראש הממשלה קראה לענות את חמושי החמאס באופן גרפי.⁴¹⁶ בנובמבר, כ-90 רופאים ישראלים חתמו על מכתב הקורא להפצצת בתי חולים בעזה,⁴¹⁷ בעוד שהנשיא של האוניברסיטה הגדולה בישראל השווה את חמאס לעמלק.⁴¹⁸ זמר פופולרי הופיע בפני חיילים ושלחב את הקהל בקלות קשות על עזה.⁴¹⁹ בתחילת ינואר, רשימה ארוכה של רבנים, אקדמאים, אנשי ציבור ועשרה חברי כנסת קראו להפסקה מוחלטת של כל הסיוע ההומניטרי לעזה.⁴²⁰ בפברואר בכיר שב"כ לשעבר

<https://twitter.com/ytirawi/status/1760359033095991623>; <https://twitter.com/OwenJones84/status/1760640827720638639>; ⁴⁰⁴
<https://twitter.com/wattheactualfug/status/1760775215418634685>;
https://twitter.com/bernstein_ariel/status/1761809205147717664; <https://twitter.com/ytirawi/status/1762207301920776365>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1762201439785410805>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1763708246227865971>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1763708570514657704>; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1764883823857218031>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1765392369531187549>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1766016416371630284>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1772748840388419826>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772964108121313599>;
<https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-soldiers-play-with-gaza-womens-underwear-online-posts-2024-03-28/>;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1775564585329729787>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1776717745045803169>;
<https://x.com/ytirawi/status/1794433825591738491>; <https://x.com/ytirawi/status/1798797098801824165>;
<https://x.com/ytirawi/status/1801978091654279226>;
<https://twitter.com/grapesofwhat/status/1761332020402118799>; ⁴⁰⁵
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1762556002711289987>;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1763682787054211217>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1782216567431872723>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1784575504667890128>; <https://x.com/ytirawi/status/1797962472399532407>;
<https://www.haaretz.co.il/food/2024-02-13/ty-article-magazine/.premium/0000018d-82c5-d6dc-ab9f-cffd1ebc0000>;
https://www.mako.co.il/news-n12_magazine/781730bdada5e810/Article-979e397c1ea9f81027.htm;
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1743296706576269446>; ⁴⁰⁸
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1739728935779234254>;
<https://x.com/ytirawi/status/1801625890633159060>;
<https://twitter.com/WarWatches/status/1783121782557352320>;
<https://www.nytimes.com/live/2024/02/21/world/israel-hamas-war-gaza-news#the-israeli-militarys-top-lawyer-reports-some-troop-conduct-that-crosses-the-criminal-threshold>; <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-02-21/ty-article/.premium/top-idf-lawyer-some-israeli-soldiers-have-engaged-in-criminal-behavior-during-war/0000018d-cbb5-d6e9-a38d-fbbdc0610000>;
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-11/ty-article/0000018e-2c36-d682-a9df-edbe2df50000>; ⁴¹¹
https://www.calcalist.co.il/local_news/article/rjytktkra;
<https://www.kan.org.il/content/kan-news/defense/750891/>;
<https://www.ynet.co.il/news/article/hkrbsjbcv>;
<https://www.nytimes.com/2023/11/15/world/middleeast/israel-gaza-war-rhetoric.html>;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1790031034408394798>;
<https://www.middleeasteye.net/news/israel-palestine-war-sara-netanyahu-advisor-torture-gazans-rant>;
<https://mondoweiss.net/2023/11/israeli-doctors-urge-the-bombing-of-gaza-hospitals/>;
<https://www.hidabroot.org/article/1188125>;
<https://www.ice.co.il/social/news/article/988380>; עזה יא בת זונה, עזה יא שחורה, יא פח זבל, עזה יא שרמוטה" ⁴¹⁹
<https://twitter.com/shilofreid/status/1742919348401135788>;
⁴²⁰

ועיתונאית בכירה הסכימו בערוץ חדשות מרכזי שעזתים מגיל 5 ומעלה אינם בלתי מעורבים.⁴²¹ רב העיר צפת השווה בין העזתים לעמלק וטען שיש להשמידם מהעולם.⁴²²

סקר באפריל מצא ש-42% מהישראלים היהודים חשבו שישראל לא צריכה לציית לחוקי הדין הבינלאומי.⁴²³ כלי תקשורת ישראלי הודיע בשמחה שמספר הערבים המתים בעזה גדול יותר מאשר בכל המלחמות הקודמות.⁴²⁴ עיתונאי חשוב אחר הצהיר בשידור חי בטלוויזיה "אין שמה חפים מפשע ברצועת עזה. אין שמה... והעובדה שהם עכשיו מבליים בים, במקום לרעוב, במקום להיות מטורטרים, במקום לעבור ייסורים קשים, במקום להתחבא מהפגזות... אנחנו היינו צריכים לראות שם הרבה יותר נקמה, הרבה יותר נהרות של דם של עזתים".⁴²⁵ תכנים דומים משודרים בערוצי הטלוויזיה הראשיים בישראל.⁴²⁶ מסרים דומים מתייחסים לערבים/פלסטינים באופן כללי. דוגמנית/משפיענית ישראלית קראה להשמיד את כל הפלסטינים בעלי האזרחות הישראלית,⁴²⁷ קריאה שנשמעה גם מפי צלם בערוץ 14.⁴²⁸ כששלושה בני משפחה ערבית ישראלית מתו בתאונת דרכים, ישראלים רבים הביעו שמחה ברשתות החברתיות תוך כדי שיח גזעני.⁴²⁹ די ג'יי ישראלי השמיע את הלחן של "שישרף לכם הכפר" במסיבה, ובתגובה החוגגים החלו לשיר את הקריאה תוך כדי ריקוד.⁴³⁰

ערוץ טלגרם ישראלי עם 127,000 עוקבים שיתף תמונה של ילד עזתי עם שיתוק מוחין שמת מרעב ברצועה והציג אותו בהתלהבות כחיזר E.T. בסרט המשך.⁴³¹ רב העומד בראש ישיבת הסדר אמר שעל פי ההלכה יש להרוג את כל הפלסטינים ברצועה, כולל תינוקות.⁴³² סטנדאפיסט מפורסם צחק בקטע על העזתים שמתו בשגגה מפגיעת נפילות חבילות הסיוע ההומניטרי האווירי והגדיר אותם כ"מטומטמים".⁴³³ התקשורת הישראלית פרסמה שיר ששרה מקהלת ילדים עם שורות כמו "עוד שנה, לא יהיה שם [בעזה] דבר ונחזור בבטחה לביתנו. תוך שנה, נחסל את כולם ונחזור אז לחרוש את שדותינו" (השיר המקורי הוסר).⁴³⁴ מספר שירי מלחמה ישראליים בעברית פורסמו וזכו למיליוני צפיות ביוטיוב. השירים קוראים להתקפות חוזרות ונשנות על עזה, עושים דה-הומניזציה לעזתים ("כל הפאטמות שלכם נראות כמו פוטות [=זונות]"), ומביעים שמחה על כך שלעזתים אין מזון, מים או בית בעזה ("אין לכם לחם או מים. אה וגם אין לכם בית").⁴³⁵ עיתונאי מרכזי אמר שהעזתים "הרוויחו את הגיהנום הזה ביושר, ואין בי מיליגרם של אמפתיה".⁴³⁶ פרשן חשוב אמר ש"כדי להשמיד את חמאס... אתה צריך להביא את רצועת עזה לאסון הומניטרי".⁴³⁷ אנשי תקשורת ותרבות רבים אחרים אמרו דברים דומים.⁴³⁸ קולות מהרחוב מדברים באופן גלוי וחיובי בראיונות על הרג אזרחים פלסטינים.⁴³⁹ חולצה בישראל כוללת את הכיתוב "שישרף לכם הכפר".⁴⁴⁰ לאחר שצה"ל הפציץ והרג 7 עובדים של עמותה בינלאומית (המקרה הוצג למעלה), ערוץ ישראלי פופולרי בטלגרם הביע שמחה על מותם של האזרחים הזרים תוך כדי הצגתם בצורה משפילה.⁴⁴¹ כשצה"ל הרג שלוש בנים וארבעה נכדים של אסמאעיל הנייה, אחד ממנהיגי חמאס,⁴⁴² עיתונאי אזכר את הציווי הדתי למחות את זכר עמלק.⁴⁴³ עיתונאי אחר ציף לתמונה של ההפצצה הישראלית ברפיח בסוף מאי שהרגה עשרות אזרחים בלתי מעורבים את הכיתוב

<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1757837275830907052>⁴²¹
<https://www.yeshiva.org.il/midrash/52638>⁴²²
<https://www.inss.org.il/he/publication/swords-of-iron-15/>⁴²³
https://twitter.com/itamar_green/status/1741504115874627765⁴²⁴
<https://twitter.com/muhammadshehad2/status/1782029404916285857> ; ⁴²⁵
https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%99%D7%94%D7%95%D7%93%D7%94_%D7%A9%D7%9C%D7%96%D7%99%D7%A0%D7%92%D7%A8 ; <https://x.com/ireallyhateyou/status/1795012044699079164>
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1790909070708285910>⁴²⁶
https://x.com/z_00plz/status/1791336664666603703⁴²⁷
<https://x.com/ireallyhateyou/status/1794698212206653773>⁴²⁸
https://x.com/Ahmad_tibi/status/1801934557723419012 ; https://x.com/z_00plz/status/1802321259188920411⁴²⁹
<https://x.com/ireallyhateyou/status/1794351306028839298>⁴³⁰
<https://twitter.com/CensoredMen/status/1765773664325075354>⁴³¹ ; <https://olam-katan.co.il/archives/12261> <https://www.ynet.co.il/news/article/sy3bfhu6p>⁴³² ;
גם ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1769159335299485732>⁴³³
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1784224046562816158>⁴³⁴
<https://www.youtube.com/watch?v=RV0pEUXMz6M>⁴³⁵ ; <https://www.youtube.com/watch?v=1rk3n9V-aQs> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1768989430084227090>⁴³⁶
https://www.haaretz.co.il/gallery/media/2023-12-19/ty-article-magazine/_premium/0000018c-7d09-de44-a9be-7d9d47790000⁴³⁷
<https://twitter.com/freyisrael1/status/1769996721591877793>⁴³⁸ ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1768045698350465445>⁴³⁹ ;
<https://x.com/IsraelGaley/status/1799689832257749110> גם ; <https://twitter.com/bokeralmog/status/178277513678196933> ;
<https://www.instagram.com/reel/C5YJhcglsvz/>⁴⁴⁰
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1780222143445205191>⁴⁴¹
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1775162156792631334>⁴⁴²
<https://www.reuters.com/world/middle-east/three-sons-hamas-leader-haniyeh-killed-israeli-airstrike-2024-04-10/>⁴⁴³
<https://twitter.com/ytirawi/status/1778072422530400755>⁴⁴⁴

"ההדלקה המרכזית השנה ברפיח" (האירוע התרחש בל"ג בעומר).⁴⁴⁴ קציני משטרה מסוימים תוארו כמאמינים שאין חפים מפשע בעזה, כולל אפילו עוברים בבטן אימם.⁴⁴⁵

מפגינים ישראלים ניסו פעמים רבות למנוע מסיוע הומניטרי להגיע לעזה, כולל באמצעות מסיבה מחוץ לחומת ההפרדה.⁴⁴⁶ לאחר "טבח הקמח" ב-29 בפברואר, השר לביטחון לאומי קרא "להעניק גיבוי מוחלט" לחיילים וטען ש"חיילים להפסיק להעביר את הסיוע [ההומניטרי]".⁴⁴⁷ מספר חיילים הסכים לגבי הפסקת הסיוע ההומניטרי לעזה.⁴⁴⁸ כשצה"ל העביר כ-70 יתומים לגדה המערבית כמחווה של רצון טוב לגרמניה, הוא ספג ביקורת קשה מצד פוליטיקאים והתקשורת.⁴⁴⁹ בתחילת מאי, קהל ישראלי ניסה פעמיים לשרוף את המבנה המרכזי של אונר"א בירושלים, בקריאות "שיישרף לכם האו"ם".⁴⁵⁰ כשמורה הושעתה מכיוון שהשתתפה בצעדת נכבה עם דגלי פלסטין, הילדים בבית הספר שלה הפגינו נגדה בקריאות "שיישרף לכם הכפר".⁴⁵¹

דה-ההומניזציה של הפלסטינים קשורה קשר הדוק לעליה חדה במיליטריזם בישראל. עולם הדייטינג בישראל מעיד על שתי התופעות.⁴⁵² מאז תחילת המלחמה חיילים בסדיר ובמילואים העלו תמונות לחשבונותיהם במדיה החברתית, כולל חשבונות באפליקציות דייטינג, שכוללות תכני מלחמה – כמו למשל תמונות שלהם במדים עם כלי נשק, עומדים לפני בניינים הרוסים, יושבים בבתיים נטושים, או מצלמים עצמם עם מעוכבים עזתים.⁴⁵³ חשבון אחד בטינדר, למשל, כלל בביוגרפיה שלו "אנחנו לא פה רק כדי לזייין את חמאס".⁴⁵⁴ גברים ונשים, בקהילות ואפליקציות של סטרייטים ולהט"ב, דיווחו שתמונות אלו העלו את ה"ערך" של אלו שהעלו אותן (אפקט דומה דווח ביחס לחיילים במדים שישבו בברים).⁴⁵⁵ כל האמור נותן לגיטימציה ואף מתמרץ התנהגות אלימה במלחמה ברצועת עזה.

השפעות דה-ההומניזציה על פלסטינים מעוכבים ועצורים

אלפי פלסטינים נלקחו והועברו למחנות בתוך ישראל.⁴⁵⁶ רבים מפלסטינים אלו (כ-90%-85 על פי התקשורת הישראלית) נעצרו ללא כל קשר קונקרטי לחמאס.⁴⁵⁷ תנאי המעצר והאחזקה מזעזעים, כפי שמשורר עזתי תיאר באופן מפורט בכתבה ארוכה בניו יורקר בינואר.⁴⁵⁸ רבים אחרים ששוחררו סיפרו סיפורים דומים, כולל

<https://x.com/idanlandau/status/1794956280504930630>; גם: <https://x.com/ytirawi/status/1794826941209702699>⁴⁴⁴
<https://twitter.com/AlissaShira/status/1787096840216654241>⁴⁴⁵
; <https://twitter.com/LowkeyOnline/status/1757326323712774650>⁴⁴⁶
<https://twitter.com/loffredojeremy/status/1762480372963508266>; <https://twitter.com/mekomit/status/1768220704833446359>
<https://twitter.com/itamarbengvir/status/1763196768458604583>⁴⁴⁷
<https://twitter.com/ytirawi/status/1785410517823046018>⁴⁴⁸
<https://www.inn.co.il/flash/981582>; https://www.mako.co.il/news-diplomatic/2024_q1/Article-ad64e47a0ed2e81026.htm; ⁴⁴⁹
<https://www.zman.co.il/newsletter/2024-03-12/>; <https://www.jdn.co.il/news/2157725/>;
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-12/ty-article/.premium/0000018e-3344-d5ad-addf-7f5518fc0000>;
<https://chabad.info/news/war/1063572/>; <https://news.walla.co.il/item/3649971>; <https://www.haaretz.co.il/magazine/on-the-line/2024-03-13/ty-article/.highlight/0000018e-32df-d897-a58f-b7dfad0b0000>
<https://twitter.com/UNLazzarini/status/1788643951945150790>⁴⁵⁰
<https://x.com/AlonLeeGreen/status/1791788316943106366>⁴⁵¹
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-03-24/ty-article-magazine/.premium/were-not-only-here-to-fuck-hamas-how-israeli-militarism-took-over-online-dating/0000018e-60aa-d27e-a7af-7aeec5b00000>⁴⁵²
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-03-24/ty-article-magazine/.premium/were-not-only-here-to-fuck-hamas-how-israeli-militarism-took-over-online-dating/0000018e-60aa-d27e-a7af-7aeec5b00000>⁴⁵³
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-03-24/ty-article-magazine/.premium/were-not-only-here-to-fuck-hamas-how-israeli-militarism-took-over-online-dating/0000018e-60aa-d27e-a7af-7aeec5b00000>⁴⁵⁴
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-03-24/ty-article-magazine/.premium/were-not-only-here-to-fuck-hamas-how-israeli-militarism-took-over-online-dating/0000018e-60aa-d27e-a7af-7aeec5b00000>⁴⁵⁵
<https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/09/gaza-civilians-detained-israel/>; ⁴⁵⁶
<https://twitter.com/YinonMagal/status/1754505872753979498>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1755342772670804416>;
<https://www.nytimes.com/2024/03/03/world/middleeast/unrwa-gaza-detention-israel.html>;
; <https://twitter.com/ytirawi/status/1772380808327618560>;
; https://www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/summary_on_detention_and_alleged_ill-treatmentupdated.pdf
; <https://x.com/KhaledYousry2/status/179335910814728835>.
שנאיים כספירת חסר לאור המספר של אונר"א למעלה: <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-27/ty-article/.premium/0000018f-ba6b-dfb0-a7af-fb7b4c150000>
<https://euromedmonitor.org/en/article/6342/Hostages-of-Israeli-revenge-in-the-Gaza-Strip--Testimonies-of-100-released-Palestinian-detainees-reveal-crimes-of-torture--cruel-treatment>
⁴⁵⁷
את המספרים כאן: <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-12-10/ty-article/.premium/0000018c-542b-df2f-adac-fe2f4bf80000>
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-27/ty-article/.premium/0000018f-ba6b-dfb0-a7af-fb7b4c150000>
⁴⁵⁸
<https://www.newyorker.com/magazine/2024/01/01/a-palestinian-poets-perilous-journey-out-of-gaza>

על עינויים שעברו.⁴⁵⁹ עמותה אחת חיברה דו"ח על בסיס ראיונות עם 100 פלסטינים ששחררו. הדו"ח חושף צורות שונות של עינויים והתעללויות במעוכבים, ומסכם ש"באופן קבוע ונרחב זה"ל מבצע פשעים של מעצר שרירותי, העלמה [של בני אדם] בכוח, הרג מכוון, עינויים, יחס לא-הומני, אלימות מינית ומניעת משפט הוגן".⁴⁶⁰ למשל, מספר פלסטינים סיפרו שצה"ל הביא אזרחים בקבוצות של 10-20 בני אדם בכל פעם למתקן בו הוחזקו כדי לצפות בעינויים שאותם עברו.⁴⁶¹ סרטונים ברשת משקפים תמונה דומה.⁴⁶² באחד, רופא עזתי סיפר שהוחזק למשך 45 יום, במהלכם עינוי היו מכוסות, והוא היה אזוק בידי וברגליו. לאחר מכן שוחרר.⁴⁶³ העמדה הרשמית של משרד הבריאות הנחתה שהכלואים יהיו אזוקים ועיניהם יהיו מכוסות כל העת.⁴⁶⁴

לפחות 8 אסירים/שבויים פלסטינים מתו בבתי כלא ישראלים מתחילת המלחמה,⁴⁶⁵ וגם שם מתקיימים תנאי מעצר מזעזעים.⁴⁶⁶ צה"ל הודה שפלסטינים אחרים שנעצרו בעזה מתו אבל סירב לספק פרטים נוספים,⁴⁶⁷ עד שבתחילת מרץ הארץ חשף ש-27 עזתים מתו במתקני מעצר צה"ליים מתחילת המלחמה.⁴⁶⁸ עד לסוף מאי, המספר עלה ל-35, מהם שניים מתו בדרך למתקן המעצר לאחר שחיילים היכו אותם ושניים מתו בשל הזנחה או טיפול לקוי.⁴⁶⁹ בתחילת יוני, מספר הפלסטינים שמתו בניסיונות פליליות לכאורה על פי צה"ל עלה ל-48.⁴⁷⁰ לשם השוואה, בכלא גואנטאנו האמריקאי הידוע לשמצה, מתו רק 9 עצורים במהלך יותר מ-20 שנות פעילותו.⁴⁷¹ צה"ל סירב לענות על השאלה האם פתח בחקירות מצ"ח בנוגע לעצורים שמתו.⁴⁷² בסוף מרץ, רופאים לזכויות אדם ישראל בחנו 10 מקרים של פלסטינים שמתו במתקני מעצר וכליאה, והשתתפו בביתוחים לאחר המוות של חמישה מהם. הניתוחים מצאו סימנים של תקיפה ואלימות קשים בשני מקרים, עדויות לבעיות רפואיות בארבעה מקרים, ובמקרה אחד סיבת המוות הספציפית הייתה הזנחה רפואית.⁴⁷³

על פי חוק שתוקן לאחר תחילת המלחמה, ניתן לעצור "לוחמים בלתי חוקיים" ל-45 ימים ללא צו כליאה, ולמנוע מהם להיפגש עם עורך דין עד ל-75 ימים (עד חצי שנה באישור שופט).⁴⁷⁴ נעשה בחוק שימוש, למשל, כדי לעצור ולכלוא אישה בת 82 החולה באלצהיימר למשך כמעט חודשיים.⁴⁷⁵ ישראל הכריזה שמשפחות של מעוכבים יכולות לפנות בעניינם רק אחרי 90 יום, אז הן צריכות לשלוח מייל לכתובת מייל גנרית כדי לנסות

<https://www.mekomit.co.il/20-%d7%a9%d7%a2%d7%95%d7%aa-%d7%a2%d7%9c-%d7%94%d7%91%d7%a8%d7%9b%d7%99%d7%99%d7%9d-%d7%9e%d7%99-%d7%a9%d7%96%d7%96-%d7%9e%d7%95%d6%bc%d7%9b%d6%b6%d6%bc%d7%94-%d7%90%d7%96%d7%a8%d7%97%d7%99%d7%9d/> ; <https://twitter.com/QudsNen/status/1747273886264443173> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1756754492790349978> ; <https://twitter.com/marwasf/status/1762590590737207562> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-10-23/ty-article/premium/0000018b-5be6-d473-a5fb-7ef6d68c0000> ; <https://twitter.com/Kahlissee/status/1783737956026454347> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1785941575157067916> ; <https://twitter.com/QudsNen/status/1786857586098155534> ; <https://x.com/EuroMedHR/status/1794349445498421495> ; <https://x.com/ihcentoo/status/1797391918172659737> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/6342/Hostages-of-Israeli-revenge-in-the-Gaza-Strip--Testimonies-of-100-released-> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/6367/Killing-torture-and-Palestinian-detainees-reveal-crimes-of-torture-cruel-treatment-injections-of-unknown-substances-Intl-community-must-act-on-Israeli-violations-of-Gaza-detainees> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/6342/Hostages-of-Israeli-revenge-in-the-Gaza-Strip--Testimonies-of-100-released-Palestinian-detainees-reveal-crimes-of-torture-cruel-treatment>⁴⁶⁰ <https://euromedmonitor.org/en/article/6153/>⁴⁶¹ https://twitter.com/brown_johnbrown/status/1743021596682371453 ; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1753512387322474545> ; <https://twitter.com/NourNaim88/status/1753044873974849578> ; <https://twitter.com/arixegal/status/1759978751524212926> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1780281723424547297> ; <https://twitter.com/ReneeLevant/status/1754269959927079245>⁴⁶³ <https://img.mako.co.il/2023/12/20/MEDIC.pdf>⁴⁶⁴ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-12-06/ty-article-magazine/premium/0000018c-3b9b-d11b-a3bf-ffbb16d80000> ; <https://twitter.com/KhalilAsslan/status/1741926482463633866> ; <https://twitter.com/MustafaBarghou1/status/1761325667252092984> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1759571535637954816>⁴⁶⁶ <https://www.mekomit.co.il/20-%d7%A9%D7%A2%D7%95%D7%AA-%d7%A2%D7%9C-%d7%94%D7%91%D7%A8%D7%9B%D7%99%D7%99%D7%9D-%d7%9E%D7%99-%d7%A9%D7%96%D7%96-%d7%9E%D7%95%D6%BC%D7%9B%D6%B6%D6%BC%D7%94-%d7%90%D7%96%D7%A8%D7%97%D7%99%D7%9D/>⁴⁶⁷ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-07/ty-article/premium/0000018e-1240-df16-a58e-1ffedcf70000>⁴⁶⁸ לדוגמאות: <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-28/ty-article/premium/0000018f-bbb6-dc1f-abef-ffb9de500000>⁴⁶⁹ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1781018819961454697> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1789930610783408368> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-06-03/ty-article/premium/0000018f-dab1-db0d-a98f-def9186a0000>⁴⁷⁰ <https://reprieve.org/uk/campaign/quantanamo/faq/>⁴⁷¹ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-01-02/ty-article/premium/0000018c-c6e1-d6c4-ab8d-e7f5fd670000>⁴⁷² <https://www.phr.org.il/wp-content/uploads/2024/03/Death-in-Israeli-Prisons-28.03.24-Ver.pdf>⁴⁷³ <https://www.mekomit.co.il/20-%d7%a9%d7%a2%d7%95%d7%aa-%d7%a2%d7%9c-%d7%94%d7%91%d7%a8%d7%9b%d7%99%d7%99%d7%9d-%d7%9e%d7%99-%d7%a9%d7%96%d7%96-%d7%9e%d7%95%d6%bc%d7%9b%d6%b6%d6%bc%d7%94-%d7%90%d7%96%d7%a8%d7%97%d7%99%d7%9d/>⁴⁷⁴ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-02-01/ty-article/premium/0000018d-5f18-d0af-a3af-7fbcea840000>⁴⁷⁵

לתאם פגישה בין המעוכב ועורך דין.⁴⁷⁶ בשל מדיניות זו, למשל, עזתי אחד שעוכב ביחד עם אשתו סיפר שבזמן העיכוב היא הופרדה מילדיהם הקטנים (בן 4 ובן חצי שנה) ומאז ששוחרר לא מצא אותה או אותם.⁴⁷⁷

פרטים מוקדמים מדו"ח של UNRWA שהתבסס על למעלה מ-100 ראיונות עם מעוכבים ששוחררו כולל תיאורים מזוועים רבים, כמו של סטודנט עזתי למשפטים שהוכה כה קשות עד שאיבר מינו הפך לכחול והשתין דם במשך שבועות. הוא נאלץ לישון עירום ליד מאוורר שקירר אותו במשך הלילה, והושמעה לו מוזיקה בעוצמה שגרמה לו לדימום מאוזניו. לאחר שצה"ל קבע כי הוא אינו קשור לחמאס, הוא שוחרר.⁴⁷⁸ הדו"ח שפורסם הוסיף פרטים, כמו למשל התייחסות לכך שחלק מהמעוכבים הוכנסו לכלובים והותקפו על ידי כלבים (על חלק מהמעוכבים ששוחררו, כולל ילד אחד, היו סימני נשיכה של כלב).⁴⁷⁹ מעוכבים קיבלו איומים על המשך עיכובם, פציעות, או הרג בני משפחותיהם אם לא ימסרו מידע.⁴⁸⁰ מעוכב אחד סיפר על כך שירו מסמרים לתוך הברך שלו, ואלו הושארו שם במשך כ-24 שעות. צורות אחרות של התעללות כללו דרישה מהמעוכבים לשתות מים מאסלות, השארת קבוצה אחת לפחות של מעוכבים עירומים לגמרי, והחדרת מכשיר חשמלי לפי הטבעת של מעוכבים גברים (עד ראייה תיאר שמעוכב אחד מת לאחר טיפול כזה).⁴⁸¹ בתחקיר של ABC פלסטיני ששוחרר סיפר שהכוחות הישראליים הביאו כלבים להשתין על מעוכבים והאכילו מעוכבים במזון רקוב ומים מלוחים.⁴⁸² מעוכב אחר סיפר שהוא איבד 37 קילוגרמים ממשקלו בזמן שהיה מעוכב, ותיאר שחישמלו אותו כחלק מהעינויים שעבר.⁴⁸³ מעוכב נוסף סיפר שהוא היה יכול להשתמש בשירותים רק במשך 4 דקות, לאחריהן קיבל שוק חשמלי.⁴⁸⁴ רופא בריטי שחזר מעזה סיפר על עזתי שנלקח מבית חולים ועוכב למשך כמה שבועות בהן היה כבול, ומסיבה זו פיתח פצעי לחץ בשני צדי גופו. כששוחרר, עצמות האגן שלו היו חשופות בשני הצדדים.⁴⁸⁵ תחקיר של ה-BBC באמצע מרץ מצא שצה"ל היכה, השפיל ועיכב במשך ימים עשרות אנשים מהצוות הרפואי של בית החולים נאסר. שר החוץ של הממלכה המאוחדת אמר שהתחקיר "מטריד מאוד",⁴⁸⁶ בעוד שהדובר של UNICEF תיאר את היקף ההרס בבית החולים שהפסיק לפעול (בנון לאז).⁴⁸⁷ עד יוני, לפי עמותה אחת, התקשורת הבינלאומית כללה דיווחים על 7 מקרי אונס בפלסטינים עצורים ומעוכבים.⁴⁸⁸

בתחילת אפריל רופא בבית חולים שדה במתקן המעצר בשדה תימן תיאר תנאים קשים בהם הוחזקו עזתיים מעוכבים. במכתב מתואר שבאותו שבוע שני מטופלים עברו קטיעה של רגל כתוצאה מפציעה שהחלה מאיזוק ("מדובר באירוע שגרתני"). בבית החולים מתקיימים האכלה בקשית, עשיית צרכים בחיתול, עיני החולים מכוסות, והם נמצאים באיזוק מתמיד.⁴⁸⁹ (גם לפני במלחמה, 95% מהאסירים נאזקו בזמן שקיבלו טיפול רפואי).⁴⁹⁰ רופא אחר סיפר דברים דומים והוסיף שהחולים במתקן ערומים מלבד החיתולים שהם לובשים. הוא האמין כ"אפילו הטיפול הרפואי בבסיס מהווה עינויים".⁴⁹¹ מקור רפואי שביקר במתקן תיאר את המצב "זה כמו עולם אחר או חור שחור. יש שם מדגרה של מחלות".⁴⁹² באמצע אפריל ארגון רופאים לזכויות אדם ישראל קרא "לסגור את שדה תימן – עכשיו" מכיוון שהמתרחש שם שיקף "נקודת שפל לאתיקה ולמקצועיות הרפואית".⁴⁹³ תחקיר של CNN במאי אישש את הממצאים על בסיס ראיונות עם שלושה ישראלים שעבדו במתקן. התחקיר הוסיף תיאורים כמו "האוויר מלא בריח של פצעים מוזנחים שהושארו להירקב". עזתיים הוכו בשגרה "מתוך נקמה" ו"הופשטו מכל דבר שמזכיר [את היותם] בני אדם".⁴⁹⁴ תחקיר של הניו יורק טיימס ביוני מצא עדויות נוספות דומות, והוסיף פרטים לגבי מקרי אונס של עזתיים מעוכבים.⁴⁹⁵ חובש ישראלי ששירת

<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-02/ty-article/.premium/0000018f-3945-d516-afbf-ffc73dd00000>⁴⁷⁶

<https://twitter.com/Hanine09/status/1769258663837827582>⁴⁷⁷

<https://www.nytimes.com/2024/03/03/world/middleeast/unrwa-gaza-detention-israel.html>⁴⁷⁸

https://www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/summary_on_detention_and_alleged_ill-treatmentupdated.pdf⁴⁷⁹

https://www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/summary_on_detention_and_alleged_ill-treatmentupdated.pdf⁴⁸⁰

https://www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/summary_on_detention_and_alleged_ill-treatmentupdated.pdf⁴⁸¹

<https://www.abc.net.au/news/2024-04-19/allegations-of-gaza-abuse/103692464>⁴⁸²

<https://www.abc.net.au/news/2024-04-19/allegations-of-gaza-abuse/103692464>⁴⁸³

<https://euromedmonitor.org/en/article/6367/Killing,-torture,-and-injections-of-unknown-substances:-Intl.-community-must-act-on-Israeli-violations-of-Gaza-detainees>⁴⁸⁴

<https://www.youtube.com/watch?v=oEBcDUytMts>⁴⁸⁵

<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68513408>; <https://www.bbc.com/news/uk-68546268>⁴⁸⁶

https://twitter.com/1james_elder/status/1770440852717912117⁴⁸⁷

<https://euromedmonitor.org/en/article/6367/Killing,-torture,-and-injections-of-unknown-substances:-Intl.-community-must-act-on-Israeli-violations-of-Gaza-detainees>⁴⁸⁸

<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-04/ty-article/.premium/0000018e-9ac3-dd2b-ad9f-dadb900f0000>⁴⁸⁹

<https://www.israelhayom.co.il/health/article/14391915>⁴⁹⁰

<https://www.abc.net.au/news/2024-04-19/allegations-of-gaza-abuse/103692464>⁴⁹¹

<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-28/ty-article/.premium/0000018f-bbb6-dc1f-abef-ffb9de50000>⁴⁹²

<https://www.phr.org.il/shut-down-the-sde-teiman-facility-now-heb/>⁴⁹³

<https://www.cnn.com/2024/05/10/middleeast/israel-sde-teiman-detention-whistleblowers-intl-cmd/index.html>⁴⁹⁴

<https://www.nytimes.com/2024/06/06/world/middleeast/israel-gaza-detention-base.html>⁴⁹⁵

במתקן סיפר שהורו לו לבצע הליכים רפואיים שהיו מחוץ לתחום המומחיות שלו, ושהורו לו לבצע את ההליכים האלו ללא הרדמה.⁴⁹⁶ במשך שבועות היה במתקן מחסור בתרופות לטיפול במחלות כרוניות. בתחילת אפריל שהו במתקן המעצר בין 600-800 עזתים (ו-849 אחרים היו עצורים בבתי כלא),⁴⁹⁷ אבל ישראל צמצמה משמעותית את מספר הכלואים בו החל מתחילת יוני.⁴⁹⁸

לפחות מאות נשים עוכבו בעזה ובגדה מאז ה-7.10 (140 בעזה באמצע דצמבר⁴⁹⁹). פאנל מומחים של משרד הנציב העליון לזכויות אדם של האו"ם מצא עדויות לפגיעות קשות בזכויות האדם של נשים פלסטיניות, שכוללות השמת נשים בעזה בכלוב בזמן קור וגשם וללא מזון, תקיפות מיניות שכוללות שני מקרי אונס, אימים באונס ובתקיפות מיניות, כמו גם העלאת תמונות לאינטרנט של נשים מעוכבות כשהן במצבים משפילים.⁵⁰⁰ אישה פלסטינית אחת שעוכבה טענה ש"ברוב החקירות, אני ורוב המעוכבות קיבלנו אימים חוזרים ונשנים שנאנס".⁵⁰¹ בראיון עם אישה פלסטינית שעוכבה היא תיארה את ההתעללות המינית, הנפשית והפיזית שחוותה במהלך יותר מחודש עד לשחרורה.⁵⁰² נשים אחרות אמרו דברים דומים.⁵⁰³ כמעט באותו הזמן, קצין בכיר ישראלי לעבר טען שבכיר אמריקאי האשים את צה"ל בפגיעה מכוונת "באופן שיטתי" בנשים פלסטיניות.⁵⁰⁴ בסוף מאי, דו"ח של עמותה תיאר שנשים עזתיות שנעצרו הוצבו לפעמים בעירום מול חיילים גברים וקיבלו אימים באונס, בנוסף לעינויים שאותם עברו גברים עזתים שנעצרו.⁵⁰⁵

<https://www.cnn.com/2024/05/10/middleeast/israel-sde-teiman-detention-whistleblowers-intl-cmd/index.html> ;⁴⁹⁶
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-10/ty-article/0000018f-622a-d9a0-a38f-ee2f1f8e0000>
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-04/ty-article/.premium/0000018e-9ac3-dd2b-ad9f-dadb900f0000>⁴⁹⁷
; <https://www.cnn.com/2024/06/05/middleeast/israel-top-court-sde-teiman-hearing-intl/index.html>⁴⁹⁸
; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-06-05/ty-article/.premium/0000018f-e1b1-db29-a3ef-edbb381c0000> ;
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-06-11/ty-article/00000190-0719-da02-a1dc-ff5b23460000> ;
<https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/un-human-rights-office-opt-disturbing-reports-north-gaza-mass-detentions-ill-treatment-and-enforced-disappearances-possibly-thousands-palestinians>⁴⁹⁹
<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/israelopt-un-experts-appalled-reported-human-rights-violations-against>⁵⁰⁰
<https://euromedmonitor.org/en/article/6342/Hostages-of-Israeli-revenge-in-the-Gaza-Strip:-Testimonies-of-100-released>⁵⁰¹
(עמוד 45)
<https://twitter.com/MiddleEastEye/status/1762502752184467495>⁵⁰²
; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1772749440027074609>⁵⁰³
 . <https://twitter.com/MiddleEastEye/status/1773318803075531136> .
שחיילי צה"ל אנסו נשים בזמן הפשיטה לבית החולים אל-שיפא. הטענה המרכזית הוסרה, ועורך לשעבר בערוץ אל-ג'זירה (ששידר אותה) ואחיה של הטוענת טענו שלא היו דברים מעולם. <https://www.youtube.com/watch?v=3mN1SRUx0R8> ;
<https://www.middleeastmonitor.com/20240324-women-in-gaza-are-being-raped-and-this-is-not-being-investigated-or-reported/> ;
; <https://www.ynet.co.il/news/article/by115iqc0a> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1771585576963092757>
<https://www.timesofisrael.com/al-jazeera-report-alleging-idf-rapes-in-shifa-hospital-retracted/>
<https://www.ipost.com/israel-hamas-war/article-793420>⁵⁰⁴
<https://euromedmonitor.org/en/article/6342/Hostages-of-Israeli-revenge-in-the-Gaza-Strip:-Testimonies-of-100-released>⁵⁰⁵
[Palestinian-detainees-reveal-crimes-of-torture,-cruel-treatment](https://www.middleeastmonitor.com/20240324-women-in-gaza-are-being-raped-and-this-is-not-being-investigated-or-reported/)

בישראל מתקיים דיון פתוח וציבורי בנושא טיהור אתני, כולל על ידי שרים בקואליציה. שר האוצר,⁵⁰⁶ השר לביטחון לאומי (שאף אמר שישמח לגור בעזה),⁵⁰⁷ השר למורשת (שאמר שהטלת פצצת אטום על עזה היא אחת האפשרויות),⁵⁰⁸ שר החקלאות (שטען שישראל מבצעת נכבה נוספת),⁵⁰⁹ שרת ההסברה לשעבר⁵¹⁰ ושרת משפטים לשעבר.⁵¹¹ חברי כנסת נוספים אמרו דברים דומים.⁵¹² עובדי מדינה אחרים דיברו גם כן באופן דומה. ראש מועצה מקומית, למשל, הציע לשלוח את כל העזתים ללבנון, לשטח את כל הרצועה כך ש"תהפוך למזיאון ריק, כמו אושוויץ".⁵¹³ חלק מחיילי וקציני צה"ל הנלחמים בעזה תומכים באותו רעיון.⁵¹⁴ תוכנית ממשלתית להעביר את כל העזתים לחצי האי סיני נחשפה בתחילת המלחמה.⁵¹⁵ ישראל ניסתה להשפיע על ארה"ב להפעיל לחץ על מצרים לקבל פליטים פלסטינים,⁵¹⁶ וניסתה לשכנע מדינות אחרות ביניהן קונגו לקבל פליטים פלסטינים.⁵¹⁷ אזורים אחרים שהוצעו כיעדים להעברת האוכלוסיה הפלסטינית כוללים את ערב הסעודית, ירדן, האיחוד האירופאי וצ'ילה.⁵¹⁸ על פי התקשורת הישראלית, צ'אד ורואנדה הביעו עניין בקבלת עשרות אלפי פלסטינים בתמורה לתמיכה כלכלית נדיבה שתכלול גם תמיכה צבאית.⁵¹⁹ בתחילת פברואר, חבר כנסת מהקואליציה טען שהסילוק של עזתים מצפון הרצועה הוא "ההישג היחידי שיש לנו במלחמה".⁵²⁰ באמצע פברואר התפרסם כי ממשלת מצרים בונה אזור ביטחון העשוי לקבל פליטים פלסטינים במקרה של התקפה ישראלית על רפיח,⁵²¹ ובסוף מרץ מקור מצרי טען שמצרים תאפשר כניסה של כ-150,000 פלסטינים במקרה של פעולה ישראלית ברפיח.⁵²² באמצע מרץ ג'ארד קושנר, חתנו של דונלד טראמפ, הציע שישראל תפנה את הפלסטינים מהרצועה והוסיף כי ל"קו החוף של עזה יש ערך [כלכלי] רב".⁵²³ על פי הערכות באפריל, מספר הפלסטינים שברחו למצרים היה בין 30 ל-50 אלף.⁵²⁴ בתחילת אפריל, חברת כנסת מהקואליציה סיפרה שיש במספר משרדי ממשלה "עבודה מאחורי הקלעים" על הכנת תוכנית להתיישבות מחודשת בעזה.⁵²⁵ בסוף אפריל, שר הכלכלה תיאר את הקרב הקרב בדרום הרצועה ככזה שנגד עמלק, וקרא להשמדה מוחלטת של הערים שם.⁵²⁶

<https://www.timesofisrael.com/ministers-call-for-resettling-gazas-palestinians-building-settlements-in-strip/> ;⁵⁰⁶
<https://x.com/N12News/status/1798769743119167566>
<https://www.timesofisrael.com/ministers-call-for-resettling-gazas-palestinians-building-settlements-in-strip/> ;⁵⁰⁷
<https://www.kikar.co.il/%D7%94%D7%A8%D7%99%D7%90%D7%99%D7%95%D7%A0%D7%95%D7%AA/sdtnq3> ;
<https://x.com/KhaledYousry22/status/1798729352412319874>
<https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/596470/> ;
https://twitter.com/Eliyahu_a/status/1772645094295830643⁵⁰⁸
<https://www.haaretz.com/israel-news/2023-11-12/ty-article/israeli-security-cabinet-member-calls-north-gaza-evacuation-nakba-2023/0000018b-c2be-dea2-a9bf-d2be7b670000>⁵⁰⁹
<https://www.hidabroot.org/article/1187840>⁵¹⁰
<https://www.youtube.com/watch?v=JEU-dQWOIL4>⁵¹¹
<https://twitter.com/tzvisucot/status/1754822778950148138>⁵¹²
 ; ראה גם <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/a-hrc-56-crp-4.pdf> ;
 פסקאות 138-141.
<https://www.jpost.com/israel-hamas-war/article-778367>⁵¹³
<https://x.com/ytirawi/status/1794113236708573451> ; <https://x.com/ytirawi/status/1794826941209702699>⁵¹⁴
<https://www.mekomit.co.il/%d7%94%d7%9e%d7%a1%d7%9e%d7%9a-%d7%94%d7%9e%d7%9c%d7%90-%d7%a9%d7%9c-%d7%9e%d7%a9%d7%a8%d7%93-%d7%94%d7%9e%d7%95%d7%93%d7%99%d7%a2%d7%99%d7%9f-%d7%9b%d7%99%d7%91%d7%95%d7%a9-%d7%a2%d7%96%d7%94-%d7%95/> ; <https://www.972mag.com/intelligence-ministry-gaza-population-transfer/>⁵¹⁵
<https://www.washingtonpost.com/politics/2023/12/21/biden-netanyahu-dispute-palestinian-state/>⁵¹⁶
https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/israeli-officials-said-in-talks-with-congo-others-on-taking-in-gaza-emigrants/⁵¹⁷
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/01/04/gaza-displaced-civilians-resettlement-israel/>⁵¹⁸
<https://www.zman.co.il/453910/popup/>⁵¹⁹
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/war-2023/2024-02-05/ty-article-live/0000018d-762a-dd6e-a98d-f62a9c200000?liveBlogItemid=310435701#310435701>⁵²⁰
<https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-egypt-building-buffer-zone-palestinian-refugees>⁵²¹
<https://www.ynet.co.il/news/article/hkl1144krc> ; <https://www.alaraby.co.uk/politics/%D9%85%D8%B5%D8%B1-%D8%AA%D8%B7%D9%84%D8%A8-%D9%85%D8%B9%D9%84%D9%88%D9%85%D8%A7%D8%AA-%D9%88%D9%85%D8%B3%D8%A7%D8%B9%D8%AF%D8%A7%D8%AA-%D9%85%D9%86-%D8%A3%D9%85%D9%8A%D8%B1%D9%83%D8%A7-%D9%82%D8%A8%D9%84-%D8%B9%D9%85%D9%84%D9%8A%D8%A9-%D8%B1%D8%81%D8%AD>⁵²²
<https://www.theguardian.com/us-news/2024/mar/19/jared-kushner-gaza-waterfront-property-israel-negev>⁵²³
<https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-04-04/ty-article-magazine/.highlight/0000018e-a379-d315-ab9f-aff98d4b0000>⁵²⁴
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1777360030380986803>⁵²⁵
 ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-30/ty-https://twitter.com/ytirawi/status/1785075803870404644>⁵²⁶
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-30/ty-article/premium/0000018f-2e6c-d502-a5bf-eeeeebb50000>

המצב בו אין תוכנית ברורה⁵²⁷ או מטרות ברורות למלחמה מאפשר לישראלים רבים לתמוך ביישוב יהודי מחודש של רצועת עזה אחרי המלחמה.⁵²⁸ מעל 30 ארגוני ימין תמכו בכנס בנושא בסוף ינואר.⁵²⁹ בסך הכל השתתפו בכנס 11 שרים ו-15 חברי כנסת (מתוך כ-120 בסך הכל).⁵³⁰ מספר חיילי צה"ל הצהירו שברצונם ליישב מחדש את עזה, כשהם לבושים במדים ומצולמים בתוך רצועת עזה.⁵³¹ במרץ עשה זאת בראיון בטלוויזיה מפקד גדוד שריון.⁵³² סקר בדצמבר מצא ש-58% מהציבור בישראל תומך בפניו כל אוכלוסיית עזה מהרצועה גם במחיר גינוי בינלאומי.⁵³³ סקרים בינואר, פברואר, מרץ ואפריל מצאו שכ-20-25% מהישראלים תומכים בהתיישבות מחודשת ברצועת עזה.⁵³⁴ סקר ממרץ-אפריל מצא ש-50% מהישראלים היהודים תומכים בשליטה של ישראל ברצועת עזה אחרי המלחמה.⁵³⁵

מידע אנקדוטלי מעזה וישראל כולל אינדיקציות נוספות: סרטון מסוף פברואר מציג טרקטור אזרחי ישראלי חורש בתוך רצועת עזה כ"תמונת ניצחון".⁵³⁶ בתחילת מרץ הצליחו פעילים יהודים להיכנס לרצועת עזה לזמן קצר במטרה להקים שם יישוב.⁵³⁷ סרטון של שיירה צבאית נוסעת ברחוב מרכזי ברצועת עזה מראה מספר גדול מאוד של דגלי ישראל בידי הכביש.⁵³⁸ מנהיגה מוכרת של ציבור המתנחלים אמרה בראיון ב-CNN שסילוק תושבי הרצועה מתבקש, ושיש לה רשימה של 500 משפחות יהודיות שמעוניינות ומוכנות להתיישב ברצועת עזה.⁵³⁹ חבר כנסת לשעבר טען בטלוויזיה ביוני ש"אנחנו [ישראלים יהודים] לא נוכל לחיות בארץ הזאת אם איסלמו-נאצי אחד שכזה נשאר בעזה ואנחנו לא חזרנו לעזה, והפכנו אותה לעזה העברית".⁵⁴⁰

מסרטונים בתוך הרצועה נראה שחיילים בצה"ל בנו את "בית הכנסת הראשון בחאן יונס"⁵⁴¹, הכריזו על בית כנסת נוסף בעיר,⁵⁴² והכניסו ספר תורה בלפחות ארבעה מקרים (שכונת שיח' רדואן, האוניברסיטה האיסלאמית בעזה, חאן יונס ומסדרון נצרים).⁵⁴³ חייל אחד צילם את עצמו מצויר בספריי את בית המקדש בירושלים על הריסות מסגד בעזה.⁵⁴⁴ תכנים אחרים כוללים סרטון של פיצריה בחאן יונס שמופעלת על ידי חיילים ושלט שמצהיר על תקווה לפתיחת סניף של מסעדת מזון מהיר.⁵⁴⁵ חיילים אחרים מחזיקים בשלט של חברת בניה אמריקאית מניו ג'רזי על רקע ההריסות בעזה (ודגל ארה"ב).⁵⁴⁶ נראה שדונה איתליה (רשת בינלאומית של פיצה) פתחה "פיצריה" עבור צה"ל בתוך בית שננטש על ידי בעליו בחאן יונס.⁵⁴⁷ נראה שרוב היוזמות הללו היו קצרות בזמן. בסוף מרץ נראה שחיילים הקליטו את עצמם קוראים את מגילת אסתר בבית החולים אל-שיפא.⁵⁴⁸ סרטונים מאפריל הראו שצה"ל השתלט על בית החולים הטורקי-פלסטיני, השתמש בו

<https://www.washingtonpost.com/politics/2024/03/18/biden-israel-gaza-rafah-palestinians/>⁵²⁷
https://www.mako.co.il/news-politics/2023_q4/Article-9f47fed9563eb81027.htm ; <https://www.jpost.com/israel-hamas-war/article-794770>⁵²⁸
<https://twitter.com/AlonLeeGreen/status/1746855797328433436>⁵²⁹
<https://www.nytimes.com/2024/02/09/world/middleeast/israel-gaza-settlers.html>
https://www.mako.co.il/news-politics/2024_q1/Article-7ce65d03aa05d81027.htm⁵³⁰
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1746854844818681861> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1745907053426565605>⁵³¹
<https://twitter.com/ytirawi/status/1781809245312180237> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1788897079642689855> ;
<https://x.com/abierkhatib/status/1793720981607071831> ;
<https://x.com/YehudaShaul/status/1737112308672016760>⁵³²
<https://www.kan.org.il/content/kan-news/defense/727102> ; הוא נזף כתוצאה מכך
<https://www.now14.co.il/%D7%A1%D7%A7%D7%A8-%D7%94%D7%A6%D7%99%D7%91%D7%95%D7%A8-%D7%AA%D7%95%D7%9E%D7%9A-%D7%91%D7%A4%D7%99%D7%A0%D7%95%D7%99-%D7%94%D7%A8%D7%A6%D7%95%D7%A2%D7%94-%D7%92%D7%9D-%D7%91%D7%9E%D7%97%D7%99/> ; <https://www.ynet.co.il/news/article/rvals5f00p>
<https://ippi.org.il/en/%D7%A1%D7%A7%D7%A8-%D7%97%D7%93%D7%A9-%D7%94%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%9D-%D7%95%D7%94%D7%9E%D7%9E%D7%A9%D7%9C-%D7%94%D7%90%D7%9E%D7%A8%D7%99%D7%A7%D7%90%D7%99-%D7%A2%D7%9C-%D7%9E%D7%A1> ;
<https://en.idi.org.il/articles/53666>⁵³⁵
<https://www.pewresearch.org/global/2024/05/30/israeli-views-of-the-israel-hamas-war/>⁵³⁶
<https://twitter.com/ytirawi/status/1760758994350588389>⁵³⁷
<https://www.ynet.co.il/news/article/r11oner3a> ; <https://www.972mag.com/israeli-settlers-gaza-outpost-erez-crossing/>⁵³⁸
<https://twitter.com/VerminusM/status/1774080556701245486>⁵³⁹
<https://www.youtube.com/watch?v=LqRzf2oMaM> ; <https://www.youtube.com/watch?v=FkXJwErm8DM>⁵⁴⁰
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-26/ty-...> ; <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68650815> ;
[article/premium/0000018f-15e8-da70-a7bf-7deb81b40000](https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68650815)⁵⁴¹
<https://x.com/ireallyhateyou/status/1802435990251848148>⁵⁴²
<https://twitter.com/yanivkub/status/1742189448006127715>⁵⁴³
<https://twitter.com/ytirawi/status/1745979741931282775>⁵⁴⁴
<https://twitter.com/ytirawi/status/1750793042850664750> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1743588216630919271>⁵⁴⁵
<https://twitter.com/KhalilAsslan/status/1753364384800252200> ; <https://x.com/moshebs11/status/1766830282219372906>⁵⁴⁶
<https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1756666882331988140>⁵⁴⁷
<https://twitter.com/arixegal/status/1747704367145201666>⁵⁴⁸
<https://twitter.com/ytirawi/status/1765450350549487672> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1759534834710352030>⁵⁴⁹
<https://twitter.com/ytirawi/status/1753547113638604865>⁵⁴⁷
<https://twitter.com/KhaledYousry22/status/1771974813491360211>⁵⁴⁸

ואף חגג בו סעודה גדולה בפסח (סדר?).⁵⁴⁹ יחידה אחרת השתלטה על בית ספר עזתי והפכה אותו לבסיס צבאי.⁵⁵⁰ במאי, עיתונאי הציג את בית הכנסת הראשון באזור רפיח,⁵⁵¹ וקבוצת חיילים מצה"ל הכריזה על גבי שלט מאולתר על הקמת יישוב חדש ברצועה.⁵⁵²

על פי כל העדויות שראיתי, ישראל מבצעת הרס שיטתי בעזה כדי להפוך אותה לבלתי ראויה למגורים בעתיד. בשבוע הראשון של המלחמה ישראל הטילה 6,000 פצצות על עזה, יותר ממה שעשתה ארה"ב באפגניסטן במשך שנה.⁵⁵³ בשלושת החודשים הראשונים של המלחמה, ישראל הרסה יותר מ-10,000 מבנים – בהשוואה לכ-4,700 מבנים שנהרסו בקרב על ח'אלב במשך שלוש שנים בזמן מלחמת האזרחים בסוריה. קואליציה של ארגוני סיוע העריכה בדצמבר שבניה מחדש של הבתים שנהרסו עד אז תיקח 7-10 שנים במידה ויימצא מימון, ותעלה כ-3.5 מיליארד דולר.⁵⁵⁴ דו"ח של הבנק העולמי והאו"ם מצא שמחיר הנזק למבנים ברצועה הגיע ל-18.5 מיליארד דולר בסוף ינואר (המחיר בצוק איתן ב-2014 היה 1.4 מיליארד דולר).⁵⁵⁵ באמצע מאי בכיר באו"ם העריך שהבניה מחדש בעזה תעלה כ-50 מיליארד דולר במשך כעשרים שנה.⁵⁵⁶ שנים רבות יידרשו לפנות את ההריסות שנתרו מהרס אזורי מגורים (בין 26 ל-37 מיליון טון נכון לאפריל).⁵⁵⁷ מומחה של האו"ם לפינוי מוקשים טען שרק פינוי ההריסות עשוי לקחת כ-14 שנים.⁵⁵⁸ מומחה בנושא הרס באזורי קרב טען שהמקרה של עזה מתאים להגדרת 'דומיסייד' (domicide) – הפרה מסיבית של הזכות למגורים ולתשתיות בסיסיות באזורי מגורים שהפכו לבלתי ראויים למגורים – ובעצמו פשע נגד האנושות.⁵⁵⁹

ישראל הטילה יותר מ-500 פצצות במשקל טון בתוך השטח הבנוי הצפוף בעזה, למרות הנזק הגדול שפצצות אלו גורמות (פגיעה או מוות ברדיוס של עד 365 מטרים מסביב לנקודת הפגיעה). פצצות אלו גדולות פי 4 מהפצצות הגדולות ביותר שבהן השתמשה ארה"ב כשנלחמה בדעאש במוסול, ארה"ב השתמשה בפצצה אחת בלבד במשקל טון לאורך כל המערכה שלה נגד דאעש.⁵⁶⁰ כבר אחרי חודשיים של לחימה, ישראל גרמה ליותר הרס בעזה מאשר ההרס לו גרמה סוריה בח'אלב (2012-2016) או רוסיה במריופול (2022) או (באופן יחסי) בעלות הברית בגרמניה במלחמת העולם השנייה,⁵⁶¹ כמו גם הפעולות נגד דאעש במוסול (2016-7) או בא-רקה (2017).⁵⁶²

מעל 60% מיחידות הדיור שבעזה נהרסו או נפגעו.⁵⁶³ בהתבסס על תצלומי אוויר, מומחים העריכו באמצע ינואר שבין 142,900 ל-176,900 בניינים נפגעו.⁵⁶⁴ בתחילת מרץ נהרסו או נפגעו 54.8% מהבניינים ברצועה

<https://twitter.com/KhaledYousry22/status/1778864079995568598> ;⁵⁴⁹
<https://twitter.com/RamAbdu/status/1784694240921989320>
<https://twitter.com/KhaledYousry22/status/1785413134011838765>⁵⁵⁰
<https://twitter.com/YakiAdamker/status/1787846143096828303>⁵⁵¹
https://twitter.com/T_Nachala/status/1786806755374084274⁵⁵²
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-04/ty-article-magazine/-highlight/amid-israeli-destruction-in-gaza-a-new-crime-against-humanity-emerges-domicide/0000018c-d585-d751-ad8d-ffa5965e0000>⁵⁵³
<https://www.wsj.com/world/middle-east/gaza-destruction-bombing-israel-aa528542> ;⁵⁵⁴
https://twitter.com/NRC_MiddleEast/status/174134134311110950⁵⁵⁵
<https://thedocs.worldbank.org/en/doc/14e309cd34e04e40b90eb19afa7b5d15-0280012024/original/Gaza-Interim-Damage-Assessment-032924-Final.pdf>
: בנוסף – הערכה שעלות השיקום תהיה כ-20 מיליארד דולר באמצע פברואר:
<https://www.reuters.com/world/middle-east/gaza-post-war-reconstruction-estimated-20-billion-un-trade-body-2024-02-15/>⁵⁵⁶
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-05-02/rebuilding-gaza-to-cost-50-billion-over-two-decades-un-says>⁵⁵⁷
; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-150>⁵⁵⁷
<https://www.theguardian.com/world/2024/apr/26/gazas-37m-tonnes-of-bomb-filled-debris-could-take-14-years-to-clear-says-expert> ;
<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-104>⁵⁵⁸
<https://www.theguardian.com/world/2024/apr/26/gazas-37m-tonnes-of-bomb-filled-debris-could-take-14-years-to-clear-says-expert>⁵⁵⁸
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-04/ty-article-magazine/-highlight/amid-israeli-destruction-in-gaza-a-new-crime-against-humanity-emerges-domicide/0000018c-d585-d751-ad8d-ffa5965e0000>⁵⁵⁹
<https://www.cnn.com/gaza-israel-big-bombs/index.html> ; <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/12/israel-opt-us-made-munitions-killed-43-civilians-in-two-documented-israeli-air-strikes-in-gaza-new-investigation/>⁵⁶⁰
<https://apnews.com/article/israel-gaza-bombs-destruction-death-toll-scope-419488c511f83c85baea22458472a796>⁵⁶¹
; <https://foreignpolicy.com/2024/02/14/gaza-war-israel-civilian-deaths-urban-warfare-hamas>⁵⁶²
<https://news.un.org/en/story/2024/04/1149051>⁵⁶³
<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>⁵⁶³
<https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2024/jan/30/how-war-destroyed-gazas-neighbourhoods-visual-investigation>⁵⁶⁴

(כ-70% בצפון, כ-50% בחאן יונס).⁵⁶⁵ ההיקף גדל ל-58.5% בתחילת יוני.⁵⁶⁶ סרטונים מרחפנים מציגים את היקף ההרס.⁵⁶⁷ עד לסוף מרץ, בין רבע לשליש מהחממות ברצועה נהרסו לגמרי, בין 40-48% ממטעי העצים נפגעו, כ-48% מהעצים נפגעו או הרוסו, וכ-38% מהשטחים החקלאיים (כמחצית משטח הרצועה לפני המלחמה) נהרסו מפעילות צבאית ישראלית.⁵⁶⁸ חלק מההרס מכון, כפי שמעידים סרטונים שהעלו חיילי צה"ל.⁵⁶⁹ כתוצאה מהמלחמה וההרס, עד דצמבר איבדו את עבודתם 89% מקרב העזתים.⁵⁷⁰ נכון לאפריל, כל הצוות של לפחות בית חולים אחד לא קיבל משכורת מאז ה-10.7.⁵⁷¹ על פי הערכות, התל"ג של עזה ירד ב-80% מאז תחילת המלחמה.⁵⁷²

ישראל הרסה מבנים שהקשר בינם לחמושי חמאס הוא רופף או לא קיים,⁵⁷³ כולל רשימה ארוכה של מוסדות תרבות,⁵⁷⁴ אתרים היסטוריים וארכיאולוגיים,⁵⁷⁵ עשרות מבני ממשלה (כולל הפרלמנט)⁵⁷⁶ ובית המשפט המרכזי,⁵⁷⁷ מבני דת (מעל 233 מסגדים ו-3 כנסיות),⁵⁷⁸ אוניברסיטאות (רוב או כל האוניברסיטאות ברצועה נהרסו על פי Euro-Med Human Rights Monitor, 5 מ-7 האוניברסיטאות העיקריות ברצועה נהרסו או נפגעו על פי NBC, 12 מ-12 אוניברסיטאות נפגעו או נהרסו על פי Le Monde),⁵⁷⁹ בתי חולים,⁵⁸⁰ מוסדות חינוך (88% ממבני בתי הספר ספגו נזק כלשהו, 13 ספריות ציבוריות נהרסו או נפגעו),⁵⁸¹ ארכיונים,⁵⁸² ומשרדי או"ם.⁵⁸³ כבר בתחילת דצמבר ישראל הרסה או פגעה ביותר מ-100 אתרי מורשת, כולל בניינים מהתקופה הרומית, הביזנטית וימי הביניים⁵⁸⁴ (עד לסוף אפריל המספר עלה ל-195 אתרים כאלו).⁵⁸⁵ חיילי צה"ל צולמו בתוך מחסן עתיקות ומנהל רשות העתיקות בישראל העלה תוכן למדיה החברתית שמעיד על הצגת חלק מהפריטים שנלקחו מעזה בכנסת (התוכן נמחק מאז).⁵⁸⁶ תחקיר של עמותת עקב אחרי הנת"ב של יחידה צה"לית אחת ברצועה, והעלה חששות רציניים ביחס לסיבות לפיצוצים הרבים להם הייתה אחראית.⁵⁸⁷ אזורים מסוימים טוהרו לחלוטין ממבנים פלסטיניים. למשל, חייל צה"ל טען שיחידתו קיבלה הנחיה להרוס את

565 https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Br (עמוד 6). ניתוחים אחרים הגיעו למספרים אחרים, כמו <https://unosat.org/products/3804> (35% עד לסוף פברואר) <https://www.wsj.com/world/middle-east/gaza-destruction-bombing-israel-aa528542> (50% עד לסוף דצמבר) <https://www.conflict-damage.org>, נבדק ב-17.6, המספר היה מעודכן ל-1.6.⁵⁶⁶ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777786701768708193>⁵⁶⁷ <https://www.theguardian.com/environment/2024/mar/29/gaza-israel-palestinian-war-ecocide-environmental-destruction-pollution-rome-statute-war-crimes-aoe>; <https://forensic-architecture.org/investigation/ecocide-in-gaza> <https://x.com/ytirawi/status/1796232276818424251>⁵⁶⁹ <https://gisha.org/almost-89-of-gaza-residents-have-lost-their-jobs-heb>⁵⁷⁰ <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/14e309cd34e04e40b90eb19afa7b5d15-0280012024/original/Gaza-Interim-Damage-Assessment-032924-Final.pdf> https://www.democracynow.org/2024/4/11/surgeons_in_gaza⁵⁷¹ <https://news.un.org/en/story/2024/04/1148296>⁵⁷² <https://www.972mag.com/mass-assassination-factory-israel-calculated-bombing-gaza/>⁵⁷³ <https://twitter.com/ytirawi/status/1790901748346867875>; https://x.com/JalalAK_jojo/status/1797296916763418747⁵⁷⁴ <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israeli-army-says-it-struck-islamic-university-of-gaza/3015542>⁵⁷⁵ <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-26/ty-article-magazine/premium-bombing-historical-sites-in-gaza-israel-is-destroying-everything-beautiful/0000018c-a565-df1f-a7bf-b7e53e8e0000>; <https://www.theartnewspaper.com/2023/12/22/gaza-city-archives-among-heritage-sites-destroyed-in-israel-hamas-war>; <https://www.unesco.org/en/gaza/assessment>; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1766458940118769799>⁵⁷⁶ <https://www.wsj.com/world/middle-east/gaza-destruction-bombing-israel-aa528542>⁵⁷⁷ <https://www.newarab.com/news/israel-destroys-gaza-courthouse-dozens-govt-buildings>⁵⁷⁸ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-192>⁵⁷⁹ <https://twitter.com/PeruginiNic/status/1747730495482310771>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6108/Israel-kills-dozens-of-academics.-destroys-every-university-in-the-Gaza-Strip>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6163/Israel%E2%80%99s-demolition-of-educational-institutions.-cultural-objects-in-Gaza-is-additional-manifestation-of-genocide>; <https://www.nbcnews.com/specials/gaza-universities-destroyed-israel-military-war/index.html>; <https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/03/07/all-12-universities-in-gaza-have-been-the-target-of-israeli-attacks-it> <https://twitter.com/RamAbdu/status/1786005107986841626>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1760766861279391872>⁵⁸⁰ <https://www.latimes.com/opinion/story/2023-12-12/gaza-library-bombing>; <https://lithub.com/gazas-main-public-library-has-been-destroyed/>; <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024> <https://www.youtube.com/watch?v=dCNftkL7cx4>⁵⁸² <https://twitter.com/RamAbdu/status/1771195504883339683>⁵⁸³ <https://www.npr.org/2023/12/03/1216200754/gaza-heritage-sites-destroyed-israel>⁵⁸⁴ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/04/un-experts-deeply-concerned-over-scholasticide-gaza>⁵⁸⁵; <https://www.middleeastmonitor.com/20240122-israel-army-displays-artefacts-stolen-from-gaza-in-the-knesset>⁵⁸⁶ <https://twitter.com/EmekShavehHeb/status/1749030636529008651>⁵⁸⁷ <https://www.bellingcat.com/news/2024/04/29/weve-become-addicted-to-explosions-the-idf-unit-responsible-for-demolishing-homes-across-gaza>

הכפר ח'וזאעה, והציג סרטון שהראה את הפעילות, שנמשכה שבועיים, ותוצאותיה.⁵⁸⁸ במציאות זו, גם מחסה פשוט – למשל אוהל – נמכר במחיר של למעלה מ-3,000 שקלים. אלו שלא יכולים להרשות מחסה כזה מאלתרים לעצמם מחסה.⁵⁸⁹ אפשרות אחרת היא לשכור דירות שרופות וחצי הרוסות. דירה אחת כזו בחאן יונס הושכרה ב-1200 שקלים לחודש.⁵⁹⁰

התשתיות האזרחיות בעזה, הנחוצות לקיום חברה, ניזוקו באופן משמעותי. רוב העמותות הרשומות בעזה (980 לפני המלחמה) הפסיקו לפעול.⁵⁹¹ כ-88% מכל בתי הספר נפגעו.⁵⁹² נכון לסוף מרץ, ישראל הרסה 91% (51 מ-56) מסיני הבנקים ו-92% (84 מ-91) מהכספומטים ברצועת עזה. כל הבנקים והכספומטים ששרדו נמצאים בדרום הרצועה.⁵⁹³ שימוש בכספומט או ניסיון למשוך כסף של אדם באמצעות חלפני כספים מלווה בעמלות גבוהות (למשל 17%).⁵⁹⁴ לפחות 16 בתי קברות הושחתו באופן משמעותי על ידי צה"ל, בין השאר על ידי דחפורים.⁵⁹⁵ סרטון אחד למשל מראה בית דחפור נוסע בתוך בית קברות,⁵⁹⁶ בעוד שאחר מציג הרס של דחפור בבית קברות שהשאר עשרות גופות פזורות בשטח.⁵⁹⁷ בדיקה עיתונאית העלתה שצה"ל שיטח אזורים בהם נקברו גופות בבית החולים נאסר.⁵⁹⁸ צה"ל שיטח אזורים נרחבים באמצעות דחפורים.⁵⁹⁹ סרטון מציג את השריפה של שכונת שגעי'ה במבצע צבאי.⁶⁰⁰ צילומי לוויין מציגים את היקף ההרס העצום בחאן יונס.⁶⁰¹ בסוף מרץ, דובר של UNICEF תיאר שחאן יונס "נהרסה לחלוטין" וש"הזוועה גדולה מכדי שנוכל לתאר אותה".⁶⁰²

על פי ממצאים מהשטח, נראה שישראל מנסה להרוס את כל הבניינים בתוך הרצועה במרחק קילומטר מהגדר בין ישראל לרצועה כדי ליצור "אזור חיץ".⁶⁰³ אזור חיץ זה יגוסס ב-16% משטח הרצועה.⁶⁰⁴ הרס כזה תואר על ידי הנציב העליון לענייני זכויות אדם באו"ם כ"הפרה בוטה של אמנת ז'נבה הרביעית וכפשע מלחמה".⁶⁰⁵ באמצע פברואר התקשורת הישראלית דיווחה שישראל בונה כביש שיחצה את הרצועה לשניים, עדות נוספת לתוכניתיה של ישראל לכיבוש מחדש של הרצועה.⁶⁰⁶ בתחילת מרץ בניית הכביש הושלמה,⁶⁰⁷ והוא משמש לתנועה מהירה לעומק הרצועה, וצה"ל מתכנן להחזיקו לעוד "שנה לפחות".⁶⁰⁸ לפחות 750 מבנים נהרסו כדי לייצר אזור חיץ משני צדי הכביש.⁶⁰⁹ בחודשים לאחר מכן, ישראל בנתה בסיסים בתוך רצועת עזה, בין השאר במבנים אזרחיים כמו בית חולים ובית ספר, כמו גם מגדלי שמירה ומוצבים.⁶¹⁰

<https://www.bellingcat.com/news/2024/04/29/weve>; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1744195835577921772>⁵⁸⁸
:become-addicted-to-explosions-the-idf-unit-responsible-for-demolishing-homes-across-gaza ;
<https://x.com/ytirawi/status/1798462630736396472>⁵⁸⁹
<https://www.nytimes.com/2024/05/18/world/middleeast/israel-gaza-economy.html>⁵⁹⁰
<https://x.com/lamIbrahim21/status/1797521016702550496>⁵⁹¹
<https://thedocs.worldbank.org/en/doc/14e309cd34e04e40b90eb19afa7b5d15-0280012024/original/Gaza-Interim-Damage-Assessment-032924-Final.pdf>⁵⁹²
<https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>⁵⁹³
<https://twitter.com/ryangrim/status/1774422433736393207>⁵⁹⁴
<https://www.nytimes.com/2024/05/18/world/middleeast/israel-gaza-economy.html>⁵⁹⁵
; <https://www.cnn.com/2024/01/20/middleeast/israel-gaza-cemeteries-desecrated-investigation-intl-cmd/index.html>⁵⁹⁶
:גם; <https://twitter.com/QudsNen/status/1749145986595713498>⁵⁹⁷
<https://twitter.com/HossamShabat/status/1779565112300302634>⁵⁹⁸
<https://twitter.com/RamAbdu/status/1771125186370101561>⁵⁹⁹
<https://twitter.com/RamAbdu/status/1743386378606412188>⁶⁰⁰
<https://news.sky.com/story/israel-bulldozed-mass-graves-at-gaza-hospital-sky-news-analysis-shows-13121638>⁶⁰¹
<https://twitter.com/ytirawi/status/1750443193575886945>⁶⁰²
<https://twitter.com/ytirawi/status/1767698980127838474>⁶⁰³
<https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-14/ty-article-magazine/.premium/0000018e-3bab-db12-a9ef-fbfb627d0000>⁶⁰⁴
<https://www.theguardian.com/world/2024/mar/22/unicef-official-utter-annihilation-gaza>⁶⁰⁵
<https://twitter.com/ytirawi/status/1758376261628436523>⁶⁰⁶
<https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-28/ty-article-magazine/.premium/0000018d-9cc9-df62-a3fd-9ecdb8420000>⁶⁰⁷
; <https://www.wsj.com/world/middle-east/israel-gaza-hamas-war-buffer-zone-explained-2a7347af>⁶⁰⁸
<https://www.mekomit.co.il/ps/135417/>⁶⁰⁹
<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/widespread-destruction-israeli-defence-forces-civilian-infrastructure-gaza>⁶¹⁰
<https://twitter.com/YairWallach/status/1759572148559962424>⁶¹¹
<https://news.sky.com/story/israel-completes-construction-of-road-which-cuts-across-gaza-strip-13089556>⁶¹²
https://twitter.com/Doron_Kadosh/status/1762434310831796618; <https://www.wsj.com/world/middle-east/israel-is-building-a-road-bisecting-gaza-in-next-phase-of-war-c73503ff>⁶¹³
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/05/17/gaza-israel-netzarim-corridor-war-hamas/>⁶¹⁴
; <https://www.washingtonpost.com/world/2024/05/17/gaza-israel-netzarim-corridor-war-hamas/>⁶¹⁵
<https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-04-18/ty-article-magazine/.premium/0000018e-f03c-d240-a19f-f43f6da50000>⁶¹⁶
<https://x.com/ytirawi/status/1795129920902873557>; <https://inews.co.uk/news/world/israel-gaza-superhighway-watchtower-post-war-plans-3090909>⁶¹⁷

ההרס בעזה גרם ל-75% מהאוכלוסיה לעזוב את בתיהם.⁶¹¹ תחקיר של הוראות הפינוי של צה"ל לאוכלוסיה האזרחית בעזה העלה מספר רב של מקרים של חוסר בהירות וחוסר עקביות.⁶¹² כך למשל, היו לפחות חמש גרסאות שונות של האזור הבטוח א-מואסי, שבעצמו הופצץ ושאליו צה"ל פלש קרקעית.⁶¹³ תחקיר של NBC בחן שבעה מקרים של הפצצות של צה"ל באזורים שהוכרזו כבטוחים אשר הרגו אזרחים.⁶¹⁴ חלק מהוראות הפינוי ניתנו באופן מקוון בזמן של עצירה מוחלטת של התקשורת ברצועה.⁶¹⁵ כבר בתחילת פברואר, 67% משטח הרצועה קיבל הוראות פינוי.⁶¹⁶ כתוצאה מהוראות חוזרות ונשנות אלו, והצפיפות הרגילה ברצועה, פלסטינים רבים נאלצו להתפנות מספר פעמים.⁶¹⁷

⁶¹¹ <https://twitter.com/UNHumanRights/status/1742863747683668418>; <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>

⁶¹² למשל; <https://edition.cnn.com/2024/01/26/middleeast/hala-khreis-white-flag-shooting-gaza-cmd-intl/index.html>; <https://x.com/marcowenjones/status/1795063041513402446>

⁶¹³ <https://gaza.forensic-architecture.org/displacement>; https://content.forensic-architecture.org/wp-content/uploads/2024/03/Humanitarian-Violence_Report_FA.pdf; https://content.forensic-architecture.org/wp-content/uploads/2024/05/Inhumane-Zones-Report-Forensic-Architecture_WEBSITE.pdf. ראה גם:

⁶¹⁴ <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/a-hrc-56-crp-4.pdf>, פסקה 96.

⁶¹⁵ <https://twitter.com/NBCNightlyNews/status/1784001112124932600>

⁶¹⁶ https://www.business-standard.com/world-news/israel-s-evacuation-covers-67-of-gaza-leaves-palestinians-crammed-124020600748_1.html

⁶¹⁷ <https://gaza.forensic-architecture.org/displacement>; https://content.forensic-architecture.org/wp-content/uploads/2024/03/Humanitarian-Violence_Report_FA.pdf; <https://www.mekomit.co.il/%D7%94%D7%9E%D7%A6%D7%91-%D7%91%D7%A8%D7%A4%D7%99%D7%97-%D7%9E%D7%99%D7%93%D7%A8%D7%93%D7%A8-%D7%95%D7%AA%D7%95%D7%A9%D7%91%D7%99%D7%9D-%D7%9C%D7%9E%D7%A8%D7%9B/>; <https://palestine.beehiiv.com/p/surviving-genocide-people>; <https://www.youtube.com/watch?v=cK7oytWs7vQ>; <https://www.mekomit.co.il/ps/133730/>; <https://palestine.beehiiv.com/p/israel-tried-starve-gaza-palestine>; <https://www.mekomit.co.il/ps/135043/>; <https://www.mekomit.co.il/ps/135923/>

ממשלת ישראל נמנעה מלבצע תהליכים רציניים כדי לשחרר את 120+ החטופים הישראלים שנשארו בעזה.⁶¹⁸ עד לזמן הכתיבה, שוחררו בפעילות צבאית שבעה חטופים בלבד מתוך כ-250 שנחטפו ב-7.10.2019.⁶¹⁹ הפעולה הצבאית ששחררה שניים מהם בפברואר גם הרגה 74 עזתים (או כ-100), רובם הגדול אזרחים.⁶²⁰ פעולה צבאית אחרת ששחררה ארבעה מהם ביוני הרגה גם לפחות 274 עזתים, ביניהם נשים וילדים רבים, ופצעה מאות.⁶²¹ שלושה חטופים אחרים נורו על ידי חיילי צה"ל בעזה למרות שהניפו דגלים לבנים וקראו לעזרה.⁶²² חטוף אחר נהרג במהלך ניסיון חילוץ שכשל.⁶²³ נראה ששלושה חטופים אחרים הומתו בגז שצה"ל הזרים למנהרות.⁶²⁴ בסוף פברואר תחקיר ישראלי מצא כי לפחות עשרה חטופים נהרגו מפעילות צה"ל, כולל מקרה בו צה"ל תקף מבנה למרות החשד כי נמצאים בו חטופים.⁶²⁵ בסוף מרץ פרסם כתב ותיק לענייני מודיעין כי רק 60-70 מהחטופים הישראלים נותרו בחיים.⁶²⁶ הערכות מודיעין אמריקאיות הציעו מספר דומה.⁶²⁷ המספר קטן נכון לסוף מאי.⁶²⁸

מצד שני, ההפוגה הזמנית במלחמה הסתיימה בשחרורם של 105 חטופים.⁶²⁹ במקום לשאת ולתת על שחרור חטופים נוספים, הממשלה מעדיפה להמשיך את המבצע הצבאי, למרות הנזק הצפוי לחטופים. אותם חטופים ששוחררו בעסקה אמרו פעמים רבות שההפצצות הישראליות שחוו היו בין הדברים המפחידים ביותר שחוו בזמן שהיו בעזה.⁶³⁰ דובר הליכוד, ששוחח עם משפחות החטופים, הזהיר אותם מהפעלת לחץ לבחירות מוקדמות מכיוון ש"מערכת בחירות זה רע לחטופים" וש"בתקופה כזאת הרפוש שצף הוא רב".⁶³¹ יש עדויות נוספות שבני משפחות החטופים נמנעות מלבקר את הממשלה מחד שביקורת כזו תוביל להעברת בני המשפחה החטופים לסוף התור מבחינת סדר העדיפויות בשחרור.⁶³² באמצע מרץ, ראש מטה מנהלת החטופים החליט לפרוש מתפקידו בשל תחושתו שהדרג המדיני לא עושה את הנדרש כדי להגיע לעסקת חטופים.⁶³³ תחושות דומות הביעו גם גורמים נוספים במערכת הביטחון הישראלית.⁶³⁴ חבר ממשלה התייחס לבני משפחות החטופים בבוז.⁶³⁵ בסוף מרץ חלק ממשפחות החטופים האשימו באופן ציבורי את ראש הממשלה בדחייה מתמשכת של עסקה לשחרורם.⁶³⁶ באמצע אפריל שני אנשים מצוות המשא ומתן לגבי החטופים, לפחות אחד מהם היה מעורב בצוות בחצי שנה, אמרו במפורש שהממשלה ובמיוחד ראש הממשלה מנסים לעכב ואף למנוע עסקה לשחרור חטופים.⁶³⁷ דובר משפחות החטופים לשעבר הסכים שראש

<https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-113>⁶¹⁸
<https://www.haaretz.com/israel-news/2023-10-30/ty-article/.premium/israel-rescues-woman-soldier-kidnapped-to-gaza-by-0000018b-81cc-df47-a3df-ffcdbcdc0000> ; <https://www.nytimes.com/2024/02/11/world/middleeast/israel-gaza-hostages-rescued.html>⁶¹⁹
<https://www.cnn.com/2024/02/12/middleeast/israel-airstrikes-rafah-ground-offensive-looms-intl-hnk/index.html>⁶²⁰
<https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-strikes-rafah-refugee-camp-22-killed-local-health-officials-say-2024-02-12/>
<https://x.com/ofercass/status/1799425838397395195> ; <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-rescues-four-hostages-gaza-palestinians-say-50-dead-israeli-assault-2024-06-08/> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-06-08/ty-article/0000018f-f7e1-d084-abef-f7e94fff0000> ; <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-pounds-central-gaza-hostages-gaza-palestinian-death-toll-hostage-rescue-raid-rises-274-2024-06-09/> ; <https://www.972mag.com/nuseirat-camp-israeli-hostages-massacre-gaza/>⁶²¹
<https://www.ft.com/content/2e299603-2fed-4855-9694-9801008c48dc>⁶²²
<https://www.ynet.co.il/news/article/rjzpo117da>⁶²³
<https://www.wsj.com/world/middle-east/israel-said-their-sons-were-murdered-by-hamas-these-mothers-werent-convicted-15461312>⁶²⁴ ; <https://twitter.com/tomashinyu3/status/1747651031737979233>
<https://www.ha-makom.co.il/post/revital-host-id>⁶²⁵ . בסבירות גבוהה גם ארבעת החטופים האלו:
<https://www.ynet.co.il/news/article/ry7qkbjbc> . ראה גם: <https://www.ynet.co.il/news/article/b1e4mwjja>⁶²⁶
<https://www.haaretz.co.il/blogs/yossimelman/2024-03-26/ty-article/0000018e-7564-d787-a5de-75e616c60000>⁶²⁷
<https://www.wsj.com/world/middle-east/hamas-may-not-have-enough-living-hostages-for-cease-fire-deal-61606c66>⁶²⁸
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-05-26/ty-article/.premium/rafah-operation-advances-as-israel-faces-added-pressure-by-icj-ruling-to-end-the-war/0000018f-b179-dfc6-a3ef-b57daa210000>⁶²⁹ (פחות מ-64 חטופים נותרו בחיים)
<https://www.cnn.com/interactive/2023/12/world/hostage-israel-hamas-deal-dq>⁶³⁰
<https://www.maariv.co.il/news/israel/Article-1061467>⁶³¹
https://twitter.com/Bar_ShemUr/status/1757852992215056477⁶³²
<https://www.ynet.co.il/news/article/bjkutcon6>⁶³³
<https://13tv.co.il/item/news/politics/security/sqpwy-903972705>⁶³⁴
<https://www.haaretz.co.il/blogs/yossimelman/2024-03-26/ty-article/0000018e-7564-d787-a5de-75e616c60000>⁶³⁵
<https://www.haaretz.co.il/blogs/yossimelman/2024-03-26/ty-article/0000018e-7564-d787-a5de-75e616c60000> ; <https://13tv.co.il/item/news/politics/politics/hostages-903992721>
<https://www.maariv.co.il/news/politics/Article-1085268>⁶³⁶
<https://www.ynet.co.il/news/article/bjebbohyc>⁶³⁷
https://twitter.com/Uvda_tweet/status/1778496650798833931

הממשלה מנע עסקה משיקולים פוליטיים.⁶³⁸ מספר גורמים זרים – כולל מקטאר – אמרו דברים דומים.⁶³⁹ במאי, חברי כנסת מהקואליציה החריפו את ההתבטאויות נגד משפחות החטופים,⁶⁴⁰ בעוד שהמשטרה ותומכי הממשלה השתמשו באלימות נגדן ברחובות.⁶⁴¹ בסוף מאי, ראש המל"ל אמר בשיחה עם משפחות חטופים שישראל לא תסיים את המלחמה בעסקה לשחרור כל החטופים, ותקף מילולית חלק מקרובי המשפחה של החטופים בשיחה.⁶⁴² ביוני, פוליטיקאי בכיר וחבר בקבינט המלחמה לשעבר טען שראש הממשלה סירב לעסקת חטופים משיקולים פוליטיים.⁶⁴³

<https://www.zman.co.il/481871/>⁶³⁸
; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-14/ty-article/.premium/0000018e-de16-deb6-afee-ded71d110000>⁶³⁹
<https://twitter.com/selftitled/status/1784272179817041951> ; <https://www.ynet.co.il/news/article/yokra13937291> ;
<https://www.ynet.co.il/news/article/hyw3njir0>⁶⁴⁰
<https://www.ynet.co.il/news/article/hko00u9uma>⁶⁴¹
<https://www.israelhayom.co.il/news/local/article/15767757> ; <https://www.israelhayom.co.il/news/local/article/15775483>⁶⁴²
; <https://www.timesofisrael.com/israel-wont-end-war-for-deal-to-free-all-hostages-pms-aide-said-to-tell-families>⁶⁴²
<https://www.ynet.co.il/news/article/sj118wnin0> ; <https://www.maariv.co.il/news/politics/Article-1103425>⁶⁴²
<https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/760712/>⁶⁴³

הגדה המערבית מושכת פחות תשומת לב בתקשורת ובשיח הציבורי. ישראל כשלה במשך שנים להחיל את שלטון החוק על המתנחלים באזור. למשל, מתוך 1,600 מקרים של אלימות מתנחלים בין 2005 ל-2023, רק 3% הסתיימו בהרשעה.⁶⁴⁴ למרות זאת, המצב שם התדרדר במהירות מאז תחילת המלחמה. לפחות 18 קהילות של רועים/בדואים ננטשו בשל התקפות של מתנחלים (968 התקפות נרשמו מאז ה-7.10).⁶⁴⁵ בערך 4,000 פלסטינים בגדה איבדו את בתיהם ב-2023,⁶⁴⁶ ובתיהם של 2,155 נהרסו מאז ה-7.10.⁶⁴⁷ מתנחלים הרגו מספר פלסטינים, ופצעו, גירשו, הטרידו והבריחו אחרים.⁶⁴⁸ במקרים מסוימים, מתנחלים תקפו כפרים פלסטינים בקבוצה גדולה יותר.⁶⁴⁹ כשצלם עיתונות ישראלי יהודי בן 72 נתפס על ידי המתנחלים, הם היכו אותו, גנבו את רכושו (ושרפו חלק ממנו), ושברו לו מרפק ואצבע. הצלם סיפר שחיילים אבטחו את המתנחלים ולא עזרו לו למרות בקשותיו.⁶⁵⁰ רבים מהמתנחלים שגויסו ליחידות הגנה אזורית במהלך המלחמה פועלים מאז במדים עם תמיכה מלאה של צה"ל, ובהקשר זה תוקפים ומתעמרים בפלסטינים.⁶⁵¹ בסוף מאי, צה"ל הודיע שיחלק רובים למתנחלים שאינם חלק מכיתות הכוננות ביישוביהם.⁶⁵²

בסך הכל כ-521 פלסטינים נהרגו בגדה מאז תחילת המלחמה.⁶⁵³ מחצית מההרוגים בגדה מאז תחילת שנת 2023 (פי 4 מאשר ב-2022) נהרגו באירועים בהם לא תועדו עימותים חמושים. כך למשל סגן ראש עיריית ירושלים טען שהמשטרה השתמשה בכדורים חיים וירתה במתפרעים פלסטיניים בתחילת אוקטובר, וכך הרגה חמישה מתושבי מזרח ירושלים.⁶⁵⁴ מאז ה-7.10, נפצעו בגדה מעל 5,200 פלסטינים.⁶⁵⁵ תחקיר של הוול סטריט ג'ורנל מצא כי מאז ה-7.10 מתנחלים בנו במהירות כבישים והתנחלויות נוספות בגדה המערבית. מדינת ישראל סירבה לבחון את ממצאי התחקיר של העיתון.⁶⁵⁶ נכון לסוף מרץ, צה"ל המשיך להחזיק מחסומים בכניסות לכפרים בגדה שאילצו את התושבים המקומיים לנסוע בדרכים עוקפות.⁶⁵⁷ נכון לאותו הזמן, ישראל אסרה על כניסת פלסטינים מהגדה העובדים בישראל, מה שהוביל לאובדן הכנסתם ולמצב כלכלי קשה בגדה.⁶⁵⁸ במקרים מסוימים, ישראל גם מנעה מפלסטינים בגדה לעבד את שטחיהם החקלאיים במשך חודשים רבים.⁶⁵⁹

<https://www.nytimes.com/2024/05/16/magazine/israel-west-bank-settler-violence-impunity.html>⁶⁴⁴
 ; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-178-west-bank>⁶⁴⁵
<https://twitter.com/YehudaShaul/status/1758122975386014057> ; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1770753310686917108> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1770743445969064360> ; <https://www.mekomit.co.il/%D7%A7%D7%94%D7%99%D7%9C%D7%94-%D7%A4%D7%9C%D7%A1%D7%98%D7%99%D7%A0%D7%99%D7%AA-%D7%92%D7%95%D7%A8%D7%A9%D7%94-10-%D7%99%D7%9E%D7%99%D7%9D-%D7%9C%D7%90%D7%97%D7%A8-%D7%A9%D7%A7%D7%9D-%D7%9C%D7%99/> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-30/ty-article-magazine/premium/0000018f-1068-d97f-abcf-fce987090000> (18)
<https://www.ochaopt.org/content/about-4000-palestinians-displaced-west-bank-2023>⁶⁴⁶
<https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-178-west-bank>⁶⁴⁷
<https://www.washingtonpost.com/investigations/2024/01/09/israel-settler-violence-qusra-west-bank/> ; <https://www.newyorker.com/magazine/2024/03/04/israel-west-bank-settlers-attacks-palestinians> ; <https://twitter.com/masafering/status/1786353369658839199> ; <https://x.com/lssaamro/status/1796595059259044284> ; <https://x.com/masafering/status/1802412746572435879> ; <https://apnews.com/article/israel-palestinians-gaza-hamas-west-bank-war-f85997a95d5579159ffe83d2c0cb988e>⁶⁴⁹ ; <https://apnews.com/article/israel-palestinians-gaza-west-bank-7e75e1ef8f5307946d24f8b9a190fd66> ; <https://twitter.com/AlonLeeGreen/status/1779136328480805197> ; <https://www.ynet.co.il/yedioth/article/yokra13889978>⁶⁵⁰ ; <https://x.com/nurityohanan/status/1798226333186871622> ; <https://x.com/btselem/status/1793384580046565608>⁶⁵¹ ; <https://x.com/QudsNen/status/1801295354840629385> ; <https://x.com/tzvisuccot/status/1796110479816818955>⁶⁵² ; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-178-west-bank>⁶⁵³ ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/1754079208643420204>⁶⁵⁴ ; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-178-west-bank>⁶⁵⁵ ; <https://www.wsj.com/video/series/in-depth-features/visual-evidence-shows-illegal-settler-construction-in-west-bank-surginq/BF11225B-45A7-430A-A39C-48336B5B8286>⁶⁵⁶ ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-19/ty-article/premium/0000018e-50c4-dca4-ad8e-f4fe5f020000>⁶⁵⁷ ; <https://news.sky.com/story/the-war-may-be-in-gaza-but-its-effects-can-mean-starvation-in-the-west-bank-13101929>⁶⁵⁸ ; <https://www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/2024-05-25/ty-article/premium/distance-requirements-and-barriers-how-palestinians-are-being-expelled-from-their-land/0000018f-acf8-df13-a3af-bcfef1270000>⁶⁵⁹

בשלושת החודשים הראשונים של השנה, ישראל הכריזה על כמות שיא של שטחים בגדה, כמעט 11,000 דונם, כאדמות מדינה.⁶⁶⁰ כמות זו כוללת את השטח הגדול ביותר עליו ישראל הכריזה על שטח מדינה לפחות מאז 1993.⁶⁶¹ כתבת תחקיר של הניו יורק טיימס פרסמה מסמך בו אלוף פיקוד מרכז מודה בכתב במרץ שמאז תחילת המלחמה קיימת עלייה חדה בבניה הלא חוקית היהודית בגדה המערבית, ובמקביל דה פקטו לא התקיימה אכיפה שאמורה למנוע בניה כזו. המציאות בבניה לא חוקית פלסטינית הייתה שונה לחלוטין.⁶⁶² במאי, שר הביטחון ביטל את חוק ההתנתקות שאסר על התיישבות בארבע נקודות בגדה.⁶⁶³

עדויות להרג פלסטינים

מספר סרטונים מראים הרג של פלסטינים לא חמושים ולא מאיימים.⁶⁶⁴ כששטר מג"ב ירה למוות בילד פלסטיני בן 12 שירה זיקוק לאוויר, השר לביטחון לאומי הגיע לבקרו ושיבח את התנהלותו ואמר שמגיע לו צל"ש.⁶⁶⁵ חיילי צה"ל מחופשים לעובדי מערכת הבריאות ולנשים מוסלמיות נכנסו לבית חולים בגדה המערבית והרגו שלושה מבוקשים בשנתם, כולל אחד שהיה משותק במשך כשלושה חודשים.⁶⁶⁶ במקרה אחר, חייל ירה למוות בפלסטיני שהתגייר לאחר שמצא בתיקו סכין. שני סרטונים שפורסמו הראו שהפלסטיני הרים את ידיו באוויר כשנורה למוות.⁶⁶⁷ שני רועים פלסטיניים נורו למוות על ידי מתנחלים בזמן שחיילים נכחו באירוע ולא התערבו.⁶⁶⁸

התעללות, השפלה ומעצר של פלסטינים

סרטונים רבים מראים כוחות ישראליים מתעמרים בפלסטינים ומשפילים אותם,⁶⁶⁹ מכים אותם,⁶⁷⁰ מובילים אותם בעודם עירומים למחצה ברחובות,⁶⁷¹ הורסים את רכושם⁶⁷² או תשתיות ציבוריות,⁶⁷³ חוסמים כבישים,⁶⁷⁴ משחיתים סמלים פלסטיניים,⁶⁷⁵ וקוראים לנכבה נוספת.⁶⁷⁶ תמונה אחת מציגה תיק מלא בכסף

<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-04-11/ty-article/.premium/israel-has-declared-record-amount-of-west-bank-land-as-state-owned-in-2024/0000018e-c7a2-dd23-a3cf-e7a713c90000>⁶⁶⁰
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/03/22/israel-largest-west-bank-settlement-blinken-visit/>⁶⁶¹
<https://www.nytimes.com/2024/05/16/magazine/israel-west-bank-settler-violence-impunity.html>;⁶⁶²
<https://www.nytimes.com/interactive/2024/05/16/magazine/fox-document-march-24-redacted.html> ;
<https://www.ynet.co.il/news/article/byxkztxxc>⁶⁶³
החוקים: <https://www.gov.il/BlobFolder/legalinfo/disengagement-plan/he/%D7%A6%D7%95%20%D7%91%D7%93%D7%91%D7%A8%20%D7%91%D7%99%D7%98%D7%95%D7%9C%20%D7%97%D7%95%D7%A7%20%D7%94%D7%94%D7%AA%D7%A0%D7%AA%D7%A7%D7%95%D7%AA%20%D7%91%D7%9E%D7%A8%D7%97%D7%91%20%D7%97%D7%95%D7%9E%D7%A9.pdf>⁶⁶⁴
גם: https://twitter.com/AJA_Palestine/status/1781371375623536907 ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1746987605034447294>
<https://www.haaretz.com/israel-news/twilight-zone/2024-04-20/ty-article-magazine/.premium/a-palestinian-is-shot-dead-by-an-israeli-sniper-for-daring-to-go-up-on-his-roof/0000018e-f9a5-d6a0-a9ef-f9bd171b0000>⁶⁶⁵
; <https://twitter.com/Kahlissee/status/1767976353532383504>⁶⁶⁵
<https://twitter.com/itamarbengvir/status/1767860298432528673> ; <https://twitter.com/origivati/status/1767806214254002619>
<https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-forces-kill-3-gunmen-west-bank-hospital-army-says-2024-01-30/>⁶⁶⁶
<https://www.ynet.co.il/news/article/hym4dpy0t> ; <https://www.ynet.co.il/news/article/hk9p5nact> ;⁶⁶⁷
<https://twitter.com/KhaledYousry22/status/1773557971831632078>
<https://www.mekomit.co.il/ps/133998/>⁶⁶⁸
<https://twitter.com/ytirawi/status/1741445118333222937> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1748100280560845092> ;⁶⁶⁹
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1747358396519493874> ; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1751689800254476390> ;
<https://twitter.com/ytirawi/status/1760462497943839127> ; <https://twitter.com/ireallyhateyou/status/176520009580925182> ;
<https://twitter.com/masafering/status/1770529772885483666> ; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1770320641826169263> ;
<https://twitter.com/adinityay/status/1771990979333026009> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1780354741882474980> ;
<https://twitter.com/adinityay/status/1781214747104252184> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1781397024417448055> ;
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1783507450643063185> ; <https://twitter.com/ofercass/status/1785416217152344434> ;
<https://x.com/SaulStaniforth/status/1791485421903401141> ; https://x.com/brown_johnbrown/status/1792560897732341961 ;
<https://x.com/ireallyhateyou/status/1793287354372825172> ; <https://x.com/LensVeritatis/status/1793454169741033661> ;
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1781945504240214016> ; <https://twitter.com/AdameMedia/status/1761508331598848224>⁶⁷⁰
<https://twitter.com/ytirawi/status/1787112612880105776>⁶⁷¹
; <https://twitter.com/ytirawi/status/1756688401233817855> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1743038305581593033>⁶⁷²
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1776551587885801759> ; <https://twitter.com/ytirawi/status/1781677858953285846> ;
<https://x.com/Mistaclim/status/1801853273114116104>
<https://twitter.com/QudsNen/status/1751125745701671025>⁶⁷³
<https://twitter.com/ytirawi/status/1782135295204262065>⁶⁷⁴
<https://twitter.com/ytirawi/status/1768010284860416327>⁶⁷⁵
<https://x.com/btselem/status/1793384580046565608>⁶⁷⁶

שנלקח כביזה.⁶⁷⁷ אחרת מראה חייל שחוגג את יום הולדתו(?) עם בלונים כשברקע פלסטיני כפות עם כיסוי עיניים שוכב על הרצפה.⁶⁷⁸ בסרטון אחד נראה שכוחות צה"ל חטפו או עצרו פלסטיני, הלבישו אותו במדים, אזקו את ידיו ורגליו בשרשראות ונראה שהשתמשו בו כבמגן אנושי.⁶⁷⁹ גם כאן מוצגים סרטונים הומוריסטיים הקשורים להשפלה ודה-הומניזציה של פלסטינים,⁶⁸⁰ התייחסות אליהם כאל עמלק,⁶⁸¹ ואף תמונות של חיילים המצטלמים עם הלבשה תחתונה בתוך בתים של פלסטינים עליהם פשטו.⁶⁸² סרטונים רבים מראים נערי גבעות מתעמתים עם פלסטינים ותוקפים אותם,⁶⁸³ או מתנחלים הלבושים כחיילים מעכבים פלסטינים, כולל על אדמתם הפרטית.⁶⁸⁴ מספר סרטונים אחרים מראים מתנחלים גובים את רכושם של פלסטינים,⁶⁸⁵ או חיילים אשר עומדים מנגד כשמתנחלים פוגעים באוכלוסיה אזרחית פלסטינית וברכוש.⁶⁸⁶ סגן ראש עיריית באר-שבע העלה לחשבון המדיה החברתית שלו תכנים משירות המילואים שלו, שכללו פלסטינים כפותים עם עיניים מכוסות ותכנים המתייחסים בברור לנקמה.⁶⁸⁷

פלסטינים רבים אחרים, כולל ילדים,⁶⁸⁸ נעצרו בגדה המערבית. בחודש הראשון ללחימה נעצרו יותר מ-2,200 פלסטינים. מעל 2,000 הוחזקו במעצר מנהלי, ללא כתב אישום או משפט. עצורים אלו סבלו מעינויים ויחס משפיל על פי ארגון זכויות האדם אמנסטי.⁶⁸⁹ עד לסוף מאי, כמעט 5,000 אנשים נעצרו בגדה (המספר לא כולל אנשים שנעצרו ושחררו לפני שהובאו אל מול שופט).⁶⁹⁰ בנקודת זמן זו, ישראל החזיקה במעצר (כלומר לפני הרשעה) 7,016 בני אדם, מתוכם 4,299 (יותר מ-60%) מוחזקים ללא משפט או אישום.⁶⁹¹

תיאורים רבים שמסרו כלואים ששחררו מעידים על התעללות מתמשכת מצד הסוהרים.⁶⁹² אחד סיפר שמדי יום מאז ה-7.10 הסוהרים אילצו את העצורים/אסירים לחול בעודם עטופים בדגל ישראל, ודרשו מהם לנשק את דגל ישראל, תוך כדי הכאתם אם הם מסרבים לעשות זאת. בנוסף, הסוהרים השליכו את המזון שניתן לאסירים על הרצפה ודרכו עליו.⁶⁹³ עצור אחר מבית לחם תיאר בפירוט את האלימות, ההתעללות וההשפלה שחוה בכלא הישראלי במשך שלושה חודשים בהם היה עצור במעצר מנהלי ללא האשמה או עדויות נגדו.⁶⁹⁴ עדויות נוספות לטענות אלו נמצאות ברשתות החברתיות.⁶⁹⁵ פוליטיקאי פלסטיני בכיר, דובר המועצה המחוקקת, נעצר באוקטובר. כששחרר ביוני, הוא סיפר על חלק מחוויותיו – שכללו אסיר שלכאורה הומת לאחר ששאל האם יש הפסקת אש בעזה, ואסיר אחר שנהרג לאחר שביקש מצוות הכלא שלא להעליב את הוריו.⁶⁹⁶

<https://twitter.com/ytirawi/status/1756695309239939117>⁶⁷⁷
<https://twitter.com/ytirawi/status/1758619734809928130>⁶⁷⁸
<https://twitter.com/TameeOliveFern/status/1752615765092815206>⁶⁷⁹
<https://twitter.com/ytirawi/status/1756697908907233406>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1756696385510883830>⁶⁸⁰
<https://twitter.com/ytirawi/status/1765313264324333905>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1765436458108653778>; <https://twitter.com/ytirawi/status/1765673191521874004>
<https://twitter.com/ytirawi/status/1790921496421937522>⁶⁸¹
<https://twitter.com/ytirawi/status/1782837821432082700>⁶⁸²
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1769435760392900855>; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1769277315941339483>⁶⁸³
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1769300216719515931>; <https://twitter.com/masafering/status/1769723591480742007>; <https://twitter.com/masafering/status/1775593225278939147>
<https://twitter.com/Mistaclim/status/1785895596198400359>; <https://twitter.com/lssaamro/status/1790820035201466412>
<https://twitter.com/masafering/status/1769453241929011501>⁶⁸⁴
<https://x.com/Mistaclim/status/1794071598372172056>; <https://twitter.com/Mistaclim/status/1753732272816029757>⁶⁸⁵
https://twitter.com/Yesh_Din/status/1779501559379849229⁶⁸⁶
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-05-20/ty-article/.premium/0000018f-9268-d212-abcf-d66d978d0000>⁶⁸⁷
<https://twitter.com/RamAbdu/status/177555921151693151>⁶⁸⁸
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/11/israel-opt-horrifying-cases-of-torture-and-degrading-treatment-of-palestinian-detainees-amid-spike-in-arbitrary-arrests/>⁶⁸⁹
<https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-05-28/ty-article-opinion/.premium/0000018f-beff-d0b7-abdf-feff4aa90000>⁶⁹⁰
הממשלה הפלסטינית, המספר היה קרוב ל-9,000: <https://cda.gov.ps/index.php/en/51-slider-en/17065-on-the-233rd-day-of-genocide-brief-on-detention-campaigns-carried-out-in-the-west-bank-since-october-7-until-may-26-2025>
<https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-05-28/ty-article-opinion/.premium/0000018f-beff-d0b7-abdf-feff4aa90000>⁶⁹¹
<https://www.haaretz.co.il/news/law/2023-12-30/ty-article/0000018c-b51e-d45c-a98e-bf5e7a340000>⁶⁹²
<https://twitter.com/RZabaneh/status/1784223150156181904>
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-01-02/ty-article/.premium/0000018c-c6e5-d6c4-ab8d-e7f561840000>⁶⁹³
<https://www.haaretz.co.il/news/twilightzone/2024-03-22/ty-article/.premium/0000018e-62b4-d541-a78e-ffff79470000>⁶⁹⁴
<https://twitter.com/ytirawi/status/1761463527489900685>⁶⁹⁵
<https://x.com/QudsNen/status/1801743540436771252>; <https://x.com/Palestinecapti1/status/1801781895413555571>⁶⁹⁶

כדי למקד את הדיון חלק זה יבחן את המדיה הישראלית והאמריקאית, כמו גם פעולות אחרות של מדינת ישראל שנועדו להגביל את השיח הציבורי.

הקדמה: תעמולה, הנקראת לעיתים גם דיפלומטיה ציבורית, נועדה להעביר מידע כדי להשפיע על תפיסות ציבור מסוים. תעמולה יכולה לכלול אמיתות, שקרים או מה שביניהם. מדינות וארגונים אחרים במאה ה-21 משתמשים בתעמולה באופן שגרתי. התעמולה של מדינת ישראל נקראת לעיתים קרובות הסברה.⁶⁹⁸

הקשר: חוקרים טוענים כבר במשך עשורים שלמרות המידע הרב מסביבנו, האדם הפשוט מוציא ממידע זה רק מעט אינפורמציה ועוד פחות ידע ותבונה.⁶⁹⁹ התוצאה הוגדרה עוד בשנות ה-90 כ"הרס התבונה הפוליטית" בשל המינפולציות של התקשורת המודרנית.⁷⁰⁰ חלק זה של המסמך מניח שהמידע שנמסר על ידי מדינות, ארגונים שאינם מדינות והתקשורת הוא מוטה, אבל גם אינו מהימן לחלוטין או לחלוטין לא מהימן מעצם הגדרתו. בפועל, גורמים אלו כותבים ומעבירים מידע כדי לשקף את האינטרסים השונים שלהם (למשל: פוליטיים, כלכליים או אידיאולוגיים). ראוי לציין שהבעיה המרכזית היא לא פייק ניוז – אלא העובדה שהרבה ממידע זה מוצא מהקשרו ומוטה בגסות על ידי גורמים אלו וכך מוביל למיסיאנפורמציה ודיסיאנפורמציה.⁷⁰¹ כדי להעריך טוב יותר את מהימנות המידע שערוצים שונים מוסרים, יש צורך בקריאה וחשיבה ביקורתיים, ובהערכה זהירה של מקור המידע.

התעמולה הישראלית כוללת אלמנטים מוסדיים שפועלים דרך המדינה.⁷⁰² ישראל ייחודית ביחס למדינות המגדירות עצמן כדמוקרטיות מערביות בכך שיש לה צנזור צבאי (פירוט נוסף למטה) וחוק שקובע שכל כתבה על נושאי ביטחון צריכה להיות מוגשת לצנזורה קודם לכן.⁷⁰³ כשהצנזורה מתערבת בכתבה, נאסר על גוף תקשורת להעביר מידע על התערבותה לקוראים (למשל על ידי השחרה של החלק האסור בפרסום).⁷⁰⁴ ראש הממשלה של ישראל לחץ את הצנזור הראשי להפעיל את הצנזורה במקרים נוספים, כולל כאלו ללא הצדקה בטחונית.⁷⁰⁵ במקרה דומה, אתר ללא שיוך רשמי שהקים משרד ההסברה הישראלי לתיעוד סרטונים ותמונות של חמאס מה-7.10 שנועד לקהל בינלאומי נחסם לגישת הציבור הישראלי.⁷⁰⁶

מדינת ישראל קונה סיקור חיובי בתקשורת הבינלאומית לפחות מאז 2018, אז טענה שמדינות רבות אחרות פועלות באותו אופן.⁷⁰⁷ שורה ארוכה של פוליטיקאים ומשרדי ממשלה עושים את אותו הדבר בתקשורת הלאומית.⁷⁰⁸ משרדי ממשלה לפעמים השתמשו בחוזים שאפשרו להם להטיל וטו על תוכן הסיקור החיובי שקנו.⁷⁰⁹ כבר ב-2017, ממשלת ישראל השקיעה עשרות וייתכן שאף מיליוני שקלים כדי ליצור רשת של ארגונים שבאמצעותם תוכל להעביר את תכני התעמולה שלה, שבמקור יועדו להילחם בדה-לגיטימציה של ישראל ובתנועת החרם נגדה (BDS).⁷¹⁰ בניגוד לתעמולה מסורתית וישירה, תעמולה זו נועדה לפעול דרך

⁶⁹⁷ בשל טבע העדויות, חלק זה עוסק בעיקר בשיח, בניגוד לשאר מסמך זה. האמת מאחוריו היא הרבה פחות ברורה. למרות האמור לעיל עשיתי כמיטב יכולתי להציג את העדויות באופן ביקורתי. אשמח לקבל ביקורת.

⁶⁹⁸ https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%94%D7%AA%D7%A2%D7%9E%D7%95%D7%9C%D7%94_%D7%94%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%AA ; https://www.the7eye.org.il/272146_D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%AA ; <https://lib.civics.cet.ac.il/pages/item.asp?item=9260&kwd=2079> ⁶⁹⁹ ; <https://lib.civics.cet.ac.il/pages/item.asp?item=9260&kwd=2079> ⁷⁰⁰ ; <https://firstdraftnews.org/long-form-article/understanding-information-disorder/> ⁷⁰¹ ; <https://theintercept.com/2024/02/07/gaza-israel-netanyahu-propaganda-lies-palestinians/> ⁷⁰² ; <https://www.haaretz.co.il/opinions/2022-07-26/ty-article-opinion/00000182-39f9-d145-a3df-7dfb21db0000> ⁷⁰³ ; <https://www.haaretz.com/opinion/2024-05-29/ty-article-> ⁷⁰⁴ <https://www.mekomit.co.il/ps/134881/> אבל ראה גם: <https://www.haaretz.com/opinion/.premium/reason-for-detention/0000018f-c0d3-dade-adeb-ecfb884f0000> ⁷⁰⁵ ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-11-29/ty-article/.highlight/0000018c-1adf-d4e4-a1df-3edf52340000> ; <https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-04-02/ty-article-opinion/.premium/0000018e-9ef0-d9c2-afbe-bef6abb00000> ⁷⁰⁶ ; <https://saturday-october-seven.com/> ⁷⁰⁷ ; <https://www.the7eye.org.il/281581> ⁷⁰⁷ ; <https://www.the7eye.org.il/268428> ; <https://shakuf.co.il/books/critical-reading.html> ⁷⁰⁸ ; <https://www.the7eye.org.il/281581> ⁷⁰⁹ ; <https://cdn.the7eye.org.il/uploads/2017/11/mizam201217.pdf> ; <https://www.the7eye.org.il/272146> ; <https://www.the7eye.org.il/269874> ; <https://www.the7eye.org.il/262318> ; <https://www.the7eye.org.il/276553> ;

ארגונים אזרחיים ולא ממשלתיים, והקישור למדינה מוסתר מצרכני המידע (ולפעמים מהארגון האזרחי בעצמו).⁷¹¹ מדינת ישראל עבדה עם מאות מהארגונים האלו וסביר להניח ששימרה את הקשרים איתם.⁷¹² משרד התפוצות, למשל, משתמש בכמה חברות שאמורות לנהל קמפיינים כאלו כדי להימנע מלסבך את ישראל במשבר דיפלומטי.⁷¹³ בינואר 2024, ישראל רכשה מערכת טכנולוגית להשפעה המונית שיכולה לייצר תוכן מתאים לקמפיינים של תודעה ברשת והחלה להשתמש בה.⁷¹⁴ בנוסף למאמצי מדינת ישראל, מספר חברות סטארט-אפ ניסו להשפיע על השיח בעצמן לפני ובמהלך המלחמה.⁷¹⁵

מחוץ לישראל, כלי תקשורת רבים "מלבינים" את ישראל באמצעות אמצעים ושיטות שונים. עובד לשעבר בחברת השידור הקנדית פירט איך כל דיווח על נושאים הקשורים לפלסטין היה נתון לקשיים רבים, ביניהם ביטולי ראיונות, אפשרות לחזרה על תכנים פרו-ישראליים שהופרכו בשידור, סירוב לנהל דיונים על נושאים מורכבים מפרספקטיבה ישראלית (כמו למשל שאלת הג'נוסייד), היעדר הקשר חשוב לאירועים בהווה (למשל המציאות לפני ה-7.10), עריכה של תכנים מעוררי מחלוקת (למשל התייחסויות לג'נוסייד והרעבה במהלך ראיון), הוספת אזכורים ביחס לטבע הבלתי-ניתן לאישוש של הצהרות אישיות (למשל על אובדן של קרובי משפחה של מרואיינים פלסטיניים), הסרת שמות ופרטי קשר של דוברים פלסטיניים ממאגרי מידע פנימיים, והתעלמות מהצהרות של בכירים ישראלים שניתן היה להבינן כקריאה לרצח עם.⁷¹⁶ פעולות אלו היו קשורות לפחות באופן חלקי לקמפיינים של קבוצות לובי מהצד הימני של המפה, שעזרו להשתיק את השיח בנושא.⁷¹⁷ חלק מההשפעה על התקשורת מגיע מאליטה עסקית מבוססת בארה"ב. קבוצה מאליטה זו דנה בתוכנית להוציא כ-50 מיליון דולר על קמפיין מדיה שנועד לקבע את הדימוי של חמאס כארגון טרור בקרב אמריקאים.⁷¹⁸

כמו מלחמות קודמות בעזה,⁷¹⁹ המלחמה הנוכחית מתאפשרת בשל מאמצי מדיה משמעותיים⁷²⁰ לעצב את השיח בישראל ובמערב – במדינות כמו ארה"ב, קנדה,⁷²¹ בריטניה וגרמניה.⁷²² לישראל השפעה רבה על תשומת הלב בתקשורת, בעיקר בארה"ב. ה-Intercept, למשל, הראה איך ישראל פעם אחר פעם "בוחרת נושא ודורשת את תשומת הלב העולמית אליו תוך כדי התעלמות מכל עניין אחר".⁷²³ אסטרטגיית מלחמת המידע של ישראל מתמקדת בארבעה ערוצים: (1) הדגשת זוועות אירועי ה-7.10; (2) ביטול קולות ביקורתיים; (3) הגבלת זרימת המידע שמגיעה מעזה לגבי המלחמה; (4) ליכוד הציבור הישראלי באמצעות הדגשת עוצמתו של צה"ל והרס עזה.⁷²⁴ המטרה המרכזית של קמפיין זה הייתה לייצר לגיטימציה להתקפות הישראליות המסיביות נגד עזה. ארבעת החלקים הבאים במסמך מתארים בפירוט את ארבעת הערוצים האלו.

הדגשת זוועות התקפות ה-7.10

<https://www.the7eye.org.il/444078> ; <https://www.the7eye.org.il/399982> ; <https://www.the7eye.org.il/443586> ; <https://www.ipost.com/israel-news/article-713678> ; <https://forward.com/israel/453286/us-pro-israel-groups-failed-to-disclose-grants-from-israeli-government/> ; <https://www.the7eye.org.il/272146> ⁷¹¹ ; <https://www.the7eye.org.il/272146> ; ⁷¹² https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://fs.knesset.gov.il/20/Committees/20_ptv_34835_7.doc&ved=2ahUKEwjE5r24_ZCFAxVhElkFHcatCNwQFnoECBEQAQ&usq=AOvVaw2FYnze1NfDxOLuLPUq-2rX (עמוד 8) ; <https://www.haaretz.com/israel-news/security-aviation/2024-06-05/ty-article-magazine/.premium/israel-secretly-targeted-american-lawmakers-with-gaza-war-influence-campaign/0000018f-e7c8-d11f-a5cf-e7cb62af0000> ⁷¹³ ; <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-01-16/ty-article-magazine/.premium/0000018c-e8c1-d765-ab9d-f8fd29800000> ⁷¹⁴ ; <https://www.israelhayom.com/opinions/can-ai-help-hasbara/> ; <https://wordsofiron.com/> ; ⁷¹⁵ <https://www.calcalistech.com/ctechnews/article/rkrug57na> ⁷¹⁶ ; <https://breachmedia.ca/cbc-whitewashed-israels-crimes-gaza-firsthand/> ⁷¹⁷ ; <https://breachmedia.ca/cbc-whitewashed-israels-crimes-gaza-firsthand/> ⁷¹⁸ ; <https://www.semafor.com/article/11/09/2023/billionaires-discuss-50-million-anti-hamas-media-blitz> ⁷¹⁹ ; Amer, "War Reporting in the International Press: A Critical Discourse Analysis of the Gaza War of 2008-2009", Ph.D. Dissertation (Hamburg, 2015). ⁷²⁰ <https://www.rollingstone.com/culture/culture-features/israel-social-media-twitter-messaging-david-saranga-1234874381/> ; <https://breachmedia.ca/cbc-whitewashed-israels-crimes-gaza-firsthand/> ⁷²¹ ; <https://adamtooze.substack.com/p/chartbook-271-reasons-of-state-memory> ⁷²² ; <https://theintercept.com/2024/02/07/gaza-israel-netanyahu-propaganda-lies-palestinians/> ; ⁷²³ <https://newyorkwarcrimes.com/a-continuous-series-of-insults-to-our-understanding> ; <https://foreignpolicy.com/2024/03/11/israel-gaza-hamas-netanyahu-warfare-misinformation/> ⁷²⁴

מיד לאחר ה-7.10 ישראל החלה בקמפיין פרסום מסיבי להדגיש את זוועות טבח החמאס.⁷²⁵ על פי סקירה אחת, בעשרת הימים הראשונים שלאחר הטבח, ישראל הציפה את המדיה החברתית בלפחות 70 פרסומות, שכללו סרטונים גרפיים, למיליונים. כ-30 סרטונים הוסרו משרתי גוגל בשל התכנים האלימים שכללו.⁷²⁶ סקירה אחרת מצאה שבפחות משבועיים ישראל הפנתה 88 פרסומות לקהלים במערב אירופה, ושילמה 7.1 מיליון דולר כדי להגיע למיליארד צפיות.⁷²⁷ לכל הפחות בשש מדינות באירופה פרסומות פרו-ישראליות שכללו תכנים קשים שימשו כפרסומות במשחקי מחשב מותאמים לילדים, ונצפו על ידי ילדים.⁷²⁸ בחודש הראשון של המלחמה, צוות הדיגיטל של משרד החוץ הישראלי העריך שהתכנים שייצר קיבלו 2 מיליארד צפיות.⁷²⁹ בפייסבוק ואינסטגרם בלבד, ארגונים אמריקאים פרו-ישראליים קנו פרסומות ב-2.2 מיליון דולר עד דצמבר, סכום הגדול פי 100 מזה שאותו השקיעו קבוצות פרו-פלסטיניות.⁷³⁰ ארגון ישראלי חשף בתחקיר פעולת השפעה פרו-ישראלית של משרד התפוצות שעלתה שני מיליון דולר וכללה שלושה אתרי מדיה חדשים ומאות פרופילי טוויטר שטייגטו חברי קונגרס וסנאטורים אמריקאים (בעיקר שחורים) בניסיון להשפיע על דעתם ביחס לפשעי חמאס ב-7.10 (במיוחד פשעים מיניים) וביחס לאונר"א (דיון מפורט בהמשך).⁷³¹

למרות הזוועות האמיתיות שתועדו במתקפת חמאס ב-7.10, גורמים ישראליים רשמיים הפיצו תכנים רבים שהתגלו כלא מהימנים או פייק.⁷³² רוב ערוצי התקשורת הישראלים בחרו שלא ליידיע את הציבור שתיאורים אלו הופרכו.⁷³³ בשיחה עם נשיא ארה"ב ג'ו ביידן, ראש הממשלה עצמו הציג מידע לא מהימן כמו זה שחמאס "לקח עשרות ילדים, קשר אותם, שרף אותם, והוציא אותם להורג".⁷³⁴ אשת ראש הממשלה כתבה לג'ו ביידן (אשתו של נשיא ארה"ב) לגבי סיפור על חטופה שכביכול ילדה בעזה, סיפור שקיבל תמיכה ממדינת ישראל והתקשורת הישראלית שגם כן הוכח כפייק מאוחר יותר.⁷³⁵ צה"ל טען שיש לו עדויות ברורות על תינוקות שערפו את ראשם, סיפור שהופרך מאוחר יותר.⁷³⁶ סיפורים אחרים כמו הוצאת תינוק מבטן אמו ודקירתו או תינוק שהושם בתנור, הופצו וקיבלו תמיכה על ידי התקשורת ו/או הצבא, אבל התבררו כלא נכונים מאוחר יותר.⁷³⁷ בכירים ישראלים כמו שר הכלכלה המשיכו לחזור על חלק מסיפורים אלו – שהופרכו – בראיונות לתקשורת הבינלאומית לפחות עד אפריל.⁷³⁸

חוקרת באוניברסיטה שקיבלה את האחריות לחקור מקרי אונס ב-7.10 נבחרה לקבל את פרס ישראל היוקרתי על עבודתה, למרות שמעולם לא פרסמה את הדו"ח שעליו קיבלה את הפרס, וכללה עדויות לא נכונות בבירור בדבריה. בפרסומים אף הוטחה בה ביקורת מצד עובדי מדינה שהטילו ספק רב במתודולוגיה שלה וסירבו לשתף עימה פעולה.⁷³⁹ סיפורים נוספים לאורך המלחמה – כמו למשל הטענה הישראלית שמרכז הפיקוד

<https://www.rollingstone.com/culture/culture-features/israel-social-media-twitter-messaging-david-saranga-1234874381/>⁷²⁵
<https://www.politico.eu/article/israel-social-media-opinion-hamas-war/>⁷²⁶
<https://www.lalibre.be/international/moyen-orient/2023/10/23/israel-a-concentre-sa-campagne-publicitaire-youtube-anti->⁷²⁷
[hamas-sur-la-france-de-la-propagande-4MECZ54CHFFWRPWBVU5BVPiB6U/](https://www.eurogamer.net/rovio-blocks-disturbing-pro-israel-ad-found-in-angry-birds-and-other-games)⁷²⁸
<https://www.rollingstone.com/culture/culture-features/israel-social-media-twitter-messaging-david-saranga-1234874381/>⁷²⁹
<https://www.politico.com/news/2023/12/06/israel-palestinian-advocacy-groups-social-media-spending-00130118>⁷³⁰
<https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-19/ty-article-magazine/.premium/0000018e-4cd5-d26a-afbf-ecd552de0000;>⁷³¹
; https://fakereporter.net/pdf/pro-israel_influence_network_report-0324.pdf?v=2
<https://www.nytimes.com/2024/06/05/technology/israel-campaign-gaza-social-media.html>
<https://apnews.com/article/israel-hamas-war-sexual-violence-zaka-ca7905bf9520b1e646f86d72cdf03244>⁷³²
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-12-03/ty-article-magazine/.premium/0000018c-2036->⁷³³
; https://twitter.com/moshe_aryeh/status/1750418165736100294_d21c-abae-76be08fe0000
<https://www.youtube.com/watch?v=rq5hTirpL9s>⁷³⁴
<https://news.walla.co.il/item/3623538>; <https://www.youtube.com/watch?v=LScqOF48h34>;⁷³⁵
<https://www.maariv.co.il/news/health/Article-1067610>; investigation here: <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-04/ty-article-magazine/.premium/hamas-committed-documented-atrocities-but-a-few-false-stories-feed-the-deniers/0000018c-34f3-da74-afce-b5f6e24f0000>⁷³⁶
<https://twitter.com/i/broadcasts/1MYGNorjqLJw>; <https://theintercept.com/2024/02/07/gaza-israel-netanyahu-propaganda-lies-palestinians/>⁷³⁷
<https://twitter.com/Israel/status/1717553687025815817>; <https://www.mako.co.il/culture-articles/Article-cdbee08ded1b81027.htm>; <https://www.news1.co.il/Archive/001-D-475197-00.html>;
<https://www.maariv.co.il/news/israel/Article-1043930>; <https://twitter.com/IDF/status/1716462311370633484>.
בהריון נותר בשיח הציבורי כסיפור אמיתי לפחות עד אמצע מרץ, אז הוצג בדיון באחת מועדות הכנסת -
0:38, <https://twitter.com/Knesset/status/1769687691669430716>
<https://twitter.com/waleedshahid/status/1775934807165272158>⁷³⁸
<https://www.ynet.co.il/news/article/skt8j03rt>; <https://13tv.co.il/item/news/domestic/internal/r16up-903990418/>⁷³⁹
אחריות של עיתונאי המקורב לראש ממשלת ישראל. https://www.calcalist.co.il/local_news/article/hinoxpf0a; <https://www.haaretz.com/magazine/2024-04-18/ty-article-magazine/.highlight/0000018e-edb5->
העדויות סביב מקרי האונס ב-7.10: <https://www.thetimes.com/magazines/the-times-magazine/article/israel-hamas-rape-investigation-dbb3-a3bf-fdf6e0d0000> וגם <https://www.972mag.com/ihra-antisemitism-israel-inversion-projection-evidence-october-7-6kzphszjs>

הראשי של חמאס נמצא מתחת בית החולים שיפא – התבררו כלא נכונים (ראה גם את מקרה טבח הקמח שתואר למעלה).⁷⁴⁰

ביטול קולות ביקורתיים מחוץ לישראל

ישראל גם ביטלה בעקביות קולות ביקורתיים. אחת הטקטיקות ששימשו למטרה זו הייתה האשמה באנטישמיות, טקטיקה בה השתמשה ישראל במשך שנים רבות.⁷⁴¹ כש-Amnesty International טענה שפשעי מלחמה נעשו על ידי שני הצדדים בסוף אוקטובר, ישראל תקפה את הארגון כאנטישמי.⁷⁴² ישראל והתקשורת שלה תקפה את פעילת האקלים גרטה תונברג שקראה להפסקת אש בעזה בסוף אוקטובר, בעוד שניציג של דובר צה"ל קבע ש"כל מי שיזדהה עם גרטה בכל דרך שהיא בעתיד, לדעתי, הוא תומך טרור" (הוא התנצל מאוחר יותר).⁷⁴³ כתוצאה מהאירוע, גרטה הוסרה מחומרי הלימוד של משרד החינוך בישראל.⁷⁴⁴ תומכים בהפסקת אש במלחמה בנובמבר תוארו כ"פרו-חמאס" או "פרו-פלסטינים" בישראל ובארה"ב.⁷⁴⁵ בכירים ישראלים האשימו צלמים שעבדו עבור עיתונות זרה ב-7.10.2021 כעובדים עבור חמאס, ותיארו אותם כטרוריסטים – למרות שהאשמות אלו לא גובו בעדויות והארגון שהחל בהאשמות נסוג מהן.⁷⁴⁶ תחקיר של Human Rights Watch מצא למעלה מאלף מקרים של הסרה או צנזור של תכנים פרו-פלסטיניים שנכתבו ב-60 מדינות בפייסבוק ובאינסטגרם. בבדיקה סיסטמית של כל התכנים האמורים, כולם מלבד אחד כללו תוכן שהוגדר כ-peaceful. במקביל נמצא רק מקרה אחד של הסרת תוכן פרו-ישראלי (על פי HRW, היחס בין המקרים אינו בהכרח מייצג). אחת הסיבות להסרת התכנים הייתה פנייה ישירה לחברת Meta מצד נציגי מדינת ישראל.⁷⁴⁷

כשהתובע של בית הדין הפלילי הבינלאומי כרים קאן הכריז על כוונתו להוציא צווי מעצר נגד ראש הממשלה ושר הביטחון של ישראל במאי, ראש הממשלה תיאר אותו כמי שתופס את מקומו "בין האנטישמים הגדולים בעת המודרנית" והשווה אותו לשופטים בגרמניה הנאצית שמנעו מיהודים זכויות בסיסיות ואפשרו את השואה, בעוד שהחלטתו של התובע הייתה "פשע מוסרי במימדים היסטוריים".⁷⁴⁸ כדי לשים תיאורים קשים אלו בהקשר, קאן היה המועמד המועדף על ישראל למשרת התובע ב-2021.⁷⁴⁹ ראש ממשלת ישראל גם תיאר את הוצאת כתבי האישום כ"פשע שגאה אנטישמי".⁷⁵⁰ תחקיר משותף של הגרדיאן ושל מגזין 972/שיחה מקומית מצא שישראל ניהלה מבצע חשאי במשך כעשור נגד בית הדין הפלילי הבינלאומי כדי לנסות להשפיע על בכירי וקודמתו בתפקיד של קאן ולמנוע חקירה וכתבי אישום נגד בכירים ישראלים.⁷⁵¹ חלק מהפרטים היו

<https://www.nytimes.com/2023/11/17/us/politics/israel-al-shifa-hospital-hamas-evidence.html> ;⁷⁴⁰
<https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/21/al-shifa-hospital-gaza-hamas-israel/> ;
<https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/01/03/hamas-gaza-israel-alshifa-tunnels/> ;
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/04/01/gaza-al-shifa-hospital-israel/> ;
<https://www.palestine-studies.org/en/node/1649970> ; <https://www.youtube.com/watch?v=q0TFxpp7pco> ;⁷⁴¹
<https://www.columbiaspectator.com/opinion/2024/04/10/jewish-faculty-reject-the-weaponization-of-antisemitism/> ;
<https://www.politico.eu/article/israel-calls-amnesty-international-antisemitic-and-biased-after-it-criticized-war-crimes-by-all-parties/> ;⁷⁴²
<https://www.dw.com/en/greta-thunberg-faces-backlash-for-pro-palestinian-post/a-67172344> ;⁷⁴³
<https://www.ynet.co.il/environment-science/article/b1uzeaqf6> ;⁷⁴⁴
<https://www.ynet.co.il/news/article/sktx811ba> ; <https://theintercept.com/2023/11/09/republican-debate-hamas-gaza-ceasefire/> ;⁷⁴⁵
https://www.lemonde.fr/en/les-decodeurs/article/2023/11/11/photojournalists-embedded-with-hamas-on-october-7-heavy-but-unsustained-israeli-accusations_6247085_8.html ; <https://apnews.com/article/israel-hamas-photographers-attack-200be1ba47361f1c1fc113cdaeb65d04> ;⁷⁴⁶
<https://www.hrw.org/report/2023/12/21/metas-broken-promises/systemic-censorship-palestine-content-instagram-and> ;⁷⁴⁷
ובשביל הקשר: <https://www.972mag.com/meta-arabic-palestine-censorship/>. בשביל עוד על הנהלים הפנימיים של החברה ביחס לצנזור תמיכה או סולידריות עם הפלסטינים: <https://theintercept.com/2024/05/22/whatsapp-security-vulnerability-meta-israel-palestine/>. לגבי העבודה של יחידת הסייבר של ישראל עם חברות המדיה החברתית, ראה: <https://www.adalah.org/en/content/view/10292>. עבור העבודה של ממשל ביידן עם חברות אלו ראה: <https://www.kenklippenstein.com/p/biden-admin-working-with-social-media/> ;⁷⁴⁸
גם <https://www.youtube.com/watch?v=8O2iOG9qQUM> ; <https://www.bbc.com/news/articles/cw4490z75v3o> ;
הממשל האמריקאי לחברות מדיה חברתית ראה גם: <https://www.kenklippenstein.com/p/biden-admin-working-with-social-media/> ;
<https://www.timesofisrael.com/uks-karim-khan-elected-next-icc-prosecutor-will-replace-controversial-bensouda/> ;⁷⁴⁹
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-04-30/ty-article.premium/netanyahu-icc-arrest-warrants-against-israeli-leaders-would-be-antisemitic-hate-crime/0000018f-3037-d0b5-a59f-31f78a070000> ;⁷⁵⁰
<https://www.mekomit.co.il/%d7%97%d7%a9%d7%99%d7%a4%d7%94-%d7%94%d7%9e%d7%9c%d7%95%d7%9b%d7%9c%d7%9b%d7%aa-%d7%a9%d7%9c-%d7%99%d7%a9%d7%a8%d7%90%d7%9c-%d7%a0%d7%92%d7%93-%d7%91%d7%99%d7%aa/> ;⁷⁵¹
<https://www.theguardian.com/world/article/2024/may/28/israeli-spy-chief-icc-prosecutor-war-crimes-inquiry>

ידועים לעיתונאי ישראלי כבר ב-2022, אבל בזמן עבודתו על הסיפור הוא קיבל איומים משני בכירים במערכת הביטחון הישראלית, ולא פרסם את הדברים.⁷⁵²

הגבלת זרימת המידע מעזה

ישראל מנסה לשלוט בסיקור התקשורת על ישראל כדי לתמוך בתעמולה שלה. כך למשל ישראל אסרה על עיתונאים עצמאיים מהתקשורת הבינלאומית להיכנס לעזה ולדווח באופן עצמאי, וכך מונעת מהעולם להבין את מחירה של המלחמה,⁷⁵³ ומעכבת תחקירים של התקפות נגד אזרחים בתוך הרצועה כמו "טבח הקמח".⁷⁵⁴ כפי שהוצג למעלה, ישראל מנסה למנוע מעיתונאים עזתים לדווח על הנעשה, כולל באמצעות איומים על חייהם ועל בני משפחותיהם. בדוגמה אחרת, הצנזור הישראלי קבע כבר בתחילת המלחמה איסור לדווח על 8 נושאים מבלי לאשרם לפני הפרסום. הצנזור כולל גם עיתונאים ישראלים וגם את עמיתיהם הבינלאומיים, שצריכים לחתום על מסמך שאומר שהם יפעלו על פי הוראות הצנזורה כדי לקבל ויזה כעיתונאים בישראל.⁷⁵⁵ רשת CNN למשל הודתה שהיא מעבירה את כל הסיקור שלה בנושא עזה דרך המשרד שלה בירושלים, שבעצמו נמצא תחת סמכות הצנזורה הישראלית.⁷⁵⁶ התקשורת הישראלית, במיוחד בתחילת המלחמה, חזרה פעמים רבות על כך שהידיעות שלה עברו את הצנזורה הצבאית, וכך יצרה אווירה שעודדה עיתונאים לצנזר את עצמם.⁷⁵⁷ כבר בדצמבר, חוקרים ישראלים תיארו את התקשורת הישראלית כזרוע תעמולה של הממשלה.⁷⁵⁸ ב-2023, הצנזורה מנעה את פרסומן של 613 כתבות (כמעט פי 4 יותר מאשר ב-2022) והתערבה בתכנים של 2,703 כתבות (כמעט פי 3 ביחס ל-2022).⁷⁵⁹ בסך הכל, הצנזורה התערבה ב-31% מהכתבות שנשלחו אליה.⁷⁶⁰ בסוף מאי, ישראל החרימה את הציוד של סוכנות הידיעות AP ששידרה צילומים מעזה, והחזירה אותו רק לאחר לחץ אמריקאי.⁷⁶¹ ביוני, אחרי המבצע המוצלח לשחרור ארבעה חטופים, מגישה בערוץ 13 הודתה שהם "לא יכולים להראות" סרטון עם התוצאות של הפעולה במחנה הפליטים נוסיראת שהרגה 274 עזתים ופצעה מאות אחרים.⁷⁶²

ליכוד הציבור הישראלי סביב המלחמה

כדי ללכד את הציבור הישראלי סביב המלחמה, ישראל מגבילה בבוטות את גבולות השיח הציבורי המקובל. משטרת ישראל מדכאת הפגנות נגד המלחמה מאז תחילתה, לעיתים קרובות תוך שימוש באלימות יתרה.⁷⁶³ בסוף מרץ, המשטרה ביצעה חיפוש כוחני בביתה של פעילת מחאה בחשד שצבעה מי מזרקה באדום,⁷⁶⁴ ופיזרה באלימות מפגינים אשר קראו "ישראל מבצעת רצח עם" בטענה שהאמירה "מפרה את הסדר הציבורי".⁷⁶⁵ בהפגנה אחרת, המשטרה אסרה על קריאת שמותיהם של אזרחים עזתים שמתו והחרימה את המיקרופון ואת הדפים עם רשימת השמות שהוקראה.⁷⁶⁶ באמצע אפריל, המשטרה הגיעה לביתו של פעיל בן 75, הכתה ועיכבה אותו כדי למנוע ממנו להשתמש בטנק מקרטון בהפגנה נגד הממשלה.⁷⁶⁷ השיר לבטחון

https://www.mako.co.il/news-columns/2024_q2/Article-6736c6e7f3ebf81027.htm⁷⁵²
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-04-08/ty-article/.premium/foreign-press-association-calls-on-israel-to-lift-ban-on-independent-press-in-gaza/0000018e-be21-d92b-adaf-fe6513ea0000>⁷⁵³
<https://www.nytimes.com/2024/04/17/opinion/gaza-journalists-censorship-israel.html>⁷⁵⁴
<https://theintercept.com/2023/12/23/israel-military-idf-media-censor/>⁷⁵⁵
<https://www.salon.com/2024/01/05/cnn-admits-it-runs-all-gaza-coverage-through-bureau-monitored-by-israeli-military-censor-partner/>; <https://theintercept.com/2024/01/04/cnn-israel-gaza-idf-reporting/>⁷⁵⁶
<https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/.premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000>⁷⁵⁷
<https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/.premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000>⁷⁵⁸
<https://www.mekomit.co.il/ps/134881/>⁷⁵⁹
<https://www.mekomit.co.il/ps/134881/>⁷⁶⁰
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-05-21/ty-article/israeli-officials-seize-ap-equipment-halt-gaza-live-broadcast-citing-al-jazeera-law/0000018f-9b4e-dce9-a1cf-ffce461c0000>⁷⁶¹
; <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-pounds-central-gaza-palestinian-death-toll-hostage-rescue-raid-rises-274-2024-06-09/>⁷⁶²
<https://www.theguardian.com/world/article/2024/jun/09/like-the-horrors-of-judgment-day-palestinians-on-israels-hostage-rescue>⁷⁶³
<https://www.972mag.com/israel-police-repression-protests-gaza/>⁷⁶⁴
<https://twitter.com/JoshBreiner/status/1772662679225635054>⁷⁶⁵
<https://www.ynet.co.il/news/article/b1pqgh4yr>⁷⁶⁶
<https://twitter.com/OmerArvili/status/1776192429709812033>⁷⁶⁷
<https://twitter.com/RedRevDanny/status/1779844167226609787>⁷⁶⁷

לאומי הקים באפריל צוות במשטרה להרחקת פעילי שמאל מהגדה המערבית.⁷⁶⁸ המשטרה חטפה וקרעה שלטים שכללו סיסמאות נגד המלחמה ב"שורה ארוכה של הפגנות ומשמרות מחאה".⁷⁶⁹ לשכת ראש הממשלה פסלה את השתתפותו של אב שכול מהקראת "יזכור" בטקס ממלכתי בשל מאמר ביקורתי שפרסם נגד ראש הממשלה.⁷⁷⁰ ערוץ 12 הקטין באופן משמעותי את תשומת הלב למחאות משפחות החטופים נגד הממשלה.⁷⁷¹ ביוני נחשף שיחידת עילית משטרתית מונתה לפעול נגד מפגינים נגד הממשלה או בעד שחרור חטופים בירושלים.⁷⁷²

אזרחים פלסטינים בישראל לא קיבלו אישור להפגין בתחילת המלחמה בהסכמת בג"ץ,⁷⁷³ מצב שהשתנה רק באופן חלקי מאוחר יותר.⁷⁷⁴ חופש הביטוי של אזרחים פלסטינים בישראל הוגבל באופן משמעותי.⁷⁷⁵ ישראל ניסתה להפעיל לחץ על עיתונאים פלסטיניים ביקורתיים בגדה המערבית כדי שלא יסקרו את המלחמה.⁷⁷⁶ סקר בקרב הציבור הערבי מצא ש-76% מהאזרחים הפלסטינים בישראל אמרו שלא פרסמו תכנים במדיה החברתית בחודשיים הראשונים של המלחמה, ו-63% מהם נמנעו לחלוטין מהבעת דעות בקבוצות מעורבות ליהודים וערבים ברשתות החברתיות.⁷⁷⁷ בתחילת אפריל ישראל העבירה חוק שיאפשר לה לסגור את פעילות ערוץ אל-ג'זירה במדינה.⁷⁷⁸ לאחר עיכוב קל, הממשלה החליטה לסגור את הערוץ בתחילת מאי, ושלחה את המשטרה לפשוט באופן מיידי על חלק משרדי הערוץ.⁷⁷⁹ כשמורה השתתפה ב"הפגנה פרו פלסטינית" עם "דגלי פלסטין" במאי (צעדה לציון הנכבה) היא הושעתה באופן מיידי מהוראה בבית הספר שבו עבדה.⁷⁸⁰ באותו החודש, אוניברסיטת חיפה אסרה על סטודנטים להפגין בשטחה נגד המלחמה,⁷⁸¹ ובנוסף פלסטינית אזרחית ישראל שבבעלותה סלון יופי אשר הביעה בפוסט עצב וסולידריות עם תושבי רפיח נעצרה, נאזקה ועיניה כוסו בפלגלית.⁷⁸² פלסטינית-ישראלית אחרת, מגישה בטלוויזיה, אשר ביקרה את מבצע החילוץ של חטופה ישראלית ביוני שבא במחיר של הרג רב של חפים מפשע, פוטרה מיד מעבודתה בקשת 12.⁷⁸³

בנוסף לכך, התקשורת הישראלית חשפה שצה"ל ניהל מאמץ חשאי לתעמולה כלפי אזרחים ישראלים בתחילת המלחמה. כחלק מקמפיין זה, הצבא פתח וניהל ערוץ טלגרם ששיתף באופן בלעדי בתכנים קשים שהגיעו ממקורות צה"ליים שהציגו את ההתעללות והדה-הומניזציה של הפלסטינים, בעיקר בתוך רצועת עזה.⁷⁸⁴ במקרה אחר, דובר צה"ל הוריד בעריכה את התודות של אביה של חטופה ששחררה לנשיא ארה"ב ביידן, והשאיר רק את התודה שהביע כלפי צה"ל.⁷⁸⁵

הדיון העמוק יותר בתקשורת ובשיח הישראליים בשני החלקים הבאים מדגישים את הצלחת מאמציה של ישראל ללכד את הציבור הישראלי סביב המלחמה.

המדיה והשיח בישראל

⁷⁶⁸ <https://www.ynet.co.il/news/article/yokra13887273>

⁷⁶⁹ <https://twitter.com/ofercass/status/1783896320933036133> גם; <https://www.acri.org.il/post/1084>

⁷⁷⁰ <https://www.ynet.co.il/news/article/hkj7dmdvo>

⁷⁷¹ <https://www.themarker.com/blogs/2024-06-06/ty-article.premium/0000018f-ecfe-dcb4-a38f-fdfdf470000?gift=4cc430b6ec7c45b3adaf05ab9b10ba52>

⁷⁷² <https://www.ynet.co.il/news/article/rk0tbkyba>

⁷⁷³ <https://www.haaretz.co.il/news/law/2023-11-16/ty-article.premium/0000018b-d84e-dffa-edef-fe4e97f50000>;

⁷⁷⁴ <https://www.haaretz.co.il/news/law/2023-11-08/ty-article.premium/0000018b-af66-dedf-adab-ef76b240000> ;

⁷⁷⁵ <https://13tv.co.il/item/news/domestic/crime-and-justice/war-protect-903791798/>

⁷⁷⁶ <https://x.com/nirhasson/status/1796567421412938129> למשל;

⁷⁷⁷ https://www.calcalist.co.il/local_news/article/ryzchr0g0

⁷⁷⁸ <https://twitter.com/ytirawi/status/1774836624280473643>

⁷⁷⁹ <https://www.the7eye.org.il/521195>

⁷⁸⁰ <https://apnews.com/article/israel-al-jazeera-qatar-hamas-war-gaza-49c2aa4afb3c3b0ee6ac314b63d80716>;

⁷⁸¹ <https://www.ynet.co.il/entertainment/article/r117bidy0>

⁷⁸² <https://www.ynet.co.il/news/article/rkdq311hfc#autoplay> ; <https://www.ynet.co.il/entertainment/article/rj8nuc4fa#autoplay>

⁷⁸³ <https://ononews.co.il/news-ganei-tikva/%D7%92%D7%A0%D7%99-%D7%AA%D7%A7%D7%95%D7%95%D7%94-%D7%9E%D7%95%D7%A8%D7%94-%D7%9C%D7%A2%D7%A8%D7%91%D7%99%D7%AA-%D7%AA%D7%95%D7%A2%D7%93%D7%94-%D7%91%D7%94%D7%A4%D7%92%D7%A0%D7%94-%D7%A2%D7%9D-%D7%93> ; https://www.mako.co.il/news-education/2024_q2/Article-cd8e2891d687f81026.htm_%D7%93/

⁷⁸⁴ <https://www.haaretz.co.il/news/education/2024-05-20/ty-article.premium/0000018f-91a1-d17a-a9df-91f1247f0000>

⁷⁸⁵ <https://www.ha-makom.co.il/rasha-kraiem> <https://x.com/rafaelshimunov/status/1795813951940202938>

⁷⁸⁶ <https://www.haaretz.co.il/gallery/gallery-news/2024-06-08/ty-article.premium/0000018f-f899-df2e-a5df-fefd24c30000>

⁷⁸⁷ <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-01-16/ty-article-magazine.premium/0000018c-e8c1-d765-ab9d-f8fd29800000>

⁷⁸⁸ <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-02-04/ty-article.premium/0000018d-7042-dd6e-a98d-f462d6a00000> ; <https://www.ha-makom.co.il/idf-pi>

בהמשך לאמור לעיל, עיתונאים ישראלים אינם יכולים לקבל גישה עצמאית פיזית לרצועה או לפלסטינים שבה. כל הקשר בין עיתונאים ישראלים למלחמה מתווך דרך צה"ל. עיתונאי אחד תמצת את הדברים "אם יש דבר שהצבא אינו מעוניין שנראה ונשמע – לא נראה אותו ולא נשמע אותו. צה"ל מונע מאיתנו, העיתונאים הישראלים, גם כל מגע עם הפלסטינים ברצועה... כל הכתבות והצילומים שיוצאים מהרצועה על ידי עיתונאים, עוברים בדיקה דקדקנית של הצנזורה הצבאית. גם כתבה זו עברה שינויים על ידה. מרבית כניסות העיתונאים לרצועה הן קצרות מאוד... כחצי שעה לערך על הקרקע... לעיתים נדמה שצה"ל ממחזז סצנות קרובות יותר עבור הכתבים שהוא חפץ ביקרם".⁷⁸⁶

השיח הישראלי מתעלם באופן עקבי כמעט לחלוטין מקולות פלסטיניים. אפילו לפני המלחמה, רק כ-4% מהראיונות או זמן המסך הציגו פלסטינים בעלי אזרחות ישראלית (כ-20% מהאוכלוסיה), מספר שצנח לאחר תחילת המלחמה.⁷⁸⁷ במקום זאת, זווית ההסתכלות הדומיננטית שמוצגת לציבור הישראלי היא העמדה הרשמית של דובר צה"ל, שכמעט ולא מאותגרת על ידי התקשורת למרות מקרים רבים של חצאי אמיתות וסילופים מצד צה"ל במלחמה.⁷⁸⁸ למשל, למרות טענות ישראליות להרג של מספר רב של חמושי חמאס (10-13 אלף נכון לסוף פברואר-תחילת מרץ),⁷⁸⁹ המספר לא נבחן בתקשורת הישראלית, בעוד שתחקיר של ה-BBC מצא מעט מאוד עדויות לכך במאות סרטונים ששחרר דובר צה"ל, ומעט תמיכה למספר זה מהדיווחים של צה"ל עצמו עד אז.⁷⁹⁰ במשך מספר חודשים, דובר צה"ל הציג את הפרספקטיבה של צה"ל בפריים טיים מדי יום בכל ערוצי התקשורת הישראלית עם מעט מאוד ביקורת.⁷⁹¹

כמעט ואין התייחסות לחוויות של אזרחים עזתים או לזוועות המלחמה בצד העזתי.⁷⁹² הרס מוצג באופן נקי באמצעות תמונות של הרס בניינים מרחוק.⁷⁹³ ההרס אינו מוצג באופן ברור בתקשורת הישראלית - באפריל, סקר מצא ששני שלישי מהישראלים היהודים שנשאלו לא ראו או ראו מעט תמונות וסרטונים שמראים את ההרס בעזה.⁷⁹⁴ לדוגמה, עשרות האזרחים הפלסטינים שנהרגו בהפצצות בזמן מבצע החילוץ של שני חטופים בפברואר כמעט ולא סוקרו בתקשורת הישראלית.⁷⁹⁵ רוב התקשורת הישראלית לא סיקרה את הזוועות ופשעי המלחמה שביצעו חיילי צה"ל בעזה, ואלו שכן סיקרו עשו זאת רק חודשים אחרי תחילת המלחמה.⁷⁹⁶ האיתגור העיקרי לנרטיב הדומיננטי בישראל בשפה העברית מגיע מתקשורת עצמאית כמו מגזין 972/שיחה מקומית והעין השביעית,⁷⁹⁷ להם יש משאבים וקהל מעטים יחסית (ובנוסף הם נתונים לצנזורה הצבאית),⁷⁹⁸ כמו גם עמותות כגון בצלם וגישה.⁷⁹⁹

התקשורת הישראלית גם ממעיטה בדיווח על דו"חות ותחקירים של ארגונים בינלאומיים כמו האו"ם ובית הדין הבינלאומי לצדק, והנחת העבודה שהתקשורת מטפחת היא שמוסדות אלו מוטים נגד ישראל. למשל, סקר מצא ש-60% מהיהודים בישראל האמינו שהתובע הכללי של בית הדין בהאג התכוון להוציא צווי מעצר נגד

<https://www.haaretz.co.il/magazine/2023-12-28/ty-article-magazine/.highlight/0000018c-aaf0-d22d-a3dd-bff9c4ad0000>⁷⁸⁶
<https://www.wsj.com/world/middle-east/inside-israel-its-a-very-different-war-628097b2>⁷⁸⁷
<https://www.the7eye.org.il/501228> ; <https://www.haaretz.co.il/gallery/television/tv-review/2024-01-16/ty-article/.highlight/0000018d-10f6-d71c-ad9f-53f6b2c90000>⁷⁸⁸
; <https://www.israelhavom.co.il/news/defense/article/15395367> ; <https://www.ynet.co.il/blogs/118daysofwar/article/sksjxiy9a>⁷⁸⁹
<https://www.politico.eu/article/israels-netanyahu-says-he-will-defy-bidens-red-line-and-invade-rafah/>⁷⁹⁰
למספרים ספציפיים של חמושי חמאס שנהרגו והגיע לטכ של 714. אזכורים אחרים להרוגים של חמאס היו עמומים ולא היה אפשר לספור אותם בברור. ראה: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68387864>
<https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/.premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000>⁷⁹¹
; <https://hazmanhazeh.org.il/dehumanization-by-disregard/> ; <https://www.the7eye.org.il/503665>⁷⁹²
<https://www.kikar.co.il/journalism/s6bo7x> ; https://www.democracynow.org/2024/1/17/gideon_levy_israel_gaza ; <https://www.the7eye.org.il/128234> ; <https://www.youtube.com/watch?v=Myby8-55uwc> ; <https://www.wsj.com/world/middle-east/inside-israel-its-a-very-different-war-628097b2> ; https://www.democracynow.org/2024/5/17/amira_hass_israel_palestine_gaza ; <https://x.com/the7i/status/1799724456958706071>
<https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/.premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000>⁷⁹³
<https://en.idi.org/articles/53666>⁷⁹⁴
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-03/ty-article/.highlight/0000018e-a04c-ded0-a18f-e2fc22fc0000>⁷⁹⁵
<https://www.haaretz.com/israel-news/2023-12-25/ty-article-magazine/.premium/how-israeli-media-became-a-wartime-government-propaganda-arm/0000018c-a0d3-d957-a98f-aed3ea560000> ; <https://pcpsr.org/en/node/980> ; <https://www.972mag.com/> ; <https://www.the7eye.org.il/>⁷⁹⁷
https://www.democracynow.org/2023/12/1/israel_gaza_war_gospel_artificial_intelligence⁷⁹⁸
⁷⁹⁹

https://www.btselem.org/hebrew/press_releases/20231010_revenge_policy_in_motion_israel_committing_war_crimes_in_gaza ; <https://gisha.org/targeting-civilians-is-a-war-crime/>

ראש הממשלה ושר הביטחון של ישראל בשל "הטיה אנטי ישראלית מתמשכת של בית הדין".⁸⁰⁰ בהקשר זה, ישראל הקשתה במכוון על בדיקות חיצוניות רשמיות בנושא זוועות ה-7.10, למשל ועדה שהובילה מועצת זכויות האדם של האו"ם,⁸⁰¹ או חקירות של האו"ם בנושא אלימות מינית ב-7.10.⁸⁰² כשדו"חות אלו פורסמו, הם קיבלו מעט תשומת לב בתקשורת הישראלית, שנטתה להטיל בהם ספק.

עמדת התקשורת הישראלית בעד המלחמה וללא ביקורת

עמדת התקשורת הישראלית בעד המלחמה עוברת רציונליזציה והצדקה, ומקובלת באופן נרחב. עוד לפני המלחמה, עיתונאים ישראלים רבים היטו באופן מכוון את הסיקור שלהם ימינה או צנזרו את עצמם בשנים האחרונות.⁸⁰³ המנכ"ל החדש של ערוץ 13 למשל אמר לעובדיו באמצע מרץ שהם צריכים לאחד את העם באמצעות בידור והסברה.⁸⁰⁴ עיתונאי ישראלי חשוב אמר שהוא מאמין שעיתונאות צריכה לחזק את המורל הישראלי במהלך המלחמה.⁸⁰⁵ בהתאם, התקשורת הישראלית מעצימה קולות בעד המלחמה – שמוצגים כתומכים במטרות המדינה – בזמן שהיא משתיקה קולות אחרים. לכן, בעיקר בשלב מוקדם במלחמה, עיתונאים ישראלים נמנעו מלדווח על אירועים של נפגעים מאש ידידותית.⁸⁰⁶

עיתון הארץ (הנוטה לשמאל בשיח הישראלי) חיכה חמישה חודשים עד שקרא להפסקת אש,⁸⁰⁷ למרות עדויות רבות מאוד למחיר ההומניטרי של המלחמה, הכרה רחבה בכך שראש הממשלה מאריך את המלחמה בשל האינטרסים הפרטיים שלו, וחוסר היכולת של צה"ל להשיג את המטרות הצבאיות שהוצבו לו. באופן דומה, העיתון קרא נגד טיהור אתני רק כמעט חצי שנה אחרי תחילת המלחמה,⁸⁰⁸ ופרסם רק בסוף מרץ כתבה על מודל רפואי שתיאר את התמותה העודפת הצפויה ברצועה שפורסם במקור באמצע פברואר.⁸⁰⁹ עיתונאי חשוב בעיתון עבר מהפך דומה ללא שום ניסיון להודות בטעותו.⁸¹⁰ במקרה אחר, כשבמאי ישראלי זכה בפרס עבור הסרט שלו והציג בנאום הזכיה שלו את האפרטהייד בישראל, ערוץ 11 כינה את הנאום אנטישמי.⁸¹¹ בעוד שהארץ הציג לא פחות מארבעה מאמרים נגדו.⁸¹² הארץ גם לא איפשר לפלסטינית אזרחית ישראל שכתבה דעה להשתמש במונח 'פלסטינים' לתאר אזרחים ישראלים – ושינה את המינוח ל'ערבים'.⁸¹³

התקשורת הישראלית המשיכה להפיץ טענות גם לאחר שהן כבר הופרכו. ערוץ 12 שידר כתבה בתוכנית תחקירים רצינית שכללה ראיון עם קצין בכיר שסיפר שראה זוועות שלא התרחשו.⁸¹⁴ ערוץ 14 הציג מקרים חריגים יותר של קידום פייק ניוז וחזרה על טענות כוזבות. במקרה אחד, למשל, כדי להקטין את אחריותו של ראש הממשלה, שדרן פופולרי דן לעומק בכתבה שכביכול התפרסמה באטלנטיק על אירועי ה-7.10. תחקיר קצר מאוחר יותר גילה שמעולם לא פורסמה כתבה כזו באטלנטיק.⁸¹⁵ במקרה אחר הערוץ שידר ראיון עם קצין צה"ל ששיקר בבירור לגבי זוועות שראה בעוטף עזה, הרבה אחרי שזוועות אלו כבר הופרכו בתקשורת

⁸⁰⁰ <https://www.idi.org.il/articles/54307>

⁸⁰¹ <https://www.timesofisrael.com/government-forbids-doctors-from-speaking-to-un-group-investigating-oct-7-atrocities/>

⁸⁰² <https://www.france24.com/en/live-news/20231206-un-seeks-israel-access-for-hamas-sexual-violence-investigation> ; <https://www.reuters.com/world/middle-east/accounts-sexual-violence-hamas-attack-mount-justice-is-remote-israelis-victims-2023-12-05/>

⁸⁰³ <https://www.wsj.com/world/middle-east/inside-israel-its-a-very-different-war-628097b2>

⁸⁰⁴ <https://www.haaretz.co.il/gallery/media/2024-03-13/ty-article/.premium/0000018e-38a2-d21d-a3ef-3be6160f0000>

⁸⁰⁵ גם <https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-01-14/ty-article-opinion/.premium/0000018d-0361-d832-a59d-17f7e2e50000> ; <https://www.haaretz.co.il/gallery/media/2023-12-27/ty-article-magazine/.premium/0000018c-a5c7-d97c-a9ec-bcf6d6d0000>

⁸⁰⁶ <https://www.the7eye.org.il/503392>

⁸⁰⁷ <https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2024-03-01/ty-article-opinion/0000018d-f607-da4e-adbf-f6bf17c30000> ; <https://www.the7eye.org.il/128234> :2014-ב-יתן בוק איתן

⁸⁰⁸ <https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2024-03-27/ty-article-opinion/0000018e-7bc4-d680-a1cf-ffc775940000>

⁸⁰⁹ <https://www.haaretz.co.il/magazine/2024-03-27/ty-article-magazine/.highlight/0000018e-8062-d49b-a3bf-f47f49810000> ; https://qaza-projections.org/qaza_projections_report.pdf ; <https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2024-03-31/ty-article-opinion/0000018e-907e-d9a4-a7bf-dc7f1b1f0000>

⁸¹⁰ <https://twitter.com/idanlandau/status/1777753047789117499>

⁸¹¹ <https://www.haaretz.co.il/gallery/media/2024-02-26/ty-article/.premium/0000018d-e6ee-d7f4-a3dd-e6ee92270000>

⁸¹² <https://www.haaretz.co.il/gallery/opinion/2024-02-28/ty-article-opinion/.premium/0000018d-ef8e-d1e0-a1dd-ffffe46f0000> ; <https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-02-28/ty-article-opinion/.premium/0000018d-eedc-d7f4-a3dd-eedcb0040000> ; <https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-03-05/ty-article-opinion/.premium/0000018e-0b2c-d9cb-afd-0bbc88e20000> ; <https://www.haaretz.co.il/gallery/opinion/2024-03-04/ty-article/.premium/0000018e-0a17-d9cb-afd-0a9f2b770000>

⁸¹³ היא מזכרת בפודקאסט אחר: <https://youtu.be/WHCMVqNOre0?si=PIZXwSpzeJ4boVyR&t=2430> ; <https://www.mako.co.il/news-military/6361323ddea5a810/Article-831cb8cdf6d6b81026.htm>

⁸¹⁴ https://www.twitter.com/brown_johnbrown/status/1768222848361881615

⁸¹⁵ <https://twitter.com/FakeReporter/status/1761696937256853788>

הישראלית.⁸¹⁶ במקרים אחרים, התקשורת הישראלית מטילה ספק בנתונים שמעריכים על הלגיטימציה של ישראל. כך למשל ערוץ 11 שידר מקטע בסוף מרץ שכותרתו "האם יש רעב בעזה?",⁸¹⁷ בעוד שאתר ynet העביר ללא ביקורת טענה רשמית כי "אין משבר הומניטרי ברצועת עזה" והאשים את האו"ם בהיעדר המזון.⁸¹⁸

מדיה בארה"ב

מחקרים ומומחים שונים מצאו שבתקשורת האמריקאית יש הטיה מתמשכת נגד פלסטינים במשך כמאה שנים.⁸¹⁹ למשל, בדיקה של הסיקור של פלסטינים בתקשורת האמריקאית מצאה שרק מיעוט זעיר (פחות מ-2%) ממאמרי מערכת, דעה, ואורחים שעסקו בפלסטין בניו יורק טיימס ובוושינגטון פוסט (בין 1970-2019) נכתבו על ידי פלסטינים.⁸²⁰ הסיקור התקשורתי של תחילת המלחמה נשאר פרו-ישראלי בברור.⁸²¹ עורך ראשי בניוזויק, למשל, קרא לשטח חלקים גדולים בעזה ולהפוך אותה למגרש חניה.⁸²² הניו יורק טיימס ציטט באופן ישיר גורמים בממשלה ובמערכת הביטחון הישראלית פי ארבע יותר פעמים מאשר מקביליהם הפלסטיניים.⁸²³ בדוגמה אחרת, תחקיר של הגרדיאן הראה שהסיקור של ה-CNN מוטה בחדות לטובת ישראל,⁸²⁴ ביקורת שעלתה גם בתוך הערוץ.⁸²⁵ באופן דומה, מחקר של ה-Intercept מצא שכבר בשלב מוקדם במלחמה, הסיקור של הפלסטינים בעיתונים החשובים ביותר בארה"ב ירד ככל שמספר הפלסטינים המתים עלה. מילים עם מטען רגשי חזק שימשו באופן לא פרופורציונלי לתאר את מקרי המוות של ישראלים ולא את אלו של פלסטינים.⁸²⁶ מחקר אחר אישש את אותו הממצא בניו יורק טיימס עד לסוף פברואר.⁸²⁷ מחקר שלישי מצא שעד מרץ הניו יורק טיימס, הוושנגטון פוסט והוול סטריט ג'ורנל השתמשו במילה "ברוטלי" לתאר את הפלסטינים ופעולותיהם באופן הרבה יותר שכיח (77%) למרות יחס התמותה החד-צדדי.⁸²⁸ מזכר פנימי בניו יורק טיימס הנחה את כתיבת העיתון להימנע ממילים כמו "ג'נוסייד", "טיהור אתני", "השטחים הכבושים", "מחנות פליטים" או "פלסטין" בסיקור המלחמה.⁸²⁹ מסמך דומה בארגון החדשות העולמי AFP הביע גם כן עמדה פרו-ישראלית.⁸³⁰

בעוד שישראלים שמתו קיבלו סיקור אינדיבידואלי, פלסטינים שמתו במספרים גדולים בהרבה תוארו בדרך כלל באופן קולקטיבי ופסיבי.⁸³¹ בדיקה של 5 כלי תקשורת מובילים הראתה את האופן בו פלסטינים עוברים דה-הומניזציה והופכים למספרים, בהם מוטל ספק לאחר מכן.⁸³² השימוש בשפה כדי לטשטש את אחריותה של ישראל, למשל להרג של פלסטינים, ולשמר את תדמיתה, תועד במשך תקופה ארוכה וממשיך לאורך המלחמה.⁸³³ כתוצאה מכך, למשל, סקר בפברואר מצא שכמחצית מהאמריקאים לא ידעו איזה צד ספג יותר אבידות במלחמה עד כה, למרות חוסר הפרופורציה במציאות בין השני הצדדים (בערך פי 20 יותר פלסטינים

⁸¹⁶ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-01-21/ty-article/.premium/0000018d-2bb4-daf5-a1bf-aff41ac80000>

⁸¹⁷ https://twitter.com/kann_news/status/1770492431990956343

⁸¹⁸ <https://www.ynet.co.il/news/article/sys5qlta3>; עבור ההקשר: https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf

⁸¹⁹ הפניות רבות כאן; <https://palestine.beehiiv.com/p/new-york-times-complicit-plausible-genocide>

⁸²⁰ <https://newrepublic.com/article/171286/new-york-times-israel-coverage-history-netanyahu>; <https://www.972mag.com/us-media-palestinians>; הניו רפליק לא כלל מאמרים כאלו שנכתבו על ידי פלסטינים.

⁸²¹ <https://www.columnblog.com/p/massacred-vs-left-to-die-documenting>

⁸²² https://twitter.com/josh_hammer/status/1711185635229282605

⁸²³ <https://newyorkwarcrimes.com/the-times-quotes-israeli-and-american-sources-more-than-3-times-as-much-as-palestinians>

⁸²⁴ <https://www.theguardian.com/media/2024/feb/04/cnn-staff-pro-israel-bias>

⁸²⁵ <https://theintercept.com/2024/03/01/cnn-christiane-amanpour-israel-gaza-coverage>

⁸²⁶ <https://theintercept.com/2024/01/09/newspapers-israel-palestine-bias-new-york-times/>

⁸²⁷ <https://newyorkwarcrimes.com/the-times-quotes-israeli-and-american-sources-more-than-3-times-as-much-as-palestinians>

⁸²⁸ <https://fair.org/home/brutal-is-a-word-mostly-reserved-for-palestinian-violence>

⁸²⁹ <https://theintercept.com/2024/04/15/nyt-israel-gaza-genocide-palestine-coverage>

⁸³⁰ <https://www.declassifieduk.org/analysis-how-the-uk-and-us-media-dehumanise-palestinians>

⁸³¹ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/11/a-new-abyss-gaza-and-the-hundred-years-war-on-palestine>; <https://newyorkwarcrimes.com/the-times-quotes-israeli-and-american-sources-more-than-3-times-as-much-as-palestinians>

⁸³² <https://www.declassifieduk.org/analysis-how-the-uk-and-us-media-dehumanise-palestinians>; לחריג: <https://www.nytimes.com/interactive/2024/04/18/world/middleeast/gaza-university-class.html>

⁸³³ <https://palestine.beehiiv.com/p/new-york-times-complicit-plausible-genocide>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1763453379811098672>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1764012307385053635>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1764815517548994866>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1764752005673984066>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1763254348942037335>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1762992473067130934>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1761979317779824767>; <https://twitter.com/AssalRad/status/1767686506939068845>; <https://x.com/AssalRad/status/1799543857539108962>; למשל: <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/11/a-new-abyss-gaza-and-the-hundred-years-war-on-palestine>

נהרגו מאשר ישראלים).⁸³⁴ הניו יורק טיימס פרסם מאמר מערכת בו הכיר בכך שהסיוע הצבאי לישראל לא יכול להיות בלתי תלוי בהתנהלותה של ישראל רק לאחר יותר מחצי שנה של מלחמה.⁸³⁵

התקשורת האמריקאית גם נמנעה מתחקירים של אירועים שעשויים להציג את ישראל באור שלילי. לפחות חלק מהתחקירים האלו כן קיבלו סיקור בתקשורת הישראלית, במיוחד בנוגע לאירועי ה-7.10, מה שרומז על כך שמדובר במגמה מכוונת שמתאימה לקבלת ההחלטות של הדרג הפוליטי. כך למשל ארגון FAIR להוגנות ודיוק בסיקור תקשורתי מצא כי התקשורת האמריקאית מונעת מהציבור האמריקאי מידע על נפגעים ישראלים מאש ידידותית באירועי ה-7.10 – מידע שקיבלת תשומת לב רבה יחסית בשיח הישראלי.⁸³⁶ באופן ספציפי, העבודה העיתונאית של רונן ברגמן – שעובד גם עבור ידיעות אחרונות וגם עבור הניו יורק טיימס – כוללת תחקירים של אירועים כאלו בעבודתו בידיעות אחרונות אבל לא בעבודתו עבור הניו יורק טיימס.⁸³⁷ הניו יורק טיימס לא סיקר כלל או סיקר בקצרה סיפורים שליליים אחרים עבור ישראל כמו מדיניות האש של צה"ל ברצועה, אחריות ישראל בהרעבת פלסטינים, או העינויים שעברו מעוכבים.⁸³⁸ במקום זאת, סיפור גדול שעסק באונס ההמוני של חמאס במהלך ה-7.10 קיבל משאבים יוצאי דופן – כולל תקציב לראיין מעל 150 בני אדם⁸³⁹ – והיוזמה לעשותו הייתה של העיתון עצמו. באופן בלתי מוסבר, הכתבה ניתנה לקצינת מודיעין ישראלית לשעבר ללא שום רקע בכתיבה עיתונאית, שאף עשתה לייק לציוץ שקרא "להפוך את רצועת עזה לבית מטבחיים".⁸⁴⁰ לאחר פרסום התחקיר, מדיה עצמאית כמו גם ה-Intercept מצאו שורה ארוכה של בעיות מהותיות עם התחקיר ואופן הביצוע שלו.⁸⁴¹ הניו יורק טיימס עצמו נאלץ לפרסם הודעה שחלק מהמידע שמסר בנושא הוא שגוי,⁸⁴² וניתק לאחר מכן את קשריו עם הכתבת.⁸⁴³ ה-Nation תיאר את הכתבה כ"כישלון הגדול ביותר של עיתונות" בניו יורק טיימס ב-20 השנים האחרונות,⁸⁴⁴ בעוד שהארץ השווה את קריסת תחקיר הניו יורק טיימס כ"7 באוקטובר" של העיתון.⁸⁴⁵ בסוף אפריל, 59 פרופסורים לתקשורת ולמדיה קראו לניו יורק טיימס להתמודד עם השאלות הפתוחות בנוגע לכתבה.⁸⁴⁶ למרות רצף הבעיות בעיתון, במאי הוא קיבל את פרס פוליצר על הסיקור שלו של מלחמת חרבות ברזל.⁸⁴⁷

היחס לאונר"א כמקרה של הטיה בייצוג תקשורתי

מקרה אחד של פעולות האסטרטגיה התקשורתית של ישראל היא היחס לאונר"א, הגוף באו"ם שאחראי על הסיוע לפליטים פלסטינים. באותו היום בו בית הדין הבינלאומי לצדק קבע שניתן לטעון שישראל מבצעת רצח עם בעזה (ה-26 בינואר), ישראל טענה ש-12 עובדי אונר"א (מתוך כ-13,000 ברצועה) השתתפו בהתקפות נגד ישראל ב-7.10.⁸⁴⁸ כמעט מיד, 16 מהתורמים של אונר"א – מדינות מערביות – הצהירו שהן יפסיקו את התמיכה בארגון.⁸⁴⁹ התקשורת הישראלית והמערבית עקבו אחרי סיפור אונר"א עם סיקורים ודיונים, וכך

⁸³⁴ <https://www.pewresearch.org/2024/03/21/emotions-news-and-knowledge-about-the-israel-hamas-war/>

⁸³⁵ <https://www.nytimes.com/2024/04/13/opinion/israel-military-aid.htm>

⁸³⁶ גם; <https://fair.org/home/shielding-us-public-from-israeli-reports-of-friendly-fire-on-october-7/>

⁸³⁷ <https://theintercept.com/2024/02/27/zaka-october-7-israel-hamas-new-york-times/>

⁸³⁸ <https://fair.org/home/shielding-us-public-from-israeli-reports-of-friendly-fire-on-october-7/>

⁸³⁹ <https://palestine.beehiiv.com/p/new-york-times-implicates-israel-in-sexual-violence-against-hamas>

⁸⁴⁰ <https://www.nytimes.com/2023/12/28/world/middleeast/oct-7-attacks-hamas-israel-sexual-violence.html>

⁸⁴¹ <https://theintercept.com/2024/02/28/new-york-times-anat-schwartz-october-7/>. ותיק יותר שהיה אחראי למסגור הכתבה.

⁸⁴² <https://theintercept.com/2024/03/04/nyt-october-7-sexual-violence-kibbutz-beeri/>; <https://www.npr.org/2024/03/06/1236130609/new-york-times-hamas-attacks-israel-palestine>; <https://jacobin.com/2024/02/new-york-times-anti-palestinian-bias>

⁸⁴³ <https://www.nytimes.com/2024/03/25/world/middleeast/video-sexual-assault-israel-kibbutz-hamas.html>

⁸⁴⁴ <https://www.ynetnews.com/culture/article/rkoh8h8ya>

⁸⁴⁵ <https://www.thenation.com/article/culture/new-york-times-intercept-hamas-rape/>

⁸⁴⁶ <https://www.haaretz.co.il/gallery/galleryfriday/2024-03-28/ty-article-magazine/.highlight/0000018e-7ab6-de80-a78f-7bf747280000>

⁸⁴⁷ <https://www.washingtonpost.com/style/media/2024/04/29/new-york-times-oct-7-journalism-professors-letter/>

⁸⁴⁸ <https://www.ynet.co.il/entertainment/article/bk8ntqcw0>; https://www.democracynow.org/2024/5/8/nyt_investigation. כאן: <https://www.washingtonpost.com/documents/adc3143c-ecc7-477f-8a38-a76308b18cca.pdf>

⁸⁴⁹ <https://twitter.com/PulitzerPrizes/status/1787561713291645419>; <https://www.nytimes.com/2024/05/06/business/pulitzer-prize-winners.html>

⁸⁴⁸ החקירה מתנהלת על ידי הגוף העליון באו"ם לעניין (ה-Office of Internal Oversight Services). מקרה אחד נסגר מחוסר ראיות, 4 מקרים הושעו בשל היעדר ראיות מספקות, והחקירה ממשיכה להתנהל ב-14 המקרים הנותרים, ראה כאן: <https://www.nytimes.com/2024/05/30/opinion/israel-gaza-un-unrwa.html>

⁸⁴⁹ <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/01/unrwa-funding-pause-employees-october-7-hamas-attack-claims-no-evidence-un>

העלימו את הסיפור החשוב יותר של בית הדין הבינלאומי לצדק. למרות שעד כה ישראל לא הציגה עדויות ציבוריות כלשהן לתמוך בטענותיה,⁸⁵⁰ כתבת תחקיר בערוץ 4 הבריטי חשפה את המסמך שישראל כביכול שלחה למדינות שתרמו לאונר"א. המסמך עצמו היה קצר מאוד. הוא לא כלל הוכחות כלשהן אלא רק שורה אחת ביחס לכל אחד מ-12 עובדי אונר"א שכביכול השתתפו בטבח.⁸⁵¹ מסמך מודיעיני אחר ששחררה ישראל גם כן לא כלל תימוכין בטענות.⁸⁵² נכון לזמן הכתיבה, ראש אונר"א טען שלמרות בקשות חוזרות ונשנות ישראל לא שיתפה פרטים לגבי ההאשמות.⁸⁵³ טענות אחרות של ישראל מעולם לא הגיעו לאונר"א אלא יצאו ישירות לתקשורת.⁸⁵⁴ על פי סוכנות מודיעין אמריקאית, המעורבות של מעט עובדי אונר"א ב-7.10 הוערכה ב"ביטחון נמוך".⁸⁵⁵ העדויות החלשות שתמכו בטענה הישראלית הובילו חלק מהמדינות התורמות לאונר"א שהפסיקו את תמיכתן להחזיר את התמיכה במהלך מרץ.⁸⁵⁶ מדינות אחרות עשו זאת בהמשך או שהצהירו שיעשו זאת בקרוב, וחלקן אף הגדילו את תמיכתן בסיוע ההומינטרי ברצועה.⁸⁵⁷ באמצע מרץ, גם ראש ארגון הסיוע של האיחוד האירופי הצהיר שישראל לא העבירה שום תימוכין לטענותיה כלפי אונר"א.⁸⁵⁸ על פי תחקיר אונר"א שהודלף, ישראל הפעילה לחץ על עובדי אונר"א בעזה להצהיר באופן שקרי שלאונר"א יש קשר לחמאס ושצוות אונר"א השתתף בהתקפות ה-7.10. עובדי אונר"א הוכו באופן קשה, עונו וקיבלו אימים שמשפחותיהם ייפגעו.⁸⁵⁹ בסוף מרץ ארגון ישראלי פרסם תחקיר שחשף פעולת השפעה פרו-ישראלית שטירגטה מחוקקים אמריקאים שחורים מהמפלגה הדמוקרטית בניסיון להטות את דעתם נגד אונר"א והפלסטינים.⁸⁶⁰ כמה חודשים לאחר מכן, התברר שמשרד התפוצות בישראל ניהל את פעולת ההשפעה, שנוהלה על ידי חברה לקמפיינים פוליטיים.⁸⁶¹ בסוף אפריל, דו"ח בלתי-תלוי של שרת החוץ לשעבר של צרפת ושלושה מכוני מחקר הזכיר שישראל עדיין לא סיפקה הוכחות לטענותיה ביחס לקשרים כביכול של עובדי אונר"א לחמאס ולג'יהאד הפלסטיני. הדו"ח הוסיף שאונר"א העבירה באופן קבוע רשימות של עובדיה לישראל ולמדינות אחרות, ושמשלת ישראל לא הודיעה לאונר"א על בעיה כלשהי עם עובדים אלו מאז 2011.⁸⁶²

גורמים רשמיים בישראל הצהירו שהם רוצים לסגור את אונר"א במשך זמן רב.⁸⁶³ לאחרונה, ישראל הצהירה שוב על כוונה זו,⁸⁶⁴ ואף החלה לפעול כדי לממשה,⁸⁶⁵ כולל הצעת חוק שהגדירה את אונר"א כארגון טרור

⁸⁵⁰ אך וידיא זה שסוקר בהתחלה בווינינגטון פוסט מראה עובד אונר"א כביכול לוקח גופה של ישראל ב-7.10. <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-presents-video-allegedly-showing-un-aid-worker-taking-body-israeli-oct-7-2024-02-17/>

⁸⁵¹ <https://twitter.com/DrSakriKaia/status/1754685268454785074>

⁸⁵² <https://www.scribd.com/document/702738861/Swords-of-Iron-UNRWA-Hamas-Relations>; סקירה של האופן שבו המדיה התמודדה עם הטענות של ישראל כאן: <https://responsiblestatecraft.org/unwra-hamas-israel/>

⁸⁵³ <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-02-20/ty-article-magazine-premium/unwra-chief-waiting-for-israels-evidence-on-hamas-infiltration-of-gaza-employees/0000018d-c5fc-db3b-a9cf-cdfdf5a0000>; <https://twitter.com/UNLazzarini/status/1760764594644013287>

⁸⁵⁴ <https://www.un.org/unispal/document/unwra-claims-versus-facts-press-release-26feb2024/>

⁸⁵⁵ <https://www.wsj.com/world/middle-east/u-s-finds-claims-that-u-n-aid-agency-staff-took-part-in-hamas-attack-credible-957b747e>

⁸⁵⁶ <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-68518468>; <https://twitter.com/Kahlissee/status/1763587426163798282>; <https://www.reuters.com/world/unwra-donors-likely-resume-funding-soon-norway-says-2024-03-06/>; <https://www.reuters.com/world/eu-holds-back-part-unwra-payment-boosts-palestinian-aid-2024-03-01/>; <https://www.timesofisrael.com/france-to-resume-unwra-funding-while-ensuring-right-conditions-are-met/>; <https://www.aljazeera.com/economy/2024/3/29/japan-to-resume-funding-to-unwra-following-sweden-finland-and-canada>; <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/24/germany-to-resume-funding-of-unwra-aid-operations-in-gaza>; <https://www.middleeasteye.net/news/war-gaza-uk-unwra-plan-place-resume-funding>; ⁸⁵⁷ https://www3.nhk.or.jp/nhkworld/en/news/20240228_10/; <https://apnews.com/article/australia-unwra-hamas-israel-gaza-funding-1b4bcb81251cf7eed0904da9fa4144b>

⁸⁵⁸ <https://www.reuters.com/world/no-evidence-israel-back-unwra-accusations-says-eu-humanitarian-chief-2024-03-14/>

⁸⁵⁹ https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/unwra-report-says-israel-coerced-some-agency-employees-to-falsely-admit-hamas-links/

⁸⁶⁰ <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-19/ty-article-magazine-premium/0000018e-4cd5-d26a-afbf-ecd552de0000>; https://fakereporter.net/pdf/pro-israel_influence_network_report-0324.pdf?v=2

⁸⁶¹ <https://www.haaretz.com/israel-news/security-aviation/2024-06-05/ty-article-magazine-premium/israel-secretly-targeted-american-lawmakers-with-gaza-war-influence-campaign/0000018f-e7c8-d11f-a5cf-e7cb62af0000>; https://fakereporter.net/pdf/pro-Israeli_influence_network-new_findings-0624.pdf

⁸⁶² <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/22/israel-unwra-staff-terrorist-links-yet-to-provide-evidence-colonna-report>; <https://www.washingtonpost.com/world/2024/04/22/unwra-israel-hamas-report-palestinians/>; https://www.unwra.org/sites/default/files/content/resources/unwra_independent_review_on_neutrality.pdf; https://www.passblue.com/wp-content/uploads/2024/04/2024_04_20_UNRWA-final-technical_report.pdf; <https://twitter.com/MartinKonecny/status/1783445318329147400>

⁸⁶³ <https://www.youtube.com/watch?v=h0bMANfC0BQ>; <https://www.jewishcurrents.org/the-campaign-to-abolish-unwra>

⁸⁶⁴ <https://www.kikar.co.il/israel-news/sa71dq>; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-03-11/ty-article-premium/0000018e-2dbc-d468-a9ff-2fbdabafa0000>

⁸⁶⁵ <https://www.theguardian.com/world/2024/mar/31/israel-plan-un-dismantle-palestinian-relief-agency-unwra>; <https://www.theguardian.com/commentisfree/2024/mar/26/israel-unwra-palestine>

בסוף מאי.⁸⁶⁶ ממצאים אלו מעידים על כך שישראל משתמשת בטענותיה הנוכחיות נגד אונר"א למטרה זו.⁸⁶⁷ במלחמה האחרונה ישראל והתקשורת הישראלית קבעו או רמזו שיש קשר בין אונר"א לבין חמאס, אבל התקשורת הישראלית לא בחנה את ממצאי הצבא באופן עצמאי, ולא הציגה עובדות כמו הביקורות התכופות שאונר"א עוברת בתוך האו"ם,⁸⁶⁸ או יידעה את הציבור הישראלי שכל עובדי אונר"א קיבלו אישור מישראל לעבוד בסוכנות (כולל אישור מחדש מדי שנה, ובדיקה פעמיים בשנה מול רשימות של מועצת הביטחון של האו"ם).⁸⁶⁹ אונר"א אף פיטרה בעבר מספר עובדים לאחר שנמצא קשר בינם לבין חמאס.⁸⁷⁰ יתרה מזו, סגירת אונר"א תחמיר באופן משמעותי את המשבר ההומניטרי בעזה, בעוד שדיונים בתקשורת הישראלית לא כוללים תוכנית ברורה להענקת סיוע חלופי לעזתים (סקרים בסוף מרץ ובסוף מאי מצאו כי אונר"א סיפקה את הסיוע ל-62% ו-53% בהתאמה מהנשאלים בדרום הרצועה ששהו באזורי מקלט, במקביל לתלונות על אפליה בסיוע באזורים אלו⁸⁷¹).

דוגמה נוספת של תעמולה מוצלחת: הטלת ספק בהערכת התמותה הפלסטינית⁸⁷²

מוקדם במלחמה, ישראל ערערה באופן ציבורי על אומדן התמותה בעזה, בטענה שהערכות אלו מוגזמות ולא ריאליסטיות. גם כאן התקשורת שיחקה תפקיד משמעותי בהנחת הטענה ובזריעת ספק בקרב רבים בציבור. עד היום, התקשורת שומרת על ספקות אלו, בדרך כלל באזכור שהערכת התמותה בקרב הפלסטינים מגיעה מ"משרד הבריאות של חמאס בעזה" (או ניסוח דומה). ספקות אלו הגיעו עד לנשיא ארה"ב ג'ו ביידן, שהטיל ספק ציבורי במספרי המתים בנאום מתוקשר ב-25.10 ובו טען ש"אין [לזן] ביטחון" במספרים אלו.⁸⁷³ המספר הגדול של תגובות בעברית לגרסה מוקדמת של מסמך זה (שפורסם ב-15.3 בטוויטר) רומזת כי ספקות אלו נותרו בקרב רבים בציבור הישראלי. הטלת ספק שטחית במספר המתים ממשיכה להופיע מדי פעם בתקשורת הישראלית בעברית ובמכוני מחקר פרו-ישראליים באופן מובהק.⁸⁷⁴

הערעור ביחס למספרים המפורסמים לא משקף עמדה רצינית. גם מבלי לדון באינטרס הברור של ישראל להקטין את מספר המתים בצד הפלסטיני, כמה ימים לאחר שביידן פקפק בהערכת התמותה, משרד הבריאות בעזה פרסם רשימה של 6,747 הפלסטינים שמתו עד להצהרתו של ביידן ב-26.10, כולל שמם, מינם, גילם ומספר תעודת הזהות שלהם.⁸⁷⁵ למיטב ידיעתי, אף אחד, כולל ישראל שמחזיקה במרשם האוכלוסין בעזה, לא הטיל ספק במהימנות של רשימה זו.⁸⁷⁶ בהמשך, ביידן התנצל על כך שהטיל ספק בהערכות התמותה של הפלסטינים.⁸⁷⁷ למיטב ידיעתי, התקשורת הבינלאומית לא ערערה מאז על הערכות התמותה הפלסטיניות (למרות הרמיזות החוזרות אליהן התייחסתי בפסקה הקודמת). הניסיון היחיד לעשות זאת היה כתבה במרץ בעיתון היהודי השמרני בארה"ב Tablet Magazine, שברר מידע חלקי כדי לנסות לבנות טיעון סטטיסטי.⁸⁷⁸

<https://www.msf.org/israeli-proposal-designate-unrwa-terrorist-organisation-outrageous>⁸⁶⁶
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-04-24/ty-article/.premium/0000018f-1017-d361-a3ef-52f798500000>⁸⁶⁷
<https://www.unrwa.org/who-we-are/frequently-asked-questions> [under oversight of UNRWA spending];⁸⁶⁸
https://youtu.be/LA_xtBh3eLw?si=DXUkq3gct46VbE9O&t=445
<https://www.un.org/unispal/document/unrwa-claims-versus-facts-press-release-26feb2024/>; <https://jewishcurrents.org/the-campaign-to-abolish-unrwa>⁸⁶⁹
<https://www.nytimes.com/2024/02/10/world/middleeast/unrwa-hamas-gaza.html>⁸⁷⁰
; ע"מ 7-8, <http://pcpsr.org/sites/default/files/Poll%2091%20English%20press%20release%2020%20March%202024.pdf>⁸⁷¹
<https://pcpsr.org/en/node/980>⁸⁷²
הוספתי את התוכן כאן בשל עניין ציבורי, במיוחד לאור התגובות לפרסום של הגרסה העברית של מסמך זה ב-15.3. אני מקווה שחלק זה יבהיר את המתודולוגיה שבה השתמשתי ובאותו זמן יציג מקרה נוסף של הטיה תקשורתית, תעמולה, והשפעותיהן לאורך המלחמה.⁸⁷³
<https://www.reuters.com/world/middle-east/biden-says-he-has-no-confidence-palestinian-death-count-2023-10-26/>; ⁸⁷⁴
<https://www.npr.org/2023/10/25/1208577490/biden-says-hes-worried-about-civilian-deaths-in-gaza-but-questions-death-toll-st>; ⁸⁷⁵
<https://www.wsj.com/livecoverage/israel-hamas-war-palestinians-news/card/biden-says-he-doubts-accuracy-of-palestinians-death-toll-reports-WXQUdN2EwX9EZ03Jhziq>⁸⁷⁶
<https://www.fdd.org/analysis/2024/04/09/hamas-run-gaza-health-ministry-admits-to-flaws-in-casualty-data/>; ⁸⁷⁷
FDD: על ה- <https://twitter.com/petersavodnik/status/1778620648551829969>; ⁸⁷⁸
<https://web.archive.org/web/20191116031839/https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/11/anti-iran-advocacy-group-fdd-registers-to-lobby.html>; Seliktar, Ofira, and Farhad Rezaei. *Iran, Israel, and the United States: The Politics of Counter-Proliferation Intelligence*. Rowman & Littlefield, 2018, pp. 162, 168.
<https://mondoweiss.net/2023/10/this-is-a-list-of-the-names-of-more-than-6000-palestinians-that-israel-has-killed-in-gaza/>⁸⁷⁵
<https://theintercept.com/2023/10/31/gaza-death-palestine-health-ministry/>⁸⁷⁶
<https://www.washingtonpost.com/politics/2023/10/27/biden-israel-palestine-muslim-americans-war/>; ⁸⁷⁷
<https://www.nytimes.com/2024/02/09/us/politics/biden-aide-israel-regret.html>
<https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/how-gaza-health-ministry-fakes-casualty-numbers>⁸⁷⁸

למרות שמומחים דחו את טיעוני הכתבה בשל הניתוח הסטטיסטי הקלוקל שבו עשתה שימוש,⁸⁷⁹ שורה של גורמי תקשורת ישראליים (כולל AIPAC) ניסו לדחוף את המסר ללא כל ביקורת כדי להמשיך להטיל ספק במספר הפלסטיני.⁸⁸⁰

ניסיון אחר להטיל ספק במספרים של משרד הבריאות הפלסטיני התרחש באמצע מאי, לאחר שמשרד התיאום של האו"ם, אשר מפרסם מדי כמה ימים דוחות עם סיכומי נתונים, שינה את המקור שעליו התבסס עבור מידע בנוגע לחלוקה הפנימית של המיתות בעזה (השינוי היה לעבור מהערכות של למעלה מ-9,500 נשים מתות ולמעלה מ-14,500 ילדים מתים, על בסיס משרד התקשורת העזתי, למספרים קונקרטיים יותר – 4,959 נשים מזוהות, 7,797 ילדים מתים וכ-10,000 מיתות לא מזוהות, בהתאם למידע שהגיע ממשרד הבריאות הפלסטיני).⁸⁸¹ למרות שהמספר הכולל של המיתות שדווחו לא השתנה, והזיהוי הקונקרטי של ההרוגים על בסיס שמם ומידע דמוגרפי מלא לגביהם ייצג צעד קדימה מבחינת הדיוק והמהימנות של המידע שהגיע מעזה, דיווחי התקשורת על השינוי – שהחלו רק כמה ימים לאחר פרסום המספרים – שימשו בעיקר בשביל להטיל ספק במידע המדווח ואף באו"ם (תהליך ששוב הובילו מקורות מדיה פרו-ישראליים באופן מובהק).⁸⁸² למרות שנרטיב ההקטנה בחצי נשלל במהירות על ידי סגן הדובר של מזכ"ל האו"ם,⁸⁸³ הנזק של מתקפת המידע כבר נעשה.⁸⁸⁴

הערכות משרד הבריאות הפלסטיני כוללות מספר בעיות מתודולוגיות. הבעיה הרצינית ביותר היא החלוקה של הערכות התמותה לשלוש קטגוריות שונות. הראשונה כוללת את התמותה שדווחה דרך מערכת הבריאות – בתי החולים (20,976, או 61% מסך כל התמותה המוערכת בדיווח מה-3.5). השנייה כוללת את דיווח העזתים דרך טופס מקוון (3,715, או 11% מסך התמותה). שתי קטגוריות אלו כוללות מידע דמוגרפי מלא ואנשים שמופיעים בהן מופיעים ברשימות התמותה המלאות של משרד הבריאות (שפורסמו לאחרונה ב-30.4). הקטגוריה השלישית כרגע רשומה כמיתות עבורן רק 'מידע חלקי' ידוע (9,963, או 29% מסך התמותה). בהתאם לדיווחים מוקדמים יותר של משרד הבריאות, הערכות אלו נאספו מ"גורמי תקשורת מהימנים" (לא ברור אילו) במקומות בהם למשרד הבריאות לא היה תקשורת או במקומות בהם מערכת הבריאות קרסה.⁸⁸⁵

מספר גורמי תקשורת רציניים קיבלו את הערכת התמותה הרשמית בעזה⁸⁸⁶ וקבעו כי "מספר [המתים בהערכה] נחשב באופן נרחב כמספר האמין ביותר הזמין".⁸⁸⁷ בדצמבר, מחקר אקדמי בכתב עת ויקרתי טען שאין עדות להערכת יתר של תמותה במספרים שהגיעו מעזה.⁸⁸⁸ משרד הבריאות ברצועה העביר דיווחים על התמותה למספר גורמי תקשורת בינלאומיים, כמו למשל ל-אל ג'זירה (רשימה של כמה אלפי ילדים מזוהים שמתו; הרשימה פורסמה)⁸⁸⁹ ול-NPR (דיווח על הערכות התמותה, הרשימה לא פורסמה דרך NPR).⁸⁹⁰

⁸⁷⁹ משל – הכתבה פורסמה חמישה חודשים לאחר תחילת המלחמה אבל בחנה רק מקטע של 15 ימים בתחילת המלחמה. אחרים ביקרו את הכתבה, למשל: <https://twitter.com/joftius/status/1766199967364890949>; <https://twitter.com/BalouxFrancois/status/1769476779234721915>; <https://www.israelhayom.co.il/news/world-news/middle>; <https://www.i24news.tv/en/news/israel-at-war/artc-expert-claims-hamas-s-gaza-death-toll-exaggerated-east/article/15388434-or-faked>; <https://www.jns.org/hamas-fakes-casualty-figures-the-numbers-are-not-real/>; <https://twitter.com/AIPAC/status/1769387362289655835>; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-213>; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-215>; <https://www.jpost.com/israel-hamas-war/article-800772>; <https://www.usatoday.com/story/news/politics/2024/05/13/un-cuts-estimates-women-children-deaths-gaza/73669560007/>; <https://www.foxnews.com/world/un-revises-gaza-death-toll-50-less>; <https://www.theguardian.com/world/article/2024/may/13/gaza-ministry-revises-women-children-killed-previously-reported>; <https://www.reuters.com/world/middle-east/un-says-gaza-death-toll-still-over-35000-not-all-bodies-identified-2024-05-13/>; <https://www.newsweek.com/fact-check-did-un-halve-gaza-death-toll-1900325>; <https://x.com/marcowenjones/status/1790086787764715922>; <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2024/05/gaza-death-count/678400/>

⁸⁸⁵ מצב זה אינו אידיאלי, בלשון המעטה, אבל בהתחשב בקשיים שאיתם משרד הבריאות צריך להתמודד כדי לקבל את הערכת התמותה בזמן אמת אין אפשרות טובה יותר. ראוי לציין כאן שקשה באופן כללי לבצע הערכות תמותה גם בסביבה יציבה יותר. למשל, אחרי הוריקן מריה בפורטו ריקו ב-2017, ממשלת ארה"ב טענה במשך חצי שנה שפחות מ-100 בני אדם נהרגו, ולאחר מכן עדכנה את הערכה ל-2,975. חקירת את הנושא כחוקר בזמן שהאירועים התרחשו בשנים 2017-2018. הסיכום הטוב יותר על הפרשה מופיע בעמוד הויקיפדיה הזה: https://en.wikipedia.org/wiki/Hurricane_Maria_death_toll_controversy. בתחילת אפריל, משרד הבריאות הפלסטיני פתח אתר בו פלסטינים יכולים לדווח על בני משפחתם שמתו: <https://www.wsj.com/world/middle-east/in-gaza-authorities-lose-count-of-the-dead-779ff694> (על פי משרד הבריאות הפלסטיני, הטופס נפתח בינואר ונגיש כאן: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScndnMojlJoffSPTD25uqkZSjUH--G05AMwcbbyJB42bNQCw/viewform>)

⁸⁸⁶ <https://time.com/6909636/gaza-death-toll/>

⁸⁸⁷ <https://www.npr.org/2024/02/29/1234159514/gaza-death-toll-30000-palestinians-israel-hamas-war>

⁸⁸⁸ [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(23\)02713-7/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(23)02713-7/fulltext)

⁸⁸⁹ https://www.youtube.com/watch?v=NlCzT9_YE9Y

⁸⁹⁰ <https://www.npr.org/2024/02/29/1234159514/gaza-death-toll-30000-palestinians-israel-hamas-war>

באמצע מרץ, אפידימולוג מומחה עם ניסיון של 30 שנים בהערכת תמותה במצבי משבר קיבל את המספר והוסיף כי "למעשה, ככל הנראה לא היה עימות בקנה מידה כזה שבו ההערכות בזמן אמת ביחס למקרי המוות היו מלאות יותר ממה שמתרחש בעזה היום".⁸⁹¹ בסוף אפריל, בכיר באו"ם וקצינים בצה"ל הסכימו שהמספר הוא אמין.⁸⁹²

בהקשר זה יש לציין שהמלחמה הנוכחית היא המבצע הגדול הראשון בעזה שבו ישראל לא עוקבת באופן עצמאי אחרי מספר המתים בצד הפלסטיני. למיטב ידיעתי, נכון לזמן הכתיבה אין מקור אחר לתמותה בעזה חוץ ממשד הבריאות הפלסטיני.⁸⁹³ תחקיר עיתונאי ישראלי מצא שצה"ל עצמו משתמש במספרי המתים שמפרסמים הפלסטינים, ומעדכן אותם בסקירות הפנימיות שלו.⁸⁹⁴ טענה זו אומתה על ידי ה-Wall Street Journal.⁸⁹⁵ ראש ממשלת ישראל בעצמו טען בראיון שישראל הרגה 13,000 חמושי חמאס (ראה למטה ביחס למספר), ושהיחס בין חמושים לאזרחים הרגים הוא בין 1 ל-1.5 אזרחים הרגים על כל חמוש, יחס שמעיד על סך מתים פלסטינים שבין 26,000-32,500 נכון ל-10.3.10.⁸⁹⁶ מנעד זה כולל את הערכת התמותה של משרד הבריאות הפלסטיני ביום למחרת, 31,112.⁸⁹⁷ בסוף מרץ, בסקירה שנתן לרפובליקנים בסנאט האמריקאי, ראש הממשלה חזר על עמדתו והעריך את מספר המתים הפלסטינים בכ-28,000 (כ-14% פחות מההערכה הרשמית של משרד הבריאות הפלסטיני ביום למחרת (32,623).⁸⁹⁸ בסוף אפריל, קצינים בצה"ל העריכו שמספר המתים היה בסביבות 36 אלף (הערכת משרד הבריאות הפלסטיני אז הייתה יותר מ-34,000).⁸⁹⁹ באמצע מאי, ראש ממשלת ישראל העריך שסך כל התמותה הוא כ-30,000 (שוב בערך 14% פחות מהערכת משרד הבריאות הפלסטיני אז, 35,091).⁹⁰⁰

ממצא נוסף שתומך בהערכת המתים הפלסטינית היא העובדה שבמערכות קודמות, הפער בין ההערכה הישראלית להערכה הפלסטינית ביחס לתמותת הפלסטינים הייתה זניחה. כך למשל במבצע צוק איתן ב-2014, ישראל העריכה שנהרגו כ-2,125 פלסטינים,⁹⁰¹ בעוד שמשרד הבריאות הפלסטיני העריך שמתו 2,310 פלסטינים⁹⁰² (הועדה לזכויות אדם באו"ם הגיעה לספירה של 2,251).⁹⁰³ מספר הפלסטינים המתים הוא ככל הנראה גדול בהרבה מכיוון שמקרי מוות רבים עדיין לא נמצאו, לא זוהו או לא דווחו למשרד הבריאות.⁹⁰⁴ מספר המתים אינו כולל למעלה מ-10,000 בני אדם שנעדרים מתחת להריסות.⁹⁰⁵ פעילות המערכת האלקטרונית שבאמצעותה ספרו את המתים בעזה שובשה כבר ב-12 בנובמבר.⁹⁰⁶ באפריל כבר היה ברור שמשרד הבריאות הפלסטיני לא הצליח להגיע למתים רבים.⁹⁰⁷

הערכת התמותה בקרב חמושים עזתים (חמאס ואחרים) על ידי גורמים ישראליים היא בדרך כלל מוגזמת, באופן טבעי ולא מפתיע בסיטואציות לחימה בשני הצדדים.⁹⁰⁸ ב-5.11.2008, למשל, "בכיר במערכת הביטחון" (אולי שר הביטחון) קבע שצה"ל כבר הרג 20,000 עזתים, "רובם מחבלים".⁹⁰⁹ ההערכה הפלסטינית של כלל

⁸⁹¹ <https://time.com/6909636/gaza-death-toll>

⁸⁹² <https://www.wsj.com/world/middle-east/in-gaza-authorities-lose-count-of-the-dead-779ff694>

⁸⁹³ <https://www.npr.org/2023/10/25/1208577490/biden-says-hes-worried-about-civilian-deaths-in-gaza-but-questions-death-toll>

⁸⁹⁴ <https://www.mekomit.co.il/%D7%94%D7%A6%D7%91%D7%90-%D7%91%D7%93%D7%A7-%D7%95%D7%9E%D7%A6%D7%90-%D7%A9%D7%93%D7%99%D7%95%D7%95%D7%97%D7%99-%D7%94%D7%94%D7%A8%D7%95%D7%92%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%9E%D7%A9%D7%A8%D7%93-%D7%94%D7%91>

⁸⁹⁵ <https://www.wsj.com/politics/national-security/u-s-and-israels-unprecedented-intelligence-sharing-draws-criticism-a85979b4>

⁸⁹⁶ <https://www.politico.eu/article/israels-netanyahu-says-he-will-defy-bidens-red-line-and-invade-rafah/>

⁸⁹⁷ <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-136>

⁸⁹⁸ <https://www.nytimes.com/2024/03/20/us/politics/netanyahu-schumer-israel.html>; <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-175>

⁸⁹⁹ <https://www.wsj.com/world/middle-east/in-gaza-authorities-lose-count-of-the-dead-779ff694>. ההערכה הייתה שכ-11,000-13,000 חמושים פלסטינים נהרגו, ושהיחס בין חמושים לאזרחים הרגים היה בערך 1 ל-2.

⁹⁰⁰ <https://www.barrons.com/news/netanyahu-hamas-fighters-comprise-almost-half-gaza-s-death-toll-42cfe029>

⁹⁰¹ <https://mfa.gov.il/ProtectiveEdge/Documents/PalestinianFatalities.pdf>

⁹⁰² <https://web.archive.org/web/20150111023729/http://www.maannews.net/eng/ViewDetails.aspx?ID=751290>

⁹⁰³ http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColGaza/A_HRC_CRP_4.doc

⁹⁰⁴ <https://twitter.com/BallouxFrancois/status/1743019663913537943>

⁹⁰⁵ <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-june-2024>; ראה גם:

⁹⁰⁶ <https://www.nytimes.com/live/2024/03/25/world/israel-hamas-war-gaza-news#missing-people-under-gazas-rubble-make-for-a-shadow-death-toll>; <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/08/relatives-anguish-tens-of-thousands-missing-in-gaza-war>

⁹⁰⁷ <https://www.npr.org/2024/02/29/1234159514/gaza-death-toll-30000-palestinians-israel-hamas-war>

⁹⁰⁸ <https://www.wsj.com/world/middle-east/in-gaza-authorities-lose-count-of-the-dead-779ff694>

⁹⁰⁹ אותו ממצא נכון גם לגבי ההערכות של חמאס ביחס לאבידות צה"ל בערוץ הרשמי של חמאס. הערכות אלו גם כן מוגזמות או מוטות – למשל כשמאס טוען שהוא ירה על טנק ורומן בכך (אבל לא אומר במפורש) שהוא גרם לנזק לטנק, או כשמאס מפיץ סרטונים שבו חמושי יורים לעבר טנק ונראה פיצוץ, אבל כמעט תמיד הסרטון נחתך או זז לפני שניתן להעריך אם הטנק נפגע.

⁹⁰⁹ https://www.calcalist.co.il/local_news/article/thpk0eql5

המתים אז הייתה רק 9,770.⁹¹⁰ תחקיר של ה-BBC הטיל ספק בהערכות הישראליות לאחר שצפה בכל הסרטונים ששחרר דובר צה"ל.⁹¹¹

סך כל העדויות מצביעות על כך שהערכות התמותה של משרד הבריאות הפלסטיני הן מדויקות ככל שאפשר לצפות בזמן מלחמה, לא כל שכן בהתחשב בנזק הרציני והמתמשך למערכת הבריאות הפלסטינית ולדיווחים שלה. העובדה שמספר גדול של משתמשים ברשתות החברתיות ממשיך להטיל ספק בדיווחים אלו ומוכן לעשות זאת באופן ציבורי מצביעה הן על היעילות של מערכת התעמולה בתחילת המלחמה והן על הניהול המוצלח של מלחמת המידע של ישראל שממשיכה להתנהל נכון לזמן הכתיבה.

⁹¹⁰<https://apnews.com/article/israel-hamas-war-death-toll-numbers-injured-5c9dc40bec95a8408c83f3c2fb759da0>
⁹¹¹<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68387864>

ארה"ב שיחקה תפקיד מרכזי במלחמת חרבות ברזל מאז תחילתה באמצעות התמיכה שנתנה לישראל. תמיכה זו התבטאה באופנים שונים: סיוע צבאי (נשק) ומימון לקניית סיוע מארה"ב; הגנה על ישראל באמצעות שימוש בכוחות צבאיים אמריקאיים התקפיים והגנתיים; תמיכה דיפלומטית; ושחרור ישראל מפיקוח אמריקאי ומדרישה לתת דין וחשבון על פעולותיה. תתי החלקים למטה מתארים את כל אחד מהאופנים הללו. תת החלק החמישי בוחן את השינויים המשמעותיים ברטוריקה האמריקאית מאז תחילת המלחמה, שהפכה להיות ביקורתית יותר עם הזמן. המגמה הכללית ברורה – ארה"ב תמכה בישראל באופן מוחלט דרך פעולותיה. ההערות הביקורתיות יותר שלה כלפי ישראל כמעט ולא הובילו לשינויים במדיניותה כלפי ישראל. תת החלק האחרון בוחן בקצרה חלק מהמקרים של חוסר הסכמה ביחס למדיניות הממשלה האמריקאית – הן בממשל והן בחברה הרחבה יותר. חלק מאוחר יותר, "זום-אין 2", בוחן את המחאות בקמפוסים בארה"ב מאפריל ובמאי.

סיוע צבאי לישראל

ארה"ב שלחה סיוע צבאי לישראל הרבה לפני המלחמה, כך ש"ישראל היא נמען הסיוע הגדול ביותר במצטבר של ארה"ב מאז מלחמת העולם השנייה". בסך הכל סיוע זה הגיע ל-158 מיליארד דולר עד 2023 (יותר מ-260 מיליארד דולר ועד ל-317.9 מיליארד דולר בהווה אם מחשיבים גם את האינפלציה).⁹¹² ב-2016, ממשלות ארה"ב וישראל החליטו שבעשור בין 2019-2028 ארה"ב תספק לישראל 38 מיליארד דולר בסיוע צבאי (בשני העשורים הקודמים, ארה"ב סיפקה לישראל 30 ו-21.3 מיליארד דולר).⁹¹³ בעשור לפני המלחמה (2013-2022), 68% מהנשק שייבאה לישראל הגיע מארה"ב.⁹¹⁴

ארה"ב החלה לספק סיוע צבאי לישראל תוך שעות מתחילת מתקפת ה-7.10. בעשרת הימים הבאים, ארה"ב שלחה חמישה משלוחי נשק לישראל.⁹¹⁵ בחודשיים הראשונים של המלחמה, ארה"ב שלחה כ-200 מטוסים עם כ-10,000 טון של ציוד צבאי.⁹¹⁶ בשלושת החודשים הראשונים של המלחמה, ארה"ב סיפקה לישראל לפחות 15,000 פצצות, שכללו יותר מ-5,000 פצצות לא מונחות ויותר מ-5,400 פצצות במשקל טון, כמו גם יותר מ-57,000 פגזי ארטילריה בקוטר 155 מ"מ⁹¹⁷ (ישראל השתמשה ביותר מ-100,000 פגזי ארטילריה בפחות מחודשיים של לחימה).⁹¹⁸ כלי נשק אחרים שאותם ביקשה ישראל כללו מזל"טים מתאבדים, מזל"טים מפציצים, טילים ופגזי מרגמה.⁹¹⁹ בחודשים לאחר מכן נרשמו מכירות נוספות של כלי נשק אלו ואחרים.⁹²⁰

בתחילת מרץ נחשף שארה"ב אישרה יותר מ-100 מכירות נשק נפרדות לישראל מאז תחילת המלחמה, ושמשל ביידן עקף את הקונגרס כדי לאשר את המכירות – בכך שנמנע לדווח עליהם באמצעות אישור לישראל להשתמש במאגרי תחמושת אמריקאיים בשטחה, זירוז משלוחים שהיו מתוכננים למועד מאוחר יותר, ומשלוח הנשק בעסקאות קטנות יותר שנותרו מתחת לסף שמעליו הממשלה היתה צריכה לדווח לקונגרס.⁹²¹

⁹¹² <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL33222.pdf> ; <https://usafacts.org/articles/how-much-military-aid-does-the-us-give-to-israel/> ; <https://www.usnews.com/news/best-countries/articles/2023-10-10/how-much-aid-does-the-u-s-give-to-israel> ; <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL33222.pdf>⁹¹³

⁹¹⁴ <https://theconversation.com/where-do-israel-and-hamas-get-their-weapons-220762> ; <https://web.archive.org/web/20231110173047/https://time.com/6325247/us-military-assistance-israel/> ; למשל : <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-10-10/boeing-spied-1-000-smart-bombs-to-israel-after-the-hamas-attacks> ; <https://www.now14.co.il/%D7%A8%D7%9B%D7%91%D7%AA-%D7%9C%D7%A6%D7%94%D7%9C-%D7%9E%D7%98%D7%95%D7%A1-%D7%94%D7%97%D7%99%D7%9E%D7%95%D7%A9-%D7%94-200-%D7%A0%D7%97%D7%AA-%D7%91%D7%99/> ; <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-07/ty-article/0000018e-1947-d7d3-abce-79ef48310000> : הראשונים של המלחמה ; <https://www.wsj.com/world/middle-east/u-s-sends-israel-2-000-pound-bunker-buster-bombs-for-gaza-war-82898638> ; חלק מהפגזים היו אמורים להישלח לאוקראינה <https://www.axios.com/2023/10/19/us-israel-artillery-shells-ukraine-weapons-gaza> ; <https://www.jpost.com/israel-news/defense-news/article-775523>⁹¹⁸

⁹¹⁹ <https://www.haaretz.com/israel-news/security-aviation/2023-11-16/ty-article/premium/shells-laser-guided-missiles-and-bunker-busters-the-munitions-the-u-s-supplied-israel/0000018b-d3b9-dffa-ade7-f7b990750000> ; <https://www.wsj.com/world/middle-east/u-s-plans-to-send-weapons-to-israel-amid-biden-push-for-cease-fire-deal-184e75bc>⁹²⁰

⁹²¹ <https://www.wsj.com/world/how-the-u-s-arms-pipeline-to-israel-avoids-public-disclosure-e238de75>

רק שתי מכירות נשק לישראל נודעו בציבור עד לזמן ההוא.⁹²² באותו זמן, עובדי מדינה בארה"ב טענו שהיו 600 מקרים פוטנציאליים של העברת או מכירת נשק לישראל, שערכם הכולל היה למעלה מ-23 מיליארד דולר.⁹²³ בשבועות ובחודשים הבאים, ארה"ב המשיכה לאשר משלוחי נשק לישראל. בסוף מרץ, למשל, ארה"ב אישרה העברה של 1,800 פצצות נוספות במשקל טון ו 500 פצצות נוספות במשקל רבע טון, ואישרה להעביר 25 מטוסי קרב ומנועים לישראל.⁹²⁴ בתחילת אפריל, הממשל האמריקאי אישר את ההעברה של יותר מ-2,000 פצצות קטנות יותר (רבע טון ומטה) לישראל.⁹²⁵

למרות שארה"ב סיפקה כמות עצומה של סיוע צבאי לישראל לאורך המלחמה, זרם הנשק והתחמושת דעך לאחר כמה חודשים כשכמות הנשק הזמין שארה"ב הייתה יכולה לשלוח במהירות במקביל למשלוחי הנשק לאוקראינה ושמידה על המצבורים לצרכיה קטנה.⁹²⁶ ארה"ב המשיכה למכור נשק לישראל באפריל, למשל בדיון על עסקה של יותר מ-18 מיליארד דולר למכירת עד 50 מטוסי קרב לישראל.⁹²⁷ באפריל, בית הנבחרים האמריקאי אישר תוספת תקציב של 26.3 מיליארד דולר לישראל (סיוע צבאי ישיר, אבל גם רכש כדי למלא את מצבורי התחמושת האמריקאיים בישראל, תמיכה בפעולות צבאיות אמריקאיות באזור, וסיוע הומניטרי).⁹²⁸ בתחילת מאי, ארה"ב הודתה שערכה משלוח אחד של נשק לישראל (6,500 ערכות שהופכות פצצות "טיפשות" לפצצות חכמות).⁹²⁹ יחד עם זאת, במקביל ארה"ב המשיכה לקדם עסקאות אחרות – כמו עסקה ששוויה מיליארד דולר.⁹³⁰

כל האמור לעיל מעיד על התמיכה הצבאית החזקה של ארה"ב בישראל.

שימוש פעיל בצבא האמריקאי

ארה"ב תמכה בישראל גם באמצעות הפעלת כוחות צבאיים אמריקאים במזרח התיכון מאז תחילת המלחמה. בימים שלאחר ה-7.10, ארה"ב שלחה שתי נשאות מטוסים לאזור. בהמשך היא שלחה מטוסים נוספים לאזור.⁹³¹ כלים נוספים, כמו מערכות ההגנה הטובות ביותר ברשות האמריקאים, נשלחו גם הם למזרח התיכון.⁹³² באמצע אוקטובר, ארה"ב הכינה כ-2,000 חיילים למשימה אפשרית בישראל.⁹³³ כל אלו הציגו את מחויבותה של ארה"ב לתמוך בישראל ולהרתיע גורמים אחרים באזור מלהרחיב את המלחמה. למקרה בו מלחמה כזו הייתה פורצת ויוצאת משליטה, האמריקאים הכנו תוכנית לפנות את כל אזרחיהם מישראל (יותר מ-600,000 בני אדם).⁹³⁴ בנוסף, ארה"ב שלחה גרול וקצינים נוספים לסייע להנהגה הצבאית הישראלית לנהל את המלחמה.⁹³⁵

חלק מהכוחות הצבאיים האמריקאים פעלו בתוך ישראל (קיימים לפחות שני בסיסים אמריקאים בישראל.⁹³⁶) סיקור תקשורת חשף שארה"ב משתמשת בחברות משנה ב"מספר בסיסים צבאיים" בישראל, לכאורה כדי לתמוך בפעילות יחידות מיוחדות במדינה.⁹³⁷ בתחילת המלחמה נחשפו חיילים מ"כוח דלתא" בישראל.⁹³⁸ על פי הפנטגון, חיילים אלו נמצאו במדינה למטרות מודיעין ותכנון, כמו גם יעוץ לצה"ל במאמצים לאיתור ושחרור החטופים, והם השתתפו בפעולה הישראלית ששחררה ארבעה חטופים ביוני לפחות באופנים אלו.⁹³⁹ אנשים אחרים שמעורבים במלחמה מתוך ישראל כוללים קציני CIA, סוכני FBI ונציגים של ה-DIA.⁹⁴⁰ היועץ לביטחון

⁹²² <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/03/06/us-weapons-israel-gaza/>

⁹²³ <https://www.wsj.com/world/how-the-u-s-arms-pipeline-to-israel-avoids-public-disclosure-e238de75>

⁹²⁴ <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/03/29/us-weapons-israel-gaza-war/>

⁹²⁵ <https://www.cnn.com/2024/04/04/politics/us-israel-bombs-transfer/index.html>

⁹²⁶ <https://www.wsj.com/world/how-the-u-s-arms-pipeline-to-israel-avoids-public-disclosure-e238de75>

⁹²⁷ <https://edition.cnn.com/2024/04/01/politics/biden-administration-f15-fighter-jets-israel/index.html>

⁹²⁸ <https://www.reuters.com/world/us/us-house-vote-long-awaited-95-billion-ukraine-israel-aid-package-2024-04-20/>

⁹²⁹ <https://www.wsj.com/world/middle-east/u-s-delays-sending-precision-weapons-to-israel-253f12f0>

⁹³⁰ <https://www.ynet.co.il/news/article/r1wdjobma>; <https://www.nytimes.com/2024/05/14/us/politics/biden-arms-sale-israel.html>

⁹³¹ <https://web.archive.org/web/20231110173047/https://time.com/6325247/us-military-assistance-israel/>

⁹³² <https://www.nytimes.com/2023/10/22/world/middleeast/patriot-israel-hamas-iran-gaza-eisenhower-pentagon.html>

⁹³³ <https://edition.cnn.com/2023/10/16/politics/us-marines-pentagon-israel/index.html>

⁹³⁴ <https://www.washingtonpost.com/national-security/2023/10/23/us-evacuation-plans-israel-lebanon-hamas-war/>

⁹³⁵ <https://www.axios.com/2023/10/23/israel-gaza-war-marine-general-ground-operation/>

⁹³⁶ <https://www.timesofisrael.com/in-first-us-establishes-permanent-military-base-in-israel/>

⁹³⁷ <https://theintercept.com/2023/10/27/secret-military-base-israel-gaza-site-512/>

⁹³⁸ <https://theintercept.com/2023/12/11/tiktok-military-contractor-recruiting-israel/>

⁹³⁹ <https://www.telegraph.co.uk/us/news/2023/10/20/white-house-shares-identities-secret-special-ops-israel/>

⁹⁴⁰ <https://web.archive.org/web/20231110173047/https://time.com/6325247/us-military-assistance-israel/>; <https://www.nytimes.com/2024/06/09/world/middleeast/gaza-hostage-rescues-israel.html>; <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/06/14/us-israel-intelligence-cia-hostages/>

לאומי של ביידן אמר שהמודיעין שארה"ב מעבירה לישראל אינו מוגבל ושארה"ב "לא מונעת כלום [מישראל]. אנחנו מספקים את כל המקורות, כל הכלים, כל היכולות".⁹⁴¹

עם התארכות המלחמה, ארה"ב נמשכה ללחימה, בדרך כלל בצורת הפצצה של מטרות שתקפו את ישראל ו/או התנגדו לתפקידה של ארה"ב במלחמה. בים האדום באופן ספציפי, ספינות אמריקאיות ירטו טילים רבים שאותם שלחו הח'ותים מתימן החל מאמצע אוקטובר.⁹⁴² כשהח'ותים החלו לתקוף ספינות הקשורות לישראל וספינות בדרך לישראל,⁹⁴³ ארה"ב החלה להפציץ אותם גם כן החל מאמצע ינואר ועד למועד כתיבת מסמך זה.⁹⁴⁴ התמיכה האמריקאית בישראל הובילה להתקפות רבות (מעל 170) על בסיסים אמריקאים בעירק ובסוריה.⁹⁴⁵ אחרי ששלושה אמריקאים נהרגו בהתקפה כזו על בסיס בירדן או ליד ירדן בסוף ינואר,⁹⁴⁶ ארה"ב הגיבה בקמפיין נרחב של הפצצות מהאוויר וחיסולים ממוקדים על מטרות באזור (בתימן, עירק וסוריה) שהמשיך בחודשים שלאחר מכן.⁹⁴⁷

ארה"ב הפכה למעורבת באופן ישיר יותר בלחימה לזמן קצר באמצע אפריל, כשהשתתפה בירוט הטילים והמזל"טים שאותם שיגרה איראן לישראל בתגובה להתקפתה של ישראל על השגרירות האירנית בסוריה (שעליה ישראל לא יידעה את ארה"ב).⁹⁴⁸ לאחר שיירטה יותר מחצי מהטילים והמזל"טים האיראניים (שהיו חלק מאחת ההתקפות הגדולות ביותר של מזל"טים בהיסטוריה),⁹⁴⁹ ארה"ב הכריזה במהירות שלא תצטרף לישראל במתקפת נגד על איראן.⁹⁵⁰ באופן זה היא ככל הנראה שיחקה תפקיד חשוב בהרגעת המתחות המיידית בין ישראל ואיראן.

סיוע דיפלומטי

לאורך המלחמה, ארה"ב סיפקה לישראל סיוע דיפלומטי שהפך לנחוץ לאור התנהלות ישראל בעזה. האינדיקציה הברורה ביותר של סיוע זה הייתה שורה של הטלות וטו אמריקאיות במועצת הביטחון של האו"ם, הגוף היחיד באו"ם שבעל סמכות ביצועית. אינדיקציות אחרות כוללות את השימוש בהשפעה האמריקאית על מוסדות בינלאומיים כמו בית הדין הבינלאומי לצדק.

ארה"ב חיזקה את התמיכה הדיפלומטית שלה בניסיון להימנע מלדבר על הורדת הלהבות כבר בתחילת המלחמה. מזכר פנימי מאמצע אוקטובר ניסה למנוע מדיפלומטים אמריקאים לומר בהצהרות פומביות שארה"ב רוצה לראות פחות אלימות, בטענה שבכירים במדינה לא רוצים שהצהרות וראיונות לתקשורת ישתמשו במונחים ספציפיים כמו "הפחתת מתיחות/הפסקת אש", "סוף לאלומות/לשפיכות הדמים" ו"חזרה לרגיעה".⁹⁵¹ כמה ימים לפני כן, מזכיר המדינה האמריקאי השתמש באחד המונחים האמורים בטוויטר/X, ולאחר מכן מחק את הטוויט שלו והעלה במקומו טוויט אחר בנימה מיליטריסטית יותר.⁹⁵² החלטה אמריקאית זו הסירה לחצים מישראל בתחילת המלחמה, שהייתה החלק האגרסיבי ביותר שלה נכון לזמן הכתיבה, ואפשרה לישראל יתר חופש לפעול כרצונה.

ארה"ב פעלה כדי לתמוך בישראל גם באו"ם. באמצע אוקטובר, היא הטילה וטו על החלטה של מועצת הביטחון שקראה ל"הפסקות הומניטריות" בלחימה (12 מדינות הצביעו בעד, ארה"ב התנגדה, 2 מדינות אחרות נמנעו).⁹⁵³ בסוף אוקטובר, ארה"ב דחתה הצהרה ללא השלכות ביצועיות מהעצרת הכללית אשר

⁹⁴¹ <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/06/14/us-israel-intelligence-cia-hostages/>

⁹⁴² <https://abcnews.go.com/International/security-incident-involving-us-navy-destroyer-red-sea/story?id=104147141>

⁹⁴³ למשל: <https://www.cbsnews.com/news/houthi-missile-drone-attack-red-sea-shipping-vessels-uss-gravelly-dwight-eisenhower/>

⁹⁴⁴ <https://www.cbsnews.com/news/us-uk-strike-yemen-to-retaliate-houthi-attacks/>; <https://www.centcom.mil/MEDIA/PRESS-RELEASES/Press-Release-View/Article/3776858/may-15-us-central-command-update/>

⁹⁴⁵ <https://www.understandingwar.org/backgrounder/iran-update-january-28-2024>

⁹⁴⁶ <https://www.nytimes.com/2024/01/29/us/politics/us-troops-drone-attack-jordan-iran.html>

⁹⁴⁷ <https://www.nytimes.com/2024/02/07/us/politics/us-strike-iraq-milita.html>

⁹⁴⁸ <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/04/11/israel-damascus-strike-iran/>; או הודיעה ממש לפני ההתקפה על

⁹⁴⁹ <https://www.nytimes.com/2024/04/17/world/middleeast/iran-israel-attack.html>

⁹⁵⁰ <https://theintercept.com/2024/04/15/iran-attack-israel-drones-missiles/>; <https://www.foxnews.com/world/us-military-shoots-down-dozens-iranian-drones-fired-israel-jewish-state-air-defense-system-excels>; <https://mwi.westpoint.edu/what-irans-drone-attack-portends-for-the-future-of-warfare/>

⁹⁵¹ <https://www.axios.com/2024/04/14/biden-netanyahu-iran-israel-us-wont-support>

⁹⁵² https://www.huffpost.com/entry/state-department-internal-emails-gaza-israel_n_65296395e4b0a304ff6ff95d

⁹⁵³ <https://twitter.com/RobbieGramer/status/1711366571665342603>; <https://news.un.org/en/story/2023/10/1142507>

קראה להפסקת אש הומניטרית (שעברה ברוב של 121 מול 14, עם 44 מדינות שנמנעו).⁹⁵⁴ בתחילת דצמבר, ארה"ב הטילה וטו נוסף במועצת הביטחון של האו"ם שקראה ל"הפסקת אש הומניטרית מיידית" (13 מדינות תמכו, ארה"ב התנגדה, מדינה אחרת נמנעה).⁹⁵⁵ בסוף פברואר, ארה"ב הטילה וטו שלישי הקורא להפסקת אש מיידית (13 מדינות תמכו, ארה"ב התנגדה, מדינה אחרת נמנעה).⁹⁵⁶ בהצבעה רביעית במועצת הביטחון שקראה להפסקת אש מיידית בסוף מרץ ארה"ב בחרה להימנע (14 מדינות אחרות הצביעו בעד). כשההצבעה עברה, הנוכחים בחדר מחאו כפיים בתקווה לסוף המלחמה.⁹⁵⁷ למרות זאת, ארה"ב הכריזה במהירות שהחלטה לא הייתה מחייבת.⁹⁵⁸ בדיעבד להחלטה לא הייתה השפעה על מהלך המלחמה.

ארה"ב הייתה מעורבת גם בעיכוב תהליכים אחרים.⁹⁵⁹ כך, למשל, היא הטילה וטו על הבקשה הפלסטינית ממועצת הביטחון של האו"ם לחברות מלאה באו"ם (12 מדינות תמכו, ארה"ב התנגדה, 2 מדינות נוספות נמנעו).⁹⁶⁰ על פי דברי המנכ"ל של ה-American Arab Chamber of Commerce, מזכיר המדינה האמריקאי איים שאם פלסטין תהפוך למדינה, ארה"ב תפסיק לממן את האו"ם, מה שיוביל לרעב ("העולם יצטרך לרעוב [ללחם] כמו שהעזתים [רעבים] עכשיו").⁹⁶¹ הניסיון של ארה"ב להציע הפסקת אש זמנית במועצת הביטחון של האו"ם – הפעם הראשונה בה השתמשה במונח "הפסקת אש" – נכשל לאחר שרוסיה וסין הטילו וטו במרץ.⁹⁶² ביוני, ארה"ב עשתה מאמצים רציניים יותר להגיע להפסקת אש, אבל נכון לזמן הכתיבה לא הצליחה לגרום לישראל או לחמאס לקבל את הצעתה באופן גלוי.

ישראל עצמה רמזה לכך שלארה"ב הייתה השפעה כלשהי על בית הדין הפלילי הבינלאומי. באפריל, על רקע שמועות שבית הדין יוציא צווי מעצר נגד מנהיגים ישראלים כמו ראש הממשלה, ישראל הודיעה לארה"ב שבמקרה כזה היא תעניש את הרשות הפלסטינית ועשויה לגרום לקריסתה.⁹⁶³ המהלך נועד לגרום לאמריקאים להפעיל לחץ על בית הדין הפלילי הבינלאומי כדי למנוע את הוצאת צווי המעצר. במקביל, 12 סנטורים רפובליקנים כתבו מכתב לתובע של בית הדין ובו איימו עליו באופן אישי ועל עובדיו והקולגות שלו, ומשפחותיהם במידה ויוציא צווי מעצר נגד מנהיגים ישראלים ("אם תסמן את ישראל כמטרה, נסמן אותך כמטרה... ראה הוזהרת").⁹⁶⁴

כשבית הדין הפלילי הבינלאומי התחיל בסופו של דבר את התהליך להוצאת צווי מעצר נגד מנהיגים ישראלים, ביידן דחה את ההליך וטען ש"מה שקורה [בעזה] אינו ג'נוסייד".⁹⁶⁵ הממשל האמריקאי אותת שיטיל סנקציות על בית הדין.⁹⁶⁶ ובית הנבחרים האמריקאי העביר הצעת חוק שתממש סנקציות כלכליות והגבלות ויזה לאינדיבידואלים ושופטים הקשורים לבית הדין ולמשפחותיהם.⁹⁶⁷

פיקוח אמריקאי ודין וחשבון ישראלי

במקביל לתמיכתה הגדולה בישראל, ארה"ב הקטינה למינימום את הפיקוח שלה על פעולותיה של ישראל – כמעט בוודאות בשל החלטה פוליטית של הממשל האמריקאי. דה פקטו, ארה"ב העדיפה שלא לדעת או להעמיד פנים שאינה מודעת לעדויות הברורות שהגיעו מעזה. באותו הזמן, ארה"ב לא ניסתה לדרוש מישראל לתת דין וחשבון על פעולותיה אשר לא התאימו לחוקים ולערכים האמריקאים בעבר ובהווה. כתוצאה מהאמור

⁹⁵⁴ <https://www.reuters.com/world/un-overwhelmingly-calls-aid-truce-between-israel-hamas-2023-10-27/>

⁹⁵⁵ https://www.cnn.com/middleeast/live-news/israel-hamas-war-gaza-news-12-08-23/h_a7ad699a7e1acbc51205feb2276cdf29

⁹⁵⁶ <https://www.theguardian.com/world/2024/feb/20/us-vetoes-un-resolution-ceasefire-israel-gaza>

⁹⁵⁷ <https://news.un.org/en/story/2024/03/1147951>; <https://twitter.com/tparsi/status/1772281999358648553>

⁹⁵⁸ <https://twitter.com/AssalRad/status/1772315270880866802>; https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/us-says-ceasefire-resolution-non-binding-less-influential-security-council-members-object/

⁹⁵⁹ <https://www.timesofisrael.com/us-blocks-security-council-motion-blaming-israel-for-deadly-gaza-aid-convoy-incident/>

⁹⁶⁰ <https://www.theguardian.com/us-news/2024/apr/18/us-veto-palestine-membership-request-united-nations-council>

⁹⁶¹ <https://x.com/halalflow/status/1792944530389393422>

⁹⁶² <https://www.nytimes.com/2024/03/22/world/middleeast/us-cease-fire-resolution-vetoes.html>

⁹⁶³ <https://www.axios.com/2024/05/01/us-israel-palestinian-authority-icc-arrest-warrant/>

⁹⁶⁴ <https://twitter.com/mehdirhasan/status/1787503022299332951>

⁹⁶⁵ ולבריונים כמו פוטין" ולא למערב או לבעלי הברית של המערב: <https://x.com/RnaudBertrand/status/1792748783996207206>

⁹⁶⁶ <https://www.theguardian.com/us-news/live/2024/may/20/biden-trump-democrats-immigration-latest>

⁹⁶⁷ <https://www.ft.com/content/6700a246-e0cd-49d8-b5ef-d2379e86290>; <https://www.theguardian.com/us-news/article/2024/jun/04/us-house-icc-sanctions-netanyahu>

לעיל, ישראל לא נתנה דין וחשבון על פעולותיה אפילו בתוך מערכת הכללים האמריקאית שאמורה לפקח על חלוקת הסיוע האמריקאי והשימוש בו.

בשלושת החודשים הראשונים של המלחמה ארה"ב לא ביצעה הערכה רשמית האם פעולותיה של ישראל בעזה הפרו זכויות אדם, למרות אינדיקציות רבות שהעלו אפשרות זו.⁹⁶⁸ מזכיר המדינה האמריקאי אנתוני בלינקן קבע שהאשמת ישראל בג'נוסייד על ידי דרום אפריקה – שהוכרה כעומדת בגדר הסבירות – הייתה "חסרת בסיס".⁹⁶⁹ הדחיה המיידית של האשמות כאלו מנעה בדיקה רצינית יותר של התנהלותה של ישראל במהלך המלחמה, בדיקה אשר הייתה יכולה להוביל להשלכות רציניות יותר עבור התמיכה האמריקאית בישראל. יש אינדיקציות ברורות שהגורמים הבכירים בארה"ב העדיפו לעכב הערכות ובדיקות כאלו.⁹⁷⁰

על פי "חוקי להי" (Leahy laws, נקראו על שם הסנטור שיזם אותם) מ-1997, ארה"ב צריכה להפסיק את הסיוע לכל צבא זר או יחידות שיטור זרות שמואשמות בהפרת בוטה של זכויות אדם. אמת המידה הנדרשת היא נמוכה באופן מכוון ואינה דורשת הוכחה ברורה או עדויות ברורות ומשכנעות.⁹⁷¹ יחד עם זאת, ישראל קיבלה יחס מקל באופן קבוע בנושא זה.⁹⁷² סקירה של הגרדיאן מצאה שמנגנונים מיוחדים נועדו להגן על ישראל מחוקי להי, ושלא היו קיימים סידורים חריגים כאלו לאף בעלת ברית אחרת של ארה"ב (כפי שעובד לשעבר במחלקת המדינה האמריקאית אמר, "כולם ידעו שהחוקים שונים ביחס לישראל").⁹⁷³ מנהל קודם של המשרד במזכירות המדינה שאחראי על בדיקת ההקפדה על חוקי להי אמר דברים דומים.⁹⁷⁴ למרות כמה מכתבים שכתב להי (הסנטור) עצמו שהתייחסו להפרות חמורות של זכויות אדם על ידי צה"ל, אף יחידה בצה"ל לא נענשה מסיבה זו.⁹⁷⁵

מקרה דומה קשור לשיתוף מודיעיני. על פי חוקי ארה"ב, גורמים שמקבלים מידע מודיעיני אמריקאי אמורים לעמוד בסטנדרטים של החוק הבינלאומי. במקרה של ישראל, ביקורות פנימיות מצאו עדויות שהביטחונות שישראל נתנה לפיה היא עומדת בסטנדרטים אלו היו לא מספקים ושהייתה מעט מאוד ביקורת עצמאית על ישראל כדי לוודא שהמידע המודיעיני שסיפקה ארה"ב לא שימש למותם של אזרחים.⁹⁷⁶ מספר פקידים ומחוקקים חוששים מאותו תרחיש.⁹⁷⁷ כפי שצוין לעיל, אין אינדיקציות שארה"ב הגבילה את שיתוף המודיעין עם ישראל בתגובה לכך.⁹⁷⁸

בסוף אפריל, סיפור תקשורת שיקף את הגישה של ממשל ביידן ביחס לדין וחשבון המצופה מישראל. חוקי להי האמורים היו מרכזיים במקרה זה. ב-18 באפריל, אתר ProPublica פרסם מאמר שבו בלינקן התעלם מהמלצה של פאנל מיוחד של משרד המדינה האמריקאי לפסול יחידות מסוימות בכוחות הביטחון הישראליים מסיוע אמריקאי בשל מעורבותן בהפרה של זכויות אדם, למשל במקרים של הרג ללא משפט או בטענה שחוקרים ישראלים עינו ואנסו מתבגר פלסטיני שהואשם בזריקת אבנים ובקבוקי תבערה.⁹⁷⁹ ב-20 באפריל (אותו היום בו בית הנבחרים האמריקאי הצביע על מתן 26 מיליארד דולר לישראל כסיוע חירום),⁹⁸⁰ האתר Axios פרסם סקופ לפיו הייתה ציפייה שארה"ב תטיל סנקציות על יחידה ספציפית על הפרת זכויות האדם שעשתה בגדה המערבית. רוב ההפרות האלו התרחשו הרבה לפני המלחמה הנוכחית,⁹⁸¹ וכוללות, למשל, מקרה בו חיילים מהיחידה האמורה תפסו פלסטיני בן 78, אזקו אותו וחסמו את פיו, והשאירו אותו על הקרקע.

<https://www.politico.com/newsletters/national-security-daily/2024/01/04/us-hasnt-formally-assessed-if-israel-violating-human-rights-00133799>⁹⁶⁸

<https://www.reuters.com/world/middle-east/blinker-says-daily-toll-gaza-too-high-israel-genocide-charge-meritless-2024-01-09>⁹⁶⁹

<https://www.propublica.org/article/israel-gaza-blinken-leahy-sanctions-human-rights-violations?taid=662030f9d453a400011f6bcc>⁹⁷⁰

<https://www.justsecurity.org/96522/israel-leahy-law/>⁹⁷¹

<https://www.propublica.org/article/israel-gaza-blinken-leahy-sanctions-human-rights-violations?taid=662030f9d453a400011f6bcc>⁹⁷²

<https://www.theguardian.com/world/2024/jan/18/us-supply-weapons-israel-alleged-abuses-human-rights>⁹⁷³

<https://www.justsecurity.org/96522/israel-leahy-law/>⁹⁷⁴

<https://www.theguardian.com/world/2024/jan/18/us-supply-weapons-israel-alleged-abuses-human-rights>⁹⁷⁵

<https://www.justsecurity.org/96522/israel-leahy-law/>⁹⁷⁶

<https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/06/14/us-israel-intelligence-cia-hostages/>⁹⁷⁷

<https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/06/14/us-israel-intelligence-cia-hostages/>⁹⁷⁸

<https://www.propublica.org/article/israel-gaza-blinken-leahy-sanctions-human-rights-violations>⁹⁷⁹

<https://www.foxnews.com/politics/house-overwhelmingly-passes-26-billion-aid-israel-gaza-tensions-iran-escalate>⁹⁸⁰

<https://www.justsecurity.org/96522/israel-leahy-law/>⁹⁸¹

הוא נמצא מת כמה שעות לאחר מכן (אף אחד לא עמד למשפט פלילי במקרה זה).⁹⁸² שתי יחידות צבאיות אחרות ושתי יחידות אזרחיות אחרות הואשמו ב"הפרות זכויות אדם" אבל הממשל האמריקאי הסתפק בפטירת העניין עם ארבעת היחידות האלו באמצעות הליך "גישור מחודש" עם ישראל.⁹⁸³ באותו היום שהסקופ ב-Axios פורסם, ראש ממשלת ישראל הגיב בחריפות לרעיון לפיו יוטלו סנקציות על יחידה בצה"ל ("אם מישהו חושב שהוא יכול להטיל סנקציות על יחידה בצה"ל – אלחם בכך בכל כוחי"; הוא גם קרא לאפשרות "שיא האבסורדיות ושפל מוסרי").⁹⁸⁴ הסיפור משך תשומת לב רבה במשך כמה ימים,⁹⁸⁵ ולאחר מכן בלינקן כתב מכתב פנימי שהודלף ל-ABC ובו תיאר שישראל מסרה מידע חדש ביחס ליחידה האמורה ושגם במקרה זה הוא החליט על הליך של "גישור מחודש" במקום על סנקציות.⁹⁸⁶ מנהל קודם של המשרד במשרד החוץ האחראי על יישום חוקי להי אמר מאוחר יותר שמדיניות זו הייתה מקלה באופן חסר תקדים.⁹⁸⁷

באותו יום (ה-26 באפריל), מזכר אמריקאי חסוי חשף שבמזכר פנימי שנשלח לבלנינק, על פי USAID (גורם בארה"ב שאחראי על סיוע בינלאומי; 10 עובדים אישרו את המסמך) ישראל הפרה את החוק ההומניטרי הבינלאומי, בין השאר בשל מניעה מסיוע הומניטרי אמריקאי להיכנס לעזה.⁹⁸⁸ כפי שהתברר ביום שלמחרת, המסמך כלל גם ארבעה משרדים במשרד המדינה האמריקאי שהעריכו שהבטחונות של ישראל היו "לא אמינים ולא מהימנים" ושישראל תקפה אזורים מוגנים ותשתיות אזרחיות באופן קבוע, כמעט ולא פעלה כדי לחקור הפרות חוק, הרגה עובדים הומניטריים ועיתונאים בקצב חסר תקדים, והגבילה באופן שרירותי כניסת סיוע הומניטרי.⁹⁸⁹ כמה שבועות לאחר מכן באמצע מאי, משרד המדינה פרסם את הדו"ח הרשמי שלו בהמשך למזכר NSM-20 שחייב את הממשל האמריקאי לדווח לקונגרס על האם קיימים דיווחים מהימנים או האשמות שמנוגדות לטענות ישראל שהיא עומדת בכללי החוק הבינלאומי.⁹⁹⁰ הדו"ח קבע שישראל ככל הנראה השתמשה בנשק אמריקאי ב"מקרים שמעלים חשש" ביחס לעמידתה של ישראל בכללי החוק הבינלאומי, אבל גם קבע שישראל לא חסמה סיוע הומניטרי בהווה, שלא הייתה אינדיקציה לכך שישראל תקפה אזרחים בכוונה, וסיכם שבסך הכל ישראל הייתה מחויבת לדין הבינלאומי.⁹⁹¹ גוף עצמאי פרסם סקירה מפורטת שהטילה ספק רציני במסקנות הדו"ח האמריקאי.⁹⁹² מעט לאחר פרסום הדו"ח האמריקאי, עובדת ותיקה (20 שנים) במשרד המדינה האמריקאי, אשר הייתה אחת המומחיות שכתבו את הטייטה של הדו"ח (עד סוף אפריל), התפטרה במחאה ואמרה שמסקנות הדו"ח היו מנוגדות לחלוטין לדעה הרווחת בקרב המומחים שנשאלו בנושא, ושהיה ברור של ישראל היה תפקיד בהגבלת המזון והציוד הרפואי שהוכנס לעזה.⁹⁹³

עם התארכות המלחמה, ארה"ב הטילה סנקציות על נציגים של תנועות ימין קיצוני בישראל, אבל סנקציות אלו היו סמליות במהותן. בפברואר, ארה"ב הטילה סנקציות על ארבעה אנשים שהואשמו בתקיפת פלסטינים ופעילי שלום ישראלים בגדה המערבית. מהארבעה נמנע להשתמש במערכת הפיננסית האמריקאית, ונאסר על אזרחים אמריקאים לעבוד איתם.⁹⁹⁴ פעולה זו התרחשה בזמן שביידן ביקר במישיגן, מדינת מפתח בבחירות הקרבות לנשיאות ארה"ב ובה יש אוכלוסייה ערבית-אמריקאית גדולה שהייתה ביקורתית ביחס לתמיכה של ביידן בישראל.⁹⁹⁵ בהקשר זה הסנקציות היו אינדיקציה שביידן ניסה להרגיע את מתנגדיו. באמצע מרץ, ארה"ב הטילה סנקציות חדשות נגד שתי התנחלויות בלתי חוקיות ששימשו בסיס להתקפות מתנחלים

<https://www.axios.com/2024/04/20/us-israel-sanctions-idf-west-bank> ; <https://news.walla.co.il/item/3659530> ;⁹⁸²
<https://www.reuters.com/world/middle-east/what-is-israeli-netzah-yehuda-battalion-accused-2024-04-22/> ;
<https://www.justsecurity.org/96522/israel-leahy-law/> ;⁹⁸³
<https://www.nbcnews.com/news/world/us-sanctions-idf-unit-netzah-yehuda-west-bank-human-rights-abuses-rcna149549> ;⁹⁸³
<https://abcnews.go.com/Politics/biden-sanction-israeli-military-units-accused-human-rights/story?id=109651562>
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-04-20/ty-article/premium-u-s-set-to-sanction-ultra-orthodox-israeli-army-battalion-based-in-the-west-bank/0000018e-fd0b-d140-a3ee-fddf9a1c0000> ;⁹⁸⁴
<https://www.theguardian.com/world/2024/apr/21/us-poised-impose-sanctions-israel-defense-force-netzah-yehuda-battalion>
<https://www.reuters.com/world/middle-east/what-is-israeli-netzah-yehuda-battalion-accused-2024-04-22/> ;⁹⁸⁵
<https://theconversation.com/netzah-yehuda-the-violent-and-aggressive-idf-unit-the-us-is-thinking-of-sanctioning-228436>
<https://abcnews.go.com/Politics/biden-sanction-israeli-military-units-accused-human-rights/story?id=109651562> ;⁹⁸⁶
<https://www.justsecurity.org/96522/israel-leahy-law/> ;⁹⁸⁷
<https://www.devex.com/news/exclusive-usaid-officials-say-israel-breached-us-directive-on-gaza-aid-107545> ;⁹⁸⁸
<https://www.reuters.com/world/middle-east/some-us-officials-say-internal-memo-israel-may-be-violating-international-law-2024-04-27/> ;⁹⁸⁹
<https://theintercept.com/2024/05/10/israel-human-rights-gaza-report/> ;⁹⁹⁰
<https://theintercept.com/2024/05/10/israel-human-rights-gaza-report/> ;⁹⁹¹
<https://www.justsecurity.org/wp-content/uploads/2024/05/Report-to-Congress-under-Section-2-of-the-National-Security-Memorandum-on-Safeguards-and-Accountability-with-Respect-to-Transferred-Defense.pdf> ;
<https://www.justsecurity.org/94980/task-force-national-security-memorandum-20/> ; <https://www.justsecurity.org/wp-content/uploads/2024/04/NSM20-TF-Report--Final.pdf> ;⁹⁹²
<https://www.theguardian.com/world/article/2024/may/30/stacy-gilbert-us-state-department-israel-gaza-aid> ;⁹⁹³
https://www.democracynow.org/2024/5/31/stacy_gilbert_state_dept_resignation_gaza ;⁹⁹⁴
<https://apnews.com/article/biden-west-bank-israeli-settlers-palestinians-80f9e6be6f6a7bb75dc86360ac2fa6cc> ;⁹⁹⁴
<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-68173904> ;⁹⁹⁵

על אזרחים פלסטיניים, ונגד שלושה מתנחלים אחרים.⁹⁹⁶ למרות שבשלב ראשון בנקים ישראלים מנעו משבעת המתנחלים מלהשתמש בחשבונות הבנק האישיים והעסקיים שלהם,⁹⁹⁷ התקשורת הישראלית דיווחה שארה"ב הקלה את הסנקציות אחרי איום מצד שר האוצר הישראלי לפיו יגרום לקריסת הכלכלה הפלסטינית (ארה"ב טענה שהקלת הסנקציות הייתה דומה למקרים אחרים).⁹⁹⁸ סבב שלישי של סנקציות כיוון לבעל ברית של השר לביטחון לאומי ולשני ארגונים שגייסו תרומות למתנחלים שנפגעו בסבבים הקודמים של הסנקציות.⁹⁹⁹ סבב רביעי של סנקציות באמצע יוני כוון לארגון המתנחלים "צו 9", שתקף את המשאיות שהעבירו סיוע הומניטרי לעזה.¹⁰⁰⁰ יחד עם זאת, הסנקציות עצמן, במיוחד לאחר ההקלה בהן, נותרו מוגבלות ולא אפקטיביות.¹⁰⁰¹ המתנחלים עצמם, כמו גם ארגונים מקומיים של זכויות אדם ופלסטינים בגדה המערבית מתארים את האימפקט של הסנקציות כמינימלי.¹⁰⁰² מספר האנשים המועט שמעורב עד כה מעיד שההמשל האמריקאי השתמש בסנקציות כדי להביע את חוסר שביעות הרצון שלו – בעיקר בפני מצביעים אמריקאים ולא ביחס לקהלים ישראליים או בינלאומיים – אבל נמנע מעשיה משמעותית יותר כדי לשנות את המציאות בזמן המלחמה.

יחסי ארה"ב-ישראל

למרות שארה"ב המשיכה לתמוך בישראל לאורך המלחמה, היא גם ביקרה אותה באופן מילולי על התנהלותה באופן בוטה יותר ככל שהזמן עבר. חלק מגישה זו ככל הנראה נועד להגביל את הפגיעה המשמעותית במוניטין הבינלאומי של ארה"ב בשל התמיכה שלה בישראל, כמו גם לפייס חלק מהמצביעים בבחירות הקרבות לנשיאות בארה"ב. במקביל, ארה"ב הגבילה את ישראל באופן מסוים מאז תחילת המלחמה. חלק מהמגבלות האלו הצליחו, כך נראה, למנוע מישראל לפתוח חזית נוספת בלבנון, או להאט ולהגביל את הפלישה הישראלית לרפיח. במקביל, ממשלת ארה"ב נמנעה מלבצע פעולות רציניות שיגבו את הטענות וההצהרות המילוליות האלו. חלק זה של המסמך נוגע ביחסים בין שתי המדינות על פי חודשים, כשכל פסקה מוקדשת לחודש (לאחר אוקטובר). הדגש הוא על דבריהם של בכירים אמריקאים כמו נשיא ארה"ב ג'ו ביידן ומזכיר המדינה האמריקאי אנתוני בלינקן.

דברי הממשל האמריקאי בתחילת ואמצע אוקטובר הדגישו את התמיכה המוחלטת של ארה"ב בישראל. כבר ב-7.10, ביידן קבע ש"ארה"ב עומדת לצד ישראל. לעולם לא נפסיק לערוב לבטחונם". הנשיא הבטיח שיתוף פעולה עם ישראל, וסיוע חומרי, צבאי ודיפלומטי, שתיאר כ"מוחלט".¹⁰⁰³ באמצע אוקטובר, ביידן ביקר בישראל ואמר ש"אני מגיע לישראל עם הודעה אחת: אתם לא לבד... ככל שארה"ב קיימת – ואנחנו נתקיים לנצח – לעולם לא ניתן לכם להיות לבד".¹⁰⁰⁴

יחד עם זאת, החל מסוף אוקטובר, מניין המתים הפלסטיני הגדל הוביל את הממשל האמריקאי לשנות את הגישה ולכלול בדבריו גם אזרחים פלסטינים. ביידן ובלינקן דיברו בפירוש על הסיוע ההומניטרי לפלסטינים והצורך להגן על אזרחים בזמן הפלישה הקרקעית של ישראל.¹⁰⁰⁵ ביידן הביע ביטחון ש"ישראל תפעל בהתאם למידה... חוקי המלחמה" וש"חפי הפשע בעזה יוכלו לקבל גישה לסיוע רפואי, מזון ומים",¹⁰⁰⁶ ולחץ על נתניהו

<https://www.axios.com/2024/03/14/us-settler-sanctions-west-bank>⁹⁹⁶
<https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-banks-heed-us-anti-settler-sanctions-far-right-ministers-object-2024-02-05/>⁹⁹⁷
<https://www.israelhayom.co.il/news/geopolitics/article/15507010> ;⁹⁹⁸
<https://www.israelhayom.co.il/news/geopolitics/article/15425756> ; <https://www.france24.com/en/live-news/20240329-us-pushes-back-against-claims-it-eased-west-bank-settler-sanctions>
<https://www.reuters.com/world/us/us-slaps-sanctions-entities-that-raised-funds-west-bank-settlers-2024-04-19/> ;⁹⁹⁹ לגיוס התרומות ראה גם <https://apnews.com/article/israel-palestinians-sanctions-settlers-biden-west-bank-85cee76d68c17091d9b4d3e14f3eeb74>
<https://www.reuters.com/world/middle-east/us-impose-sanctions-israeli-group-that-attacked-gaza-aid-2024-06-14/>¹⁰⁰⁰
<https://jacobin.com/2024/03/biden-sanctions-israeli-settlers-palestine>¹⁰⁰¹
<https://apnews.com/article/us-sanctions-israeli-settlers-west-bank-palestinians-354f8b0a44b70c25bf013614b4775900> ;¹⁰⁰²
<https://www.haaretz.com/israel-news/2024-06-13/ty-article/.premium/israel-finances-west-bank-outpost-owned-by-settlers-placed-under-u-s-u-k-eu-sanctions/00000190-1105-db28-a995-559d87720000>
<https://www.c-span.org/video/?530992-1/president-biden-remarks-situation-israel>¹⁰⁰³
<https://apnews.com/article/joe-biden-israel-hamas-gaza-palestinians-a85cb682fdc61b80285cf4ab354354ce> ;¹⁰⁰⁴
<https://www.npr.org/2023/10/19/1206997120/biden-israel-politics-democrat-republican-middle-east-hamas>
<https://www.reuters.com/world/behind-bidens-shift-israel-hamas-war-gaza-deaths-international-pressure-2023-10-27/>¹⁰⁰⁵
<https://www.cnn.com/2023/10/15/politics/biden-60-minutes-interview-gaza-israel/index.html>¹⁰⁰⁶

להכניס יותר סיוע הומניטרי לעזה.¹⁰⁰⁷ בלינקן טען שהאזרחים הפלסטינים היו קורבנות של חמאס וש"חייבים להגן על חיי האזרחים הפלסטינים", בין השאר באמצעות הכנסת סיוע הומניטרי נחוץ לתוך עזה.¹⁰⁰⁸ הממשל של בידן ניסה ללחוץ על מקבילו הישראלי לחשוב על אסטרטגיית יציאה לפני תחילת הפלישה הקרקעית, ולנהל את המלחמה בזהירות.¹⁰⁰⁹ כפי שתואר למעלה, התמיכה האמריקאית לא השתנתה מאז באופן מהותי למרות ההתנהלות הישראלית שבעיקרה התעלמה מאזהרות מוקדמות אלו, אשר נותרו רלוונטיות עד לזמן הכתיבה של מסמך זה.

בנובמבר, ארה"ב המשיכה להאיץ בישראל להגביל את התגובה הצבאית שלה, באותו זמן שבכירים ישראלים – שלפעמים נאמו באותו זמן ומקום – שללו את הרעיון.¹⁰¹⁰ בידן ויועציו הבכירים הזהירו את ישראל מתגובות נגד בינלאומית שתגיע ותפגע בתמיכה ממנה נהנתה ישראל עד אז, עם השלכות חמורות על צה"ל ועל ישראל.¹⁰¹¹ בידן חזר על דעתו שפתרון שתי המדינות הוא הפתרון היחיד לסכסוך הרחב יותר,¹⁰¹² אמר ש"חייבים לשמור" על בית החולים אל-שיפא' בהקשר לפשיטה הראשונה עליו בנובמבר,¹⁰¹³ וגם ציין שמתנחלים בגדה המערבית חייבים לתת דין וחשבון על פעולותיהם האלימות.¹⁰¹⁴ בלינקן ביקר את ישראל על כך שלא עשתה מספיק כדי להקטין את הנזק שנגרם לאזרחים בעזה, וקבע שהרבה יותר מדי פלסטינים כבר מתו וסבלו.¹⁰¹⁵ הוא אפילו השווה את הילדים הפלסטינים שראה שהוצאו מההריסות לילדים שלו בגלל ש"איך אפשר שלא?".¹⁰¹⁶ יותר מ-500 מינויים ועובדי מדינה בארה"ב ביקרו את התמיכה המוחלטת של בידן בישראל במכתב ודרשו הפסקת אש, ולמעלה מ-1,000 עובדים ב-USAID קראו לממשל להשתמש באופן יעיל יותר בכוחו להגביל את כמות המוות של אזרחים בעזה.¹⁰¹⁷ למרות אזהרות אלו, ארה"ב לא קבעה קווים אדומים לישראל.¹⁰¹⁸

בדצמבר, בידן הזהיר שישראל מאבדת את התמיכה הבינלאומית שלה בגלל ה"הפצצות חסרות האבחנה" שלה בעזה, והציע שנתניהו צריך "לשנות את הממשלה שלו".¹⁰¹⁹ בלינקן חזר על הצורך של ישראל להגן על אזרחים ולהמשיך את הסיוע ההומניטרי,¹⁰²⁰ והצביע על הפער שבין ה"הכוונות המוצהרות [של ישראל] להגן על אזרחים וכמות האבידות הגדלה בשטח".¹⁰²¹ הוא הוסיף ש"אסור שתהיה העברת אוכלוסיה קבועה בתוך הרצועה".¹⁰²² במפגשים באחד הביקורים שלו בישראל, בלינקן הבהיר שישראל צריכה לסיים את המערכה הקרקעית שלה עד תחילת ינואר,¹⁰²³ למרות שהרמטכ"ל אמר שהמלחמה תמשיך לעוד "חודשים רבים".¹⁰²⁴ בלינקן גם אמר שסיום המלחמה "בהקדם האפשרי" הוא בעדיפות עליונה עבור הממשל האמריקאי.¹⁰²⁵

בינואר, בידן ובלינקן ניסו לדון בשלום אזורי בהקשר של פתרון שתי המדינות,¹⁰²⁶ וגם בחנו את האפשרויות של ארה"ב להכיר במדינה פלסטינית לאחר המלחמה.¹⁰²⁷ למרות שנתניהו הצהיר שהוא לא יאפשר את הקמתה של מדינה פלסטינית, בידן אמר שפתרון זה יכול להתקדם גם עם נתניהו כראש ממשלה.¹⁰²⁸ בכירים

¹⁰⁰⁷ <https://www.cnn.com/2023/10/30/politics/biden-netanyahu-aid-gaza/index.html>

¹⁰⁰⁸ <https://www.washingtonpost.com/opinions/2023/10/31/antony-blinken-biden-ukraine-israel-gazans/>; בלינקן אמר גם שמנהיגיה של ישראל תמכו באספקת הסיוע של ארה"ב לעזה..

¹⁰⁰⁹ <https://www.reuters.com/world/behind-bidens-shift-israel-hamas-war-gaza-deaths-international-pressure-2023-10-27/>

¹⁰¹⁰ <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-11-03/blinken-shifts-israel-message-as-backlash-grows-over-gaza-deaths>

¹⁰¹¹ <https://www.cnn.com/2023/11/02/politics/biden-administration-warning-israel-gaza-civilians/index.html>

¹⁰¹² <https://apnews.com/article/biden-revitalized-palestinian-authority-israel-hamas-war-bf8defe81079d6e6371f228157f9be10>

¹⁰¹³ <https://www.pbs.org/newshour/politics/watch-al-shifa-hospital-in-gaza-must-be-protected-biden-says>

¹⁰¹⁴ <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/11/06/readout-of-president-bidens-call-with-prime-minister-netanyahu-of-israel-8/>

¹⁰¹⁵ <https://apnews.com/article/blinken-israel-gaza-hamas-850cf28c13d8df087f75c0536462b604>

¹⁰¹⁶ <https://x.com/Channel4News/status/1720452839435038986>

¹⁰¹⁷ <https://www.theguardian.com/us-news/2023/nov/14/biden-letter-israel-gaza-war-ceasefire>

¹⁰¹⁸ <https://www.cnn.com/2023/11/02/politics/biden-administration-warning-israel-gaza-civilians/index.html>

¹⁰¹⁹ <https://apnews.com/article/biden-israel-hamas-oct-7-44c4229d4c1270d9cfa484b664a22071>

¹⁰²⁰ <https://www.state.gov/secretary-antony-j-blinken-remarks-to-the-press-18/>; <https://www.state.gov/secretary-antony-j-blinken-and-united-kingdom-foreign-secretary-david-cameron-at-a-joint-press-availability/>; <https://www.state.gov/secretary-antony-j-blinken-with-jake-tapper-of-cnn-state-of-the-union-3/>

¹⁰²¹ <https://www.theguardian.com/world/2023/dec/08/us-israel-hamas-war-gaza-civilian-protection-anthony-blinken>

¹⁰²² <https://www.timesofisrael.com/blinken-said-to-warn-war-cabinet-it-may-not-have-months-to-topple-hamas/>

¹⁰²³ <https://www.thetimes.co.uk/article/us-pressures-israel-to-end-war-against-hamas-in-a-month-3vvb52wf9>

¹⁰²⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67824421>

¹⁰²⁵ <https://www.timesofisrael.com/biden-presses-netanyahu-on-protecting-gaza-civilians-discusses-phasing-of-war/>

¹⁰²⁶ <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/01/19/readout-of-president-joe-bidens-call-with-prime-minister-netanyahu-of-israel-2/>; <https://www.reuters.com/world/middle-east/blinken-discuss-way-forward-gaza-he-meets-israeli-leaders-2024-01-09/>

¹⁰²⁷ <https://www.axios.com/2024/01/31/palestine-statehood-biden-israel-gaza-war>

¹⁰²⁸ <https://www.aljazeera.com/news/liveblog/2024/1/19/israels-war-on-gaza-live-us-support-for-israel-ironclad-despite-rebuff?update=2635028>

אמריקאים טענו שסבלנותו של בידן עם נתניהו "פוקעת", שהיו תסכולים עמוקים בצד האמריקאי, ושבידן אמר לנתניהו שהוא לא רוצה שנה של מלחמה בעזה.¹⁰²⁹ בלינקן אמר שחייבים לאפשר לפלסטינים לחזור לבתיהם בעזה ושאסור להוציאם מהרצועה.¹⁰³⁰ במקרה אחר תיאר את הקונפליקט כ"כואב במיוחד" וש"הסבל שובר את ליבי".¹⁰³¹

בפברואר, בידן תיאר את המערכה הישראלית כ"מוגזמת" וטען שהוא "מנסה מאוד עכשיו להגיע להפסקת אש סביב החטופים".¹⁰³² דובר הבית הלבן אמר שפעולה ברפיח בנסיבות בהווה "תהיה אסון לאנשים האלו [כלומר פלסטינים] ולא נתמוך בה".¹⁰³³ כמה ימים לאחר מכן, בידן אמר לנתניהו בשיחת טלפון שאסור להמשיך עם פעולה צבאית ברפיח ללא "תוכנית מהימנה וניתנת לביצוע שתבטיח את בטחונם ואת התמיכה בלמעלה ממיליון האנשים שמצאו מקלט שם [ברפיח]".¹⁰³⁴ באותו הזמן, שלושה פקידים אמריקאים הודו שארה"ב לא תעניש את ישראל אם תתחיל במערכה צבאית ברפיח.¹⁰³⁵ בלינקן קבע ש"ישראל חייבת להבטיח שמשלוח של סיוע מציל-חיים לעזה לא נחסם משום סיבה שהיא, על ידי אף אחד", והאיץ בישראל "לעשות יותר לעזור לאוכלוסייה האזרחית".¹⁰³⁶ למרות שבידן ובלינקן דחפו לתוכנית להפסקת אש (בידן קיווה שיוכל להשיג הפסקת אש בתוך כשבוע), נתניהו הכריז באופן ציבורי שהמלחמה תמשיך עד שישראל תגיע לניצחון המוחלט.¹⁰³⁷ ייתכן שבתגובה, בלינקן קבע שהתרחבות ההתנחלויות בגדה המערבית היא "בניגוד לחוק הבינלאומי", ובכך חזר למדיניות האמריקאית המקובלת לפני ממשל טראמפ.¹⁰³⁸

בתחילת מרץ, נרטיב הפסקת האש המשיך כשסגנית הנשיא קמלה האריס קראה ל"הפסקת אש מיידית לפחות לששת השבועות הקרובים" בעזה בגלל "ההיקף העצום של הסבל בעזה".¹⁰³⁹ עד לזמן הכתיבה של מסמך זה, לא הייתה הפסקת אש כזו. כשארה"ב הודתה שכל אוכלוסיית עזה סבלה מ"רמות גבוהות של חוסר ביטחון תזונתי באופן אקוטי",¹⁰⁴⁰ ארה"ב החלה להצניח סיוע לעזה והחלה לעבוד על הקמת מזח זמני (ראה למעלה עבור שני הנושאים).¹⁰⁴¹ באמצע מרץ, ראש הרוב הדמוקרטי בסנאט ביקר את נתניהו בנאום והכריז שהוא "מכשול מרכזי לשלום" ש"איבד את דרכו".¹⁰⁴² בידן שיבח את הנאום כ"טוב".¹⁰⁴³ בידן עצמו אמר שנתניהו "פוגע בישראל יותר מאשר עוזר לישראל",¹⁰⁴⁴ וקבע ש"סיוע הומניטרי לא יכול להיות נושא משני או קלף מיקוח... הגנה על, והצלה של חיים של חפים מפשע חייבת להיות בעדיפות [גבוהה]".¹⁰⁴⁵ הממשל האמריקאי גם התמקד במערכה העתידית ברפיח. במרץ הייתה גם הפעם הראשונה בה בידן השתמש ברעיון של קו אדום בנוגע לפלישה לרפיח ("זה קו אדום, אבל לעולם לא אעזוב את ישראל"), למרות שרבים בחרו לפרש את דבריו באופן מוגבל שלא שלל לחלוטין כל פעולה צבאית ברפיח.¹⁰⁴⁶ בלינקן הצהיר ש"פעולה צבאית רצינית [ברפיח] היא לא הדרך לעשות זאת. היא תסכן את חייהם של אזרחים רבים נוספים... היא מסכנת את ישראל בהמשך הבידוד שלה ברחבי העולם ומאיימת על בטחונה בטווח הארוך ועל מקומה בעולם".¹⁰⁴⁷ סגנית

<https://www.axios.com/2024/01/14/biden-netanyahu-israel-gaza-war-tensions> ; <https://www.axios.com/2024/01/26/biden-netanyahu-israel-hamas-war-gaza-timetable>¹⁰²⁹
<https://www.cnn.com/2024/01/09/politics/blinken-israel-gaza-war-talks/index.html>¹⁰³⁰
<https://www.reuters.com/world/us/blinken-says-us-demand-he-mourns-gutwrenching-scenes-gaza-2024-01-17/>¹⁰³¹
<https://www.washingtonpost.com/politics/2024/02/08/biden-israel-gaza-speech-netanyahu/>¹⁰³²
<https://www.washingtonpost.com/politics/2024/02/08/biden-israel-gaza-speech-netanyahu/>¹⁰³³
<https://www.aljazeera.com/news/liveblog/2024/2/11/israels-war-on-gaza-live-leaders-warn-of-catastrophe-if-rafah-invaded?update=2700975>¹⁰³⁴
<https://www.politico.com/newsletters/national-security-daily/2024/02/13/us-wont-punish-israel-for-rafah-op-that-doesnt-protect-civilians-00141013>¹⁰³⁵
<https://www.state.gov/secretary-antony-j-blinken-at-a-press-availability-46/>¹⁰³⁶
<https://apnews.com/article/blinken-netanyahu-israel-hamas-gaza-saudi-arabia-qatar-palestinians-48ff7a3bbab5d92841df2949c29d9e72> ; <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68410226> ;
<https://www.nbcnews.com/politics/white-house/biden-walks-back-prediction-monday-ceasefire-deal-gaza-hopeful-probably-rcna141161>¹⁰³⁷
<https://www.theguardian.com/world/2024/feb/23/blinken-oppose-new-israeli-settlements>¹⁰³⁸
<https://x.com/KamalaHarris/status/1764409522553082344>¹⁰³⁹
<https://www.timesofisrael.com/blinken-says-all-of-gaza-facing-unprecedented-food-insecurity/>¹⁰⁴⁰
<https://www.nbcnews.com/politics/white-house/biden-announces-us-will-air-drop-food-aid-gaza-rcna141436> ;¹⁰⁴¹
<https://time.com/6898685/biden-israel-pressure-gaza-aid-pier-in-state-of-the-union/>¹⁰⁴²
<https://www.cbsnews.com/news/biden-schumer-speech-netanyahu-gaza/>¹⁰⁴³
<https://www.cnn.com/2024/03/18/politics/joe-biden-netanyahu-phone-call/index.html>¹⁰⁴⁴
<https://apnews.com/article/biden-netanyahu-red-line-frustration-gaza-0f23fa8d02288c1b9d862ddc4035872e>¹⁰⁴⁵
<https://time.com/6898685/biden-israel-pressure-gaza-aid-pier-in-state-of-the-union/>¹⁰⁴⁶
<https://www.wsj.com/world/middle-east/how-israel-avoided-bidens-red-line-ad715144>¹⁰⁴⁷
<https://www.aljazeera.com/news/liveblog/2024/3/22/israels-war-on-gaza-live-the-choice-is-clear-a-2-state-solution?update=2790517> ; <https://www.axios.com/2024/03/22/israel-gaza-netanyahu-blinken-insurgency-warning>

הנשיא האריס אמרה שארה"ב לא פסלה שום פעולה נגד ישראל במקרה בו תתקוף את רפיח.¹⁰⁴⁸ נתניהו, לעומת זאת, הצהיר שאם ארה"ב לא תסייע בהתקפה על רפיח "נצטרך לעשות את זה בעצמנו".¹⁰⁴⁹

בתחילת אפריל, ביידן הצהיר שישראל "לא עשתה מספיק כדי להגן על עובדי סיוע" או אזרחים בעזה ואמר שהוא "זועם ולבו נשבר בשל המוות של עובדי ה-World Central Kitchen.¹⁰⁵⁰ הוא חזר על כך שעל ישראל לקחת צעדים ספציפיים וקונקרטיים כדי להתמודד עם בעיית הפגיעה באזרחים, הסבל ההומניטרי והביטחון של עובדי הסיוע, וטען שהמדיניות האמריקאית בנוגע לעזה תלויה בצעדים שישראל תעשה בנושאים אלו.¹⁰⁵¹ ביידן אמר גם שנתניהו עשה "טעות" בגישה שלו לעזה.¹⁰⁵² בלינקן הזהיר שישראל עשויה להפוך לדומה לחמאס אם לא תגן על אזרחים עזתיים.¹⁰⁵³ שר ההגנה לוי אלושין, עם זאת, קבע שלארה"ב "אין שום ראיות" שישראל מבצעת ג'נוסייד בעזה (אבל לא שלל לחלוטין את הרעיון).¹⁰⁵⁴ ההתקפה האיראנית באמצע אפריל, אשר בה ארה"ב שיחקה תפקיד במרכזי בהגנה על ישראל, עצרה את רצף האמירות הביקורתיות של ארה"ב. בסוף החודש, הממשל האמריקאי חזר לקרוא לישראל להכניס עוד סיוע הומניטרי לעזה (בשביל ההקשר – אפריל היה החודש בו נכנסה כמות הסיוע הרבה ביותר לעזה עד לזמן הכתיבה של מסמך זה).¹⁰⁵⁵ הממשל האמריקאי החל גם לקרוא להפסקת אש שלה ישראל כביכול הסכימה, למרות שלא הייתה שום אינדיקציה שישראל תמכה בעסקה כזו.¹⁰⁵⁶

בתחילת מאי, ביידן התנה את הסיוע האמריקאי לישראל בפעם הראשונה, כשאמר באופן ספציפי שיפסיק לשלוח פצצות ופגזי ארטילריה לישראל אם תפתח בפלישה משמעותית לרפיח: "אמרתי בפירוש שאם ייכנסו [הישראלים] לרפיח – הם עוד לא נכנסו לרפיח עד כה – אם הם ייכנסו לרפיח, לא אספק את כלי הנשק שבהם השתמשו היסטורית כדי להתמודד עם רפיח, להתמודד עם הערים, שמתמודדות עם הבעיה הזו [של התקפת ערים]".¹⁰⁵⁷ הפלישה לרפיח התקיימה לאחר מכן, וביידן לא הפסיק את משלוחי הנשק לישראל בהמשך ל"אולטימטום" (על פי התקשורת האמריקאית) הקודם שנתן לישראל (פקיד אנונימי טען שמשלוח אחד עוכב).¹⁰⁵⁸ יתרה מזאת, בימים שלאחר מכן הממשל האמריקאי קידם עסקת מכירת נשק בסך של מיליארד דולר לישראל.¹⁰⁵⁹ בסוף מאי, הממשל האמריקאי הבהיר שלא ישנה את מדיניותו ביחס לישראל,¹⁰⁶⁰ בזמן שהמערכה הישראלית על רפיח התרחבה.¹⁰⁶¹ בהקשר זה, ההנהגה של בית הנבחרים והסנאט משתי המפלגות הזמינו את נתניהו לנאום בקונגרס האמריקאי.¹⁰⁶² באותו הזמן, ביידן קרא להפסקת אש קבועה, חשף הצעה מוקדמת לכך והאיץ בישראל ובחמאס לקבל אותה.¹⁰⁶³ במקביל למסרים הסותרים, ביידן הודה שכוחות הביטחון הישראליים השתמשו בפצצות אמריקאיות להרוג אזרחים פלסטינים,¹⁰⁶⁴ ופקידים בכירים אנונימיים תיארו את האסטרטגיה הישראלית בעזה כ"גול עצמי".¹⁰⁶⁵ בתגובה, כמה קולות ישראליים ניסו

<https://abcnews.go.com/Politics/harris-us-ruled-consequences-israel-invades-rafah/story?id=108431225>¹⁰⁴⁸
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/03/22/israel-blinken-hamas-doha-negotiations/>¹⁰⁴⁹
<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/04/02/statement-from-president-joe-biden-on-the-death-of-world-central-kitchen-workers-in-gaza/>¹⁰⁵⁰
<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/04/04/readout-of-president-joe-bidens-call-with-prime-minister-netanyahu-of-israel-3/> ; <https://apnews.com/article/biden-netanyahu-3591fb5f82b22cf8e5d1060fccaef115> ; <https://www.axios.com/2024/04/05/biden-netanyahu-us-support-israel>
<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68766592>¹⁰⁵²
https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/blinker-warns-israel-risks-becoming-indistinguishable-from-hamas-if-it-doesnt-protect-gaza-civilians/¹⁰⁵³
<https://www.axios.com/2024/04/09/israel-genocide-gaza-us-austin-palestinians>¹⁰⁵⁴
<https://apnews.com/article/blinker-israel-hamas-war-gaza-saudi-arabia-c0425791dc59e745021d3dd726dc8f09>¹⁰⁵⁵
<https://apnews.com/article/blinker-israel-hamas-war-gaza-saudi-arabia-c0425791dc59e745021d3dd726dc8f09>¹⁰⁵⁶
<https://www.cnn.com/2024/05/08/politics/joe-biden-interview-cnntv/index.html>¹⁰⁵⁷
<https://www.cnn.com/2024/05/08/politics/joe-biden-interview-cnntv/index.html#> ; <https://www.cnn.com/2024/05/09/politics/inside-bidens-public-ultimatum/index.html> ; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/war-2023/2024-05-07/ty-article-1063> ; https://www.ynet.co.il/news/article/sinzepoqr_live/0000018f-4fbc-d17f-adcf-ffff4fa0000?liveBlogItemId=1873160451#1873160451 ; <https://www.cnn.com/2024/05/05/politics/war-israel-palestine-gaza-biden-weapons/index.html>
<https://www.nytimes.com/2024/05/14/us/politics/biden-arms-sale-israel.html>¹⁰⁵⁹
<https://www.reuters.com/world/middle-east/us-vp-harris-says-israels-deadly-strike-rafah-was-beyond-tragic-2024-05-28/>¹⁰⁶⁰
https://www.democracynow.org/2024/5/30/headlines/israel_seizes_entire_gaza_egypt_border_continues_deadly_invasion_of_rafah
<https://x.com/SpeakerJohnson/status/1796628344269623520>¹⁰⁶²
<https://www.nytimes.com/2024/05/31/us/politics/biden-israel-remarks-speech.html>¹⁰⁶³
<https://theintercept.com/2024/05/10/israel-human-rights-gaza-report/>¹⁰⁶⁴
<https://www.politico.com/news/2024/05/21/biden-admin-hammering-israel-military-strategy-gaza-00159262>¹⁰⁶⁵

להצביע על קשרים בין ארה"ב וחמאס בשל אינטרסים משותפים ביניהם,¹⁰⁶⁶ בעוד שהשר לביטחון לאומי הצהיר ש" Hamas ❤️ Biden" בטוויט.¹⁰⁶⁷

ביוני, ביידן הצהיר בראיון ש"יש לאנשים את כל הסיבות להגיע למסקנה" שנתניהו מאריך את המלחמה לצרכיו הפוליטיים האישיים.¹⁰⁶⁸ האמירה שלו התאימה להערכה של ה-CIA לפיה נתניהו יתנגד ללחץ לקבוע מראש את המצב בעזה ביום שאחרי המלחמה.¹⁰⁶⁹ באותו הזמן, ממשל ביידן קבע שישראל לא "חצתה קו אדום ברפיח" וכינה את הפעולה הצבאית שם כ"עליה" מתונה יותר.¹⁰⁷⁰ בהקשר זה יצוין כסקר פלסטיני מצא ש-51% מהנשאלים ברצועה טענו שהפעולה הישראלית ברפיח היא זו שגרמה להם לעזוב את המקום בו שהו עד אליה.¹⁰⁷¹

התנגדות בממשל האמריקאי ובחברה האמריקאית

במהלך המלחמה פקידים אמריקאים רבים בחרו להביע את התנגדותם, חלקם בשמם וחלקם באופן אנונימי. שמונה או תשעה פקידים התפטרו באופן ציבורי עד סוף מאי.¹⁰⁷² בתחילת מאי, פקידים אשר כבר התפטרו סיפרו שהם ראו עליה במספר ההתפטרויות הלא ציבוריות.¹⁰⁷³ על פי אחד המתפטרים, למעלה מ-24 פקידים התפטרו באופן פרטי.¹⁰⁷⁴ אחרים השתמשו בדרכים אחרות. במכתב אחד בפברואר, למעלה מ-800 פקידים ציבור באירופה ובארה"ב התנגדו לתמיכה של הממשלות שלהם למלחמה בעזה.¹⁰⁷⁵ באפריל, 90 עורכי דין בארה"ב ומחוצה לה, כולל 20 עורכי דין שעבדו בממשל האמריקאי, קראו לנשיא להפסיק את הסיוע הצבאי לישראל (עד מאי המספר גדל ל-130 בסך הכל).¹⁰⁷⁶ מספר פקידים אמריקאים בכירים קבעו במזכר פנימי שהם הטילו ספק במהימנות ההצהרות הישראליות לגבי השימוש הישראלי בנשק אמריקאי.¹⁰⁷⁷ אחרים תיארו באופן אנונימי את המדיניות של ביידן ביחס לישראל כ"טעות נוראית ומטופשת בעליל".¹⁰⁷⁸

המלחמה העצימה את הקיטוב הפנימי בארה"ב. למרות שהתמיכה בישראל נותרה חזקה יותר אצל מצביעים רפובליקנים, מספר גדול של סקרים מראה שהמדיניות של ביידן במלחמה קיבלה מעט תמיכה ממצביעי מפלגתו הדמוקרטים, אשר הביעו את מורת רוחם בדרכים שונות עם התקדמות המלחמה. בעוד ש-50% מהאמריקאים הסכימו עם הפעולה הצבאית של ישראל בנובמבר, במרץ המספר ירד ל-36%.¹⁰⁷⁹ כבר בינואר, 35% מהאמריקאים חשבו שישראל מבצעת ג'נוסייד בעזה (49% דמוקרטים, 18% רפובליקנים).¹⁰⁸⁰ המספר גדל במאי ל-39% (56% דמוקרטים, 23% רפובליקנים).¹⁰⁸¹ במרץ, 52% מהאמריקאים (62% ממצביעי ביידן, 30% ממצביעי טראמפ) הסכימו שממשלת ארה"ב צריכה להפסיק לשלוח כלי נשק לישראל עד שישראל תפסיק את ההתקפה שלה על עזה.¹⁰⁸² כשהשאלה נוסחה סביב שאלת משלוח נשק לישראל כדי לסייע לה במלחמתה נגד חמאס, 36% מהאמריקאים תמכו במדיניות ו-35% התנגדו לה.¹⁰⁸³ במאי, 51% מהיהודים האמריקאים שנשאלו תמכו בהחלטה של ביידן להפסיק את משלוחי הנשק לישראל אם היא ממשיכה

¹⁰⁶⁶ <https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-05-09/ty-article-opinion/.premium/0000018f-5d88-d1d4-afcf-fd8aae1d0000>

¹⁰⁶⁷ <https://x.com/itamarbengvir/status/1788458123436433783> ; <https://www.jpost.com/breaking-news/article-800531>

¹⁰⁶⁸ <https://time.com/6984968/joe-biden-transcript-2024-interview/>

¹⁰⁶⁹ <https://www.cnn.com/2024/06/07/politics/cia-netanyahu-assessment/index.html>

¹⁰⁷⁰ <https://abcnews.go.com/US/wireStory/biden-administration-israel-crossed-red-line-rafah-110739181>

¹⁰⁷¹ <https://pcpsr.org/en/node/980>

¹⁰⁷² לדוגמאות : <https://x.com/SanaSaeed/status/1796202013044138221> ; <https://transcripts.cnn.com/show/ampri/date/2023-12-04/segment/01>

¹⁰⁷³ <https://www.politico.com/newsletters/national-security-daily/2024/05/07/more-resignations-over-israel-and-a-failed-policy-00156536> ; <https://www.theguardian.com/us-news/article/2024/may/30/two-more-us-officials-resign-over-biden-9-administrations-position-on-gaza-war>

¹⁰⁷⁴ <https://www.theguardian.com/us-news/article/2024/may/30/two-more-us-officials-resign-over-biden-administrations-position-on-gaza-war>

¹⁰⁷⁵ <https://docs.google.com/document/d/e/2PACX-1vTbqPLjzDpGdamN2LWL1a-ILCkgs0nDOmqBN3MT-U-3-t5D1qlgrc5KORsHfO9nEluOBdCnD-5tDKX/pub>

¹⁰⁷⁶ <https://www.politico.com/news/2024/04/29/lawyers-israel-arm-sales-biden-00154958> ; <https://www.politico.com/newsletters/national-security-daily/2024/05/01/does-israel-dissent-matter-to-biden-00155488>

¹⁰⁷⁷ <https://www.reuters.com/world/middle-east/some-us-officials-say-internal-memo-israel-may-be-violating-international-law-2024-04-27/>

¹⁰⁷⁸ <https://www.politico.com/news/2024/04/03/biden-israel-strike-aid-workers-gaza-00150356>

¹⁰⁷⁹ <https://news.gallup.com/poll/642695/majority-disapprove-israeli-action-gaza.aspx>

¹⁰⁸⁰ <https://www.theguardian.com/us-news/2024/jan/24/americans-believe-israel-committing-genocide-poll>

¹⁰⁸¹ <https://zeteo.com/p/gaza-israel-genocide-poll-ceasefire-us-voters>

¹⁰⁸² <https://cepr.net/press-release/poll-majority-of-americans-say-biden-should-halt-weapons-shipments-to-israel/>

¹⁰⁸³ <https://www.pewresearch.org/short-reads/2024/04/02/younger-americans-stand-out-in-their-views-of-the-israel-hamas-war/>

בהתקפתה על רפיח.¹⁰⁸⁴ במאי, 70% מהאמריקאים שהתכוונו להצביע בבחירות תמכו בהפסקת אש קבועה בעזה.¹⁰⁸⁵ המופע הציבורי הבולט ביותר של התנגדות לממשלה היה רצף של הפגנות בקמפוסים בארה"ב שהגיע לשיא באפריל ובמאי. מחאות אלו מתוארות בפירוט רב יותר בחלק "זום-אין 2" בהמשך.

¹⁰⁸⁴<https://www.jpost.com/diaspora/article-804548>

¹⁰⁸⁵<https://zeteo.com/p/gaza-israel-genocide-poll-ceasefire-us-voters>

הפשיטה הישראלית השניה על בית החולים אל-שיפא באמצע-סוף מרץ הייתה פעולה צבאית משמעותית ומובחנת שמתאימה למספר מהחלקים במסמך זה. התיאור למטה מתמקד באירוע הספציפי כדי להדגיש כיצד פעולה צבאית זו משקפת את ההתנהלות שהוצגה לעיל.

ב-18 במרץ צה"ל פתח בפשיטה צבאית על בית החולים אל-שיפא. ¹⁰⁸⁷ דיווחים מוקדמים מתוך הרצועה טענו שצה"ל הרג או הוציא להורג כ-150 גברים. ¹⁰⁸⁸ עמותה בינלאומית דיווחה על עדויות של פשעים שיטתיים שכללו הרג מכוון והוצאות להורג, עיכוב של כ-400 אנשים ועינויים של תושבים מקומיים ומטופלים. ¹⁰⁸⁹ לאחר שצה"ל פרסם תמונת קולאז' עם תמונות של 358 מחבלים לכאורה שנתפסו בבית החולים, עמותה מצאה שמספר התמונות שנשלח היה קטן יותר (248), ש-52 מהאנשים בה הופיעו פעמיים, ו-11 מהאנשים זהו בשמם כעובדי מערכת הבריאות. ¹⁰⁹⁰ מספר רופאים ואנשי צוות אחרים נהרגו או הוצאו להורג, ¹⁰⁹¹ כולל רוקח שנהרג לעיני מטופלים. ¹⁰⁹² אנשים שברחו מספרים סיפורים דומים, ¹⁰⁹³ כמו גבר צעיר שמספר על חיילי צה"ל יורים בעצורים סביבו והורגים כמה מהם, כולל את אביו ואחיו. ¹⁰⁹⁴ צילומים של מעוכבים ששוחררו מראים שהם שוחררו בבגדיהם התחתונים. ¹⁰⁹⁵ חלק מהם היו בכסאות גלגלים. ¹⁰⁹⁶ בית חולים קרוב לאל-שיפא הופצץ במהלך הפשיטה, התקפה שגרמה נזק לחדרי מטופלים. ¹⁰⁹⁷ עד ראייה טען בראיון שראה ארבע פעמים קבוצות של 3-10 מעוכבים שהובלו לבנייני בית החולים. נשמעו יריות, והחיילים עזבו להביא קבוצה אחרת של מעוכבים. עדי ראייה אחרים תיארו אירועים דומים, כולל הוצאות להורג לכאורה. ¹⁰⁹⁸ אנשים שלא התפנו בהוראת צה"ל נהרגו. ¹⁰⁹⁹ עדי ראייה אחרים סיפרו שלא יכלו לזוז ולהביא מזון ומים במשך ימים. ¹¹⁰⁰ תחקיר ראשוני של עמותה מצא עדויות להוצאות להורג של 13 ילדים, ¹¹⁰¹ כמו גם ש-25 אלף אזרחים נאלצו לפנות את בתיהם מסביבות בית החולים, והעריכו שצה"ל הרס ושרף למעלה מ-1,200 יחידות דיור באזור. ¹¹⁰² על פי מספר עדויות תואמות, צה"ל השתמש באזרחים כמגינים אנושיים. ¹¹⁰³

סרטונים ישראליים מבית החולים הראו שצה"ל הפך חלקים בבית החולים למוצב מאולתר, עם הרס בקנה מידה רחב. פלסטינים כפותים עם עיניים מכוסות הושבו לאורך מסדרונות בית החולים. ¹¹⁰⁴ אוכלוסיה אזרחית שחיה באזור בית החולים הושארה ללא מזון ומים במשך ימים. על פי דבריה של עדת ראייה, משפחתה הייתה בין 65 משפחות שצה"ל הוציא בכוח מביתה. צה"ל שרף את בגדיהם כמו גם את המבנה שבו חיו. מבנים

¹⁰⁸⁶ הפשיטה היא הנושא של סרט אשר מתעד עדויות של שורדים ונגוע בנקודות רבות מאלו המתוארות למטה: <https://www.youtube.com/watch?v=IlerY4M9kQc>

¹⁰⁸⁷ <https://www.nytimes.com/2024/03/24/world/middleeast/al-shifa-hospital-gaza-israel.html>

¹⁰⁸⁸ ; <https://twitter.com/HossamShabat/status/1770813640251195394> ; צה"ל טען שמדובר במחבלים: , <https://twitter.com/ClubReel/status/1770822632725700746>

¹⁰⁸⁹ <https://euromedmonitor.org/en/article/6236>

¹⁰⁹⁰ <https://twitter.com/HCVWatch/status/1771307184145502250>

¹⁰⁹¹ ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777339018453058024> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1772039795662889006> ; <https://mondoweiss.net/2024/04/come-out-you-animals-how-the-massacre-at-al-shifa-hospital-happened>

¹⁰⁹² <https://twitter.com/NourNaim88/status/1771370478906822877>

¹⁰⁹³ מספר עדויות מופיעות בשרשור זה: ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1772039795662889006> ; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777365780172026029>

¹⁰⁹⁴ <https://twitter.com/trhxian/status/1771648909753864280>

¹⁰⁹⁵ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1771565663535960309>

¹⁰⁹⁶ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1771565663535960309>

¹⁰⁹⁷ <https://twitter.com/RamAbdu/status/1771495855587000429>

¹⁰⁹⁸ <https://euromedmonitor.org/en/article/6232/International-community-must-act-immediately-to-stop-Israeli-army%E2%80%99s-massacre-of-Palestinians-at-Al-Shifa-Hospital> ;

¹⁰⁹⁹ <https://www.aljazeera.com/program/newsfeed/2024/3/25/palestinian-testimonies-of-israeli-executions-at-al-shifa-hospital> ; <https://mondoweiss.net/2024/04/come-out-you-animals-how-the-massacre-at-al-shifa-hospital-happened>

¹¹⁰⁰ <https://mondoweiss.net/2024/04/come-out-you-animals-how-the-massacre-at-al-shifa-hospital-happened> ; <https://www.nytimes.com/2024/03/24/world/middleeast/al-shifa-hospital-gaza-israel.html> ;

¹¹⁰¹ <https://www.aljazeera.com/news/2024/4/1/as-those-fleeing-al-shifa-get-to-south-gaza-they-recount-israeli-torture>

¹¹⁰² <https://euromedmonitor.org/en/article/6246/in-a-week-israeli-army-executes-13-children-in-and-near-Al-Shifa-Hospital> ; <https://euromedmonitor.org/en/article/6254/Al-Shifa-Medical-Complex-Witnesses-One-of-the-Largest-Massacres-in-Palestinian-History>

¹¹⁰³ <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/gaza-israeli-army-uses-palestinian-civilians-human-shields-its-operation-shifa-medical-complex-and-its-vice-near>

¹¹⁰⁴ <https://twitter.com/NourNaim88/status/1772757426887926144>

ואזרחים אחרים נשרפו גם כן לדבריה.¹¹⁰⁵ פעולות צה"ל כלאו יותר מ-240 מטופלים חולים ופצועים בתוך בית החולים, ללא גישה למזון, תרופות או טיפול במשך כשבוע.¹¹⁰⁶ רופאים שהיו בבית החולים במהלך המצור תיארו את חוויותיהם הקיצוניות.¹¹⁰⁷ לפחות 22 מטופלים מתו בשל מחסור בחמצן, מזון ומים.¹¹⁰⁸

לאחר שצה"ל עזב לבסוף את שיפא, מאות גופות נמצאו בהרס הנרחב באזור בית החולים ובתוכו.¹¹⁰⁹ עשרות או אפילו מאות גופות נמצאו מתפוררות באדמה בקברים מאולתרים וקברי אחים, חלקן אזוקות במה שנראה כמו הוצאות להורג.¹¹¹⁰ מכון מחקר עצמאי הקשור לאקדמיה מצא שגופותיהם של אלו שנהרגו בפשיטה הזו הושחתו ונקברו חלקית על ידי בולדוזרים.¹¹¹¹

עמותה טענה שעל בסיס דיווחים מוקדמים, יותר מ-1,500 פלסטינים נהרגו, נפצעו או דווחו כנעדרים. נשים וילדים הם כמחצית ממספר ההרוגים והפצועים. מאות גופות נמצאו, כולל כמה שנשרפו ואחרות שראשיהן וגפיהן בותרו.¹¹¹² מנהלי ורופאי בית החולים הכריזו שהנזק הוציא את בית החולים מתפקוד, ואף קראו בשמות רבים מעמיתיהם שנהרגו, נלקחו וגורשו.¹¹¹³ למרות הכמות הרבה של עדויות מהצד הפלסטיני, הרמטכ"ל טען ש"במבצע הזה אין איש צוות רפואי אחד שנפגע, אין בו חולים שנפגעו".¹¹¹⁴ ראש הממשלה הקודם של ישראל טען גם הוא שאף אזרח לא נהרג, מצב "חסר תקדים בלוחמה בשטח בנוי".¹¹¹⁵

דובר צה"ל טען בחשבון הרשמי של צה"ל ש-200 מחבלים חוסלו ושיותר מ-500 פלסטינים נעצרו.¹¹¹⁶ יחד עם זאת, כשצה"ל הביא עיתונאים מהתקשורת הבינלאומית לראות את בית החולים לפני שצה"ל עזב אותו, הנציג של דובר צה"ל העריך את מספר החמושים הפלסטינים שנהרגו במשך מעל לשבועיים בכ-40, בעוד שאחד המפקדים במקום העריך את המספר ב"עשרות בודדות".¹¹¹⁷ תחקיר מאוחר יותר מצא שרוב האנשים שנהרגו ונעצרו היו עובדים בענף האזרחי של הממשלה בעזה – אנשים שעבדו בתחומים כמו הגנה אזרחית, המשטרה האזרחית, משרד הפנים וכיוצא בזה, שהגיעו לאל-שיפא כדי לקבל את משכורתיהם.¹¹¹⁸

<https://www.youtube.com/watch?v=3mN1SRUx0R8>¹¹⁰⁵
<https://twitter.com/PHRIsrael/status/1771499307478229244>; also ¹¹⁰⁶
<https://twitter.com/DrTedros/status/1771276290315653372>
<https://twitter.com/DrMadsGilbert/status/1774371251881984169>¹¹⁰⁷
<https://www.aljazeera.com/program/newsfeed/2024/4/1/israel-leaves-al-shifa-hospital-in-ruins-and-littered-with-human-remains>; <https://euromedmonitor.org/en/article/6254/Al-Shifa-Medical-Complex-Witnesses-One-of-the-Largest-Massacres-in-Palestinian-History>¹¹⁰⁸
¹¹⁰⁹ כמה כאן, וראה גם את הערת השוליים הבאה: <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777321386991612112>; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777299876885241930>; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1777306768802038012>; <https://twitter.com/HossamShabat/status/177726280084963393>
<https://www.thenation.com/article/world/israel-al-shifa-massacre-denialism/>; ¹¹¹⁰
<https://www.aljazeera.com/program/newsfeed/2024/4/1/israel-leaves-al-shifa-hospital-in-ruins-and-littered-with-human-remains>; הרבה תמונות וסרטונים: <https://jacobin.com/2024/04/al-shifa-hospital-siege-gaza-massacre>; <https://twitter.com/HossamShabat/status/1774741588226273379>; <https://twitter.com/KufiyyaPS/status/1774751378377773162>; <https://twitter.com/DrMadsGilbert/status/1774704992445731264>; <https://twitter.com/Reuters/status/1774936027360297304>; <https://twitter.com/SkyNews/status/1776958103109664881>; <https://twitter.com/RamAbdu/status/1779859676827431399>; <https://twitter.com/EuroMedHR/status/1783855639006986260> זה בקבר האחים הרלוונטי נמצאו 30 גופות: ¹¹¹¹
<https://twitter.com/ForensicArchi/status/1778106742737375471>
<https://euromedmonitor.org/en/article/6254/Al-Shifa-Medical-Complex-Witnesses-One-of-the-Largest-Massacres-in-Palestinian-History>; <https://twitter.com/EuroMedHR/status/1777652447474749720>
<https://twitter.com/DrMadsGilbert/status/1775300379967729675>¹¹¹³
<https://www.ynet.co.il/news/article/hymd23pka>¹¹¹⁴
<https://twitter.com/naftalibennett/status/1774663364314091870>¹¹¹⁵
¹¹¹⁶ <https://twitter.com/SaulStaniforth/status/1774816428916412574>; המספר בתקשורת הישראלית היה "יותר מ-200":
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/04/01/gaza-al-shifa-hospital-israel/>¹¹¹⁷
<https://mondoweiss.net/2024/04/come-out-you-animals-how-the-massacre-at-al-shifa-hospital-happened>¹¹¹⁸

המחאה הברורה ביותר נגד המדיניות האמריקאית בנוגע למלחמת חרבות ברזל עד כה הייתה סדרה של מאהלי מחאה ומחאות בקמפוסים אוניברסיטאות, מגמה שהגיעה לשיאה באפריל ומאי. בסך הכל היו מעל 150 מאהלים באוניברסיטאות ברחבי העולם, ויותר מ-100 מהם היו בארה"ב.¹¹¹⁹ הגרדיאן תיאר את המחאות האלו כ"אולי תנועת הסטודנטים החשובה ביותר מאז המחאות נגד המלחמה בויטנאם בסוף שנות ה-60".¹¹²⁰ הסטודנטים עצמם התייחסו ולפעמים קישרו את פעולותיהם באופן ישיר למחאת 1968.

למרות שסטודנטים מחו בסולידריות עם עזה בקמפוסים משלב מוקדם, מעט מהפגנות אלו משכו תשומת לב ציבורית רבה בחודשים הראשונים של המלחמה.¹¹²¹ המחאות בקמפוסים החלו למשוך הרבה יותר תשומת לב בהקשר של המאהל באוניברסיטת קולומביה וניסיונות האוניברסיטה להסירו באמצע ובסוף אפריל. בתגובה, סטודנטים הקימו מאהלים בקמפוסים רבים אחרים. מאהלים אלו בדרך כלל כללו סטודנטים שהקימו אוהלים באזור מסוים בקמפוס והחזיקו במקום עם שלטים ודגלים במשך ימים או שבועות, תוך כדי ארגון אירועים כמו הרצאות או שיעורים, הפגנות או קריאות. בחלק מהמקרים סטודנטים גם השתלטו על בניינים. כתנועה מבוזרת, למאהלים באוניברסיטאות שונות היו דרישות שונות אבל רובם ביקרו בחריפות את ישראל, במיוחד סביב המלחמה בעזה. דרישה נפוצה אחת הייתה קריאה לאוניברסיטה להפסיק את השקעותיה בחברות שהרוויחו מהכיבוש הישראלי, או חברות ישראליות. דרישות אחרות כללו ניתוק קשרים עם מוסדות ישראליים להשכלה גבוהה, הפסקת מחקר שתומך בצבא, תמיכה בסטודנטים או אוניברסיטאות פלסטיניים, קריאה לממשלה לסיים את הסיוע הצבאי לישראל, או קריאה להפסקת אש.¹¹²²

המחאות היו בעיקרן תופעה באוניברסיטאות העילית בארה"ב,¹¹²³ לפחות באופן חלקי מכיוון שלאוניברסיטאות אלו יש הון רב יותר להשקעה וסיכוי גדול יותר לקשרים בינלאומיים שכוללים קשרים עם אוניברסיטאות ישראליות, אבל גם מכיוון שלסטודנטים עניים במוסדות אחרים היו דאגות אחרות.¹¹²⁴ קבוצה קטנה של אוניברסיטאות עילית ובמיוחד אוניברסיטת קולומביה משכו יותר תשומת לב לאומית והייתה להן השפעה גדולה על האופן שבו המחאות נתפסו בשיח הציבורי. הסיקור התקשורתי של מחאות אלו היה פוליטי בדרך כלל (ראה את החלק למעלה על התקשורת). בחינה של 553 מחאות מצאה ש-97% מהן לא הובילו לאלימות פיזית (מעבר לדחיפות) או נזק לרכוש (שבירת חלון ומעלה). כמחצית מ-3% המחאות שהוגדרו כאלימות הפכו לכאלו מכיוון שהמוחים נלחמו בכוחות המשטרה שנשלחו לפנות את המאהלים. נזק לרכוש נמצא בשני מקרים.¹¹²⁵ התנגשויות רציניות בין מוחים משני הצדדים התרחשו רק ב-UCLA, היכן שעדויות מצולמות הראו מוחים פרו-ישראליים תוקפים את המאהל.¹¹²⁶ המשטרה חיכתה כמה שעות עד שהפרידה בין שני הצדדים, ועשרות בני אדם נפצעו בצד המוחים במאהל התמיכה בעזה.¹¹²⁷

רוב הנהלות האוניברסיטאות התנגדו למאהלים, בין השאר בשל לחץ מפוליטיקאים ותורמים. לחץ פוליטי היה ברור במיוחד בשורה של שימועים בהם נשיאים של אוניברסיטאות עלית זומנו לווישינגטון ונאלצו לענות על

¹¹¹⁹ שני האתרים האלו כוללים הפניות וקישורים למאהלים השונים: <https://students4gaza.directory/>; <https://www.palestineiseverywhere.com/>. ניתוח זה מצא 123 קמפוסים עם מאהלים ו-318 קמפוסים עם מחאות: <https://washingtonmonthly.com/2024/05/24/are-gaza-protests-happening-mostly-at-elite-colleges/>
¹¹²⁰ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/28/us-student-protests-gaza-israel>
¹¹²¹ גרף ב: <https://theconversation.com/media-coverage-of-campus-protests-tends-to-focus-on-the-spectacle-rather-than-the-substance-229172>
¹¹²² לדרישות הסטודנטים, מסודרות לפי אוניברסיטה: <https://students4gaza.directory/>
¹¹²³ <https://washingtonmonthly.com/2024/05/24/are-gaza-protests-happening-mostly-at-elite-colleges/>
¹¹²⁴ <https://washingtonmonthly.com/2024/05/24/are-gaza-protests-happening-mostly-at-elite-colleges/>
¹¹²⁵ <https://www.theguardian.com/us-news/article/2024/may/10/peaceful-pro-palestinian-campus-protests>; מידע וניתוח מקורי כאן: <https://acleddata.com/2024/05/10/us-student-pro-palestine-demonstrations-remain-overwhelmingly-peaceful-acledd-brief/>
¹¹²⁶ <https://x.com/BenzionSanders/status/1785681768349118750>
<https://x.com/FilmThePoliceLA/status/1785654963915588036>; <https://forward.com/news/608215/campus-violence-erupts-at-ucla-as-pro-israel-protesters-tries-to-dismantle-encampment/>; <https://www.cnn.com/2024/05/16/us/ucla-student-protests-counterprotesters-invs/index.html>;
¹¹²⁷ לערב האחד שתואר: <https://www.theguardian.com/us-news/2024/apr/29/palestinian-israeli-protesters-clash-university-california>; נראה שמוחה פרו-ישראלי אחד בלבד נעצר, <https://forward.com/fast-forward/617536/arrest-in-ucla-encampment-violence-edan-on/>; <https://forward.com/opinion/608479/ucla-violence-campus-protests/>; <https://www.cbsnews.com/losangeles/news/police-clear-out-pro-palestinian-encampment-at-ucla/>; <https://www.latimes.com/california/story/2024-05-01/la-me-ucla-camp-police>; <https://www.latimes.com/california/story/2024-04-30/ucla-moves-to-shut-down-pro-palestinian-encampment-as-unlawful>

שאלות ביחס למדיניות האוניברסיטה שלהם, בדרך כלל סביב אנטישמיות והגנה על הסטודנטים.¹¹²⁸ לפחות שתי נשיאות של אוניברסיטאות איבדו את עבודותיהן כתוצאה מכך.¹¹²⁹ תורמים עשירים השתמשו בתרומות שלהם כדי להפעיל לחץ על אוניברסיטאות, תוך כדי אימונים פרטיים או ציבוריים להפסיק את תרומותיהם שלפעמים אף מומשו.¹¹³⁰ לפחות במקרה של ניו יורק, קבוצה של עשרות בעלי חברות גדולות ובעלי הון ניסו להשפיע על ראש העיר להשתמש במשטרה כדי להתמודד עם המוחים בקולומביה.¹¹³¹ סביר שלחצים כאלו הורגשו בתוך אוניברסיטאות. כתוצאה מהלחץ, הנהלות של אוניברסיטאות רבות ניסו באופן פעיל להגביל את מחאות הסטודנטים באופנים שונים, פעמים רבות באמצעות שימוש במשטרה וכוחות הביטחון של הקמפוסים שזוהו באופן מוחלט עם הפעלת כוח בקמפוסים. סרטונים ויראליים מקמפוסים הראו כוחות משטרה חמושים משתמשים בכדורי גומי וגז מדמיע נגד מוחים.¹¹³² אלימות פיזית הייתה שכיחה גם היא והופעלה נגד סטודנטים וחברי סגל, לפעמים לעיני המצלמות.¹¹³³ כתוצאה מכך, לפחות 3,025 בני אדם נעצרו ב-61 אוניברסיטאות במשך כחודש של מחאות.¹¹³⁴ רבים אחרים הושעו או סולקו מהאוניברסיטאות שלהם. גם חברי סגל נעצרו, לפעמים תוך שימוש בכוח מוגזם.¹¹³⁵ במקרים רבים אחרים, הנהלות של אוניברסיטאות בחרו להשתמש באופנים פחות בוטים להתמודד עם המוחים וקריאותיהם. אלו כללו, למשל, מעבר ללימוד מקוון,¹¹³⁶ השארת כוחות משטרה בקמפוס,¹¹³⁷ העברת טקסים אל מחוץ לקמפוס, או ביטול נאומי מצטיינים.¹¹³⁸

חלק מהנהלות האוניברסיטאות נשאו ונתנו עם הסטודנטים בסופו של דבר, ולפעמים הגיעו להסכמות שקיבלו חלק מדרישות הסטודנטים.¹¹³⁹ במקרים רבים אחרים, האוניברסיטאות לא שינו את המדיניות שלהן כלפי ישראל/עזה. חלק מהאוניברסיטאות העדיפו לפתור את העניין בהכרזה שהן יפסיקו להתייחס לנושאים פוליטיים שאינם בליבת התפקוד של האוניברסיטה.¹¹⁴⁰ סוף השנה האקדמית (בארה"ב בסביבות מאי) הובילה לסיום כמעט כל המחאות הפעילות בארה"ב, למרות שבמקרים רבים סטודנטים מחו גם באירועים שונים של סוף השנה האקדמית – כמו למשל יציאה מופגנת מטקסי הסיום שלהם עצמם,¹¹⁴¹ הרמת דגלי פלסטין או שלטים עם כתובות עם מסרים דומים,¹¹⁴² או דרישה לבטל את ההזמנות של דוברים חיצוניים שהגיעו לנאום בטקסים אלו.¹¹⁴³

סיקור ותגובות

¹¹²⁸ השימוע הראשון בתחילת דצמבר כלל את נשיאות אוניברסיטאות הרווארד, פנסילבניה ו-MIT: <https://www.cnn.com/2023/12/11/business/university-leaders-testimony-nightcap/index.html>. השימוע השני באמצע אפריל כלל את נשיאת קולומביה: <https://www.cnn.com/business/live-news/columbia-antisemitism-house-testimony/index.html>. השימוע השלישי בסוף מאי כלל את נשיאי אוניברסיטאות נורת'וסטרן, ראטגרס ו-UCLA: <https://www.nytimes.com/live/2024/05/23/us/college-antisemitism-hearing>. בניגוד לשני השימועים הקודמים, לא הייתה לו השפעה מיידית.

¹¹²⁹ אוניברסיטת פנסילבניה: <https://www.politico.com/news/2023/12/09/penn-president-resigns-00130961>. הרווארד: <https://www.reuters.com/world/us/harvard-president-gay-resigns-harvard-crimson-student-newspaper-2024-01-02/>. נכון לזמן הכתיבה, נשיאת קולומביה שמרה על מקום עבודתה, אבל: <https://www.politico.com/news/2024/05/16/columbia-university-faculty-pass-vote-of-no-confidence-in-president-00158393>

¹¹³⁰ <https://www.foxbusiness.com/lifestyle/columbias-billionaire-donors-mull-giving-anti-israel-protests> ; ¹¹³¹ <https://www.thedp.com/article/2024/05/penn-donors-react-encampment-university-response>

¹¹³² <https://www.washingtonpost.com/nation/2024/05/16/business-leaders-chat-group-eric-adams-columbia-protesters/> ; ¹¹³³ <https://twitter.com/JoshuaPHill/status/1785443970237317351> ; <https://x.com/Kahlissee/status/1783538202705285206> ; <https://x.com/RyanChandlerTV/status/1783197539824468403> ; <https://x.com/balagonline/status/1783185444085117425> ; https://x.com/DD_Geopolitics/status/1783565419305136271 ; <https://x.com/JoshuaPHill/status/1783518484137226284> ; <https://x.com/AkbarSAhmed/status/1785856063226490986> ; <https://www.instagram.com/reel/C6MptOhP5uS/> ; <https://apnews.com/article/israel-palestinians-campus-protests-50d754675b710c9b983faf9ec9164d81>

¹¹³⁴ <https://x.com/PatrickQuinnTV/status/1783532600637681964> ; <https://x.com/RobertMackey/status/1783684235938894086> ; <https://www.newsweek.com/65-year-old-man-lucky-alive-after-arrest-campus-protest-1895846> ; <https://x.com/TylerKatzen/status/1785698828420608183> ; <https://x.com/meznagato/status/1785452260324979121> ; <https://x.com/probablyreadit/status/1782569732538843267> ; <https://x.com/rafaelshimunov/status/1786332708379017607>

¹¹³⁶ <https://www.cnn.com/2024/04/22/business/columbia-tensions-passover-virtual-classes/index.html>

¹¹³⁷ <https://www.nytimes.com/2024/04/30/nyregion/columbia-shafik-protests-police.html>

¹¹³⁸ <https://dailytrojan.com/2024/04/15/valedictorian-will-not-speak-at-class-of-2024-commencement/>

¹¹³⁹ <https://www.nytimes.com/2024/04/30/us/brown-divestment-deal.html> ; <https://www.haaretz.com/us-news/2024-05-06/ty-article-premium/rutgers-faces-backlash-over-shameful-capitulation-to-pro-palestinian-student-demands/0000018f-4e92-dcda-abcf-6e9711670000> ; https://newbrunswick.rutgers.edu/sites/default/files/2024-05/AGREEMENT_05072024.pdf

¹¹⁴⁰ <https://www.theguardian.com/education/article/2024/may/28/harvard-policy-issues-institutional-neutrality>

¹¹⁴¹ https://x.com/JalalAK_jojo/status/1793672275809718459 ; <https://twitter.com/iamschvitzing/status/1789666643141914965>

¹¹⁴² <https://twitter.com/brainnotonyet/status/1789796916022157770>

¹¹⁴³ <https://www.nytimes.com/2024/05/10/us/xavier-vermont-cancel-linda-thomas-greenfield.html>

במקום להתמודד עם הדרישות והבעיות שהעלו המוחים, הסיקור התקשורתי היה סנסציוני.¹¹⁴⁴ תשומת הלב הציבורית נמשכה למספר קטן של מקרים של שפה או שלטים מסיתים, כמו גם לתחושה כללית יותר של חוסר נוחות או חוסר ביטחון אישי בקרב מיעוט של הסטודנטים בקמפוס. הרבה מהשיח הציבורי עסק בהאשמות באנטישמיות, בדרך כלל תוך כדי התעלמות מהעובדה שכמות משמעותית מהסטודנטים שארגנו ושהשתתפו בהפגנות, כמו גם חברי הסגל שתמכו בהם, היו יהודים בעצמם.¹¹⁴⁵ בארה"ב, המחאות הובילו להצעת חוק שנועדה להגדיר אנטישמיות באופן רחב, שכולל גם ביקורת על ישראל (הצעת החוק עברה בבית הנבחרים במאי).¹¹⁴⁶

קולות ישראלים השתמשו באנטישמיות בשיח הבינלאומי והלאומי (בישראל). באופן בינלאומי, ראש ממשלת ישראל הוציא סרטון שסוקר את המחאות באופן נרחב ובו הוא תיאר את המחאות באנגלית כ"אנטישמיות" וכ"מזעזעות", והשווה אותן להתאספיות באוניברסיטאות גרמניות בשנות ה-30 (כלומר בזמן שבו הנאצים עלו לשלטון): "כנופיות אנטישמיות השתלטו על אוניברסיטאות מובילות... הן קוראות להשמדת ישראל. הן תוקפות סטודנטים יהודים. הן תוקפות חברי סגל יהודים".¹¹⁴⁷ נתיניהו תיאר בהמשך סטודנטים שקראו "from the river to the sea, Palestine will be free" – קריאה נפוצה למדי במחאות – כ"תומכים בג'נוסייד" וקושר את הנושא ל"מצב העגום של מערכת ההשכלה האמריקאית... יש שם ריקבון ופשיטת רגל עמוקים".¹¹⁴⁸ בישראל, המחאות בקמפוסים הוצגו כצורה של אנטישמיות וקיבלו סיקור שטחי.¹¹⁴⁹ ישראל היום, העיתון הנפוץ ביותר בישראל, הקדיש את עמוד השער שלו ב-25 באפריל ל"אנטישמיות מסביב לגלובוס", עם תמונה כהה מהפגנה בה אנשים הנושאים דגלי פלסטין שכיסו את רוב העמוד. כותרת המשנה הייתה "חשש לדבר עברית, הסתה בתקשורת ואוזלת יד של המשטרה... תמונת מצב מפחידה".¹¹⁵⁰ קישור לכתבה בעמוד הבא הציע לקוראים פתרון ("למרות הכל, יש רק מקום אחד בטוח ליהודי העולם", כלומר ישראל).¹¹⁵¹

מעבר לדיון על אנטישמיות, גופי התקשורת האמריקאים עסקו בשאלת נוכחותם של אנשים שאינם סטודנטים במחאות ובארגונם, למרות שהיו לכך מעט עדויות. שאלה דומה נשאלה לגבי מי נמצא "מאחורי" המחאות, אשר הייתה נפוצה יותר בגופי תקשורת שנטו לימין הפוליטי. מאמר דעה בוול סטריט ג'ורנל, למשל, טען ללא הוכחות שהמוחים טופחו על ידי חמאס, חיזבאללה והח'ותים.¹¹⁵² מאמרי דעה אחרים האשימו את ג'ורג' סורוס במחאה.¹¹⁵³ בתקשורת הישראלית היו דאגות דומות, כמו למשל התייחסות ל"מיליארדי הדולרים" שבאמצעותם מדינות מוסלמיות כמו קטאר וערב הסעודית קנו השפעה באוניברסיטאות אמריקאיות.¹¹⁵⁴ מגמה נוספת בסיקור הישראלי שנעדרה כמעט לחלוטין מהשיח התקשורתי האמריקאי כוונה בעיקר לקהלים ישראלים והציגה את הסטודנטים האמריקאים המוחים כבורים ביחס למצב האמיתי בישראל/פלסטין וכתמימים ביחס לחמאס בפרט.¹¹⁵⁵ טיעונים אלו קיבלו תמיכה מצד יוזמה שמומנה על ידי אליטות פרו-ישראליות.¹¹⁵⁶

¹¹⁴⁴ <https://theconversation.com/media-coverage-of-campus-protests-tends-to-focus-on-the-spectacle-rather-than-the-substance-229172>; <https://www.nybooks.com/online/2024/06/13/acts-of-language-isabella-hammad/>;
¹¹⁴⁵ <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/24/not-like-other-passovers-hundreds-of-jewish-demonstrators-arrested-after-new-york-protest-seder>; <https://x.com/rafaelshimunov/status/1786332708379017607>;
<https://x.com/ofercass/status/1783246682626400722>;
¹¹⁴⁶ <https://www.usnews.com/news/national-news/articles/2024-05-07/explainer-the-controversy-surrounding-the-antisemitism-bill>.
¹¹⁴⁷ [ההגדרה המוצעת לאנטישמיות היא זו שהוגדרה על ידי ה-International Holocaust Remembrance Alliance, ששימשה פעמים רבות בעבר להגדיר ביקורת על ישראל כאנטישמיות, ראה: <https://www.theguardian.com/news/2023/apr/24/un-ihra-antisemitism-definition-israel-criticism>](https://www.theguardian.com/news/2023/apr/24/un-ihra-antisemitism-definition-israel-criticism);
¹¹⁴⁸ <https://www.theguardian.com/us-news/2024/apr/24/us-campus-protests-benjamin-netanyahu-ceasefire>. מספר מחוקקים אמריקאים דחו את הטענות, למשל: <https://www.npr.org/transcripts/1247670359>;
¹¹⁴⁹ https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/netanyahu-says-college-protesters-chanting-from-the-river-to-the-sea-are-supporting-genocide/;
<https://www.the7eye.org.il/517399>;
¹¹⁵⁰ <https://www.pressreader.com/newspapers/n/israel-hayom/20240425>;
¹¹⁵¹ <https://www.pressreader.com/newspapers/n/israel-hayom/20240425>;
¹¹⁵² <https://www.wsj.com/articles/whos-behind-the-anti-israel-protests-hamas-gaza-hezbollah-talking-points-d2f538ca>;
¹¹⁵³ <https://www.wsj.com/articles/some-anti-israel-protesters-are-paid-soros-rockefeller-funding-activism-hamas-fba26c20>;
¹¹⁵⁴ [סורוס ראה גם: <https://www.thedailybeast.com/theres-been-a-george-soros-for-every-era-of-antisemitic-panic>](https://www.thedailybeast.com/theres-been-a-george-soros-for-every-era-of-antisemitic-panic);
<https://www.ynet.co.il/economy/article/yokra13903697>; <https://www.maariv.co.il/news/politics/Article-1095319>; למשל: <https://www.israelhayom.co.il/news/geopolitics/article/15711685>;
¹¹⁵⁵ למשל: <https://www.maariv.co.il/news/politics/Article-1095319>;
¹¹⁵⁶ https://x.com/Facts_For_Peace/status/1794093433818096072; אבל בהצלחה מועטה, ראה: https://x.com/Facts_For_Peace/status/1801653974648410448;
[לקישור לקבוצת האליטות ראה את הדיונים כאן: <https://www.semafor.com/article/11/09/2023/billionaires-discuss-50-million-anti-hamas-media-blitz>](https://www.semafor.com/article/11/09/2023/billionaires-discuss-50-million-anti-hamas-media-blitz);
<https://www.washingtonpost.com/nation/2024/05/16/business-leaders-chat-group-eric-adams-columbia-protesters/>

השיח הציבורי הגיע לאקדמיה הישראלית. ועד ראשי האוניברסיטאות (ור"ה) הוציא הצהרה שבה הביעו הנשיאים את "דאגת[ם] העמוקה" ביחס ל"גילויי האלימות הקשה, האנטישמיות והאנטי ישראליות ששוטפים את הקמפוסים של רבות מהאוניברסיטאות המובילות בארה"ב, בתמיכת ארגונים פלסטיניים ובהם ארגוני טרור". הם המשיכו והצהירו שיעזרו לחוקרים וסטודנטים יהודים וישראלים שירצו להגיע לאוניברסיטאות ישראליות "למצוא כאן בית אישי ואקדמי".¹¹⁵⁷ במאי, ישראל החלה בתוכנית ממומנת היטב להביא לישראל חוקרים ישראלים לשעבר או יהודים בגלל "גל חסר תקדים של אנטישמיות" באמצעות הצעת מענקי מחקר נדיבים.¹¹⁵⁸

<https://www.maariv.co.il/news/israel/Article-1094819>¹¹⁵⁷
<https://www.themarker.com/news/education/2024-05-26/ty-article/.premium/0000018f-b5b6-d390-ab8f-f5bee80a0000>;¹¹⁵⁸
https://www.facebook.com/Bezazelsmotrich/photos/%D7%91%D7%99%D7%9E%D7%99%D7%9D-%D7%90%D7%9C%D7%95-%D7%99%D7%95%D7%AA%D7%A8-%D7%9E%D7%AA%D7%9E%D7%99%D7%93-%D7%90%D7%A0%D7%95-%D7%90%D7%95%D7%9E%D7%A8%D7%99%D7%9D-%D7%9C%D7%97%D7%95%D7%A7%D7%A8%D7%99%D7%9D-%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%90%D7%95%D7%A0%D7%99%D7%91%D7%A8%D7%A1%D7%99%D7%98%D7%90%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%9E%D7%95%D7%91%D7%99%D7%9C%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%A2%D7%95%D7%9C%D7%9D-%D7%91%D7%95%D7%90/988484582838144/?paipv=0&eav=Afbn2KFToO1qrHWpcUKB5K_G0uVHfC0qdzwc_QxQih_5piL2_3tHM_3585PmFbxxlxek&_rdr

באוקטובר 2024, ישראל החלה במבצע נוסף בצפון רצועת עזה. כמעט מיד התברר כי מבצע זה שונה באופן מהותי מהמבצעים שקדמו לו. ישראל החלה דה פקטו במצור מוחלט על צפון עזה, תקפה ישירות אזרחים ובתי חולים, וניסתה לסלק את האוכלוסייה המקומית בתהליך שזוהה במהירות כטיהור אתני.

חלק זה מתמקד במבצע זה, החל מהאופן שבו המבצע ומטרותיו הוצגו בשיח הישראלי והבינלאומי כדי לספק ראיות לכך שהאירועים היו ברורים כבר מתחילתם. בהמשך החלק בוחן את המצור עצמו, את השימוש של ישראל ברעב כטקטיקה של טיהור אתני ולוחמה, ואת ההתקפות על האוכלוסייה האזרחית בצפון עזה. החלק עוסק גם בהתקפות על מתקני בריאות ועובדי מערכת הבריאות בצפון הרצועה.

תוכנית, קולות וסיקור תקשורת

התוכנית למבצע זה נדונה מזה זמן רב בישראל תחת השם "תוכנית הגנרלים". התומך הבולט והקולני ביותר היה האלוף במיל' וראש המועצה לביטחון לאומי לשעבר, גיורא איילנד. על פי התוכנית, על תושבי צפון עזה להתפנות בתוך שבוע מהאזור. מי שיבחרו להתפנות יקבלו מזון ומים באזור ייעודי. לאחר מכן צה"ל יהדק את המצור ויעצור את כניסת כל המזון, המים והסיוע ההומניטרי לאזור שפונה, מה שיאלץ את התושבים הנותרים להיכנע או למות מרעב (למידע נוסף, ראו את הפרק על טיהור אתני/קולות ותוכניות מרכזיות במסמך זה).¹¹⁶⁰ תחקיר ישראלי חשף כי התוכנית עוצבה על ידי ארגונים נוספים כמו "צו 9",¹¹⁶¹ שהיה אחראי לחסימת הסיוע ההומניטרי לעזה במהלך אביב-קיץ 2024 (והוטלו עליו סנקציות על ידי ארצות הברית בתגובה).¹¹⁶²

בתוך השיח הישראלי, התוכנית זכתה לתשומת לב משמעותית בתקשורת, שלרוב תמכה. התוכנית פורסמה על ידי עמותה שטענה כי חברים בה יותר מ-1,500 קציני צה"ל.¹¹⁶³ כבר באמצע ספטמבר, כלי תקשורת בישראל דיווחו כי מפקדים בכירים בצה"ל שוקלים את תוכנית הגנרלים (שכונתה גם תוכנית איילנד),¹¹⁶⁴ ומכתב עליו חתמו 27 שרים וחברי כנסת קרא לראש ממשלת ישראל לאמץ אותה רשמית.¹¹⁶⁵ התוכנית זכתה לתמיכה מסוימת גם באקדמיה הישראלית.¹¹⁶⁶ בסוף ספטמבר הצהיר ראש הממשלה כי "התוכנית הגיונית ונמצאת בדיון".¹¹⁶⁷ חבר כנסת אמר בתחילת אוקטובר שהתוכנית מיושמת.¹¹⁶⁸ בסוף אוקטובר, עמותה ישראלית קיימה אירוע מרכזי כהכנה להתנחלות יהודית בעזה. באירוע השתתפו 19 שרים וחברי כנסת.¹¹⁶⁹

זמן קצר לאחר תחילת המבצע הצבאי בצפון עזה (ראו בהמשך), התברר שתוכנית הגנרלים, או גרסה שלה, מבוצעת דה-פקטו. התקשורת הישראלית הכירה בכך כבר באמצע אוקטובר,¹¹⁷⁰ עם אינדיקציות לכך

¹¹⁵⁹ ברצוני להודות לקורא אנונימי שהעיר על הגרסה של חלק זה מנובמבר 2024.

¹¹⁶⁰ <https://x.com/bokeralmog/status/1831247052828786708>; ראו גם <https://www.ynet.co.il/news/article/h1psjosnc> עבור תומכים נוספים

¹¹⁶¹ <https://www.facebook.com/watch/?v=430705303386981>; <https://x.com/omrimaniv/status/1847700434716160328>

¹¹⁶² <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-30/ty-article/.premium/a-new-low-the-israelis-advocating-to-starve-the-people-of-gaza/0000018d-5b42-d0fc-a9bd-5f5fc0740000>; סנקציות: <https://www.ynet.co.il/news/article/b1gdos7da>; <https://www.theguardian.com/world/article/2024/jun/14/us-imposes-sanctions-on-extremist-israeli-group-for-blocking-gaza-aid>

¹¹⁶³ <https://hamefakdim-bemiluim.org/%d7%95%d7%9b%d7%a0%d7%99%d7%aa-%d7%94%d7%90%d7%9c%d7%95%d7%a4%d7%99%d7%9d/>; <https://hamefakdim-bemiluim.org/%d7%90%d7%95%d7%93%d7%95%d7%aa/>

¹¹⁶⁴ https://x.com/yuval_ganor/status/1848406512609231172; גם: <https://www.kan.org.il/content/kan-news/defense/799622/>

¹¹⁶⁵ <https://www.ynet.co.il/news/article/sjqc4s11rr>

¹¹⁶⁶ <https://www.israelhayom.co.il/news/politics/article/16463062>

¹¹⁶⁷ <https://x.com/radio103fm/status/1835207918087483732?s=48>

¹¹⁶⁸ <https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/803098/>

¹¹⁶⁹ <https://x.com/ytirawi/status/1842878570307219842>; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-16/ty-article/.premium/00000192-94aa-d9c2-a7f3-9cae337a0000>

¹¹⁷⁰ <https://www.instagram.com/reel/DBZR6anA-q4/>; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-21/ty-article-.premium/00000192-af02-d049-a3db-bf76397e0000>; לרשימת הנוכחים: <https://x.com/nitayp/status/1848282311281766869>

¹¹⁷⁰ <https://x.com/ireallyhateyou/status/1848469118363582692>; <https://www.middleeasteye.net/explainers/israel-gaza-palestine-what-generals-plan>

שהתוכנית לא נדונה לעומק ולא התקבלה עליה החלטה פוליטית פורמלית.¹¹⁷¹ גם קולות בינלאומיים החלו להיות מודעים לתוכנית בשלב זה.¹¹⁷² בתגובה, איילנד עצמו טען כי תוכניתו אינה מיושמת מכיוון שצה"ל החל במבצע הצבאי לפני פינוי האזרחים, מה שיגדיל באופן משמעותי את מספר האבידות בצד הפלסטיני.¹¹⁷³

קולות מסוימים בשיח הישראלי – כולל מאמר המערכת של "הארץ" בסוף אוקטובר – קראו לחיילי צה"ל לסרב ליישם את התוכנית.¹¹⁷⁴ לקולות אלו לא הייתה השפעה מיידית על חיילים. קולות ישראלים אחרים קראו לפעולה נרחבת של מוסדות בינלאומיים – כולל סנקציות – כדי לעצור את ישראל. בין אלו הייתה עצומה עליה חתמו כמה אלפי ישראלים שקראו להטיל "כל סנקציה אפשרית" על ישראל כדי לעצור את ההתקפה על עזה.¹¹⁷⁵ גם לקריאה זו הייתה השפעה מועטה. עם זאת, זמן קצר לאחר פרסום הקריאה קראו שר המשפטים של ישראל לעונש מאסר של 20 שנה על אזרחים ישראלים המקדמים סנקציות נגד ישראל.¹¹⁷⁶

באמצע-סוף אוקטובר היו אינדיקציות ברורות לכך שהמבצע מתנהל על פי תוכנית פורמלית. כך למשל ראש הממשלה עצמו סירב לבקשת מזכיר המדינה האמריקאי אנטוני בלינקן להצהיר בפומבי שישראל לא מתכננת לגרש או להרעיב את האוכלוסייה בצפון עזה. בלינקן הזהיר שהמשך הפעולה הישראלית עלול לסכן את המשך התמיכה הצבאית שארצות הברית סיפקה לישראל.¹¹⁷⁷ בסוף אוקטובר הודו מפקדים בצה"ל כי למרות שצה"ל השיג את המטרות הצבאיות שלו באזור, כוחות צה"ל מנעו מפלסטינים לשוב לבתיהם.¹¹⁷⁸ קולות בינלאומיים הגיבו בדאגה דומה. גורם סיוע באו"ם הזהיר כי "כלל האוכלוסייה בצפון עזה נמצאת בסכנת חיים."¹¹⁷⁹

בתחילת נובמבר הצהיר קצין בכיר בצה"ל כי הפלסטינים לא יוכלו לשוב לבתיהם בג'באליה בסוף המבצע הצבאי.¹¹⁸⁰ מאמר המערכת של "הארץ" הזהיר כי צה"ל מבצע טיהור אתני בצפון רצועת עזה.¹¹⁸¹ קולות בינלאומיים השתמשו במילים חריפות יותר להביע את דאגתם. בהצהרה משותפת, מנהיגים של 15 ארגוני או"ם וסיוע הומניטרי הזהירו כי "המצב המתפתח בצפון עזה הוא אפוקליפטי" וחזרו על כך שכלל האוכלוסייה בצפון עזה "נמצאת בסכנת מוות מיידית ממחלות, רעב ואלומות".¹¹⁸² באמצע נובמבר, שר האוצר של ישראל אמר שישראל צריכה להישאר בצפון עזה ללא הגבלת זמן כדי ללחוץ על חמאס לשחרר את החטופים.¹¹⁸³

<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-13/ty-article/.premium/00000192-8282-de72-afba-b2d79d410000>; ¹¹⁷¹
<https://www.haaretz.com/opinion/editorial/2024-10-29/ty-article-opinion/if-it-looks-like-ethnic-cleansing-it-probably-is/00000192-da04-d91e-a9df-dbad3f940000>; <https://www.ynet.co.il/news/article/byuuiwajie>;
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-21/ty-article/.premium/00000192-aeaf-da5c-a9b7-febf25980000>; ¹¹⁷²
<https://www.bbc.com/news/articles/c5y5zy1vwmlo>
<https://x.com/DropSiteNews/status/1850011191281652154>¹¹⁷³
<https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-10-31/ty-> הוא גם הגן על התוכנית שלו: <https://www.ynet.co.il/news/article/yokra141240023>
<https://www.haaretz.com/opinion/premium/00000192-e2a6-dd31-a9be-fbaf597b0000>
<https://x.com/DropSiteNews/status/1857291886014206402> אותה: <https://www.bbc.com/news/articles/cx24ngy9q70o>; ¹¹⁷⁴
<https://x.com/eranetzion/status/1848635092463132779>; <https://www.bbc.com/news/articles/cx24ngy9q70o>; <https://x.com/TomerPersico/status/1848610983670899017>; (ובאופן ברור יותר כמה שבועות לאחר מכן: <https://x.com/TomerPersico/status/1854403910305505520>; <https://www.haaretz.com/opinion/premium/00000192-b4d9-d006-a5b3-fed91a400000>; <https://x.com/PeaceNowL/status/1853430263423910399>; <https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2024-10-23/ty-> <https://www.haaretz.com/article-opinion/00000192-b4d9-d006-a5b3-fed91a400000>; <https://x.com/eliavl/status/1845476781576380672>; <https://x.com/selftitled/status/1851698751733404138>; <https://news.walla.co.il/item/3703552>; <https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-11-17/ty-article-opinion/premium/00000193-35e5-d19b-afbb-37f5b2080000>; <https://www.haaretz.co.il/opinions/2024-11-16/ty-article-opinion/premium/00000193-2b85-d506-a5d3-2f97180e0000>; ¹¹⁷⁵
<https://x.com/btselem/status/1848770778462060744>; <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-10-31/ty-article/premium/00000192-e326-df50-a1bf-> <https://maki.org.il/en/?p=32171>; [https://www.newarab.com/news/3000-israelis-call-every-possible-](https://www.newarab.com/news/3000-israelis-call-every-possible-sanction-israel) <https://mondoweiss.net/2024/11/israeli-justice-minister-calls-for-20-year-prison-sentence-for-citizens-promoting-sanctions-against-the-state/>; ¹¹⁷⁶
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/10/22/blinker-israel-netanyahu-gaza-aid/>; ¹¹⁷⁷ <https://x.com/eranetzion/status/1848817655115092252>
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-30/ty-article/premium/00000192-dc99-dbce-a7be-ff99f45a0000>¹¹⁷⁸
<https://www.commondreams.org/news/northern-gaza-risk-dying>¹¹⁷⁹
https://x.com/Doron_Kadosh/status/1853844668535955848; (הטוויט נמתק לאחר מכן); <https://archive.md/OTJKW>¹¹⁸⁰
<https://www.theguardian.com/world/2024/nov/06/palestinians-will-not-be-allowed-to-return-to-homes-in-northern-gaza-says-idf>; <https://x.com/idanlandau/status/185441273416872892>; ביום המחרת צה"ל התרחק מהאמירה שהעזתים לא יוכלו לחזור:
<https://www.theguardian.com/world/2024/nov/07/idf-israel-military-no-return-remarks-north-gaza>; ראה גם: <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-11-08/ty-article/premium/00000193-0bb2-de12-adbb-8bf721150000>
<https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/2024-11-10/ty-article-opinion/00000193-11b9-d3a2-a3d7-5bf956bf0000>¹¹⁸¹
[https://interagencystandingcommittee.org/inter-agency-standing-committee-statement-principals-inter-agency-standing-](https://interagencystandingcommittee.org/inter-agency-standing-committee-statement-principals-inter-agency-standing-committee-stop-assault-palestinians-gaza-and-those-trying) <https://www.timesofisrael.com/smotrich-israel-must-vow-to-stay-in-northern-gaza-forever-unless-hostages-returned/>¹¹⁸³
<https://www.ynet.co.il/news/article/h1takqiz1g>

ערוץ טלוויזיה ישראלי מרכזי שידר ריאיון עם פרופסור ישראלי שקרא ליישב מחדש את עזה והסכים במפורש לבצע טיהור אתני של עד שני מיליון פלסטינים, כולל הריגת מאות אלפים שלא יעזבו.¹¹⁸⁴

המצור וטיהור אתני

המצור

בשטח, הצעד הראשון במבצע היה הטלת מצור משולש. המצור הכללי על רצועת עזה, שהחל בשנת 2007 אך עבר לשלבו הנוכחי בתחילת המלחמה, הודק. במהלך אוקטובר 2024, ישראל עצרה כמעט לחלוטין את כניסת הסיוע ההומניטרי לעזה. במהלך החודש נכנסו בממוצע 58 משאיות ביום, המספר הנמוך ביותר מאז נובמבר 2023 (המינימום הקודם היה 113 משאיות ביום בדצמבר 2023).¹¹⁸⁵ כמות האספקה (מזון, מים, ציוד רפואי) שנכנסה הייתה כרבע מהממוצע של תשעת החודשים הקודמים ב-2024 (26.4 אלף טון באוקטובר 2024 לעומת 103.4 אלף טון).¹¹⁸⁶ נתונים אלו מתייחסים לכל רצועת עזה, והם דווחו בתקשורת הישראלית החל מסוף אוקטובר.¹¹⁸⁷

בנוסף למצור הכללי, הוטל מצור הדוק יותר על צפון הרצועה, כלומר האזור שמצפון למסדרון נצרים שכולל כל העיר עזה וצפון עזה. כמות האספקה והסיוע ההומניטרי שנכנסה לאזור זה הייתה נמוכה באופן משמעותי ממה שנכנס לחלקה הדרומי של הרצועה.¹¹⁸⁸

המצור השלישי וההדוק ביותר הוטל על צפון עזה – הנפה הצפונית ביותר מבין חמש הנפות של הרצועה, שמצפון לעזה העיר – במיוחד על ג'באליה, בית חאנון ובית להיא. אלו היו גם האזורים שבהם הופעל הכוח הצבאי הרב ביותר, כפי שניתן לראות בהתקפות היומיות הרבות, בעיקר מהאוויר (ראו בהמשך). כפי שצינו משקיפים רבים כבר באמצע וסוף אוקטובר, לאזור זה לא הוכנסו מזון או מים במשך שבועות.¹¹⁸⁹ צה"ל ביסס מסדרון תנועה בכיוון מזרח-מערב שהפריד את צפון עזה מהעיר עזה.¹¹⁹⁰ עדויות אנקדוטליות המחישו את היעדר המזון.¹¹⁹¹ סרטונים מהרצועה הראו טרקטור של צה"ל משמיד אספקת סיוע הומניטרי במחסן בג'באליה.¹¹⁹²

האום ו-39 ארגוני סיוע הומניטריים הזהירו בבהילות מהמצב בצפון עזה. האום דיווח בתחילת נובמבר כי כל הניסיונות של ארגוני סיוע להעביר מזון לאזורים הנצרים בצפון עזה באוקטובר נחסמו על ידי ישראל.¹¹⁹³ ישראל טענה באופן שקרי כי "אין [=לא נותרה] אוכלוסיה אזרחית" במקומות כמו בית להיא, בהם היא

¹¹⁸⁴ <https://www.kan.org.il/content/dig/digital/p-11685/s2024/825913/>

¹¹⁸⁵ המספרים מבוססים על הספירה של מתפ"ש: <https://gaza-aid-data.gov.il/main/#AidData>. על פי משרד התיאום של האום המספר היה 37 משאי משאיות (truckloads) ביום לאורך אוקטובר: <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-november-2024>; <https://www.npr.org/2024/10/18/nx-s1-5156064/north-gaza-is-starving-as-humanitarian-aid-declines>. כמות הסיוע גדלה במהלך נובמבר (65 משאי משאיות ביום על פי OCHA: <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-26-november-2024> (<https://gaza-aid-data.gov.il/main/#AidData>)).

¹¹⁸⁶ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-31/ty-article/.premium/00000192-de68-d6c4-adfe-fee52230000>; ¹¹⁸⁷ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-31/ty-article/.premium/00000192-de68-d6c4-adfe-fee52230000>; <https://www.haaretz.co.il/news/magazine/2024-11-04/ty-article-magazine/.premium/00000192-f14c-dec7-af1dd75c60000>; <https://apnews.com/article/israel-gaza-humanitarian-aid-military-funding-11bdf4fd22e0f4c68b2b7b0e24bda77>

¹¹⁸⁸ <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-5-november-2024>; <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-12-november-2024>; <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-19-november-2024>; <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-26-november-2024>; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-241-gaza-strip>

¹¹⁸⁹ <https://x.com/DropSiteNews/status/1848819280730853559>; <https://x.com/HossamShabat/status/1848810576828305645>; <https://x.com/HossamShabat/status/1851452023117660582> (עיתונאי בשטח בצפון עזה); <https://x.com/AnasAlSharif0/status/1846626226951409921> (עוד עיתונאי מצפון עזה); <https://x.com/MosabAbuToha/status/1850583598782353415> (הוא היה מחוץ לעזה אבל משפחתו נשארה בצפון עזה, רבים נהרגו במהלך המבצע הצבאי); <https://www.washingtonpost.com/world/2024/10/22/blinden-israel-netanyahu-gaza-aid/> (השבועיים הראשונים של אוקטובר). ראו גם: <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-15/ty-article/.premium/00000192-8c88-d953-afbe-9fd9be790000>

¹¹⁹⁰ <https://www.bbc.com/news/articles/cp8x324vr0mo> <https://x.com/ForensicArchi/status/1860005331897622954>

¹¹⁹¹ <https://www.dropsitenews.com/p/gaza-hunger-israel-restricts-aid/> (ראו עדות לגבי ג'באליה); בשביל חלוקה חריגה של סיוע ראו: <https://x.com/Stevesosebee/status/1857817939698659796> (השותף, Anera, הוא אחד הארגונים שחתמו על ההצהרה באמצע נובמבר לגבי אי מתן הסיוע שמתוארת למטה: <https://x.com/AneraOrg/status/1856374235335123234>); מעט מהסיוע שסיפקה היה בצפון: <https://x.com/AneraOrg/status/1858986152197583225>

¹¹⁹² <https://x.com/tamerqdh/status/1856423763010584856>

¹¹⁹³ <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-235-gaza-strip>

המשיכה להפציץ אזרחים בימים שלאחר מכן.¹¹⁹⁴ רק 11 אחוזים מהתנועות המתואמות לספק סיוע הומניטרי לצפון עזה התאפשרו על ידי ישראל.¹¹⁹⁵ משימה אחת להגשת סיוע הומניטרי הורשתה להיכנס ב-11 בנובמבר, אך עיכובים באישורי התנועה ומסלולים צפופים הובילו להקטנת השיירה מ-14 משאיות לשלוש בלבד.¹¹⁹⁶ משאית אחת הגיעה לבית ספר בבית חאנון, אך צה"ל ביצע פשיטה על בית הספר זמן קצר לאחר מכן, ובאירוע נהרגו יותר מ-20 אזרחים.¹¹⁹⁷ המצור ההדוק המשיך באמצע נובמבר, וצה"ל לא איפשר את רוב ניסיונות הסיוע ההומניטרי לצפון עזה.¹¹⁹⁸ נכון לסוף נובמבר, אף אחד מהניסיונות של האו"ם להגיע לצפון עזה לא התאפשר באופן מלא. רק 4 מ-41 משימות לאזור בנובמבר קיבלו אישור עקרוני, אך כולן הוגבלו באופן משמעותי בשטח.¹¹⁹⁹ מזג אוויר חורפי בסוף נובמבר החמיר את תנאי החיים הקשים שחוותה האוכלוסיה האזרחית.¹²⁰⁰

בהמשך לתקדימים מוקדמים יותר במהלך המלחמה, ההנחה הרווחת הייתה שכל שינוי בהיקף חלוקת הסיוע ידרוש את אישור ארצות הברית. כבר באמצע אוקטובר, שבועות ספורים לפני הבחירות בארצות הברית, הוציאו שרי החוץ והביטחון האמריקאים מכתב שבו פורטו 19 צעדים שישראל נדרשת לעמוד בהם. הצעד הבולט ביותר היה התרת כמות גדולה בהרבה של סיוע הומניטרי לעזה. המכתב ציין באופן ספציפי שישראל צריכה להכניס 350 משאיות לעזה מדי יום. ארה"ב אף איימה להפסיק את אספקת הנשק לישראל אם צעדים אלו לא יבוצעו תוך 30 יום. ישראל לא עמדה בתנאים אלו.¹²⁰¹ חודש לאחר מכן, דו"ח שנכתב על ידי שמונה ארגוני סיוע ציין כי הייתה "אי-עמידה, עיכובים משמעותיים או נסיגה" ב-15 מתוך 19 הצעדים שפורטו במכתב, וקבע כי המצב בצפון עזה "גרוע יותר כיום מאשר לפני חודש".¹²⁰² הסיוע שנכנס לעזה – הסעיף שזכה לתשומת הלב הציבורית הרבה ביותר ברשימה – היה פחות משליש מהכמות הנדרשת (ראו לעיל לפרטים נוספים).¹²⁰³ עוד לפני תום המועד, ארצות הברית אותתה כי לא תממש את איומיה.¹²⁰⁴ בכירה אמריקאית שהייתה מעורבת במצב ההומניטרי בעזה אמרה לארגוני סיוע שארצות הברית לא תשקול להפסיק סיוע צבאי אם ישראל תעצור כניסת מזון ותרופות לעזה משום שישראל היא בעלת ברית קרובה מדי.¹²⁰⁵ בהמשך לאינדיקציות מוקדמות אלו, כשהמועד הגיע, ארצות הברית נמנעה מפעולה.¹²⁰⁶

המבצע הצבאי

המבצע הצבאי של ישראל בצפון רצועת עזה החל ב-5 באוקטובר, עם תקיפות אוויריות שגרמו למותם של עשרות עזתים וכניסת טנקים ישראליים לאזור.¹²⁰⁷ ישראל המשיכה בהטמנת ופיצוץ חביות נפץ באזורי מגורים, שהרסו עשרות בתים, רבים מהם לא מאוכלסים.¹²⁰⁸ לאחר מספר ימי מצור, ישראל החלה לקרוא

¹¹⁹⁴ <https://apnews.com/article/israel-gaza-humanitarian-aid-military-funding-11bdf4ffd22e0f4c68b2b7b0e24bda77>

¹¹⁹⁵ <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-235-gaza-strip> (בהתייחס לתנועות מדרום הרצועה – נראה ש-8 מהמשימות האלו פינו פצועים לבתי חולים מחוץ לצפון עזה)

¹¹⁹⁶ <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-237-gaza-strip>; <https://www.unocha.org/news/todays-top-news-occupied-palestinian-territory-lebanon-haiti-philippines-ukraine>

¹¹⁹⁷ <https://x.com/RamAbdu/status/1856798704939761937>; <https://www.middleeasteye.net/news/israeli-army-torches-school-gazas-north-after-entry-aid-trucks>; <https://x.com/ajplus/status/1857192669543268699>; <https://www.unocha.org/news/todays-top-news-occupied-palestinian-territory-lebanon-haiti-philippines-ukraine>

¹¹⁹⁸ <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-239-gaza-strip>

¹¹⁹⁹ <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-241-gaza-strip>

¹²⁰⁰ ראו למשל: <https://x.com/AbuLocation/status/1860991599427100897>; <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-11-25/ty-1860991599427100897>; <https://www.nytimes.com/2024/10/23/world/middleeast/gaza-article-premium/00000193-5f68-d68e-a1db-ff6c45430000>; <https://www.nytimes.com/2024/10/23/world/middleeast/gaza-article-premium/00000193-5f68-d68e-a1db-ff6c45430000>

displaced-winter-tents.html

באזורים בסיכון להצפות; <https://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-26-november-2024>; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-241-gaza-strip>

¹²⁰¹ <https://x.com/DropSiteNews/status/1848819280730853559>

יותר מזון, אבל צה"ל לא היה יכול לעשות זאת: <https://x.com/DropSiteNews/status/1848819280730853559>; חלק מהדיווחים הישראליים טענו שראש הממשלה הורה לצה"ל להכניס <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-11-05/ty-article-highlight/00000192-fd09-de0c-a7db-ff4d78930000> למשל: <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-16/ty-1860991599427100897>

¹²⁰² <https://edition.cnn.com/2024/11/12/politics/israel-gaza-humanitarian-situation-report>; <https://www.refugeesinternational.org/reports-briefs/scorecard-israel-fails-to-comply-with-u-s-humanitarian-access-demands-in-gaza>

¹²⁰³ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-11-12/ty-article-premium/00000193-1f8e-d76d-a7db-5f68e0000>

¹²⁰⁴ <https://x.com/DropSiteNews/status/1854626313195438140>

¹²⁰⁵ <https://www.politico.com/news/2024/10/16/biden-israel-arms-aid-00184028>

¹²⁰⁶ <https://edition.cnn.com/2024/11/12/politics/israel-gaza-humanitarian-situation-report>

ראו: <https://x.com/BarakRavid/status/1856402306628989103>; <https://x.com/DropSiteNews/status/1856729271470813497>

פרטים לגבי התחמקות כאן; <https://x.com/AssalRad/status/1856421706505900405>; <https://x.com/AssalRad/status/1856409244016509192>

¹²⁰⁷ <https://www.reuters.com/world/middle-east/several-killed-israeli-air-strike-gaza-mosque-2024-10-05/>

¹²⁰⁸ <https://x.com/AbujomaaGaza/status/1846483876014703073>

לאוכלוסייה האזרחית המקומית להתפנות.¹²⁰⁹ במקביל, ישראל קראה לפינוי שלושת בתי החולים שנותרו בצפון עזה.¹²¹⁰ בעוד שחלק מהעזתים עברו דרומה,¹²¹¹ רבים בחרו להישאר.¹²¹² במקביל, על פי עדויות רבות אנשים שניסו להתפנות הותקפו בהפצצות או בירי – כולל משפחות גדולות שנשאו דגלים לבנים.¹²¹³ במקרים מסוימים, צה"ל עיכב אנשים שניסו להתפנות.¹²¹⁴ צה"ל השתמש בחלק מהעצורים הפלסטינים כמגנים אנושיים, והכריח אותם לדפוק על דלתות ולבקש מפלסטינים אחרים להתפנות.¹²¹⁵ באמצע אוקטובר, האו"ם גינה את "המספר הגדול של אזרחים שנפגעו" במבצע הישראלי.¹²¹⁶

כחלק מהמבצע, ישראל ניסתה לפגוע בתשתיות האזרחיות שתמכו באוכלוסייה העזתית. כבר ב-9 באוקטובר, מחסן הקמח האחרון בצפון עזה נשרף בהתקפה ישראלית.¹²¹⁷ שתי המאפיות האחרונות בצפון נסגרו באמצע-סוף אוקטובר.¹²¹⁸ ישראל הנחתה את יחידות ההגנה האזרחית המקומיות – קבוצות אנשים שתפקידן היה לחלץ אנשים מהריסות ולהעבירם לבתי חולים – להפסיק את פעילותן. לאחר מכן עצרה ישראל חלק מחברי היחידות האלו והרגה אחרים. ב-23 באוקטובר הכריזו היחידות המקומיות כי הן "הפסיקו לחלוטין" את פעילותן וכי האזרחים נותרו "ללא שירותים הומניטריים".¹²¹⁹ כתוצאה מכך, בהתקפות רבות לאחר מכן, האוכלוסייה המקומית נותרה ללא סיוע בפינוי הריסות לאחר הפצצות, העברת פצועים לבתי חולים או אפילו בפינוי גופות.¹²²⁰ במשך מספר ימים מנעה ישראל ממשד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים (OCHA) גישה לבניינים שקרסו, עד שלבסוף ציינה שאין עוד טעם לאפשר גישה משום שהאנשים מתחת להריסות ככל הנראה מתו.¹²²¹ באמצע אוקטובר ישראל גם הפסיקה לאפשר לשישה ארגוני סיוע רפואי שפעלו בעזה להיכנס לרצועה, ללא מתן הסבר.¹²²² בסוף נובמבר, ההגנה האזרחית במחוז עזה דיווחה שכל רכבי כיבוי האש, ההצלה והאמבולנסים שלהם הפסיקו לעבוד בשל מחסור בדלק.¹²²³

ישראל גם הגבילה או ביטלה סיוע אחר לצפון עזה. מדיניות זו ככלה ניסיונות לנתק את אספקת המים באמצעות איסור על העברת דלק לתחנות השאיבה המקומיות ולמתקן ההתפלה.¹²²⁴ עדויות מאמצע נובמבר הראו שצה"ל השתלט על מתקן ההתפלה המקומי והשתמש בו כבסיס מאולתר.¹²²⁵ מבצע הסיוע ההומניטרי של ארגון הבריאות העולמי (WHO) לחסן כ-120,000 ילדים נגד פוליו נעצר באופן זמני.¹²²⁶ ישראל גם ניסתה לצמצם את כמות המידע היוצאת מצפון עזה. פעולותיה של ישראל הרגו חלק מהעיתונאים הנותרים באזור,

¹²⁰⁹ https://x.com/MSF_canada/status/1844751751624413541

¹²¹⁰ <https://mondoweiss.net/2024/10/inside-israels-ongoing-invasion-of-jabalia-in-northern-gaza/>

¹²¹¹ למשל: <https://www.dropsitenews.com/p/nakba-survivor-forced-to-flee-jabaliya>; <https://www.kan.org.il/content/kan->

¹²¹² <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-22/ty-article-premium/00000192-114c-dec7-75c60000>; <https://www.dropsitenews.com/p/northern-gaza-kamal-adwan-hospital-director-defies-israeli-order>; <https://www.mintpressnews.com/status/1844015334908703014>; <https://www.washingtonpost.com/world/2024/10/24/israel-northern-gaza-humanitarian-collapse/>; <https://www.bbc.com/news/articles/c5y5zy1vwmlo>; <https://www.youtube.com/watch?v=UkhYMbN17tU&t=2s>

¹²¹³ https://x.com/MSF_canada/status/1844751751624413541; <https://mondoweiss.net/2024/10/inside-israels-ongoing-invasion-of-jabalia-in-northern-gaza/>; <https://www.dropsitenews.com/p/northern-gaza-kamal-adwan-hospital-director-defies-israeli-order>; <https://www.mintpressnews.com/status/1844015334908703014>; <https://www.washingtonpost.com/world/2024/10/24/israel-northern-gaza-humanitarian-collapse/>; <https://www.bbc.com/news/articles/c5y5zy1vwmlo>; <https://www.youtube.com/watch?v=UkhYMbN17tU&t=2s>

¹²¹⁴ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/10/24/israel-northern-gaza-humanitarian-collapse/>; <https://mondoweiss.net/2024/10/inside-israels-ongoing-invasion-of-jabalia-in-northern-gaza/>; <https://www.bbc.com/news/articles/c5y5zy1vwmlo>; <https://www.youtube.com/watch?v=UkhYMbN17tU&t=2s>

¹²¹⁵ <https://www.bbc.com/news/articles/c5y5zy1vwmlo>; <https://www.youtube.com/watch?v=UkhYMbN17tU&t=2s>

¹²¹⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=UkhYMbN17tU&t=2s>

¹²¹⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=UkhYMbN17tU&t=2s>

¹²¹⁸ <https://www.haaretz.co.il/news/magazine/2024-11-04/ty-article-magazine-premium/00000192-f14c-dec7-75c60000-f1dd75c60000>; <https://x.com/HossamShabat/status/1849182435994427434>

¹²¹⁹ <https://x.com/HossamShabat/status/1849182435994427434>; <https://x.com/HossamShabat/status/1858558987513344059>

¹²²⁰ <https://x.com/HossamShabat/status/1858558987513344059>

¹²²¹ <https://x.com/ochaopt/status/1848098727669682447>; <https://www.haaretz.co.il/news/magazine/2024-11-04/ty-article-magazine-premium/00000192-f14c-dec7-75c60000-f1dd75c60000>

¹²²² <https://www.washingtonpost.com/world/2024/10/18/israel-gaza-war-aid-hospitals-doctors/>; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-241-gaza-strip>

¹²²³ <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-241-gaza-strip>; <https://x.com/HossamShabat/status/1849476686674280529>

¹²²⁴ <https://x.com/HossamShabat/status/1849476686674280529>; <https://www.dropsitenews.com/p/gaza-water-desalination-plant-israeli-base>; <https://www.tamergdh.com/status/1859543941068038214>

¹²²⁵ <https://www.dropsitenews.com/p/gaza-water-desalination-plant-israeli-base>; <https://www.tamergdh.com/status/1859543941068038214>

¹²²⁶ <https://www.theguardian.com/world/2024/oct/24/israel-gaza-strikes-jabalia-polio-vaccine-campaign-postponed>; <https://news.un.org/en/story/2024/11/1156466>

וצה"ל הכריז על אחרים כמשויכים לחמאס – מהלך שרבים הבינו ככזה שהתיר את דמם.¹²²⁷ במקביל, האזור חווה "שיבושים חמורים בתקשורת, כולל באינטרנט".¹²²⁸

ההפצצות יומיות על צפון עזה נמשכו לאורך כל המבצע, וגרמו למותם של מאות אזרחים לפחות. כבר בסוף אוקטובר התרחשו אירועי אבדות המוניים על בסיס יומי – תקיפות שפגעו בעשרות עד מאות אזרחים בכל פעם – שהמשיכו לפחות עד סוף נובמבר.¹²²⁹ במקרים רבים, צה"ל לא טען שהאנשים שנפגעו בתקיפות היו קשורים לחמאס.¹²³⁰ למרות שתוצאותיהן של רבות מהתקיפות צולמו, בשל מצבה הרעוע של מערכת הבריאות, המגבלות על שירותי אינטרנט סלולרי, והיעדרם של עיתונאים חיצוניים, התקשורת הבינלאומית תלויה במספרים שפורסמו על ידי משרד הבריאות הפלסטיני ועיתונאים מקומיים. הערכות על מספר ההרוגים בצפון עזה היו מגוונות, אך רובן עברו את ה-1,000 בחודש הראשון של המבצע.¹²³¹ סיפוריהם הטראגיים של

¹²²⁷ <https://x.com/IDF/status/1849088691450339461>; אחד העיתונאים האלו נפצע מאוחר יותר בהתקפה: <https://x.com/HossamShabat/status/1859286304854327323>; <https://x.com/HossamShabat/status/1859050248632471990>; <https://x.com/HossamShabat/status/1859034111714750788>

¹²²⁸ <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-235-gaza-strip>

¹²²⁹ <https://www.haaretz.co.il/news/magazine/2024-11-04/ty-article-magazine-premium/00000192-f14c-dec7-affa-f1dd75c60000>; <https://edition.cnn.com/2024/11/07/middleeast/jabalaya-gaza-israel-strike-intl/index.html> (עם כמה פרטים ספציפיים). בשביל דיווחים ספציפיים מתקופה זו, ראו את הרשימה המאוד חלקית כאן: הפצצות נגד מספר בתי מגורים ב-20.10.20 (<https://x.com/AnasAlSharif0/status/1847767278894608653>); בית ספר בג'באליה ב-20.10.20; תוצאות התקפה על בית משפחת חלאוה ב-23.10.20 (<https://x.com/MosabAbuToha/status/1848843265883128050>); התקפות על חמישה בתים בבית להיא ב-26.10.20; (<https://x.com/RamAbdu/status/1848351885901611428>; <https://english.wafa.ps/Pages/Details/150633>); תוצאות התקפה על בית מתוכנן ב-1.11.20 (<https://x.com/SuppressedNws/status/1850243630575030506>; <https://x.com/ytirawi/status/1850256376112594991>); הפצצות על בתים בג'באליה ובית ספר בו שכנו מפונים ב-27.10.20 (<https://x.com/RamAbdu/status/1850268042082877891>; <https://x.com/mustafabarghou1/status/1850265469481087145?s=46>); הפצצה מערב לעיר עזה ב-29.10.20 (<https://x.com/MosabAbuToha/status/1851738959149187466>); התקפה על בניין בן ארבע קומות עם משפחות רבות בתוכן ב-2.11.20 (<https://x.com/RamAbdu/status/1852238516471648480>); התקפות על בתי מגורים ב-2.11.20 (<https://x.com/DropSiteNews/status/1852547862036455896>; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1852677911553450486>); התקפות ליד מתקן להתפלת מים ב-3.11.20 (<https://x.com/RamAbdu/status/1853160426877722843>); התקפות על בנייני מגורים בבית להיא ב-4.11.20 (<https://x.com/ytirawi/status/1853087728398725338>); התקפות נוספות על בתים בבית להיא ב-5.11.20 (<https://x.com/DmodosCutter/status/1853435319384727784>; <https://x.com/ytirawi/status/1853550375673930088>); התקפות נוספות על בתים בבית להיא ב-5.11.20 (<https://x.com/SaulStaniforth/status/1853752172485218305>); התקפה על בית של משפחה ליד מסגד ב-6.11.20 (<https://x.com/AbujomaaGaza/status/1853847622236418257>); הפצצה של בית מגורים ובית ספר ב-7.11.20 (<https://x.com/ytirawi/status/1854100119735431538>); הפצצה של בית מגורים ובית ספר ב-7.11.20 (<https://x.com/MosabAbuToha/status/1854531145062642158>; <https://x.com/RamAbdu/status/1854547876300361769>); התקפות על בתי מגורים בבית להיא ב-20.11.20 (<https://edition.cnn.com/2024/11/07/middleeast/jabalaya-gaza-israel-strike-intl/index.html>); התקפות על בתי מגורים בבית להיא ב-27.11.20 (<https://x.com/ytirawi/status/1859352121579274713>); הפצצה מערב לעיר עזה ב-27.11.20 (<https://x.com/AbujomaaGaza/status/1862005651968254040>; <https://x.com/ytirawi/status/1862527959640277095>); הפצצה מערב לעיר עזה ב-27.11.20 (<https://x.com/translatingpal/status/1862512152793194918>; <https://x.com/AnasAlSharif0/status/186251762624679011>); הפצצה מערב לעיר עזה ב-27.11.20 (<https://www.haaretz.co.il/news/magazine/2024-11-04/ty-article-magazine-premium/00000192-f14c-dec7-affa-f1dd75c60000>)

¹²³¹ יותר מ-1,200 ב-31.10.20 (<https://archive.md/bt9pa>); יותר מ-1,500 ב-8.11.20 (<https://www.yenisafak.com/en/news/over-1500-palestinians-killed-in-israeli-onslaught-in-northern-gaza-health-ministry-3694089>). המספר שעליו דיווח צה"ל היה קרוב יחסית: "900 פעילי טרור" ב-2.11.20 (<https://www.timesofisrael.com/two-soldiers-killed-in-north-gaza-idf-says-900-terror-operatives-dead-in-jabalayia-op/>); אלף מחבלים שנהרגו ב-5.11.20 (<https://www.israelhayom.co.il/news/defense/article/16727495>), 1,300 "פעילי טרור" ב-22.11.20 (<https://www.timesofisrael.com/idf-says-it-killed-five-hamas-terrorists-who-led-mefalsim-area-massacres-on-oct-7>). ההגנה האזרחית הפלסטינית העריכה שבערך 1,300 פלסטינים נהרגו עד ה-5.11.20: <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-235-gaza-strip>. משרד התקשורת בעזה טען שיותר מ-2,000 עזתים נהרגו עד ה-12.11.20 (<https://www.arab48.com/%D9%81%D9%84%D8%B3%D8%B7%D9%8A%D9%86%D9%8A%D8%A7%D8%AA/%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B1%D8%A8-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%BA%D8%B2%D8%A9-2023/2024/11/12/%D8%A7%D9%84%D8%A5%D8%B9%D9%84%D8%A7%D9%85-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D9%83%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%AD%D9%83%D9%88%D8%A5%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D9%84-%D9%82%D8%AA%D9%84%D8%AA-%D8%A3%D9%83%D8%AB%D8%B1-%D9%85%D9%86-%D8%A3%D9%84%D9%81%D9%8A-%D9%85%D8%AF%D9%86%D9%8A-%D8%B4%D9%85%D8%A7%D9%84%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D9%82%D8%B7%D8%A7%D8%B9-%D8%AE%D9%84%D8%A7%D9%84-%D9%8A%D9%88%D9%85%D8%A7>).

מספר פלסטינים ממחיש את השפעת ההתקפה על האוכלוסייה המקומית.¹²³² צילומים תיעודו בתי קברות מאולתרים בלב אזורים עירוניים, כמו שוק בית להיא.¹²³³

אחת התקיפות הגדולות ביותר התרחשה בג'בליה, שם נהרגו למעלה מ-150 אזרחים כאשר צה"ל הפציץ 11 דירות מגורים באותו רחוב ב-24 באוקטובר.¹²³⁴ נודעו מעט פרטים על התקפה זו משום שצה"ל לא איפשר לאנשי רפואה ולצוותי ההגנה האזרחית להגיע לאזור.¹²³⁵ תקיפה גדולה נוספת התרחשה ב-29 באוקטובר, כאשר צה"ל תקף בניין בן חמש קומות שבו שהו מעל 200 פלסטינים. צה"ל טען כי הבניין הותקף משום שתצפיתן של חמאס זוהה על גגו יום קודם לכן.¹²³⁶ בסופו של דבר זוהו כ-137 הרוגים.¹²³⁷ דובר ההגנה האזרחית בעזה טען כי 255 אנשים נהרגו מכיוון שרבים נותרו מתחת להריסות משום שלא הייתה דרך לחלץ אותם.¹²³⁸ עדויות מצולמות מצפון עזה מראות אנשים רבים שנמחצו מתחת לבניינים.¹²³⁹ דווח שתקיפה נוספת ב-17 בנובמבר על בניין בן חמש קומות בבית להיא גרמה למותם של לפחות 50 או 72 פלסטינים.¹²⁴⁰ על פי דיווחים, תקיפה ליד בית החולים כמאל עדואן ב-20 בנובמבר גרמה למותם של 66 פלסטינים.¹²⁴¹ כמה תקיפות קטנות יותר זכו לתשומת לב ציבורית גם כן. סרטון אחד מראה ילד שנפצע בתקיפה – כנראה מטיל – שוכב ברחוב ("בחתיכות", לפי המתעדת שצילמה מרחוק). מספר עוברי אורח ניגשו לעזור לו, ונפגעו מתקיפה

¹²³² בשביל הסיפור האישי על משורר שמשפחתו נותרה בבית להיא, ראה למשל:
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1851015506716770323> ; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1847276685215101146> ;
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1847484071938519257> ; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1847164574648201352> ;
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1846914259986391468> ; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1850246439261147276> ;
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1852677911553450486> ; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1854538625733800116> ;
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1854566739939635375> ; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1854656474410369538> ;
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1850891173298106456> ; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1851260276001148957> ;
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1853105080708501626> ; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1855275734614327683> ;
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1856751977767606005> ; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1858260298408534252> ;
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1858299701562388914> ; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1862419644855812188> ;
<https://x.com/HossamShabat/status/1854595897042083944> ;
בשביל הטרדייה האישית של עיתונאי: <https://x.com/HossamShabat/status/1854598342333944270> ; <https://x.com/HossamShabat/status/1854550843686531440> ;
<https://x.com/HossamShabat/status/1854658153087914106> ; <https://x.com/HossamShabat/status/1855751832796274885> ;
<https://x.com/HossamShabat/status/1856157430503145907> ; <https://x.com/HossamShabat/status/1856506570705678625> ;
<https://x.com/HossamShabat/status/1859676703938970109> ; <https://x.com/HossamShabat/status/1862168815045394848> ;
בשביל הסיפור של משפחתו של עיתונאי אחר: <https://x.com/AbujomaaGaza/status/1854403068655292467> .
ראו גם את הסיפורים האנקדוטליים הבאים:
<https://x.com/OmarHamadD/status/1855705318598078864> ; <https://x.com/AyaHassoun30/status/1857523402518434160> ;
<https://x.com/ezzingaza/status/1857909049532010610> ; <https://x.com/OmarHamadD/status/1857858474152980830> ;
<https://x.com/muhammadshehad2/status/1858951043029106973> ¹²³³
<https://x.com/MosabAbuToha/status/18495238230931091172> ; <https://x.com/Timesofgaza/status/1849531836092842341> ; ¹²³⁴
<https://x.com/QudsNen/status/1849517984823304699> ; <https://x.com/ytirawi/status/1849769737686859852> ;
<https://x.com/AbujomaaGaza/status/1849732808333287510> ; <https://english.wafa.ps/Pages/Details/150807> ;
<https://euromedmonitor.org/en/article/6522/Urgent-int%E2%80%99I-intervention-needed-to-send-rescue-teams-to-residential-block-bombed-by-Israeli-army-in-Jabalia> ; <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/gaza-deadly-24-hours-underscores-urgent-need-global-intervention-yet-more-children-killed-save-children> ;
<https://x.com/AbujomaaGaza/status/1849732808333287510> ¹²³⁵
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-30/ty-article-magazine/premium/00000192-de9d-d7b5-af97-ff9d2d0d0000> ¹²³⁶
המספרים השתנו לאורך זמן. הם הגיעו במהירות ל-93 ב-29.10, כשרוב הסיקור התקשורתי התרחש:
<https://x.com/ytirawi/status/1851179601390670299> ; <https://x.com/alonleegreen/status/1851183558653550958?s=46> ;
<https://x.com/ytirawi/status/1851226593319875036> ; <https://x.com/ShovrimShtika/status/1851935062545064116> ;
<https://www.timesofisrael.com/idf-official-deadly-gaza-strike-targeted-spotter-wasnt-aimed-at-felling-structure/> ;
<https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-10-30/ty-article-magazine/premium/00000192-de9d-d7b5-af97-ff9d2d0d0000> ;
המספר גדל ל-126 מזהים ב-2.11 (113) : <https://x.com/ytirawi/status/1852479561709093263> ; <https://x.com/OnePathNetwork/status/1852676152361623595> ; ¹²⁶
<https://x.com/gazanotice/status/1852519949987668134> ; ¹²⁵
ספירה אחרת ב-1.11 הגיעה ל-137 שמות: <https://x.com/lhabHassane/status/1852461589229642081> ;
<https://x.com/gazanotice/status/1852805823157723314> ¹²³⁸
https://x.com/Dr_Muneer1/status/1859704352124043709 ; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1859440967381569931 ¹²³⁹
<https://www.aa.com.tr/en/middle-east/at-least-96-palestinians-killed-in-israeli-airstrikes-on-northern-central-gaza/3395886> ; ¹²⁴⁰
<https://x.com/KhalilAsslan/status/1858035093589152245> ; <https://x.com/RamAbdu/status/1858041776675668015> ;
<https://x.com/AnasAlSharif0/status/1858082971430818072> ; <https://x.com/HossamShabat/status/1858042251806416971> ;
<https://x.com/AnasAlSharif0/status/1858038134434345306> ; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-239-gaza-strip> ;
<https://www.middleeasteye.net/live-blog/live-blog-update/66-killed-attack-near-kamal-adwan-hospital> ; ¹²⁴¹
<https://www.thenationalnews.com/news/mena/2024/11/21/beit-lahia-gaza/> ;
<https://x.com/DropSiteNews/status/1859663484700508233> ; <https://x.com/AbuLocation/status/1859513065697374658> ;
<https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-241-gaza-strip>

נוספת.¹²⁴² תקיפות גדולות אחרות זכו לפחות תשומת לב ציבורית, כמו תקיפה על בניין בבית להיא שגרמה למותם של 87 פלסטינים שהתרחשה במהלך זמן בו התקשורת נותקה ב-19 באוקטובר.¹²⁴³

התקפות על בתי ספר – ששימשו כמרכזים בהם שהו מאות פלסטינים עקורים לאחר שהבתים שלהם נהרסו – היו נפוצות.¹²⁴⁴ דוח של UNICEF בתחילת נובמבר מצא שלפחות 64 מתוך 226 התקפות על בתי ספר מאז תחילת המלחמה התרחשו באוקטובר 2024, ושרוב ההתקפות האלו התרחשו בצפון.¹²⁴⁵ עמותה מצאה עשרות התקפות על בתי ספר בצפון עזה באוקטובר 2024.¹²⁴⁶ כמות משמעותית של עדויות מנובמבר מצביעה על כך שהדפוס נמשך גם בחודש זה.¹²⁴⁷ עיתונאי מקומי ציין כי הוא היה עד להפצה חדשה של בית ספר כמעט מדי יום.¹²⁴⁸ כמות ההתקפות דווחה גם בתקשורת הישראלית.¹²⁴⁹

במקביל לכך, דווח על הוצאות להורג בשטח של פלסטינים,¹²⁵⁰ כולל פלסטינים שהיו עצורים.¹²⁵¹ אזרחים מסוימים נהרגו בעת שעמדו בתור לקבלת מים.¹²⁵² אחרים מתו מחשיפה או תשישות בזמן שפונגו.¹²⁵³ שורדים הביעו ייאוש ממצבם, על רקע הפצצות, הרס והיעדר סיוע הומניטרי.¹²⁵⁴ לדברי מתאם הומניטרי של האו"ם שביקר בבית ספר בצפון עזה, תנאי המשפחות שחיפשו שם מקלט היו "בלתי נסבלים". הוא דיווח כי ביוב זרם בכל מקום וכי פסולת הייתה בכל מקום, וטען כי "זה לא מקום בו בני אדם צריכים לשרוד. זה מעבר לדמיון".¹²⁵⁵

כבר באמצע אוקטובר, חיילים רבים בצה"ל העלו תמונות שבהן תיעדו את שריפתם מבנים שונים בג'באליה.¹²⁵⁶ לפחות פעמיים במשך יומיים באמצע נובמבר, חיילים שרפו בתי ספר של האו"ם שבהם שהו פלסטינים עקורים.¹²⁵⁷ חיילים אחרים דיברו על התנחלות יהודית באזור.¹²⁵⁸ עדויות אנקדוטליות מסוף אוקטובר – כמו חיילים שהציבו מזוזה על דלת בבניין שבו שהו¹²⁵⁹ או הדפיסו ספר תנאי¹²⁶⁰ – מצביעות על כך שחלקם תכננו להישאר בצפון עזה. צילומי לוויין מאמצע נובמבר הראו שישראל הורסת מבנים כדי ליצור

¹²⁴² <https://x.com/AnasAlSharif0/status/1847352625974399346>; https://x.com/Nadav_Eyal/status/1849135512373592563. סיקור ב: <https://www.washingtonpost.com/world/2024/10/21/gaza-israel-strike-jabalya-video/>; <https://www.ynet.co.il/news/article/rknemaleig>. לאיוע אחר, ראו: <https://www.qna.org.qa/en/News-Area/News/2024-10/19/0042-73-palestinians-martyred-following-israeli-massacre-1243>; <https://x.com/AbuLocation/status/1858819672201691574>; <https://x.com/PalinfoAr/status/1847955843234373719>; <https://x.com/HossamShabat/status/1857812218475163850>; <https://x.com/RamAbdu/status/1857799491266449519>; <https://www.unicef.org/press-releases/regular-attacks-put-gaza-schools-turned-shelters-frontlines-war-1245>; <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/less-month-israeli-army-attacks-shelter-centres-39-times-displace-1246>; <https://x.com/MiddleEastEye/status/1857468010480427383>; <https://www.aljazeera.com/gallery/2024/11/12/dozens-killed-others-displaced-as-israel-continues-attacks-on-gaza>; <https://x.com/AbuLocation/status/1856250030912344560>; <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2024/11/16/health-ministry-in-gaza-says-war-death-toll-at-43-799->; <https://www.aljazeera.com/news/liveblog/2024/11/14/live-israel-bombs-gaza-camps-6-israeli-soldiers-killed-in-south-lebanon?update=3324274>; <https://www.dailysabah.com/world/mid-east/israeli-strike-on-gaza-kills-14-as-aid-remains-distant-lifeline>; <https://x.com/ytirawi/status/1857046066815779196>; <https://www.palestinechronicle.com/massacre-in-shati-israel-bombs-school-sheltering-displaced-palestinians/>; <https://x.com/AbuLocation/status/1861431831444226331>; <https://x.com/AbuLocation/status/1861686736474050797>; <https://x.com/HossamShabat/status/1857838004619919468>; <https://www.haaretz.co.il/news/magazine/2024-11-24/ty-article-magazine/premium/00000193-4db6-d68e-a1db-edb69fbb0000>; <https://x.com/RamAbdu/status/1849373431801753885>; <https://x.com/RamAbdu/status/1847600787901337728>; <https://x.com/HossamShabat/status/1854229496401932557>; <https://x.com/ytirawi/status/1856287070907502972>; <https://x.com/ytirawi/status/1853882898744553879>; <https://x.com/HossamShabat/status/1854229496401932557>; <https://x.com/RamAbdu/status/1853760310743531716>; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1853876427902640403>; <https://x.com/HossamShabat/status/1857096991961985095>; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-235-gaza-strip>; <https://x.com/ytirawi/status/1847980759262384246>; <https://x.com/ytirawi/status/1857046066815779196>; ראו גם בית ספר נוסף אחר שבער אחר שריפה: <https://x.com/HossamShabat/status/1857078038858531087>; <https://x.com/AbuLocation/status/1848119454980288647>; <https://x.com/ytirawi/status/1848442788620234971>; <https://x.com/ytirawi/status/1854641685961326597>; <https://x.com/adinitay/status/1852721404082360614>; <https://x.com/ireallyhateyou/status/1859318914620010722>; https://www.chabad.org/therebbe/article_cdo/aid/2515469/jewish/The-Printing-of-Tanya.htm. התניא נכתבה על ידי מייסד חב"ד והתנועה שואפת להדפיס את הספר בכל מקום בו קיימת אוכלוסייה יהודית, ראו: https://www.chabad.org/therebbe/article_cdo/aid/2515469/jewish/The-Printing-of-Tanya.htm

מסלול מזרח-מערב נוסף, הפעם חוצה את צפון עזה (בית חאנון, בית להיא וג'באליה) מהעיר עזה.¹²⁶¹ בסוף נובמבר, צילומי לוויין הראו שג'באליה נחרבה "כמעט לחלוטין".¹²⁶²

רוב התקשורת הישראלית לא הקדישה תשומת לב רבה לאירועים בשטח.¹²⁶³ במקרה חריג אחד, עיתונאי ישראלי ששולב עם צה"ל בעזה ראיין עזתים שגורשו מבתיהם. הוא שאל אותם מי אחראי למצבם והביע הסכמה כאשר האשימו את חמאס.¹²⁶⁴ התגובות היו צפויות, משום שהיו מוקפים בחיילי צה"ל. במקרים אחרים, התקשורת הישראלית התמקדה בסיפורים זניחים, כמו קבוצה של חיילים שגילו שקנאי נתקע בבדון והצילו את חייו.¹²⁶⁵

השילוב של תקיפות, פירוק שרידי החברה האזרחית והשימוש בהעתקות כפויות הוביל פלסטינים רבים לעזוב את צפון עזה. תמונות של פלסטינים העוזבים את צפון עזה בהמוניהם הופצו בתקשורת וברשתות החברתיות. בתמונה אחת, מעל 200 פלסטינים הונחו על ידי צה"ל להתפשט, ולאחר מכן הוחזקו שעות ארוכות בחוץ בקור, תוך שהם נתונים להשפלה מילולית.¹²⁶⁶ מקומות שבהם שהו פליטים פלסטינים, כמו בתי ספר, הוצתו, בעוד הפליטים ששכנו בהם נעקרו שוב.¹²⁶⁷ עדויות אנקדוטליות מראות את קשיי הפליטים.¹²⁶⁸ באמצע נובמבר העריך האו"ם שכ-100,000-131,000 איש נעקרו מצפון עזה לעיר עזה, וכ-65,000-75,000 איש נותרו.¹²⁶⁹ מספר הפלסטינים שעברו לדרום הרצועה, מעבר למסדרון נצרים, היה זניח נכון לכתיבת הדברים.

מערכת הבריאות

בתחילת המבצע נותרו שלושה בתי חולים בצפון עזה: כמאל עדואן, אל-עודה ובית החולים האינדונזי. ניסיונותיהם להמשיך ולפעול עוררו תשומת לב ציבורית מסוימת. רופאים מקומיים נאלצו לבצע ניתוחים ברחוב כדי להציל חיים.¹²⁷⁰ באמצע-סוף אוקטובר, מאמצים הומניטריים להביא לבתי החולים מזון, דלק, דם ותרופות נדחו.¹²⁷¹ צה"ל קרא לרופאים להתפנות מהבתי החולים בטענה שחייהם בסכנה, כיוון שצה"ל תכנן לפוצץ את המבנים.¹²⁷² זמן קצר לאחר האזהרות, צה"ל כיתר את בתי החולים.¹²⁷³ ואז פשט עליהם.¹²⁷⁴ בבית החולים כמאל עדואן עוכבו 57 אנשי צוות רפואי, ומתוכם שוחררו מאוחר יותר 14. חלקם נורו ונפצעו בניסיון לחזור לבית החולים.¹²⁷⁵ לפחות אדם לא מזוהה אחד נקבר מחוץ לחומות בית החולים (הזיהוי אמור להיעשות בבתי החולים).¹²⁷⁶ הפשיטה גם גרמה לנזק בתחנת החמצן של בית החולים, מה שהוביל למותם של שני תינוקות.¹²⁷⁷ בהקשר זה ציין ארגון הבריאות העולמי (WHO) כי הגישה לבתי החולים בעזה "נעשית בלתי

¹²⁶¹ <https://x.com/BenTzionMacales/status/1857875008602636546>; לדוגמה של ההרס, ראו: <https://x.com/ireallyhateyou/status/1859332541913637040>

¹²⁶² <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-11-24/ty-article-magazine/premium/00000193-3eab-d5cd-a3bf-7eff92f00000>

¹²⁶³ ראו למשל: <https://open.spotify.com/episode/6FuOTRIFTyIP5Ew0YJqf86>

¹²⁶⁴ <https://x.com/ireallyhateyou/status/1857172750940447136>; <https://www.ynet.co.il/environment-science/article/r1s9f11qfkl>

¹²⁶⁵ <https://edition.cnn.com/2024/10/29/middleeast/gaza-jabalya-palestinians-strip-photo-intl/index.html>

¹²⁶⁶ <https://x.com/HossamShabat/status/1856413482129748306>; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1856405376079421656>

¹²⁶⁷ <https://x.com/ytirawi/status/1856287070907502972>; <https://x.com/RamAbdu/status/1856324650180968737>

¹²⁶⁸ <https://x.com/translatingpal/status/1856280401074888779>

¹²⁶⁹ גם: <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-239-gaza-strip>; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-237-gaza-strip>; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-235-gaza-strip>

¹²⁷⁰ <https://www.washingtonpost.com/world/2024/10/22/blinking-israel-netanyahu-gaza-aid/>

¹²⁷¹ <https://x.com/UNOCHA/status/1849072683725525242>; <https://www.haaretz.co.il/news/magazine/2024-11-04/ty-article-magazine/premium/00000192-f14c-dec7-af-f1dd75c60000>

¹²⁷² <https://x.com/AMokhallalati/status/1849082736402632878>; https://x.com/Ahmad_tibi/status/1848647941617057834

¹²⁷³ <https://www.ynet.co.il/news/article/b1ohghqxig>; <https://x.com/SMohyeddin/status/1849491903034572923>

¹²⁷⁴ א: <https://x.com/SuppressedNws/status/1849567005633884650>; <https://x.com/HossamShabat/status/1849484027478044985>; ב: <https://x.com/HossamShabat/status/1849682158387974236>

¹²⁷⁵ <https://x.com/DrTedros/status/1849903588732256534>; <https://www.commondreams.org/news/northern-gaza-risk-dying>; <https://x.com/RamAbdu/status/1849663271378297014>; <https://x.com/translatingpal/status/1849803852201046070>; <https://www.972mag.com/kamal-adwan-hospital>; <https://x.com/ytirawi/status/1852472357635432745>; [hussam-abu-safia/](https://apnews.com/world-news/still-wrecked-from-past-israeli-raids-hospitals-in-northern-gaza); לירי באלו ששוחררו: <https://apnews.com/world-news/still-wrecked-from-past-israeli-raids-hospitals-in-northern-gaza>

¹²⁷⁶ <https://x.com/AMokhallalati/status/1849082736402632878>; <https://msf.lu/en/articles/msf-alarnee-par-la-detention-du-dr-obeid-par-les-forces-israeliennes>

¹²⁷⁷ <https://x.com/AbuLocation/status/1853130631250669814>; <https://x.com/EuroMedHR/status/1850132619066855815>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/18497934527688125336; <https://www.972mag.com/kamal-adwan-hospital-hussam-abu-safia/>

אפשרית" וכי הוא איבד קשר עם בית החולים.¹²⁷⁸ סרטונים שפורסמו מאוחר יותר הציגו את ההרס באזור בית החולים.¹²⁷⁹

הקול המרכזי שסיפר על דעיכתה של מערכת הבריאות בצפון עזה היה מנהל בית החולים כמאל עדואן, ד"ר חוסאם אבו ספייה.¹²⁸⁰ כבר בתחילת אוקטובר הצהיר אבו ספייה כי לא יעזוב את בית החולים כל עוד יש בו מטופלים,¹²⁸¹ ובראיון מאוחר יותר סיפר שמדינה זרה הציעה לחלץ אותו ואת משפחתו והוא סירב מתוך מחויבות למטופליו.¹²⁸² הוא דיווח על תנאי בית החולים במהלך המצור והפשיטה, ונעצר לזמן קצר עם אנשי צוות נוספים במהלך הפשיטה בסוף אוקטובר. אף ששוחרר במהרה, בנו בן ה-15 נהרג באותו יום.¹²⁸³ אבו ספייה ציין כי הוא ורופא נוסף בלבד נותרו אז בבית החולים ביחד עם יותר מ-145 מטופלים שהיו זקוקים לניתוחים, אשר חלקם גססו עקב מחסור בטיפול. אבו ספייה הדגיש שלא היו להם האמצעים הנדרשים כדי לטפל במטופלים.¹²⁸⁴

במהלך רוב אוקטובר ונובמבר, המשיך אבו ספייה לספק עדכונים יומיים על התנאים ותפעול בית החולים שלו. הוא קרא לקהילה הבינלאומית לספק סיוע הומניטרי וציוד, לשלוח צוותי חילוץ לחלץ אנשים מההריסות ולשלוח רופאים שסייעו בטיפול במטופלים הרבים. אבו ספייה והרופא האחר שנותר בבית החולים היו רופאי ילדים, ללא התמחות בניתוחים.¹²⁸⁵ אבו ספייה הדגיש כי "מערכת הבריאות קרסה לחלוטין", אף שבית החולים המשיך לפעול באופן מוגבל.¹²⁸⁶ עדויות מצולמות הצביעו על היעדר שירותי חילוץ או אמבולנסים לפינוי אנשים מההריסות, לפינוי פצועים או לכיסוי המתים בתכריכים.¹²⁸⁷

בתחילת נובמבר נותר מנתח אחד בלבד בשלושת בתי החולים בצפון עזה.¹²⁸⁸ צה"ל המשיך לתקוף את בית החולים כמאל עדואן, תקיפות אשר כללו פגיעות ישירות במטופלים ילדים.¹²⁸⁹ התקפה אחת גרמה לשריפה שהרסה את מכלי המים של בית החולים, מה שהותיר אותו ללא אספקת מים.¹²⁹⁰ בתי החולים פונו חלקית בתחילת נובמבר, כאשר חלק מהמטופלים במצב קשה הועברו לבתי חולים בדרום עזה.¹²⁹¹ מטופלים שהיו תלויים במכונות הנשמה לא יכלו להתפנות משום שלא נותרו אמבולנסים עם מכונות הנשמה ברצועה. חיייהם של מטופלים אלו היו תלויים בדלק שנותר בבית החולים כמאל עדואן.¹²⁹² ניסיונות נוספים להביא ציוד נכשלו.¹²⁹³

<https://x.com/DrTedros/status/1849765533559746576>¹²⁷⁸
<https://x.com/RamAbdu/status/1850159665188835814>¹²⁷⁹
https://x.com/Dr_Muneer1/status/1856926494812987823; ראו את הסיקור הזה של אבו ספייה: <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2024-11-26/ty-article/premium/00000193-64ec-d610-add3-7fec8c50000>¹²⁸⁰
<https://www.dropsitenews.com/p/northern-gaza-kamal-adwan-hospital-director-defies-israeli-order>¹²⁸¹
<https://x.com/translatingpal/status/1862595635129528515>¹²⁸²
<https://www.instagram.com/reel/DBIfCUmN2H3/>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1850110968249930157¹²⁸³
<https://www.972mag.com/kamal-adwan-hospital-hussam-abu-safia/>; <https://www.middleeasteye.net/live-blog/live-blog-update/son-director-besieged-north-gaza-hospital-killed-israeli-forces>
https://x.com/Dr_Muneer1/status/1856405028816466139 שבועות לאחר מכן: https://x.com/Dr_Muneer1/status/1850561278948884816; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1850891173298106456>¹²⁸⁴
<https://x.com/gazanotice/status/1851262527893622978>; <https://x.com/translatingpal/status/1854506337528365403>; <https://x.com/AbujomaaGaza/status/1855212378335391870>; <https://x.com/translatingpal/status/1856359137212240103>¹²⁸⁵
לתאור שרידתם של 11 מתוך 13 מטופלים, למרות שרופאיהם פעלו מחוץ לתחומי המומחיות שלהם: https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857523662435287545
<https://x.com/gazanotice/status/1851262527893622978>; גם: https://x.com/Dr_Muneer1/status/1851212348448784503¹²⁸⁶
https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857523662435287545
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1851260276001148957>; <https://x.com/gazanotice/status/1851262527893622978>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857523662435287545¹²⁸⁷
<https://x.com/MosabAbuToha/status/1852434690600235131>¹²⁸⁸
<https://uk.news.yahoo.com/israel-tells-un-cutting-ties-093606959.html>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1852018347073818847; <https://x.com/SaulStaniforth/status/1853682654345875956>; <https://www.972mag.com/kamal-adwan-hospital-hussam-abu-safia/>; <https://x.com/SuppressedNws/status/1853465675659898905>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1853420267965468995; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1853119264066351514>; <https://x.com/DropSiteNews/status/1853830231259263091>; <https://x.com/SaulStaniforth/status/1854479721876074814>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1852018347073818847; <https://x.com/DropSiteNews/status/1853830231259263091>¹²⁹⁰
<https://www.haaretz.co.il/news/magazine/2024-11-04/ty-article-magazine/premium/00000192-f14c-dec7-af-f1dd75c60000>; <https://www.ochaopt.org/content/gaza-humanitarian-response-update-27-october-9-november-2024>¹²⁹¹
<https://www.haaretz.co.il/news/magazine/2024-11-04/ty-article-magazine/premium/00000192-f14c-dec7-af-f1dd75c60000>¹²⁹²
<https://www.unocha.org/news/todays-top-news-occupied-palestinian-territory-lebanon-haiti-philippines-ukraine>¹²⁹³ למשל: https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857850411601858948

העדכונים המאוחרים יותר של אבו ספייה התייחסו למותם של פצועים בשל מחסור בציוד,¹²⁹⁴ למותם של אנשים שנקברו מתחת להריסות בהיעדר יחידות ההגנה האזרחית שיחלצו אותם,¹²⁹⁵ ולמותם של רופאים נוספים בצפון עזה.¹²⁹⁶ הוא ציין מספר פעמים כי לאלו שהצליחו להגיע לבית החולים היה סיכוי לשרוד, ואילו אלו שלא – נותרו למות.¹²⁹⁷ אבו ספייה דיבר גם על התקפות ישירות על בית החולים, שפצעו אנשי צוות, ותיאר כיצד רחפנים הטילו "פצצות קול" (רימוני הלם?) ופצצות נוספות על חצרות בית החולים.¹²⁹⁸ ניסיונות רבים להביא רופאים מומחים לבית החולים נדחו.¹²⁹⁹

באמצע נובמבר החל אבו ספייה לדווח על תושבי עזה שסבלו מתת-תזונה והגיעו לבית החולים.¹³⁰⁰ מספר ימים לאחר מכן, תוך 24 שעות, קיבל בית החולים 17 מקרים של תת-תזונה והתייבשות בקרב ילדים, בעוד שקשיש נפטר מהתייבשות.¹³⁰¹ במהלך פשיטה נוספת על בית החולים הופשטו (בתנאי קור) עשרות פלסטינים, כולל מטופלים, ועוכבו לפני שחלקם נלקחו למקומות לא ידועים.¹³⁰² המשאבים המעטים שנותרו הובילו את בית החולים לפרסם קריאה לעזתים מקומיים להם נותרו תרופות להביא אותן לבית החולים.¹³⁰³ עדויות אנקדוטליות, ככל הנראה מבית החולים, מאששות את היעדרם של רופאים וציוד, כמו גם את סבלם של המטופלים.¹³⁰⁴ רופאים גם היו צריכים להתמודד עם אובדן בני משפחותיהם. שני רופאים שעבדו בבית החולים כמאל עדואן איבדו 17 ו-19 בני משפחה בימים עוקבים באמצע נובמבר.¹³⁰⁵ משימה הומניטרית ב-17 בנובמבר העבירה דלק לבית החולים ופינתה חלק מהמטופלים, אבל לא קיבלה אישור להעביר מזון וקיבלה אישור להעביר רק חלק מהציוד הרפואי שתוכנן.¹³⁰⁶ ההתקפות על בית החולים המשיכו – כולל פגיעות בפצועים ממש מחוץ לשער או למשרד של אבו ספייה.¹³⁰⁷ התקפות נוספות בסוף נובמבר פצעו מספר עובדי רפואה ופגעה בתשתיות החשמל והחמצן של בית החולים.¹³⁰⁸ באחת מהן נהרג מנהל מחלקת טיפול נמרץ בבית החולים.¹³⁰⁹ אבו ספייה עצמו נפצע ביחד עם שתי בנותיו בהתקפה אחרת.¹³¹⁰ אבו ספייה ואנשי צוות רפואי אחרים צילמו עצמם מוחים באחד מחדרי בית החולים, ואמרו כי כ-20 אנשי צוות נפגעו בתוך בית החולים.¹³¹¹

מידע על שני בתי החולים האחרים בצפון עזה היה פחות נגיש, אך עדויות שנאספו בחקירת AP שפורסמה בנובמבר 2024 לאחר חודשים של איסוף עדויות על הפשיטות על שלושת בתי החולים בצפון עזה מצביעות על חוויות דומות.¹³¹² משימה הומניטרית לבית החולים אל-עודה באמצע נובמבר העבירה דלק וציוד רפואי,

¹²⁹⁴ <https://x.com/KhaledYousry22/status/1855611844456501489>; <https://x.com/translatingpal/status/1856007165791580237>
¹²⁹⁵ <https://x.com/KhaledYousry22/status/1855611844456501489>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1855860121982615882
ראו גם: https://x.com/Dr_Muneer1/status/1855905476795306453 (6:00); https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857523662435287545
¹²⁹⁶ <https://x.com/translatingpal/status/1856359137212240103>
¹²⁹⁷ https://x.com/Dr_Muneer1/status/1855860121982615882
¹²⁹⁸ <https://x.com/translatingpal/status/1856007165791580237>
¹²⁹⁹ https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857850411601858948
¹³⁰⁰ https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857523662435287545; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857850411601858948
ראו גם: https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857825220653994421; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1858528590297706553
¹³⁰¹ <https://x.com/ytirawi/status/1859179872297382300>; <https://x.com/AbujomaaGaza/status/1859190079702405379>
¹³⁰² https://x.com/Dr_Muneer1/status/1858944607624835210; גיאולוקציה: <https://x.com/AbuLocation/status/1858843252469772678>
¹³⁰³ <https://x.com/ezzingaza/status/1857175646641762675>
¹³⁰⁴ https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857803828101361766; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1857624250414182465; <https://x.com/AnasAlSharif0/status/1858995226855309622>
¹³⁰⁵ <https://x.com/DropSiteNews/status/1858905688652570662>; <https://x.com/AbubakerAbedW/status/1858502758946455815>
¹³⁰⁶ <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-239-gaza-strip>
¹³⁰⁷ <https://x.com/ezzingaza/status/1857175646641762675>; <https://x.com/DropSiteNews/status/1858905688652570662>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1858787051639820359; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1858548788476137917
¹³⁰⁸ <https://x.com/DropSiteNews/status/1859716133093507365>; <https://x.com/DropSiteNews/status/1859718365360656672>
<https://x.com/AnasAlSharif0/status/1859730966820028489>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1859985594039849426; <https://x.com/RamAbdu/status/1859845890212503727>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1860165191184384398; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1860165388526346423; <https://x.com/translatingpal/status/1861495746391859469>; <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-241-gaza-strip>
¹³⁰⁹ https://x.com/Dr_Muneer1/status/1862459637301174377; <https://x.com/HossamShabat/status/1862458598909002041>
¹³¹⁰ <https://x.com/translatingpal/status/1860458131286790339>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1860727752267063532; <https://x.com/SaulStaniforth/status/1861063612640420287>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1861113833542332843; <https://x.com/AnasAlSharif0/status/1860662455287885919>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1860616353297690877; <https://x.com/AnasAlSharif0/status/1860457388169363911>
¹³¹¹ <https://x.com/SaulStaniforth/status/1861063612640420287>; <https://x.com/MosabAbuToha/status/1860719715242398140>; https://x.com/Dr_Muneer1/status/1860773982770716878
¹³¹² תחקיר AP- שילב מידע מסבב התקפות על בתי חולים אלו בסוף 2023, עם ממצאים של אירועים מתחילת נובמבר 2024. למשל, התיאורים כוללים את השיפור מהאחר שהתייבש: <https://apnews.com/world-news/still-wrecked-from-past-israeli-raids-hospitals-in-northern-gaza-come-under-attack-again-00000192eebf414a79ffbf88cc0000>

ופינתה מטופלים, אבל לא קיבלה אישור להעביר מזון או מים. בשל המחסור, בית החולים פעל 4 שעות ביום.¹³¹³ בית החולים הותקף שוב בסוף נובמבר.¹³¹⁴ גם בתי החולים בעיר עזה התמודדו עם מחסורים רבים.¹³¹⁵

הצוות של AP ראיין עדים רבים אך "מצא שישראל הציגה מעט או אפילו ללא ראיות לנוכחות משמעותית של חמאס" בשלושת בתי החולים הצפוניים.¹³¹⁶ בבית החולים אל-עודה, ישראל מעולם לא טענה לנוכחות חמאס. בבית החולים האינדונזי טען צה"ל שזיהה פתח מנהרה בחצר באמצעות צילומי אוויר, אך לאחר הפשיטה לא הוצגו ראיות לכך, ולא נמסרה תשובה לשאלה אם נמצאו מנהרות בפשיטה. צה"ל הצהיר כי חמאס השתמש בבית החולים כמאל עדואן כמרכז פיקוד אך לא הציג ראיות לכך, והציג סרטון של אקדח אחד בלבד שנמצא לכאורה במקום.¹³¹⁷ מתוך כל בתי החולים שצה"ל פשט עליהם מאז תחילת המלחמה ועד לתחקיר AP, צה"ל הציג פתח מנהרה אחד בלבד (בשטחי בית החולים שיפא', ראו למעלה).¹³¹⁸

¹³¹³ <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-239-gaza-strip>
¹³¹⁴ <https://x.com/AnasAlSharif0/status/1859730966820028489>
¹³¹⁵ נראה שהרופא כאן עובד בבית חולים בעיר עזה; <https://x.com/ezzingaza/status/1862231344329498677>; <https://x.com/ezzingaza/status/1861854116114485655>; <https://x.com/ezzingaza/status/1853541420017046013>
¹³¹⁶ <https://apnews.com/world-news/still-wrecked-from-past-israeli-raids-hospitals-in-northern-gaza-come-under-attack-again-00000192eebfd414a79ffbf88cc0000>
¹³¹⁷ ראו: <https://apnews.com/world-news/still-wrecked-from-past-israeli-raids-hospitals-in-northern-gaza-come-under-attack-again-00000192eebfd414a79ffbf88cc0000>
¹³¹⁸ על פי תחקיר ה-AP: <https://apnews.com/world-news/still-wrecked-from-past-israeli-raids-hospitals-in-northern-gaza-come-under-attack-again-00000192eebfd414a79ffbf88cc0000>

כפי שאני מקווה שהצגתי באמצעות העדויות למעלה, המצב בעזה הוא קטסטרופה מזעזעת שממשיכה להתפתח לנגד עינינו. המעט שביכולתי לעשות בעניין הוא לאסוף מידע ולהציג את הדברים כפי שאני מבין אותם.

כשהרשע בא כמו גשם נופל / ברטולט ברכט

כאחד המביא מכתב חשוב לאשנב לאחר שעות-הקבלה: האשנב כבר נעול.

כאחד הרוצה להזהיר את העיר מפני שטפון: אבל הוא מדבר לשון אחרת. אין מבינים את דבריו. קקבצן, הדופק בפעם החמישית באותה דלת שבה כבר קבל ארבע פעמים: הוא רעב בפעם החמישית. כאחד שדמו זורם מתוך פצע והוא מחכה לרופא: דמו ממשיך לשתת.

כה באים אנהנו ומספרים שעשו לנו מעשים שלא יעשו.

כשספר לראשונה, שידידינו נשחטים בהדרגה קמה זעקה של פלצות. אז נשחטו מאה. אבל כאשר נשחטו אלף ולשחיטה לא היה סוף, נפוצה השתיקה.

כשהרשע בא כמו גשם נופל, איש אינו קורא עוד: עצר!

כשהפושעים נערמים, הם נעשים בלתי-נראים. כשהסבל נעשה ללא-נשא, אין שומעים עוד את הצעקות.

גם הצעקות נופלות כגשם-קייץ.

הערה: בניגוד לחלקים אחרים במסמך זה שמסכמים את הממצאים ביחס למלחמה, חלק זה מסביר את עמדתי בנוגע להגדרת פעולותיה של ישראל במהלכה כרצח עם.

ההגדרה שלי לרצח עם מבוססת על ההבנה שלי את דברי האמנה בדבר מניעתו וענישתו של פשע השמדת עם מ-1948. אמנה זו הגדירה רצח עם כ"אחד המעשים המפורשים להלן שנעשה בכוונה להשמיד, השמדה גמורה או חלקית, קבוצה לאומית, אתנית, גזעית או דתית, באשר היא לקבוצה כזו." ההגדרה דורשת קשר בין שני חלקים.

1. ביצוע אחת או יותר מהפעולות האלו נגד קבוצה:
 - א. הריגת אנשים הנמנים עם הקבוצה
 - ב. גרימת נזק חמור, בגוף או בנפש, לאנשים הנמנים עם הקבוצה
 - ג. העמדת הקבוצה בכוונה תחילה בתנאי חיים שיש בהם כדי להביא לידי השמדתם הגופנית, כולה או מקצתה
 - ד. קביעת אמצעים שכוונתם למנוע את הילודה בקבוצה
 - ה. העברת ילדי הקבוצה לקבוצה אחרת בדרך כפייה
2. הכוונה העומדת בבסיס ביצוע אחד או יותר מהמעשים מהסעיף הקודם.

אני מאמין ששני התנאים מתקיימים במלחמה הנוכחית. ישראל ביצעה את פעולות 1א, 1ב, ו-1ג למעלה. ההרג של כ-2% מאוכלוסיית הרצועה שתיארת בחלק לעיל על הרג פלסטינים מתאים לסעיף 1א. כפי שהסברתי באותו חלק, פציעתם של למעלה מ-3% מאוכלוסיית הרצועה, כמו גם הטראומה הקולקטיבית הנובעת מההתקפות החוזרות על הרצועה הזעירה והצפופה מתאימה לסעיף 1ב. ההרעבה של עזה, שאותה תיארת בחלק על גרימת מוות לאוכלוסייה האזרחית, מתאים לסעיף 1ג. האספקט של "בכוונה תחילה" בסעיף 1ג עולה בבירור מהתיאורים של נציגים של ישראל וחיילי צה"ל שאותם ציטטתי בחלק על השיח הישראלי ודה-הומניזציה של פלסטינים.

בנוגע לכוונה, אני מאמין שרצף אמירות של בכירים ישראלים כולל ראש הממשלה והנשיא שהתרחשו בעיקר בתחילת המלחמה, אבל המשיכו גם מאוחר יותר באמירות של בעלי תפקידים זוטרים יותר כולל לאחרונה, מעידות על כוונה כללית שהעבירה את "רוח המפקד" והפכה אלימות חסרת פרופורציה כלפי פלסטינים ללגיטימית בחודשים שלאחר מכן. עדויות רבות מחיילי צה"ל – בעיקר מפקדים מדרגי הביניים והדרגים הנמוכים – כמו גם חלקים אחרים מהחברה האזרחית הישראלית, מרבנים לאמני בידור, ממחישות שתכנים של רצח עם, למשל דרך התייחסויות חוזרות לעמלק, וטיהור אתני, או באמצעות התייחסויות חוזרות להתיישבות יהודית מחודשת ברצועת עזה, נפוצים בשיח. העובדה שאף אחד, למיטב ידיעתי, לא נתבע על קריאות כאלו, או אפילו ננזף על העברת מסרים קיצוניים כאלו מעידה על הלגיטימציה של מסרים אלו בקרב נציגים ישראלים והחברה הישראלית הרחבה יותר.

בהתבסס על העדויות הזמינות נכון לעכשיו, אני מאמין שישראל ניסתה לעשות שילוב כלשהו של: (1) סילוק פלסטינים מרצועת עזה, במיוחד חלקיה הצפוניים; (2) הפיכת חלקים גדולים מהרצועה לבלתי ניתנים ליישוב אנושי, בתקווה שהדבר יסייע לנקודה הקודמת; ו-(3) הריגת עזתים באמצעות אלימות ישירה, הרעבה או מניעת סיוע או טיפול, לפחות חלקית בשל מדיניות נקמה דה פקטו, ולפחות חלקית כניסיון לסייע לסילוק העזתים מהרצועה. אני מפרש את המדיניות של שימוש בהרעבה כנשק במלחמה – מדיניות שעמותות מסוימות תיארו כבר בדצמבר¹³¹⁹ ומאז בכירים בינלאומיים ומשפטנים רבים גם כן הכירו בקיומה¹³²⁰ – כניסיון לגרום להרס הפיזי של עזה כיישות פוליטית וכקבוצת אוכלוסייה, ספציפית כדי לקדם את המטרה של טיהור עזה מיושביה. ההרס המסיבי של מטרות ללא כל ערך צבאי כמו ארכיונים, ספריות, אוניברסיטאות, מסגדים

¹³¹⁹ <https://www.hrw.org/news/2023/12/18/israel-starvation-used-weapon-war-gaza>
¹³²⁰ ראה את חוות הדעת של מומחים עבור ה-ICC, פסקאות 28-33: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-05/240520-panel-report-eng.pdf>

ואתרי מורשת – כמו גם ההרס הרחב יותר של התשתיות האזרחיות כמו גם מעל חצי מהמבנים ברצועת עזה – כולם תורמים למטרה של הפיכת עזה לבלתי ראויה למחייה.

אינני מאמין שמדיניות זו תוכננה באופן מדויק או נכתבה כתוכנית פעולה. להערכתי, בכירים במדינה ובצבא הגדירו את המלחמה כמתירנית באופן מפורש ביחס לנקמה חסרת פרופורציה מיד בתחילת המלחמה, מציאות שאפשרה למפקדים בשטח (קצינים בדרגי הביניים ובדרגים הנמוכים, כמו גם מפקדים שאינם קצינים) לפעול על פי רצונם. אותם בכירים קבעו מדיניות בכמה נושאים – כמו למשל ההרעבה, או האישור להתקפות על בתי חולים, ובאותו זמן שימרו את יכולתם להכחיש את מעורבותם וניסו לבזר את אחריותם, לפחות ביחס לציבור. במקביל, הבכירים לא מעוניינים (וככל הנראה לא יכולים)¹³²¹ למנוע מעשי הרג והרס בשטח, או את השימוש בשפה המתייחסת במפורש לרצח עם בקרב גורמים ציבוריים מעולמות התרבות והרוח בישראל, מציאות שמסייעת להמשך מעשים אלו.

פעמים רבות, הפקודות של מפקדים בשטח הן פשוט לירות בכל גבר בוגר, כפי שעיתונאי ישראלי חשוב אמר ב-CNN.¹³²² עיתונאים ישראלים אחרים הצביעו בעבודתם על אותה מדיניות שבה כולם בעזה קובעים את הכללים לעצמם, על בסיס ראיונות עם מפקדים וחיילים בשטח. העמימות המכוונת הזו – בתוספת לשיח שמעודד ותומך ברצח עם ו/או טיהור אתני בקרב גורמים ציבוריים בעולמות הפוליטיקה, התרבות והדת – משחררים את ההנהגה הישראלית מאחריות, ומפזרים את האחריות בקרב מפקדים זוטרים יותר בשטח. כפי שקצין מילואים אמר "אין משמעות לפקודות בשטח... כל מפקד גדוד יכול להחליט שכל מי שזז בגזרה שלו הוא מחבל."¹³²³ לוחם הנדסה הוסיף כי "המגבלה היחידה על כמות הבניינים שפוצצנו הייתה הזמן בו שהינו בעזה".¹³²⁴ ביחד עם היעדר הניסיון להגביל את פעולותיהם של מפקדים או חיילים בשטח, התוצאה היא שניתן להסביר מעשי זוועה שנעשים בשטח כ"בניגוד לנהלים" של הפיקוד הבכיר למרות שאותו פיקוד לא עושה כמעט דבר כדי למנוע מעשי זוועה דומים מלהתרחש בעתיד.

המפתח לכל המדיניות היא דה-הומניזציה העמוקה בחברה הישראלית כפי פלסטינים. חלקים גדולים בציבור רואים בפלסטינים כפחות אנושיים, בהתבסס על שיח, התנהגות ודעות התומכות בשימוש בכוח עודף בעזה. לכן, פעולות אלימות נגד פלסטינים מותרות ולעיתים קרובות מקבלות עידוד ציבורי, במיוחד על ידי דמויות חשובות שמקבלות יותר תשומת לב ציבורית כמו השר לביטחון לאומי, שהינו פופולרי במיוחד בקרב קהלים צעירים וחיילים.¹³²⁵

¹³²¹ התמיכה הכללית בציבור שצה"ל חייב לשמר משחקת תפקיד חשוב – הגבלת מפקדים וחיילים תערער תמיכה זו.

¹³²² <https://twitter.com/justfp/status/1775613111711465554>

¹³²³ ; <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2024/04/11/the-idf-is-accused-of-military-and-moral-failures-in-gaza>

¹³²⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=Aa-VDAjL8vM>

¹³²⁴ <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2024/04/11/the-idf-is-accused-of-military-and-moral-failures-in-gaza>

¹³²⁵ ; https://www.calcalist.co.il/local_news/article/s1xz6uvs ; <https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/250473/> ; <https://www.ynet.co.il/news/election2022/article/s1ar9pebi>

הערה: נספח זה מהווה ניסיון להבהיר את המתודולוגיה שלי בהערכת מקורות המידע בהם השתמשתי במסמך זה אל מול המציאות הלא ברורה בעזה.

סקירה כללית

כפי שנדון בהרחבה בפרק המדיה של מסמך זה, המלחמה בעזה מאופיינת בטשטוש מכוון, זיוף והעלמת מידע על ידי גורמים שונים המעורבים בה. מאחר שהאמינות של רוב המידע הזמין לציבור אינה מוחלטת, ניסיונות להבין את המלחמה, כמו מסמך זה, נדרשים להתמודד עם מתח. גישה נאיבית מדי לראיות עלולה להוביל להכללה של תוכן שגוי רב. מנגד, גישה ספקנית מדי לראיות עלולה להוביל לכך שנדע מעט מאוד – מה שמשרת את מטרתם של חלק מהצדדים במלחמה. האתגר הוא לצמצם את המידע השגוי למינימום תוך מקסום המידע המהימן שעליו המסמך מתבסס. לעיתים קרובות, הדבר מתמצה במתח שבין מה שרצוי לבין מה שאפשרי במגבלות הקיימות. אחד המאפיינים המרכזיים במלחמה זו הוא היעדר דיווח חיצוני – ישראל מנעה כניסת עיתונאים בינלאומיים לרצועת עזה במשך למעלה משנה נכון למועד כתיבת מסמך זה, מה שהפחית משמעותית את כמות המידע היוצא מעזה. לכן, הקולות הברורים ביותר היוצאים מעזה הם של עיתונאים פלסטינים, שנהרגו – לעיתים במכוון – והופחדו על ידי ישראל (אני עוסק בשני הנושאים הללו בהרחבה בפרקי הטבח והמדיה של המסמך).

הגישה האישית שלי היא לדבר ככל יכולתי ולשתף את האמת כפי שאני מבין אותה, בשל הדחיפות שבעניין. אני מודע לכך שאחרים עשויים להטעות אותי בכוונה או בטעות, כך שחלק מהתוכן ששיתפתי עלול להיות לא מדויק (אם ידוע לך על תוכן כזה, נא לעדכן אותי!). עם זאת, אני לא מאמין שיש לנו את הפריבילגיה להמתין עד שערפל המלחמה יתפוגג לפני שנפעל. כפי שמתואר להלן, אני מניח מעט מאוד, ובוחן באופן רציף וביקורתי את מקורותיי, תוך שימוש בכישורים שאני מפעיל בעבודתי המקצועית כהיסטוריון.

אני מעריך את תוצאות מאמציי - מסמך זה – על פי הסטנדרטים של מוסדות אחרים המשתתפים בשיח הקיים סביב המלחמה. מוסדות אלה כוללים גופים רשמיים כמו האומות המאוחדות, וכן ארגונים לא ממשלתיים מכובדים כמו Human Rights Watch או אמנסטי אינטרנשיונל. חלק מהתוצרים של מוסדות אלה כוללים פרק המתאר את המתודולוגיה שלהם (כמו פרק זה), ומצד שני, חלק מהמוצרים שלהם אינם כוללים הערות שוליים שמאפשרות לעקוב אחרי הראיות שבהן השתמשו (ולשחזר, במידת מה, את המתודולוגיה שלהם). הסטנדרטים של מדינות או של כלי תקשורת נוטים להיות נמוכים בהרבה. בעוד שאני מאמין כי כל מי שדן במלחמה (כולל אני עצמי) מוטה במידה מסוימת, המקורות הרציניים יותר לפחות עושים מאמץ למתן חלק מההטיות הללו, בעוד שמדינות וכלי תקשורת נוטים להיות מוטים באופן גלוי למדי לטובת עמדה פוליטית זו או אחרת.

בתוך השיח הנוכחי, אני מאמין שמסמך זה ומבוסס יותר מרוב הסיכומים, הדו"חות והניתוחים האחרים שבהם נתקלתי. הוא אינו מושלם - ניתן לעקוב אחרי התפתחותו דרך גרסאותיו הקודמות, שאני שומר באופן זמין ברשת - והוא אינו סופי. עם זאת, המידע הנוסף שהתברר במשך השנה האחרונה שבה אני כותב ומעדכן את המסמך אישש כמעט את כל ההערכות המוקדמות שלי. יתרה מזאת, חלק מהראיות החדשות הראו כי חלק מההערכות המוקדמות הללו היו שמרניות מדי.

בהמשך חלק זה אני מפרט כיצד אני בוחן ומעריך את מקורות המידע שבהם השתמשתי במסמך זה, אותם אני מחלק למקורות ראשוניים ומשניים. לאחר מכן, אני מציג מספר דוגמאות לראיות וכיצד אני מעריך אותן.

מקורות ראשוניים

¹³²⁶ ברצוני להודות לקוראת אנונימית ולחנוך שיינמן שהעירו על גרסת חלק זה מנובמבר 2024.

במונח מקורות ראשוניים אני מתייחס למספר סוגים של ראיות:

1. עדויות שתועדו או הועברו ישירות על ידי אנשים שחוו היבט כלשהו של המלחמה בעצמם. קטגוריה זו כוללת למשל פוסטים ברשתות החברתיות של חיילים ישראלים או עדויות של אזרחים מעזה.

סוג זה של מקור ראשוני הוא בדרך כלל הבעייתי ביותר לצרכי מסמך זה, מאחר שלעיתים אין דרך לאמת את התוכן ואפילו את זהות המקורות שמעבירים אותו. הנטייה שלי היא להאמין לאנשים המספרים את חוויותיהם בצורה מפורטת – בין אם מדובר בחטופים ישראלים ששחררו ובין אם באוכלוסיה אזרחית בעזה. הדעה הפוליטית או השייך הפוליטי של מקורות אלה עשויים להטות את תיאוריהם, אך אינם הופכים אותם לבלתי מהימנים. אני רואה בעדויות אלה אמינות יותר אם אחד משני התנאים הבאים מתקיים:

א. הדובר המספק את עדותו עושה זאת בניגוד או לפחות מבלי לקדם את האינטרסים הרחבים של הצד שלו.

ב. התוכן שמשותף תואם דיווחים, עדויות או סיפורים נוספים שנתקלתי בהם, מצב שמאפשר לי להצליב את המקורות השונים. ככל שיותר מקורות בלתי תלויים מציינים דבר מה בצורה מפורטת יותר, כך אני רואה מידע זה כמהימן יותר.

תמיד ניתן להטיל ספק בראיות מסוג זה ולטעון שהן חלק ממבצע השפעה רחב יותר שמטרתו לשכנע את הקוראים במידע שקרי כלשהו. על סמך ניסיוני בשיח זה במשך יותר משנה, התקפות כאלו נוטות להיות ניסיונות לפגוע באמינותם של יחידים או קבוצות שלמות למטרות פוליטיות, ולא חיפוש אחר האמת כשלעצמה. במקרים שבהם התברר כי מדובר במבצעי השפעה (כמו זה¹³²⁷ או זה¹³²⁸) – התוכן בדרך כלל פשטני וחסר פרטים, מה שמקל על זיהוים ככוזבים. למרות שתוכן פשטני וחסר פרטים עשוי להיות נכון, אני מעדיף להמתין עד שיצטבר מידע נוסף לפני שאני משלב אותו בהבנתי את המלחמה. במקרים הנדירים מאוד שבהם השתמשתי במידע כזה בגרסאות מוקדמות של מסמך זה בשל היעדר יחסי של ראיות בשלב מוקדם של המלחמה, הבהרתי את דבריי בהתאם וחיפשתי באופן פעיל מידע נוסף, שאותו שילבתי בגרסאות מאוחרות יותר של המסמך.

אני עוקב אחר המלחמה בקפדנות כבר למעלה משנה. מקורות המספקים באופן עקבי מידע שאני יכול לאמת ממקורות אחרים הופכים לאמינים יותר בעיני עם הזמן. אם אגלה שמקור משקר בכוונה או טועה באופן משמעותי, אתייחס אליו כבלתי אמין ואמנע משימוש בו. מקורות שטועים בשוגג, מגלים את טעותם ומודים בה, פטורים מכלל זה – אני מאמין שווידוי כזה הופך אותם לאמינים יותר (ראו נקודה 1 למעלה). כמו כן, אינני מתייחס כאן לטעויות זניחות כמו שימוש בחומרים לא עדכניים – טעויות אלה שכיחות ואין טעם להתעכב עליהן כעת מאחר שהן פחות חשובות בהקשר הנוכחי.

2. עובדות שדווחו על ידי עיתונאים במלחמה.

אני נוטה לבטוח בדיווחים מבוססי עובדות, אך אני קורא אותם באופן ביקורתי ומנסה להצליבם במידת האפשר. סוג זה של דיווח עשוי להיחשב גם כמקור משני (ראו נקודה 1 בחלק הבא).

3. הצהרות, שלעיתים אני מצטט מכיוון שהאנשים שמצהירים אותן מחזיקים בתפקיד רשמי, בעלי השפעה חברתית או משתתפים במלחמה באיזשהו תפקיד.

אני משתמש בהצהרות אלה כראיות לכוונות או למטרות של האדם או הממשלה שהוא מייצג. הצהרות אלו אינן בהכרח מהימנות. בשל האופי הזמני של חלק גדול מהחומרים הללו, אני נוטה לעיתים להפנות בהערות השוליים לחשבון טוויטר אקראי שתיעד והעלה תוכן מסוים כזה, שלא היה נגיש לי בדרך אחרת. במקרים כאלו, אני מבהיר כאן שאני מצטט את התוכן המקורי ששותף ולא את חשבון הטוויטר של האדם ששיתף אותו, אשר עימו אני יכול שלא להסכים לחלוטין.

¹³²⁷ <https://www.nytimes.com/2024/06/05/technology/israel-campaign-gaza-social-media.html>

¹³²⁸ <https://www.reuters.com/investigates/special-report/usa-covid-propaganda/>

אני גם מקבל ציטוטים בתקשורת שבהם נאמר שגורם רשמי אמר משהו בציטוט ישיר כהצהרות. כמובן שאעריך את התוכן של ההצהרה, אך איני מפקפק בכך שהיא נאמרה אם עיתונאי מציין זאת. דיווחים בתקשורת המשתמשים בציטוטים עקיפים יכולים להטעות במכוון, כפי שקרה למשל במקרה שבו התקשורת הישראלית סיקרה את נועה ארגמני, החטופה לשעבר (לדוגמה כאן¹³²⁹).

4. מסמכים רשמיים של מוסד המתייחסים למדיניות, נהלים וכדומה.

גם מסמכים אלו אינם בהכרח מהימנים, אך הם רשמיים ולכן מייצגים את המציאות או את מה שמוסד זה רוצה שאחרים יאמינו שהוא המציאות. אני משתמש במסמכים כאלה לצורך הטענות העובדתיות שהם מציגים לאחר הערכה זהירה שלהם, ויכול גם להשתמש בהם לצורך הבנת המטרות או הכוונות של המוסד שהנפיק אותם.

מקורות משניים

1. דיווחים בתקשורת.

התקשורת המסורתית כוללת מגוון רחב של מקורות באיכות שונה. חלק ניכר מהתקשורת נוטה בבירור לצד אחד או אחר, ואני משתמש בגישה שתיארת למעלה (בחלק מקורות ראשוניים - 1). חקירות מעמיקות הכוללות פרטים ספציפיים הניתנים לאימות או להפרכה הן לרוב אמינות יותר. אף כלי תקשורת אינו מושלם, ואפילו התקשורת המסורתית עם המוניטין הטוב ביותר עשויה לעשות טעויות משמעותיות, כפי שהוכח במקרה של הכתבה "Screams Without Words" של הניו יורק טיימס או באופן שבו אותו עיתון היטה את הסיקור שלו של המלחמה לטובת ממשלת ארה"ב/ישראל (שני המקרים נידונים בפרק המדיה).

אני גם לוקח בחשבון את העיתונאים האחראים לכתבה או לדיווח כחלק מהערכתם. עיתונאים ש"צדקו" בעבר, אשר יש להם גישה למקורות בעלי ערך ושדיווחיהם לא הופרכו הופכים לאמינים יותר בעיני עם הזמן. עיתונאים הפועלים בפועל כשופרי מדינה או מוסד (כלומר, משחזרים את הנרטיבים שלהם עם מעט או ללא ביקורת כלל) הם הרבה פחות אמינים, גם אם הם לעיתים משמשים להדלפת מידע שאני מצטט.

אני נמנע ככל האפשר משימוש בניתוחים או טורי דעה שמופיעים בתקשורת, משום שאני מאמין שערכם להבנת ההווה מוגבל, ועדיף שכל אחד ואחת יגבשו את דעתם בעצמם באמצעות הערכת הראיות הקיימות.

2. דו"חות של עמותות.

אין כאן כלל חד-משמעי, אך באופן כללי, אני מחשיב דו"חות של עמותות המאפשרים גישה למקורות שעליהם הם מבוססים באמצעות הערות שוליים או ציטוט ישיר עם פרטים מזהים כיותר אמינים מאשר דו"חות שאינם עושים זאת. בתוך קטגוריה זו יש לנסות לאזן גישה זו עם מה שמציאותי לצפות בהינתן הנסיבות.

אני מחשיב עמותות שממוקדות בצורה ברורה בשיח הציבורי סביב ישראל/פלסטין/עזה כיותר מוטות ופחות מהימנות מאחרות. הרושם שלי הוא שעמותות עם תחומי עניין רחבים יותר (למשל, זכויות אדם באופן כללי) הן לרוב פחות מוטות ויותר מהימנות. אני משתמש בסופו של דבר בעמותות שמעבירות יותר מידע מהשטח בעזה גם כאשר המתודולוגיה שלהן אינה ברורה כאשר זה המידע האיכותי ביותר שאני יכול למצוא בעניין. כפי שצוין למעלה, אני מתייחס לעמותות שהתגלה כי הן מזייפות מידע בכוונה או משקרות כלא מהימנות.

¹³²⁹ https://www.mako.co.il/press_and_marketing-news_press/Article-fc827fb13af7191027.htm

דוגמאות:

- התמונות והסרטונים שחיילי צה"ל מעלים ושבהם הם מתארים את חוויותיהם בעזה, ושבהם הם פועלים באופן לא מוסרי ו/או נהנים מפעולות כאלו.
זהו מקור ראשוני. אני מעריך את התוכן הזה כמהימן בדרך כלל מכיוון שהחיילים מציגים מידע שגורם נזק פוליטי לצד שלהם. היו בעבר מספר מקרים בהם תוכן כזה התגלה כלא-אותנטי, אבל אלו זניחים ביחס לכמות המידע ששותפה על ידי החיילים מרצונם.

- הדיווחים של זק"א ביחס לזוועות ה-7.10.

זה היה מקור ראשוני שמשך תשומת לב רבה בתחילת המלחמה. האמנתי לדברי זק"א כעמותה בשלב ראשון, אבל כמה חודשים לאחר תחילת המלחמה תחקירים חשפו שחלק מהזוועות הקשות ביותר עליהם דיווחו עובדי זק"א, זוועות שגם משכו תשומת לב רבה במיוחד, לא התרחשו. יתרה מכך, כעמותה זק"א לא הודתה שהמידע שמסרה לא היה מהימן. מסיבות אלו זק"א איבדה את מהימנותה בעיניי.

- תיאורים של מחירי מזון בעזה.

חלק ממחירי המזון מדווחים על ידי אנשים פרטיים בעזה, בעוד שמחירים אחרים מתוארים בכתבות בתקשורת או בדו"חות של עמותות. המחירים שמדווחים בשלושת סוגי המקורות האלו נוטים להשתנות באופן דומה לאורך זמן, ושינויים אלו משתנים בהתאם לזמינות המזון ברצועת עזה (או חלקים ספציפיים בה) כפי שמעידים אינדיקטורים אחרים, כמו מספר המשאיות שנכנסו לעזה. לכן, אני מחשיב מידע כזה כאמין בדרך כלל.

- תיאורים של מעשי טבח ומוות בעזה.

לאורך המלחמה היו מספר רב מאוד של סרטונים ותמונות שנטען שמראים את הניצולים או הקורבנות של התקפות ישראליות. אלו בדרך כלל מדממים ולפעמים כוללים פרטים קשים לצפייה. הסרטונים והתמונות משותפים במדיה החברתית על ידי אנשים פרטיים בתוך ומחוץ לעזה, עובדי עמותות וכמה אמצעי תקשורת כמו אל-ג'זירה. רק במעט מהפעמים נטען שתוכן זה הוא מזויף, כוזב או מטעה. מעשי הטבח והמוות מאששים מידע כתוב וסטטיסטי ביחס לתוצאות ההתקפות הישראליות, שמשתקפים למשל בתחקירים או בדו"חות של עמותות. למרות שאי אפשר להיות בטוחים לחלוטין שכל המידע הזה מהימן, יש מספיק ממנו שמגיע ממקורות בלתי תלויים עבורי כדי להעריך את רובו כמהימן.

החוויה של הניסיון לקבוע את האמת בתהליך כתיבת מסמך זה הייתה מאירת עיניים עבורי. ניסיונות אלו חשפו לעיתים את הפערים הגדולים בין הראיות הקיימות והיעדר הדיווח לגבי אותן ראיות, או בין הטענות הפרועות לעיתים שמקובלות כאמת והיעדר ראיות שיבססו טענות כאלו. אני מודע לכך שיהיו כאלו שלא יסכימו עם המתודולוגיה שלי. אשמח לקבל הצעות שישפרו את המתודולוגיה לטובת כל אלו שמעדיפים לחשוף את האמת, גם כשזו מאוד לא נוחה.